olga caba

ROMAN

TOTALITER ALITER

TOTAUTER ALITER

TOTALITER ALITER

Coperta de C. Guluţă

/

OLGA CABA

TOTALITER ALITER

roman

CARTEA ROMANEASCA 1982

Era o după-masă de vară ca oricare alta, şi tocmai asta era curios. Lunca, surîzătoare şi adormită în soare, cu pilcurile ei de mesteceni în iarba înaltă pînă la desişul arinilor, unde curgea rîul, avea farmecul tăinuitelor păşuni ale Antichităţii, şi nu păreau s-o înnoade cu ziua de azi nici firele de telegraf, nici huruitul surd al vreunui motor pe şoseaua îndepărtată. Zborul rîndunelelor stria văzduhul, lăsînd privitorului amintirea lineară, puţin arcuită, a ceea ce fuseseră ele împreună în acea clipă, preţ de o lungă respiraţie, umplută de suspensie, după ce, in-conştiente de imaginea mobilă înscrisă în urmă-le, zburătoarele ajunseseră departe şi făceau altceva. Albinele zumzăiau a somn, şi lumea era închegată din lene delicioasă şi o desăvîrşită dulceaţă.

Cucoanele povesteau un roman de dragoste şi război, cu lacrimi multe şi întîmplări răscolitoare, se simţise puţin mişcată şi ea, şi asta o dezgusta. Bărbaţii, eliberaţi întrucîtva de opresiunea nimicitoare a nevestelor, pe toate laturile aşa de bine cunoscute, o luaseră înainte şi vorbeau de pescuit şi de meciuri. De motoare.

Se despărţise de ei. Din iarbă se iviră două puncte albe, urechile unui iepure ridicat în două labe, care se spăla pe mustăţi. O văzu şi rămase nemişcat un lung moment, care însă pentru el nu era timp, ci o desăvîrşită uitare de sine. Se întreba absorbit ce putea fi arătarea aceea înfăşurată în albastru, care îl privea şi ea, emiţînd unde tulburătoare. O ureche i se răsfrînse la gîndul că ar putea fi o forţă vrăjmaşă, mult dăunătoare pentru Iepurime, pe cînd cealaltă rămase ciulită în chip

de semn de întrebare. Subit, se rupse cumpăna care îl ţinuse

încremenit, sări şi dispăru în tufiş.

Atunci apăru Farfuria.

Nu se ştie cînd şi cum s-a înfiinţat deasupra arinilor, sclipind aproape familiară în lumina soarelui nostru, evo- luînd fără zgomot, imediat deasupra frunzişului, foarte jos, albăstrie, semănînd cu două blide adunate la buze, rotindu-se pe axa înclinată într-un unghi ascuţit cam de 20 de grade, ca o canotieră trasă hoţeşte pe un ochi. Putea avea diametrul de şase metri şi înălţimea de doi şi jumătate. La mijloc se înşirau, ca nişte dinţi, hublouri multe, dreptunghiulare. Avea un vag aer mili- tăresc, amintind de o armă bine lustruită şi pusă la punct pentru paradă, dar aducea şi a cap de rechin, cu dinţii la vedere. Încordîndu-ţi auzul, desluşeai un foarte uşor susur, ca foşnetul unui jupon de tafta sub o fustă, poate doar o închipuire.

Rămase ţintuită locului. Picioarele se înmuiară sub ea şi căzu în iarbă, în genunchi. Din acoperiş, o antenă abia văzută se lungi în direcţia ei. Arătarea întîrzie, oprită în aer, apoi, cu iuţeala gîndului, prea rapid ca privirea s-o poată urmări, se avîntă în sus. Totul durase doar şapte-opt secunde.

— e^z=2 + 357—x+y—10328, spuse Pand.

Zem rămase gînditor.

__ 721+x.tr.s, spuse apoi, cu obişnuitul lui calm, co- rectînd unghiul zborului.

Celălalt răspunse că nu s-ar mira să fie aşa.

__ x—a+b=12164 ? întrebă subit.

Zem încuviinţă laconic :

— O.K.

Pe urmă nici unul din ei nu mai scoase o vorbă mai bine de şapte ani. Atunci Zem spuse :

— Am pierdut şapte ani şi jumătate.

— Să ne întoarcem, opină Pand.

Mai trecură cîţiva ani. Pesemne aveau nevoie de odihnă.

6

Pe cînd timpurile dezlănţuite şuierau astfel deasupra ei, rămase întinsă în iarbă. Cineva o strigă pe nume, era ca şi cînd o muscă îţi dă tîrcoale.

— Ce-i cu tine aici ? Te-am căutat peste tot.

Daniel se aplecă şi o ajută să se ridice. Rochia i se umpluse de rouă, mîinile i se lipeau de lut. După cinci paşi, îşi aminti de coş şi se întoarse. Zmeura culeasă era toată

împrăştiată pe jos, şi el o ajută s-o adune din iarbă. Se simţea ca după un somn adînc, care se risipeşte alene. Le songe se devide avec une paresse angelique.

Cînd a avut timp să doarmă ? se întrebă Daniel. Doar n-au trecut nici cinci minute de cînd ne-am despărţit. E şuie nevasta asta a mea, întotdeauna mi-am spus-o !

— Ce e cu tine ? Nu ţi-e bine ?

— Voi n-aţi văzut-o ?

— Ce să vedem ?

— Farfuria.

— Ai pierdut o farfurie din acelea de plastic ?

— Nu, n-am pierdut.

— Noi vrem să mîncăm, făcu el cu însufleţire. Am găsit un cuib de umbră lîngă apă, sub arini. Ai împachetat costumele de baie ?

Toţi şedeau în iarbă, George înfigea felii de carne în frigarea meşteşugită cu briceagul, împlîntînd bucăţele de slănină între ele, după ce nevasta lui le frecă cu usturoi. Irina ascuţea la frigări, şi Daniel se apucă să clădească rugul cu mult zel şi pricepere. Era una din situaţiile care pun bine în evidenţă calităţile cerute unui inginer agronom.

— Dă-i foc, Dominic.

— Stai, să mai aducă vreascuri. Unde-i Dominic ?

— Undeva printre tufe. Pescuieşte.

— Du-te tu, Irina.

Cînd focul se înălţă clătinînd aerul în straturi de sticlă lichidă, sosi şi Dominic, cu două ştiuci mari. Fu primit cu ovaţii şi începu să despice ştiucile de vii. Lau- ra simţi că i se face rău.

—- Dă-mi ceva de băut.

Daniel îi spuse că îi dă, dar numai după ce mănîncă. Fără să mai spună ceva, Laura scotoci în sacul de rafie şi dădu de sticla cu vinul de vişine. Vinul era tare şi

îşi turnă de două ori, înghiţind pe nerăsuflate, se sprijini apoi cu spatele de copac. Lucrurile începeau să se mai rînduiască, să se mai aşeze, nu chiar în apropierea ei, ci undeva puţin mai în lături. Fiecare lucru avea un alter ego care nu se vedea, dar persista să existe chiar aşa, nevăzut, părînd mai important decît dublura lui din sfera evidenţei. Viaţa se despica în nenumărate foi subţiri şi continua să se desfăşoare în toate deodată, în ea, în

afara ei, înaintea ei şi în urmă cu o zecime de secundă sau cu mulţi ani, era foarte greu să aduci la numitor comun atîtea planuri, toate adevărate, dar clătinate, deranjate de conştiinţă, poate aievea, poate nu, asemenea straturilor de aer lichefiat din preajma focului. Ştiu în clipa aceea că o lume aşezată pe baze statice e un fals şi, oricît ar fi de neconcludentă o abandonare de sine în voia codrului de senzaţii ce o ţineau în puterea lor, ea se aflǎ totuşi mai aproape de realitate decît dacă ar rămîne fixată numai la una dintre lumile aparente, şi anume la cea îndeobşte luată drept definitivă. Totuşi, practic, e preferabil să te prefaci că iei drept bună şi validă acea continuitate aparentă, chiar dacă o vagă îndoială, o bănuială neformulată încă sau cine ştie ce preştiinţă au demontat în noi validitatea ei de ultimă expresie a realului. Suprafaţa dintîi e cel mai comod plan de evoluţie pentru noi, mulţi cred chiar că am fost creaţi să ne mărginim doar la el. Sfinţii au fost şi ei pedepsiţi din cauza transgresiunilor numite extazuri, prin care au reuşit să depene timpul dincolo de îngrădirile legale, întrebarea e dacă a mai persistat din ei, aici, în timpul existenţei pămînteşti, ceva care să poată fi pedepsit. Dacă Ioana d'Arc sau Cristos nu cumva s-au detaşat completamente din timp înainte de supliciul lor, care ne pare aşa de injust.

Este plăcut să şezi într-o după-amiază de vară la umbră, cu picioarele înfundate în iarba moale şi cu spatele rezemat de un trunchi care îţi împrumută icleea stabilităţii, şi să absorbi ademenitoare miresme foarte pămînteşti, cum sunt izul acrişor al fumului de vreascuri împletindu-se cu mirosul fripturii suculente. Dar să nu te gîndeşti prea îndeaproape la toate astea, sub nici un unghi, ca să nu-ţi vină în minte că, înainte de a se trans

forma în miros îmbietor de friptură, berbecului îi plăceau multe lucruri, ca şi ţie, deşi probabil altele, şi îşi trăia şi el viaţa lui, şi ce dacă nu era aşa de deştept, deşi, cine ştie, poate că era, totuşi a fost prins şî înjunghiat cu atîfa cruzime, a suferit aşadar o «groaznică sihiicie, şi unii cred tot mai insistent că şi vreascurile chiar... şî ştiucile de adineauri... destul ! De ce să observe şi alţii că antenele mele foiesc ca- un cuibar de caracatiţe ?

—■ Laura, te-ai îmbătat. '

— Deloc.

—- Nu mai spune ! ? Dar se vede pe tine.

— Şi ce dacă ?

Pe retină, figurile evoluează numai în două dimensiuni, ca la cinematograf. Asta se întîmplă pe baza unei reciprocităţi multiple. Ni'ci eu nu am în ochii alfora mai mult decît aceste puţine dimensiuni îngăduite, sau, dacă se creează o a treia, ea va fi prin necesitate falsă. Ca şi aceea în care gîndul meu îi cufundă pe ei. Ar trebui să se respecte valoarea şi taina dimensiunii fiecăruia.

In depărtare adie abur subţire. Dealurile sunt curbe albastre foarte line, fragile ca mătasea, aşa cum spunea Blaga tocmai despre ele. Mai încoace, farfuriile galbene de floarea-soarelui sar în faţă din rînd. Gauguin zicea că galbenul ar fi culoarea preferată de Dumnezeu, dar eu mă îndoiesc că El ar avea slăbiciuni şi preferinţe, toate runele rămîn nedescifrate, şi să te fereşti să spui vorbă mare. Nici măcar „nu“. „Socotesc", ori „mi se pare“ este destul.

Unde-o' fi iepurele ? Cioara sade pe cracă exact deasupra capului meu. Hîş, cioară ! Habar n-are. Cum ră- mîne cu faimosul tău spirit de toleranţă, de leben und leben lassen, de care te ţii aşa de mîndră ? Păi, dacă cioara nu mă lasă să trăiesc ! De ce să fiu condamnată la mai multă toleranţă decît ea ? Hîş, cioară !

Piatra nimereşte, bineînţeles, alăturea. Cioara mai întîrzie o clipă în suspensie, apoi dă din aripi tentativ de vreo două ori, croncăne şi, învingînd leneş gravitatea străbună, îşi ia zborul. De la miazănoapte o ajunge o adiere rece.

Pînă acum te-am tot supus, îi spune gravităţii în gînd, eu am rămas mereu deasupra. Dar oasele mă dor

9

şi îmi întind aripile tot mai greu, ca pe o umbrelă veche cu arcurile ruginite. N-are să mai meargă mult aşa, azi-mîine oi cădea grămadă noaptea în pădure sub o cetină şi nu m-oi mai putea ridica. O să mă mănînce vulpea de vie. Ce să-i faci ? Asta-i viaţa.

Din fundul pămîntului, gravitatea răspunse cu un oftat :

— Ei, da. Te-oi răpune şi pe tine pînă la urmă.

— Tot tu ai să cîştigi. Cînd a fost altfel ?

— Te-i lepăda de învelişul ăsta zburlit, gemu gravitatea, mi-1

laşi mie şi-apoi n-oi mai avea nici o putere asupra ta.

— De, încuviinţă gînditor pasărea neagră, nădăjduiesc să-mi fie mai uşor după aceea.

— Cu mine rămîn numai deşeurile, oftă cea din fundul pămîntului.

— Nu mai plînge şi nu mai filozofa atîta.

— Ce să fac, plînse cea din adîncuri, cu meseria asta a mea şi la anii mei, prea ajungi să vezi multe ca să nu devii filozof.

— Rămîi cu bine ! îi strigă cioara şi se ridică în văzduh.

îşi aminti apoi că gravitatea rămînea prezentă peste tot şi nu-şi putea lua deocamdată rămas bun.

Nevasta asta a mea e o zănatecă, gîndi Daniel, uitîn- du-se la Lia şi la Irina. Astea două sunt femei mai de nădejde, pun murături şi cloşti, fac straturi în grădină. Femei cu scaun la cap, ce mai ! Irina stă pe o pereche de picioare zdravene ca ursul, ca o statuie de Bourdelle. Asemenea suporturi îi reneagă unei femei orice drept la o viaţă spirituală. Mă mir că femeile, mai bine zis feministele, că nu-i totuna, nu-i totuna deloc, n-au făcut niciodată demonstraţii împotriVa Iui Bourdelle. Bineînţeles, ele nu simt nevoi'a de a trăi o viaţă spirituală. Figurile lui Puget şi Dianele din Antichitate ce picioare înaripate aveau ! Se semnalează oare aici un eşec al feminismului, cu tacitul consimţământ al celor direct interesaţi, poate dintr-o dorinţă secretă a lor de a se supune cît mai des tainicei gravităţi care le cheamă îndărăt în preistorie ? Poate că ele nici nu doresc să se emancipeze decît pentru a cîştiga dreptul de a recădea cît mai

des în preistorie, în matriarhatul care le îngăduia un consum nelimitat de masculi ? Norocul nostru al tuturor este că nu ne stă scris pe frunte tot ce gîndim. Omul nu poartă vina gîndurilor sale. Ele vin nechemate, n-ai ce le face. Sistemul se erijează numai pe hîrtie. Numai pe hîrtie, printr-un imens efort al voinţei, devii cineva, poţi exista cu adevărat. Altfel, eşti ca oricine, într-un cuvînt, nu eşti nimeni. Ca moluscă eşti, ca pribeagul adormit pe marginea şanţului, împăcat cu dulcea realitate de a nu fi nimeni. Existenţă înseamnează exprimarea gîndului tău. Cel puţin la noi, în Europa. Cine nu se exprimă nu există. Nu-i negaţi omului elementara dorinţă de a exista.

Dominic se gîndea că îl doare stomacul. De vină e numai Irina, cu murăturile ei. Mă otrăveşte cu gogoşarii ei în oţet, cu

varza ei, poate o face dinadins. Şi nu le pot rezista, domnule, mă* topesc după ei, bine că n-a adus un borcan şi aici, că îmi fac nişte arsuri, de văd stele verzi ! Norocul lui Daniel că Laura nu se pricepe să facă murături. Ia să-i duc o bucăţică de friptură !

Se ridică în picioare, însufleţit. Se trezise m el cavalerul străbun, ocrotitor de văduve şi orfani. Uitase că nu se scula aproape niciodată să-şi cedeze locul unei femei, decît cel mult de ruşinea altor bărbaţi care se uitau la el.

— S-a prelucrat planul, s-au desenat proiectele, or să fie afişate la căminul cultural. Cînd ? Cît de curînd.

E vorba de ceva ce ne priveşte îndeaproape. Să te scoată din curtea strămoşească, să te vîre în coteţele alea cu etaje multe. Totuşi, nu pot urmări vorbele lor. E mai simplu să-mi pun masca şi să mă uit la ei gîn- dindu-mă la altceva. Să-mi închipui, de pildă, că stau în mijlocul unui rîu însorit ca ăsta de aici, mai bine să nu precizez, conturul l-ar ucide. Rîu vag, larg, cu mersul moale, molcom, rîul prin excelenţă. Rîul. Stai în mijlocul lui, singur, îl laşi să te împrejmuie, să te cuprindă gîndul că tot ce vezi nu e decît un reflex de întîmplări fără pondere, răsturnate pe pînza mobilă şi poleită. Ceea ce există în adevăr este numai curentul, larg şi puternic, irezistibilul curent. Numai asta e sigur. Numai mişcarea există. Ar trebui să se ridice un templu întru preacinsti-

11

rea mişcării ăsteia, pe care nici zeii nu o pot opri. La ce te gîndeşti, Laura ? Mi-e somn. Te mănîncă ţînţarii, lasă-mă să te învelesc cu haina mea. Ce bine te alină clipocitul apei sub tufă.

Dar cele văzute adineauri ? Rîul, sclipirea, zîmbetul lichid care mă cuprinde cum se împacă cu neprevăzutul ? Cu trăznetul, cu miracolul, cu coborîrea zeului ? întinsul împăcării sfîşiat dintr-odată de verticala uluitoarei afirmaţii ? Ca să fiu sinceră cu mine însămi, tre-" buie să mărturisesc că am aşteptat-o dintotdeauna. Şi, totuşi, cît îmi vine de greu să mă gîndesc la ea ! Mi-e teamă să nu mă obişnuiesc cu gîndul, cum se obişnuieşte pisica cu fel de fel de aparate electrice şi poate trăi neturburată în preajma lor fără să se mire. Te obişnuieşti şi cu prezenţa profeţilor şi nu-ţi mai pasă dacă sînt răstigniţi. De atîta vreme aşteptăm un nou profet, încît au început să apară o sumedenie de bameni cu barbă, dar bărbile lor indecente nu poţ

ascunde durerosul adevăr că ei nu au nimic, dar absolut nimic de spus. Tac pentru că ar fi profunzi ? Cine ştie ? Nu se pot exprima decît prin barba lor, prin zîmbetul lor pîngărit şi melancolic. Iţi vine să le plîngi de milă.

In definitiv, ce nevoie mai am de alţi profeţi ? Ca să mă susţină în cele ce mi s-au revelat fără ajutorul lor ? Adineauri am intuit cifra de dincolo de zero, deşi la şcoala primară am avut dificultăţi cu tabla înmulţirii. Elevii care o ştiau pe dinafară n-au intuit-o, nu-i simţeau nevoia. Dar eu am avut absolută nevoie de numărul ăsta ieşit din serie, de cifra asta de dincolo de zero, care totuşi nu este un minus, ci o apucă în altă direcţie, în afara verticalei + —, pe teritoriul neexplorat, inexplo- rabil, rătăcind pe cîmpiile miracolului.

*

Lampa lui Aladin atîrna deasupra patului şi avea mii de faţete de cristal cuprinse în chenarul petalelor de bronz. Turna lumină moale de miere, voluptuoasă, aurie, în care colţurile mobilelor îşi pierdeau agresivitatea. Covoarele umbrite prelungeau odaia în păşuni înflorate, libere de opreliştea -pereţilor pierduţi în întuneric. Amin

tirile zilei se mistuiau şi ele şi frămintările ei îşi pierdeau fiinţa. Uneori parcă lipsea tic-tacul unui ceasornic credincios, unul care să nu măsoare timpul-robot, ci unul croit anume după chipul şi asemănarea ta, un timp pentru care nimeni să nu-ţi poată cere socoteală, la fel cu cel depănat de murmurul unui rîu. Mare vrăjitoare poate fi şi o lampă, şi alegerea ei cere multă chibzuială. Cei mai mulţi oameni nu sunt în stare să-şi aleagă una, aşa cum rămîn nepăsători la tot ce-i înconjoară.

Există lămpi şi lămpi. Unele, ca nişte bice de lumină, aprind oglinzi, aspre cristaluri, altele, reptile albăstrii, ofilesc feţe, flori. Abajururile de sticlă colorată pot ucide o încăpere, noroc că prea des se află sub ele, de la bun început, flori de ceară, perne roz de satin cu trandafiri de lînă, şi cucoane cu peruci de lînă, lacuri bîntuite de lebede, poze cu naşi împăiaţi, nici un păcat dacă astea toate sunt reduse la tăcere.

Omul care se mulţumeşte cu lampa cazonă şi cu becul gol are părul tuns la centimetru şi dimineaţa umblă prin casă îmbrăcat cu maioul de corp şi pantaloni cu croi milităresc, are sufletul searbăd, înclinat spre cruzime. Nu ştie de glumă,

grădina lui cu zarzavaturi e fără buruieniş, creşte şi un porc, sau dacă nu poate, îi duce dorul fără să ştie ce-i lipseşte. Femeile frumoase vor favoriza abajurul roz cu sau fără ciucuri, căci niciodată nu li se pare că arată îndeajuns de tinere, cei cu studii în drept sau politehnice, care ţin prin sertare batalioane de creioane straşnic ascuţite, citesc fioroasele lor tratate la lămpi cu tije de metal şi abajururi verzi de porţelan căptuşite cu alb, lunguieţe în sens orizontal, ca cele din birouri, nişte lămpi îngîmfate, obiective şi pline de importanţa lor, distrugătoare de atmosferă, asemeni posesorilor lor. Femeile, poeţii şi foarte puţini alţii îşi dau seama că lampa este o fiinţă şi că în ea, ca şi în tablourile vechi şi în ceasuri, bate inima unei odăi.

Lampa lui Aladin aparţinea fermecătoarelor obiecte în aparenţă foarte vechi, de care dai într-o zi ploioasă într-un colţ de talcioc, printre desuete marafeturi, te opreşti trăznit în faţa lor şi imediat te apucă o panică nebună, nu cumva să ţi le răpească cineva înainte să apuci să faci un gest, să-ţi deschizi gura. Teama este cu

totul nefondată, căci foarte puţini sunt cei care ar rîvni la ele.

Cu toate astea, nu o cumpărase la tîrgul de vechituri. Era o lampă nouă, descoperită cu totul întîmplător în magazinul de mobile al unui orăşel de provincie. Lâncezise multă vreme, tot mai uitată şi tot mai plină de praf, printre abajururile pictate cu roze şi apusuri de soare şi candelabrele cu ţurţuri de sticlă care se primeneau în juru-i în mare grabă, căutate ca pîinea caldă. Fusese făurită de un suflet de artist care lîncezea şi el, cu toate că ştia ce însemnase pe vremuri o lampă şi cum se cuvine să fie ea astăzi, într-un cuvînt, cineva care avea o idee de ceea ce trebuie să fie o lampă. Căci ea e menită să devină sufletul unei case, să fie discretă, cu nimic frapant, şi să nu pară frumoasă decît dacă este privită cu luare-aminte. Să aibă, într-un cuvînt, calităţile cele mai de seamă ale unei femei.

*

Sub lampă, orele serii curgeau orizontal şi nimic nu părea să le tulbure trecerea lină. Motanul dormea pe per- niţa-i roşie de lîngă sobă. în somn torcea şi, torcînd, ajuta doamnei să-şi ţeasă covorul.

Dintrodată tresări spasmodic şi mustăţile îi zvîcniră de trei ori. Motanul visa urît. Ce poate vedea motanul în somn cînd

visează urît ? Sau chiar cînd visează frumos ? Şi cum poţi avea vise rele cînd dormi sub lampa lui Aladin ? O fi mîncat prea mult peşte motanul şi scrumbia s-o fi preschimbat în cîine-fantomă. Mai ştii cîte forme poate lua un peşte după ce ai crede că şi-a încheiat socotelile pămînteşti ? Trezeşte-te, Mau, să nii te sfîrtece peştele cîine-fantomă.

Timpul nu mai curge orizontal, timpul s-a poticnit. Mau se uită fix, cu ochii rotunjiţi. Mau se miră. Pînă şi omul, în pragul trezirii, mai păstrează în privire o amintire din rai, darmite pisica ? Ea, care se află întotdeauna mai aproape de grădina făgăduinţelor.

Cine te-a trezit, motane ? Nimeni n-a vorbit aici, a amuţit pînă şi adierea de sub geam în crengile tamaris- cului. Şi ce asculţi aşa de încordat, cu urechiie-cuţite

aprig înfipte în aer ? Prin privirea ta verde trece un nor peste grădina Hesperidelor. Afară, în curte, cîinele cel adevărat s-a pornit să schelălăie. Încet-încet, odaia se umple cu un zumzăit abia simţit, iar lampa lui Aladin clipeşte o dată lung, apoi încă o dată ; se clinteşte, se clatină, legănată uşor-uşurel pe lanţul ei de bronz. Amuţesc toate. Zumzetul se mistuie ca într-un spaţiu străin, necuprins de ziduri, unul neîngrădit, neştiut, desfăşurîn-du-se în chip de unduiri ale unei alte rînduieli. Acolo piere susurul, în acel gol nebănuit, ignorînd orice obstacol perceptibil, răpit de un pl'an suprapus ăstuia de aici, dezlegat de cel de aici, absorbit, topit în necunoscut. Un moment, odaia toată păru a se clătina la marginea unei prăpăstii — colivie atîrnînd peste hău, sau numai peste o şovăitoare adueere-aminte ? Cei de pe tărîmul ăsta îşi reveniră cu un fior şi pierdură pe loc amintirea clipei ce fusese.

Motanul îşi pleoşti urechile şi, sprijinindu-se cu bărbia pe labele întinse, îşi închise ochii. Prăpastia se închegă la loc fără nici o rană, apă despicată în urma unei bărci. Doar perdelele mai oftară o dată, iar lampa, descumpănită şi ea o secundă, se opri şi începu din nou să umple odaia cu miere pînă sus. Un cîntec fugar adie a părere, poate trecea prin noapte un radio vagabond.

Obiectele, străbătute o clipă de cutremurul de adineauri şi gata de a sări din loc, se reaşezară în nemişcarea lor obişnuită, ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Şi nimic nu mai păstra urma

ciudatei strămutări, materia nu-i putuse înregistra frecvenţa de undă de dincolo de limitele perceptibilului. Numai spiritul vibra mcă turburat de un vis vag, de şovăitoare nedumerire.

Ridică ghemul scăpat din mînă şi continuă să depeu*> lîna aurie de pe sculul întins pe speteaza scaunului. Galbenul, culoarea preferată a lui Dumnezeu ? Cel care este şi nu este şi s-a dezintegrat adineauri în mod de negrăit, cu nimic măi consistetit de'cît un suspin. Volatil, fără contur, oare cu ce aduce ? Poate cu amintirea unei miresme îţiainte s-o poţi recunoaşte. în ultima vreme avusese de cîteva ori senzaţia asta fugară de rătăcire într-un gol virtual, umplut de fiinţe posibile. Ajunsese să se întrebe uneori dacă mai e în toate minţile.

15

Lui Daniel nu-i vorbea de nedumeririle ei. Nici cu cei mai apropiaţi nu poţi vorbi despre orice, fără ca ei să intre la idei şi să te creadă cel puţin exaltat. Asta te îndeamnă să te retragi în tine şi să-ţi schimbi caracterul.

Sigur că nu eşti normal dacă natura te-a înzestrat cu un grad de receptivitate în afară de serie. începi atunci să bănuieşti stări de lucruri de care alţii nu au cum să-şi dea seama. Desigur, omul se poate educa în sensul ăsta, dar cine are interesul să devină mai receptiv, cînd asta nu-1 ajută în viaţa de toate zilele, dimpotrivă ?

*

Cred că pisica asta mă înţelege în unele privinţe mai bine derî't Daniel, cu toate că se spune că nu e decît un animal neştiutor. Dar de ce neştiutor, la urma urmei ? Sunt convinsă că ştie o sumedenie de lucruri de care eu habar nu am ; iar ceea ce ea nu ştie, nici n-o priveşte, rămîne în afara sferei bine rotunjite a lumii sale. N-o interesează imaginea ei din oglindă, fără miros şi radiaţii, o ştie falsă, ştie că nu e bună de mîncare, nici de iubit, e numai un semn rece şi bun de nimic, nici măcar de temut nu e searbăda umbră, şi ea îşi spune că nu are vreme de pierdut cu năluciri neghioabe. Adineauri, cînd ascultam .amîndouă aşa de încordate, cuprinse de aceeaşi nelinişte, poate ea o fi văzut ceva în plus, ceva interzis pentru mine, .şi s-o fi speriat puţin, dar cînd şi-a dat seama că nu e vorba de vreo ameninţare serioasă, şi-a pus capul pe labe în poziţia ei favorită şi a adormit din nou. v

Şi lîna se deapănă înainte ca firul de poveste, ‘şi viaţa se

deapănă şi ea lină mai departe, şi Mau doarme şi chiar sforăie foarte subţire. Tare aş vrea să intru în visul lui Mau, ar fi un ascunziş straşnic, dar cine ştie dacă mi-ar plăcea acolo, înăuntru ar putea să duhnească a şoareci morţi şi a brînză stătută, a lapte acru. Mai bine nu. Acum strănută, dar doarme şi n-are habar, visează înainte şi toarce un pic, dar numai pînă se afundă mai adînc în somnul ăsta care s-a sfîrtecat puţin cînd a strănutat. Ruptura cea mare de adineauri s-a închegat
16
şi ea la loc, cine mai ştie de piatra zvîrlită în lac acum un minut sau anul trecut ?

Bâtrînul dulap de nuc, care se înfiorase şi el în fibrele lui, stă neclintit şi toate-s ca înainte, fixate pe vecie, de parcă nici n-ar fi luate de curentul nestăvilit şi duse la sute de kilometri de locul ocupat cu cinci minute în urmă, purtate nu numai de vîrtejul nesimţit al mişcării pămîntului, ci şi de cele cîteva mii sau milioane de leghe cu cît lunecaseră de atunci împreună cu toată galaxia, şi aşa mai departe. "

S-ar putea ca şi timpul să se strămute lunecînd în cel de-al cincilea spaţiu, şi cine ştie încotro se mai îndreaptă şi el. Trebuie să fii înţelept ca o pisică, să nu-ţi faci asemenea probleme fără rost.

Uşa se deschide, vine Daniel. Laura tresare. Pentru Daniel, uşa se deschide asupra a ceea ce lăsase el aici cînd a plecat azi-dimineaţă. El e confruntat mereu aici, acasă, cu o stare de lucruri în aparenţă statică. Se bucură ca de obicei că toate sunt exact aşa cum le lăsase el cînd a plecat acum nouă ore, îi place nespus de mult stabilitatea în care trăieşte măcar acasă, pe insula lui de pace. în hol, închise telefonul, ca să fie scutit de surprize. El nu ştie că lumea asta a lui, de acasă s-a clătinat în-tre timp şi s-a aflat pe buza unei prăpăstii. De ce să-i mai spună lui Daniel toate astea ? Las’ să fie liniştit că măcar acasă este bine.

Daniel a adus un alt aer în casă. Umblă şi el în fel de fel de locuri şi ştie multe pe care ea nici nu le bănuieşte. Se umple de alte viziuni, de peisaje. îşi face veleatul într-un sat la zece kilometri de aici şi are de furcă cu unii şi cu alţii care îl ajută să dezvolte un ulcer ; ulcerul se hrăneşte din el ca o caracatiţă şi, pentru că nimeni nu-1 combate, el creşte şi capătă tot mai multe tabieturi ; îl apasă într-un fel cînd omul lui este flă- mînd

şi într-altul cînd este sătul, Laura ştie despre el, dar numai din auzite, nu i-a simţit arsura niciodată, acreala fierbinte care pe el îl face aşa de nerăbdător, şi nu lasă timpul lui să se scurgă normal, aşa cum se scurge pentru alţii, ci îl opreşte de multe ori, prinzîn- du-i-1 în noduri ca într-un cuibar de şerpi, ca apoi să-i dea drumul, să se pomenească uşurat, făcîndu-1 pe urmă
C-da 5506 coala 2

să se poticnească iarăşi, pîndindu-1 şi atacîndu-1 la răscruci perfide. Şi ea nu ştie nici de ceasul pătrat din turnul bisericii, cu cadranul negru şi arătătoarele striate ca şi coada unor miţe, îl văzuse de cîteva ori, dar nu-1 ţinea minte, pe cînd lui Daniel turnul îi sărea în ochi în fiecare dimineaţă, primul lucru cînd ieşea cu maşina din aleea de castani sălbateci din capul satului. Şi el cunoaşte şi vacile care pasc în cimitirul satului, cu petele lor cafenii-închis pe şoldurile albe, şi ştie cum se înfurie popa din pricina lor, omul acela încruntat şi amărît, cu sutana înverzită şi fruntea teşită şi mult păr negru în nas, mereu în defensivă, şi vaca cea roşie care obişnuieşte să iasă din cimitir pe poarta din faţă, de fier forjat, dată mereu în lături, dacă el se întîmplă să claxoneze, căci animalul are o ciudată slăbiciune pentru sunetul acela strident şi imperios, şi cum i se aşează în faţă cînd el se apropie, oprindu-se de-a curmezişul drumului, urmată de băiatul cu puloverul roşu rupt în coate, care iese şi el în goană cu o creangă de spini în mînă, încercînd cu disperare s-o urnească din loc. Şi Laura nu ştie decît din auzite de primarul arţăgos şi beţiv, plin de sine, pornit, ca mulţi alţii, să-i pună lui beţe-n roate. Şi nici de învăţătoarea cea roşcovană şi rea de muscă, cu rîsul ei nervos ,şi tîmp, nădăjduind nici ea nu ştia ce, şi care avea darul de a-1 turbura, deşi o detesta. Şi nu ştie cum numără el ceasurile în fiecare zi în aşteptarea aprigă a orei 4, cînd pleca acasă dacă toate mergeau bine, şi n-a văzut cîmpul sub arşiţă şi cîmpul sub ploaia cu băşici şi n-a auzit plescăitul cizmelor de gumă în lutul lipicios şi nu avea de unde să ştie cît este de greu să ridici la orice pas şi să tîrăşti după tine pachetul gros de tină ţinîndu-se de fiecare din ele, şi cît era de greu... şi cum e să pîndeşti potîrnichea care te pîn- deşte şi ea, alarmată, în răsură. Pocnetul sec şi scurt al împuşcăturii zeflemisind viaţa şi sfîrşitul ei şi mirosul de ars şi gustul fieros ce ţi-1 lasă în gură, cînd se apropie noaptea din cerul palid de peste pădure, şi n-a văzut

nici ceaţa zorilor agăţată in zdrenţe de miriştea cu tufe de măceş. Pe el îl umpleau toate vedeniile astea pentru ea străine.
18

Lumea ei era mobilată altfel. Lumea ei se reducea la patru pereţi străpunşi de adîncimea unor peisaje cunoscute şi la plimbările scurte şi aşteptările cu plasa în mînă şi ochii pierduţi la şirurile de borcane cu peşte sărat şi dulceţuri, pe care probabil nu le vedea. El bănuia că ea are un fel al ei de a-şi lărgi viziunea, creînd sau intuind spaţii, altele decît cele evidente, căci şi acasă de multe ori răspunsurile ei îi soseau de departe ; adevărul e că amîndoi erau doldora de gînduri aduse din lumi diferite, lumi care se întretăiau pe alocurea, dar ei doi le păstrau, chiar şi acestor puţine puncte de contact, înfăţişări diferite ; în schimb, fluidul emis de trupurile lor, dincolo de cele erotice, bioundele în care se scăldau ca sfinţii în boara lor de aureolă, pulsau în frecvenţe înrudite.

In preajma fiinţelor ca Laura oricine se simţea bine. Ele sunt ca dătătorii de sînge care pot aproviziona orice grup sanguin. Alţii, dimpotrivă, emit vibraţii de înaltă frecvenţă ca nişte ace lungi, provocînd leziuni în aura biologică a celorlalţi. Ei pot trezi simpatie, admiraţie şi dragoste ca oricine altul, cu toate astea, nici prietenii şi nici iubiţii lor nu le pot suporta apropierea vreme îndelungată. Pe de altă parte, bioundele nu se prezintă totdeauna în acelaşi fel, ci variază în intensitate, fiind periodic expuse la fluctuaţii potrivit schimbărilor de mediu şi multor altor condiţiuni nedescifrate încă. Atunci cînd mediul lor este liniştit şi îndeamnă la tihnă şi meditaţie, radiaţiile în jurul acestor, persoane devin şi ele mai benigne şi provoacă un minimum de leziuni.

Azi se analizează cu precizie fenomene ca poluarea aerului prin fum, gaze şi alte reziduuri industriale ; nu există însă instrumente pentru a se controla vicierea mediului prin ritmul prea rapid al vieţii de toate zilele, influenţa frecuşurilor nenumărate deranjînd bioundele şi clădind un înveliş ori o aură de înaltă tensiune în jurul marilor aglomeraţii şi chiar al celor mai modeste, foarte dăunătoare desfăşurării vieţii.

Cînd Daniel îşi părăsea locul de muncă printre oamenii aceia nervoşi şi porniţi, potrivnici lui în toate, se întorcea acasă sub lampa lui Aladin, în iatacul tihnei. Laura era unul din focarele benigne, făcînd parte dintre

acele forţe răspîndite în lume care luptă inconştient pentru apărarea ei de efectele răufăcătoare ale mediilor viciate.

Prezenţa, într-o încăpere, a plantelor sau a unoţ[1] animale ca pisica sau o pasăre are asupra omului un efect liniştitor ; dinele, la rîndul lui, îi împrumută şi el ceva din vitalitatea lui exuberantă ; grădinile zoologice, prin puternicele lor radiaţii de biounde neviciate, sunt pentru om adevărate băi de energie vitală. Creşele, grădiniţele, clasele primare mici sunt şi ele medii sănătoase pentru omul adult. Undele emanate din fiinţele încă neuzate de' viaţă sunt o hrană subtilă din care personalitatea adultului se hrăneşte ca motorul pus la priză, din curentul electric. în schimb, apropierea bolnavilor, spitalele, închisorile, toate locurile unde se suferă sunt foarte dăunătoare pentru vitalitate.

Ar trebui ca viitorii medici şi îngrijitorii bolnavilor să fie supuşi unor teste pentru a se putea stabili dacă prezenţa lor în mediile respective este de dorit, dacă aduce sau nu o alinare pentru cei suferinzi şi este sau;nu, în măsură de a le îmbunătăţi starea chiar şi numai prin prezenţa lor fizică. Există fiinţe-acţionînd în chip de catalizatori ai undelor malefice emanate de alţii fără să le sufere ele în ele înrîurirea, cum erau, fără îndoială* doctorul Albert Schweitzer sa» sora Tereza, fiinţe care întrupează geniul bun al Universului. Mulţi asemenea lof umblă necunoscuţi prinfere noi, pe cînd alţi?, dimpotrivă, desfăşoară o funestă înrîurire eu sau fada ştirea lor. Aşa este acţiunea unqri.- fiinţe foarte agitate, care-, •chiar cînd nu trec la fapte, sunt în stare să vicieze un mediu prin simpla lor prfezenţă. Odată am cunoscut un om care mi se părea deosebit de respingător şi nu ştiam de ce ; aparenţa lui nu avea nimic ieşit din comun, dar răspîndea în jur o tensiune insuportabilă. Peste un »” sau doi omul şi-a ucis nevasta şi copiii mici eu Icyr' .
de secure, era un criminal predestinat, s© si«tfr' ^ .
în el, cînd încă nu avefe nici o vină, Poate »v ~ª. .
pe urmă. Asemenea fiinţe ar trebui di®'"' ./ ª^ea -
v oiuntate iaia
durere.

— Bună seara, domniţă.

— Bună seara, Ţi-e fo^me ?

— Mi-a fost. Am trecut prin bucătărie şi am devastat frigiderul.

— Meno male.

Laura lua uşor problemele menajului, petrecea în schimb ore lungi la războiul ei de ţesut. Făcea cele mai fermecătoare covoare, dar lucra cu intermitenţe, cîte- odată luni de zile nu primea comenzi, altă dată ţesea zi şi noapte. Dacă s-ar fi ţinut de lucru, ar fi făcut avere, mai ales dacă n-ar fi locuit în orăşelul acela păcătos, unde nu aveau căutare decît lucrurile de duzină,, de gustul cel mai comun, dar chiar şi aşa, cu cele patru- cinci covoare cîte termina într-un an, cîştiga destul ca să poată duce lîngă Daniel o viaţă lipsită de griji. Cea mai fecundă perioadă de creaţie o avea atunci cînd nu lucra propriu-zis, umplînd în schimb caiete întregi cu. schiţe şi proiecte cu cerbi şi inorogi pe cîmpii albastre, grădini vrăjite, codri ; între copacii supli şi avîntaţi şi în jurul păsărilor ei măiestre, ştia să întindă cearşaful spaţiilor vii, umplute cu freamăt ; oamenilor din partea locului le lipsea însă radarul sau sonarul să capteze tîl- cul acelor spaţii şi corespondenţe, iar florile el le păreau vagi, nespecificate, nici cerbii n-aveau coarne chiar toţi. ■Ziceau că face covoare aiurite. Intorcînd spatele ţărănimii lor de baştină, foarte apropiată încă, şi refuzînd cu dispreţ formele ei de viaţă, neputincioşi ei înşişi de a-şi făuri un stil nou de existenţă, se aflau rătăciţi între clase şi orinduiri, îşi pierdeau, împreună cu rosturile vechi, şi criteriile de judecată, şi identitatea. Adoptau cele mai grosolane forme de expresie, aparţinînd unei false urbanităţi, în schimb păstrau reziduuri de deprinderi vechi,, care nu mai corespundeau nici vremurilor, nici unei judecăţi sănătoase. Ţineau în casă picturi cu contese şi *ţigănci, castele pe lacuri, pe care le găseau frumoase mai ales femeile, şi ele erau cele care alegeau marafeturile din casă. Ieşite din gospodării mai modeste, tradiţionale, aveau baie acum şi îşi spuneau una alteia „doamnă". Ar fi fost greu de definit, de fapt, cărei clase aparţineau. Jinduiau după splendorile unui trecut abia bănuit şi visat în culori şui, pe care le voiau reproduse şi în pernele de canapea umplute ţeapăn cu zegras şi brodate cu pavilioane de vînătoare în parcuri sau, alternativ, cut

desene cubiste, în nuanţe terne, urîte, mohorîte, sau, dim- potrivă, ţipătoare, forme pe care pînă şi lamentabila sub-

cultură, zisă urbană, le lepădase de mult, dacă le avusese vreodată. Se ezita la hotare de cultură, totul era imprecis. S-a uitat ce este frumosul pentru multă vreme, între timp se dibuia, se şovăia.

în privinţa asta, Daniel avusese noroc cu Laura. Ea îi reamintea ce-ar fi uitat chiar şi el în mijlocul oamenilor cu care avea de-a face^ Uneori nu putea evita să bea un pahar de vin de Sfîntul Ion sau de Petru şi Pavel. Vedea atunci mobilele uniforme, enorme, grosolane, date cu lac mult, ca să lucească, şezlongurile, zise „recamie", ornate cu perne pe care erau brodaţi căţei pudel, ca aceia purtaţi în lesă de cucoane cu vreo şaizeci de ani în urmă, 'contese, lebede şi iar lebede, iar în mijlocul odăii, pe mesele grele de-o tonă, vase de flori cu cariatide din sticlă albastră, umplute cu garoafe de plastic, trandafiri din burete ; pe perete, galileanul îngîndurat în litografia cu grădina Ghetsimani, palidă stafie rătăcită în acel talcioc ; apoi cum, Doamne, să lipsească celălalt obiect de veneraţie, poza mărită a tatii din groapă, cu mustăţi ca nişte coarne şi ochii bumbi de sticlă, haine de tinichea şi obrajii împăiaţi, pictaţi cu roz ?

Pe toaletă, sub oglinda care mai avea şi darul de a Strîmba toate astea — parcă mai era nevoie ?! — se înşiră alte poze, cu doamna casei, în ţinută de mireasă, fetind alături de mirele blajin, gata de sacrificiu ea viţelul, şi pomădat din belşug. Dumneaei pare mai avizată, se vede că ea a pus mina pe el, şi surîde uşurată şi victorioasă, slavă Domnului că s-a isprăvit cu vînătoarea şi intră în casa ei, are şi congelator ; şi încă una, unde ea arată mai dolofană, că eram chiar gravidă cu Jenucu, el nu pare nici aici mai dumirit, săracul, în orice caz aşa se termină o carieră de bărbat. Pe jos, covoare zise persane, în culori ucigătoare. Doamne, că mîndre mai sunt toate, îşi zic finii rămaşi ţărani, invitaţi şi ei, că mai aduc brînză crîteodată. Nu cutează, săracii, să se aşeze 'cu fundul întreg pe scaunul tapiţat, anihilaţi de atîtea Splendori de care or mai pomeni acasă multă vreme. Dacă se mai păstrează vreo catrinţă, ea e întinsă pe jos, să le

calce toţi cu încălţările lor grosolane. Cultura veche este călcată în picioare de urmaşii inconştienţi, ce să-i faci !

în covoarele Laurei renăştea basmul. Daniel se recunoştea în

ele înfrumuseţat, cu o tainică tresărire de bucurie, se vedea pe sine în ciobănaşul cu mioriţa în braţe, ca pe vremea cînd tata îl trimitea la păşune cu turma lui de cinci oi ; o recunoştea şi pe domniţa din cartea cu poveşti, trasă prin inel cum era şi puţin cîrnă, cu zîm- betul mic, şi pe puii de zînă jucînd în amurg. Toate erau aşa de minunat întocmite ! Sorii, lunile erau părtaşi la toate, ei ţineau cumpăna florilor şi nu erau mai departe decît ele şi nici mai mici, iar turnuleţele bisericuţelor se pierdeau în zare, şi zarea însăşi cînta cu vibraţii de nostalgie sugerată de vagi linii curbe. Culorile erau dulci, verdele se arăta gingaş ca iarba de primăvară timpurie sau stins ca văzut în amurg, albastrul era ceţos, galbenul, ca miriştea cea veştedă, nimic nu era chiar roşu, cel mult ruginiu ori roz-cenuşiu, ca florile de tamarisc.

Din an în paşte apărea cîte un client de oraş mare, un artist sau scriitor, care rămînea mult să parlamenteze cu Laura ca să obţină o promisiune. Vorbea un limbaj greu de urmărit, rostit parcă de români de pe altă planetă, fiinţă din care viaţa îşi luase zborul, ruşinată de propria-i vulgaritate şi cedîndu-şi locul unui surogat pestriţ şi savant, palid şi cu ifose, ca un schelet drapat în fireturi. Cel puţin aşa i se părea lui Daniel, care era gelos, crezînd că simandicoşii vizitatori ar putea să formeze cu Laura comunităţi din care el să rămînă exclus ; dar de fiecare dată descoperea că l!!aura era şi ea mulţumită cînd închideau uşa după ei.

încolo, nu se prea omora cu gospodăria. Mai trecea la răstimpuri o ţigancă bătrînă şi cam într-o ureche să deretice. Obişnuia să-şi istorisească isprăvile amoroase cu mult haz, deşi mergea pe 70 de ani; dacă era să-i dai crezare, ar fi fost vorba de nişte gospodari văduvi şi onorabili, cu un picior în groapă, care îşi încercau norocul ademenind-o în pivniţa cu vinuri. Cît zăboveau la ulcior, nimic de zis, toate mergeau strună, dar cînd să se treacă la alte înfăptuiri, socoteala se schimba. Măria obişnuia să le dea în vileag slăbiciunile, cu mult realism, faţă de oricine. Avea mereu atîtea de istorisit, încît, dacă o pă
zeai, nu mai isprăvea cu snoavele, iar dacă o lăsai de capul ei, tîndălea, mai ciordea şi cîte-un ciorap, cîte-un prosop, dar degeaba, că femeie mai de dă Doamne nu găseai, aur să-i fi dat! Fabrica le înghiţea pe toate. Altfel, nu prea aveai cu cine schimba o vorbă, aşa-zisele intelectuale cu studii erau absorbite de fel de fel de treburi şi pseudotreburi, de cozi, de grijile

menajului. Tipul intelectualei de provincie dispăruse, nu se mai găseau femei tihnite .şi lipsite de griji, se deschideau puţine cărţi, mai mult pe apucate, nu se vorbea de Jean Giono, dar nici de alţii, decît, cel mult, la şedinţe, oamenii se găseau în faţa faptelor împlinite şi socoteau că ar fi de prisos să discute prea mult; în schimb, nu-1 citeau nici pe Sartre, ceea ce era, la urma urmei, un cîştig.

Ce să te mai frămînţi, să te omori cu gîndul ? ! Zilele treceau oricum, şi moartea tot te găsea pînă la urmă. Şi parcă ploua întruna. Oriunde te duceai, îi găseai pe toţi buluc şezînd la televizor, la filme englezeşti, serialele alea vechi să dai cu ele de pereţi, care se lungeau ca ziua fără pîine, şi nu aveau cu ce ne ardea pe noi nici în clin şi nici în mînecă. Oamenii care se uitau la ele se prosteau de tot. Nu mai ştiai ce să gîndeşti despre ei.

Laura renunţase de mult să mai facă vizite. Avea nevoie de linişte, cum avea’ nevoie de soare, de lapte, de miere, de aerul care şi el se împuţina, de unicul spaţiu în care lumea ei se putea desfăşura. Cînd se găseau sub lampa lui Aladin, ea şi cu motanul, de-abia atunci începea să gîndească. Nu gîndea logic decît pentru a rezolva probleme de ordin materi'al, practic, cele legate de viaţa de toate zilele. încolo, s-ar fi putut spune că gîndea în spaţii. Şi nu numai în întinderi, care se afirmă vizibil. Spaţiile ei semănau într-un fel cu cele care se întretaie la infinit în cărţile de geometrie. Lumea se întreţesea din nenumărate meridiane mobile, întotdeauna altele, virgine, reprezentînd un veşnic început, de parcă peste cele văzute s-ar fi aşternut altele nevăzute şi fără număr, existînd toate împreună, în acelaşi timp şi în acelaşi loc. Uneori se îndoia şi de existenţa locului ca atare, căci ceea ce se cheamă, de obicei, loc e spaţiul unde se des-făşoară o singură întîmplare şi nu poate fi umplut decît

cu un număr limitat de lucruri, pe cind spaţiul ei oferea o nesfîrşită virtualitate de existenţe pentru fiinţe şi ân- timplări diferite ; parcă nici timp n-ar fi existat şi lucrurile n-ar trebui să se desfăşoare unele după altele, grăbin- du-se să-şi ofere locul unele celorlalte, căci în mintea ei toate aveau loc deodată. Era ca şi cînd peste masa ei de lucru şi covorul pe care îl ţesea s-ar fi aşternut, îm- pletindu-se intim ou ele, tot felul de alte lucruri, din trecutul de copac al mesei, de pildă, ori din cel de lînă de baie al covorului ; interveneau însă şi altele, care nu făceau

parte din trecutul lor, dar foiau tot acolo, ca lupi, embrioni, cristale, sarea din iarbă, rîuri, zei. O defectuoasă percepere a timpului ? O idee sugerată de alţii, pe care conştiinţa limitată nu avea cum s-o prelucreze ? Ori era vorba de un început de deraiere, care nici ea nu este altceva decît un fel de a percepe lumea, ca oricare altul ?

Nu putea vorbi de lucrurile astea, pentru că limbajul obişnuit n-o ajuta. Cea mai formulabilă dintre nebuloasele ei trăiri era bănuiala că uneori se află şi în altă parte sau părţi decît în cea înregistrată de evidenţă. Ii spunea lui Daniel : „Cîteodată mi se pare că nu mă aflu numai aici unde mă poţi vedea tu, ci şi în altă parte“. Atunci Daniel se uita la ea curios.

— Tu eşti cam zurlie, îi spunea el, nu fără tandreţe. Ar trebui să scrii poezii din cele moderne, cu cai verzi pe pereţi.

El uita imediat, se gîndea la altceva. Rămînea totuşi cu impresia că Laura mai vorbea aiurea cîteodată, dar îşi zicea că totul e-n regulă cîtă vreme nu le vorbea şi altora în felul ăsta.

Ce să-i faci, se gîndea ea, dincolo de anumite limite nu poţi comunica cu nimeni.

Şi, vrînd-nevrînd, intra în covoarele ei ceva idin cele ce nu puteau fi spuse.

într-unul din ele se înfăţişau cinci spaţii vaste şi Suprapuse, neavînd în-aparenţă nici o legătură unul cu altul, despărţite prin linii ondulate, abia marcate. In stratul de jos, sub prima linie despărţitoare, se desfăşura Viaţa animală : şerpi şi elefanţi, cai, berze, girafe foiau ca într-o arcă a lui Noe. Deasupra lor se întindea o grădină paradisiacă, cu figuri omeneşti evoluînd printre pal

mieri şi eucalipţi. Mai sus, între flori, pluteau îngeri şi mai sus încă se desluşeau umbre indecise căutîndu-se cu gesturi prelungite printre comete, consistenţa lor părînd a fi aceea a aburilor. în stratul ultim nu se zăreau decît puncte mici şi slabe, învolburate în leneşe spirale, aidoma nebuloaselor. Culoarea fondului pălea tot mai mult : pe cînd în regiunea de jos, cea cu animale, figurile evoluau pe fond ultramarin, cele din straturile de sus se desenau peste culori tot mai volatile, pînă la aurul verzui şi subţire al zării din tablourile Renaşterii. într-una din creaturile ei bucolice, pe fond verde, umbla o turmă de miei, iar în mijlocul ei păştea un tigru. Un client o întrebă dacă nu este

oare periculos pentru paşnicele ierbivore să aibă între ele o sălbătăciune ca aceea. Ea zise că nu, pentru că ele nu existaseră în acelaşi timp. Clientul o privi lung şi mirat. Atunci ea adăugă că pe locul unde păştea turma domnise cu multe mii de ani în urmă o climă foarte diferită şi pe. atunci trăiau alte specii de animale acolo. Peste cele trecute se suprapun prezenţe mereu noi şi există clipe de mare lumină cînd înţelegi că toate coexistă, căci toate rămîn într-un fel acolo unde fuseseră odată.

— Vezi, nu ştiu cum să-ţi spun, încheie ea, (dar ţi se întîmplă uneori să-ţi dai seama că lumea este un singur moment de o densitate de neconceput.

El zîmbea ironic.

— De ce nu încerci să redai mai direct senzaţi’a densităţii de care vorbeşti ? Pentru că e mai greu ?

— E infinit mai greu. Poate totuşi am să-ncerc într-o zi. De data asta m-am limitat să-l aleg pe tigru ca simbol.

— Un simbol pe care numai dumneata singură eşti în stare să-l descifrezi.

— în orice caz, prezenţa tigrului ca element plastic nu deranjează cu nimic armonia întregului.

— Dar nu este logic.

— Tocmai dumneata vorbeşti de logică ? Crezi că versurile dumitale păcătuiesc prin exces de raţiune ?

Poetul zîmbi din nou, şi ea înţelese că nu vrusese decît s-o tachineze.

26

— Arbitrarul în privinţa sensului îl răscumpăr prin- tr-o suprafaţă perfect şlefuită, spuse el.

— Drept penitenţă ?

— Pentru care vină ?

— Aceea de a fi pricinuit cititorului o caznă îşi un
şoc.

— Suprafaţa este totuşi lucru mare, făcu omul, ea revendică pe drept cuvînt toată truda mea. O creaţie de artă este în primul rînd un act de autorealizare. Sensul unui poem ? Dar sensul îl priveşte pe poet, iar pentru cititor el trebuie să rămînă o enigmă, cu menirea de a dezlănţui un tumult de interpretări, ca enunţurile oracolului de la Delfi. Ca visele. Toate ca toate, dar covorul ăsta aş vrea să-l cumpăr.

— Din cauza tigrului ?
— O mare împăcare izvorîtă din cunoştinţe irfspirate îi pătrunde toate fibrele, transmiţînd ceva din liniştea ceasurilor multe cînd a fost lucrat. O să-mi facă bine să am mereu în faţa ochilor viziunea asta a vieţii ridicate la înălţimea* unor gesturi hieratice şi lente, ca un dans sacru. La ce te gîndeşti ?
— Mă gîndesc că introducerea unui element izbitor de nelogic într-o lucrare, în aparenţă cu totul străin de rest, este un procedeu foarte uşor de pus în practică, şi tocmai din cauza asta poate deveni un şiretlic la chere- rftul oricui, un gest mecanic de icare abuzează cu uşurinţă şarlatanii de care viaţa artistică din ziua de azi este aşa de bîntuită. De pildă, ce este mai uşor pentru un pictor fără talent decît să fabrice picturi aşa-zis naive ? Şi un pictor academic e mai greu de imitat decît unul naiv, . pentru că trebuie să ştii să desenezi !
— Ei da ! Poate aici rezidă cheia decadenţei. In privinţa poeziei, cred că preocuparea de căpetenie a poetului modern este turmentarea vocabularului în căutarea disperată a euvîntului magic. E un fel de nebunie colectivă această căutare febrilă a unei chei ţi pierderea oricărei nădejdi, pricinuită de bănuiala că ea nu există.
— E teama că ultimul cuvînt a fost rostit.
— Da, teama că n-au mai rămas cuvinte pentru noi. Evenimentele se precipită, ne întrec, panica a pus stăpî- nire pe noi toţi, ne cuprinde o grabă dementă de a găsi

o formulă de salvare înainte de a fi prea tîrziu. Vorbele nu mai ajută, ele şi-au pierdut greutatea, au devenit jucării. Ce importanţă mai au vorbele ? Mai mult chiar decît restul lumii, poeţii înşişi au început să-şi bată joc de ele, discreditînd însuşi materialul cu care lucrează. Dar vina nu este a lor. Ei au preluat vorbele deja bolnave şi obosite. Aruncate la fier vechi, moarte, îngropate în cimitir. Ne aflăm la spartul tîrgului acum.
— Cînd sfîrşitul pare iminent, atunci se iveşte noul început. Eu văd mîntuirea în cifră, în tehnica de care nici nu pomeneşti. Artiştii sunt la pămînt şi se cer izgoniţi din societatea de azi, cum pe drept cuvînt i-a izgonit şi Platon pe poeţi din republica lui ideală. Nu ştiu cum s-or fi comportat ei pe vremea lui, dar în orice caz îşi vor merita ukerior sentinţa cu vîrf şi îndesat. Căci cu arta lor de azi sau fără ea, tot acolo ajungem. Uită-te mai bine la

podurile monumentale de peste rîurile şi lacurile americane, unde fierul şi betonul, răsucite ca grumazul de balaur învins sub imensa silnicie a gîndului întrupat, iau forme măreţe, la şerpuirea marilor viaducte, la poemele din beton şi sticlă ale noii arhitecturi mexicane, finlandeze, aşa de inspirate, şi vei vedea unde şi-a găsit expresie frumosul în plastică şi unde îşi trăieşte arta epocii noastre viaţa majoră ; inginerii de geniu sînt artiştii noştri. Pe cînd o puzderie de şarlatani şi pierde- vară ajung la renume mondigl, creatorii noilor poeme arhitecturale ale epocii, la fel cu făuritorii catedralelor medievale şi ai unei mari părţi din statuarul lor, ca şi constructorii piramidelor şi ai zidului chinezesc, rămîn anonimi. Creaţiile lor vor reprezenta vestigiile noastre de căpetenie şi justificarea culturii noastre, şi a noastră ca oameni, cum au rămas piramidele să grăiască pentru vechiul Egipt, ridicate şi ele de tehnicieni. Tehnicienii de' geniu au menirea să scoată omenirea din impas, căci arta propriu-zisă şi-a împlinit ciclul. Orice obiect util este azi în mod necesar mai frumos decît inepţiile noi de’ la ,„Guggenheim“. Chiar şi o maşină de scris poate fi frumoasă, aşa cum se fabrică ea astăzi, cu colţurile rotunjite şi profilul leonin. Utilitatea însăşi, ca mijloc de constrîngere, îşi are imperativele ei, aplicîndu-i obiectu

lui acea lege fără de care nu se poate crea nimici de valoare, căci constrîngerea este ceea ce îi lipseşte artei de azi. Decît să-mi pierd vremea uitîndu-mă la toate aiu-^ relile unei galerii de artă, prefer să văd maşina asta de scris. Are linii elegante, sobre, mi-e credincioasă, mă serveşte. E utilă şi, cu toate astea, sau, mai bine zisr tocmai de aceea, e mai graţioasă decît lucrurile care n-ar avea alt rost decît să te încînte şi, în loc de asta, îţi repugnă. Adaptarea perfectă la ambianţă a unei maşini sau construcţii, care a găsit linia de întîlnire a celei mai mici rezistenţe din partea acesteia cu cea mai mare rezistenţă din partea sa proprie, găsirea însăşi a acestei linii invizibile şi identice de întîlnire şi îmbinare dintre obiect şi lumea exterioară au ca rezultantă o frumuseţe, s-ar spune, cosmică, perfectă, reprezentând o fericită întîlnire dintre noi şi Univers, faţă de care aiurelile artei de azi nu sunt decît răcnetul de disperare al celui învins şi silit să-şi depună armele.

— Bine, dar maşinile se fabrică în serie.

— Ce-are a face, de vreme ce modalul este perfect ?

Automobilele, mai ales cele de curse, cărora necesitatea de a dezvolta o viteză cit mai mare, le imprimă o linie înaripată, zveltă, extrem de elegantă, înrudită, am putea spune, cu aceea a coloanelor dorice’ avioanele supersonice nu pot fi decît puternice şi foarte frumoase. Vrei neapărat unicate ? Ia ca exemplu marea hidrocentrală de pe Niagara. Chiar şi Dumnezeu s-a mutat din biserici în hidrocentrale. A fost atras şi El acolo unde se duce ener-. gia noastră, unde sacrificăm ce este mai bun în noi. U’n zeu nu poate fi izgonit, el se mută. Sătul de Inchiziţie, de lupte intestine, a mai ie'şit El şi altădată din sanctuare ca să umble pe Atlantic cu sprinţare caravele, iar acum călătoreşte cu navele „Apollo“. Aşa i-o fi zodia.

— Mai ştii ? Poat?e şi zeii or fi avînd zodiile ‘ lor,

— Trebuie să asculte şi ei de ceva.

— Şi cine a făcut legile ?

-— Poate 'chiar ei, poate alte forţe mrj vechi. Dar observ că f$_t$\ dumneata ai început să-i pomeneşti la plural,

— Poate sunt mai mulţi.

29

— Singularul şi pluralul nu sunt decît nişte convenţii gramaticale. Spiritul Universului este desigur infinit mai sofisticat decît oricare dintre noi, aşa că El nu este nici Unul, nici contrariul lui unu, adică mai mulţi, ci pur şi simplu se dispensează de număr.

— Păi adineauri parcă spuneai că ascultă şi el de număr.

— Era o conjectură gratuită, ca 'tot ce se poate spune despre El. Parcă poţi afirma ceva ? O intuiţie genială i-a atribuit trei persoane într-una, afil-mînd negru pe alb că poţi fi trei şi unul în acelaşi timp. Asta e marele mister al absurdului desăvîrşit, acceptarea asta implicită a unei dimensiuni a cărei percepere te trans- cende, şi unde unu poate fi egal cu trei. în fine, El este cum este şi nu poate forma un element de vocabular, ceva gramatizabil, ca un substantiv oarecare, să-i pui ad- jective"şi auxiliare după bunul tău plac, nu-i poţi aplica nici măcar verbul „a fi“, afirmînd prosteşte că este sau nu este. E în toate chipurile şi nicicum. Nu este exclus să fie o undă de inteligenţă pătrunzînd orice ungher al lumii. Spun asta fiind conştient că păcătuiesc chiar prin îndrăzneala unei conjecturi.

— Sediul inteligenţei nu este creierul ?

— în corpul nostru, un complicat sistem nervos cu centrul în

creier produce acea scînteie divină care se numeşte inteligenţă. S-ar putea întîmpla însă ca undele de inteligenţă să existe şi fără funcţionarea întregii maşinării, împrăştiate în Univers în stare liberă, aşa cum există sare şi fier produse de organisme, precum şi libere în natură. E vorba doar de o identitate cu formula mai complicată, dar ce însemnează asta faţă de infinitele posibilităţi de combinaţie ale naturii ? Undele acelea de inteligenţă ar fi spiritul Universului, deşi am putea să le dăm şi alt nume. Dar tare ne-am îndepărtat de covorul dumitale. Poetul îşi privi ceasul. Dintr-un moment în- tr-altul poate sosi maşina să mă ia. Gîndeşte-te la preţ, dar să nu fie prea mare, căci pentru moment sunt lefter.

Il n’y a que le provisoire qui dure, îi trecu ei prin cap, dar nu i-o spuse.

30

*

— Ea este ? întrebă Zem.

— Da. Pand consultă fişele de evidenţă. Are cu trei sute şaptezeci de vibraţii mai puţin pe kron.

— Atunci era afară, pe cîmp.

— Just. Obiectul ăsta moale din mîna ei a fost făcut de ea. Are aceleaşi frecvenţe pe kron. L-a mînuit foarte multă vreme, s-a produs un cumul de personalizare, o tezaurizare.

— Culorile obiectului emit raze concentrice ondulatorii. Este ceva foarte de preţ pentru respiraţie şi pentru ridicarea vitalităţii. $T—k + 3216417=s7347^k$?

Zem aprobă preocupat.

— Nu uita însă : $x—y + f^{373}=s—r.9122.100203$.

— Dar e evident. Entitatea cu care stă de vorbă este un telpochtli.

— După toate semnele.

O vreme se uitară amîndoi la ei, privindu-i prin ochean.

— Iradiaz-o pe ea cu Beta $d^{328}+z$.

— 4600, zise Pand. Jn cap.

*

Laura se trezi ca dintr-un somn adînc, dar aşa de scurt, încît nici un ceas de curse nu l-ar fi putut cronometra.

— Patru mii şase sute, zise.

— Nu e prea mult ? .

— Nu, zise Laura. Atîta trebuie să fie. In cap.

— Dar e tare mic. înţeleg, covorul.

— Atîta costă, zise ea.

— Fie, răspunse poetul.

Mau avea nevoie de ea numai pînă apuca să adoarmă. Absorbea prezenţa ei ca pe cea mai delicioasă smîn- tînă, se îmbăta de ea pînă nu-1 mai lega alt fir de lumea asta, apoi, cînd trecea de pragul somnului, nu mai ştia
.31
dacă ea este acolo sau nu. Se săturase de ea, îşi făcuse plinul.

Mai venea cîteodată Dominic, să ceară împrumut roaba sau să aducă seminţe de flori. Avea mîinile cît nişte lopeţi şi, cînd vorbea de grădina lui, era îngrozitor de serios. Ar avea nevoie de piatră vînătă să-şi stropească via, aşa zicea Dominic, şi de sticlă pentru răsadurile de roşii şi de ardei, voi săpa şi şanţuri de scurgere, zicea, încetul cu-ncetul se fierbe oţetul, mai obişnuia să spună. Grădinile cu pămîntul nisipos nu ţin apa, sunt bune. numai pentru pepeni, şi să nu amîni pe mîine ce poţi face azi. Mai ştia să repare biciclete, făcea garduri de sîrmă şi turna ciment, îşi potcovise curtea toată cu beton-armat, ca la cazarmă, zicea că aşa e frumos. De cîte ori venea, nu pierdea ocazia să dezaprobe violent curtea lui Daniel, care era o junglă de tufăriş, de pomi şi de zmeură neprimenită, ei lăsau şi scaieţii să crească, ziceau că fac flori frumoase şi, la urma urmei, ei sunt •ca.'.tuşii noştri naţionali. Tot felul de alte flori îşi scoteau capul ici şi colo, mereu acolo unde nimeni nu s-ar fi aşteptat să le vadă. O floare să răsară acolo unde a fost semănată, zicea Dominic, şi să fie semănată acolo unde-i este locul. Odată, un iepure de-al lui Daniel a fugit din coteţ şi a trăit ascuns în curte vreo lună de zile, cîinele îl lăsa în pace. Dominic obişnuia să repete istoria asta ca să-şi distreze prietenii la un pahar de vin, zicea că iepurii lui Daniel se pierd cu desăvîrşire în desişul din * curte şi nimeni nu le mai dă de urmă. Şi cîinele lui nu e nici el bun de nimic, căci, în loc să fugărească iepurele, dormea noap.ea cu el în spinare. Fel de fel de vorbe scornea Dominic. Despre covoarele Laurei spunea şi el că-s aiureli şi se tot minuna că se găseau nebuni să facă drum lung ca să dea bani pe ele. Dacă te gîndeşti bine, covoarele nici nu sunt făcute ca să te uiţi la ele, că nu-s tablouri, ci ca să-ţi ţină iarna cald la picioare, ăsta-i î'ostul lor. Ce-ar fi dacă ne-am uita la toate obiectele pe care le întrebuinţăm ? Ajunge, de pildă, ca o

stropitoare să nu curgă şi să te slujească mai rrrilţi ani ca să te legi de ea sufleteşte, de ce să mai fie şi frumoasă ? Nevasta lui Dominic era un adevărat grenadier. Amindoi

dezaprobau cu severitate curţile cu iarbă şi oamenii care ţineau pisici în casă.

Şi mai era Dina, care sculpta în lemn, foarte laborios, dansatoare despuiate şi sfinte fecioare şi noaptea o turmentau dracii care voiau s-o violeze. Sau avocatul odinioară dispărut, care voia acum să-şi răscumpere păcatele turnîndu-şi prietenii. Sau nevasta dentistului din vecini, care otrăvea pisici şi turna benzină peste răsadurile altora. Lista ar fi fost mai lungă, dar Laura avu grijă să-i înţarce pe rînd. Pînă la urmă rămăsese numai cu Daniel şi cu Mau, cu covoarele.

Covoarele. Laura îşi luă creionul. Uite, aici ar fi intrarea în pădure. Cel fel de pădure să fie ? Bineînţeles, una de stejari. Stejarul este foarte potrivit pentru o poveste, este un copac epic. Gobelinurile (flamande vechi sunt pline de stejari. Ei apar şi pe cărţile de joc ungureşti, evocînd vremuri străbune. Pădure de primăvară cu frunzişul fraged, pornind de la galbenul acid al lămîii şi ajungînd pînă la verde. Prinţesa să fie dama de ghindă care stă în turnul cu acoperişul ruginiu. Ciobănaşul va sta în poiană şi se va uita la ea ca la o icoană. Mieii, ghemotoace de lînă sură, vor paşte în jurul lui. Foarte puţin să se vadă prin frunziş din albastrul cerului. Prea mult verde, prea mult castaniu. Trebuie relevate un pic. Dacă aş face pe fondul verde doi fluturi roşii, unul 'mic şi altul mai mare ? Bineînţeles, amîndoi disproporţionat de mari în raport cu perspectiva. Nu, nu merge, ar răsturna echilibrul, ar dăuna povestirii. Vreau un covor epic. Fluturii să fie mici, vreo cinci-şase la număr, de un roşu- stins. Ziua e tînără, lumina e proaspătă. Pete galbene de soare cad în iarbă printre frunze. Florile să fie mici şi ele, să nu polarizeze atenţia. Violet şi roz, da ? semn de întrebare.

Se apucă să facă schema culorilor. Cine o să-mi amestece verdele, cine să scoată din căldarea clocotită ruginiul acela uscat care te face să-ţi simţi gura plină de praf, ori purpura ca mîngîierea ? Oare va mai găsi bă- trînul Filotei ceva printre vechile lui boiuri ca să-mi pot ţese din el cerul înlăcrămat, nici albastru, nici sur, cu nori ca mieii ? înainte de ,a se apuca de o lucrare nouă, ei doi obişnuiau să se sfătuiască îndelung. Se du-

cea la el cu caietul de schiţe, îi explica povestea toată şi îi spunea : Aici vreau un verde aşa şi aşa, apa să sclipească, pune-i alb mult, doamnă, de ce mult ? Cîteva licăriri ajung, las', că ştiu eu ce fac. Filotei asculta cu atenţie, la urmă făcea ce-1 tăia capul. Urmau certuri, supărări, dar tot ajungeau ei la o înţelegere. Unele culori de-ale lui, pe care nu i le ceruse nimeni, erau aşa de frumoase, încît Laura, sedusă, îşi revizuia proiectul de dragul lor. Nimeni altul nu avea culorile pe care le amesteca bătrînul Filotei din buruienile lui. Se ducea, cît încă i-o îngăduiau reumatismele, prin toate coclaurile, cutreiera munţii şi cîmpia eăutînd plante, ,pe care le fierbea acasă îndelung, le amesteca şi cu alte substanţe, le usca, le pisa, le fierbea din nou, pînă ieşeau acele boiuri fără pereche, din pricina cărora ajunsese faimos. Acum nu se mai ducea să adune ierburi şi curînd ea nu va mai căpăta nimic. Ce se va întîmpla atunci ? îi venea rău cînd se gîndea. Cînd Filotei îşi va termina bruma de vopsele, s-a zis şi cu cariera mea de ţesătoare. Iar ca să scoţi de la el taina acelor culori, nu era chip, spunea că nu ştie, nu-şi mai aminteşte. Crede că s-a tăiat şi pădurea de unde a adus cutare rădăcină, cîmpul unde a crescut floarea cu pricina s-a arat, de cînd ! şi s-a semănat cu grîu.

Cineva îi dădu într-o zi o rază de nădejde, spunîn- du-i că într-un sat de munte, nu departe de Făgăraş, ar trăi un oier bătrîn care se ocupă acum cu boiurile adună ierburi fel de fel şi ştie multe taine.

— Am să mă duc la Făgăraş într-o zi, îi spuse odată lui Daniel.

— Ce să cauţi acolo ?

— Se zice că e cineva -care face boiuri.

— Iaca te duci !

Daniel se plictisea de moarte cînd Laura pleca de acasă, cu toate astea nu sufla o vorbă împotrivă. îi cumpăra pisicii splină şi căţelului ciolane şi stătea de vorbă cu ei ca să nu se simtă aşa de părăsit. Mai ales în zilele acelea de restrişte, cîştigau animalele lui o personalitate pe care o păstrau apoi şi pe mai departe. încolo, nu se bărbierea, nu-şi făcea nici patul, complăcîndu-se într-o melancolie a delăsării, şi se compătimea grozav. Ar fi

vrut să slăbească, să se scofîlcească pînă s-o întoarce ea, ca să-i fie suferinţa înscrisă vizibil pe faţă. Nu reuşea însă nicicum, căci pofta de mîncare nu şi-o pierdea şi seara se destindea şi se distra foarte bine citindu-şi tratatul de ampelografie. Se tot mira şi el şi nu-şi putea explica sentimentul de frustraţie din zilele cînd ea nu era acasă. Erau luaţi de cincisprezece ani şi el nu era ceea ce se cheamă un bărbat răsfăţat, ca să nu se poată descurca foarte bine şi fără ajutorul ei. Şi apoi, cu Laura nu se putea discuta despre cele o mie şi atîtea neajunsuri ale agriculturii şi grădinăritului, căci ea nu era legată de pămînt. De ce era ea legată ? Imposibil să-ţi dai seama. O vedea adesea tăcută, cu gîndurile duse, mai ca o somnambulă, căzută în afara timpului, într-o absenţă ciudată, departe de ritmul de viaţă al celorlalţi. Atunci se simţea părăsit şi-i era frică, era ca şi cînd ea ar fi murit puţin, i se părea că de şi-ar fi întins mîna după ea, ar fi nimerit în gol.

Este zănatecă, îşi spunea el atunci, Laura mea este o zănatecă. Ce plină de viaţă i-ar fi fost casa dacă ar fi luat-o pe Irina, cum avusese de gînd pe vremuri. Nu regreta, se gîndea numai cîteodată. Cînd avea o clipă liberă, Irina, ca apucată, întorcea casa pe dos. Bătea covoarele, nu se mulţumea să treacă peste ele cu aspiratorul, cum fac gospodinele de azi, zugrăvea pereţii cu roşu şi cu flori de aur, ca unul de meserie, săpa grădina, sădea varză. Făcea murături şi cînta. Daniel îşi amintea bine că mama ,lui muncea de multe ori îngînînd un cîntec ; cînd era el tînăr, cîntecele nu erau numai pentru parăzi şi îngropăciuni; ele făceau parte din viaţa oamenilor. Nu se mai cîntă azi, nu se mai rîde, se mai zîm- beşte, da, dar zîmbetul poate fi şi voit, o funcţiune socială, un joc silnic al muşchilor feţei, nu ceva pornit din inimă. Irina mai ştia să cînte şi să rîdă, da, şi era mare lucru. Avea poftă şi să lucreze în casă. Laurei îi era silă să mute o mobilă din loc, să întoarcă un covor pe dos ; iar de zugrăvit, nici nu putea fi vorba. Zugravul Venea numai prin contrabandă, dumineca, atunci cînd ea era plecată şi el rămînea acasă. Nu-i plăcea să fie deranjată, ăsta era singurul lucru pe care îl ştia sigur despre ea. Cînd o cunoscuse, era mai expansivă, avea. o

grămadă de prietene şi ducea o corespondenţă asiduă cu 'foşti colegi de ,şcoală. Cu trecerea anilor, însă, se închidea iot mai

mult în sine, ca *şi cînd ar fi pierdut orice dorinţă de a comunica cu alţii. Ce se petrecea cu ea ? E drept că nici el nu prea avea timp .să se gîndească la ea şi să încerce să-i descifreze tăcerile tot mai lungi. Era zănatecă, ce mai !

Sunt atîtea de făcut într-o gospodărie ; cînd nu e campania de însămînţare, este altceva, se sapă şanţuri pentru irigaţie ori intervin fel de fel de necazuri, oamenii nu voiau să lucreze viile şi pace ; pe dealuri se duceau toate de rîpă, de-ţi era mai mare mila, în vechile vii um- blai numai pe spini şi călcâi pe cuiburi de iepuri şi de potîrnichi, iarba îţi venea pînă la genunchi, buruienile îşi făceau de cap, odată a întîlnit şi o vulpe surprinsă care părea să se întrebe ce caută un om acolo. Altfel, se fura ca în codru. Pe ogoare veneau carele noaptea şi în- cărcau cartofii dezgropaţi, lăsaţi pe cîmp în noroi cu săptămînile, orzul adunat putrezea afară şi nu găseai camioane să-l încarci, în preajma gărilor fumega porumbul încins în grămezi ca munţii, îl vedeai cale de-o poştă, oamenii se opreau din drum şi-l arătau cu degetul. De găsit nu găseai un pumn de făină de mălai şă-ţi faci o mămăligă, aur să fi dat ! Umbli tu, inginer, de la Ana la Caiafa, să mai salvezi ceva din recoltă, dar ţi-ai găsit, domnii de la judeţ erau mereu prinşi cu treburi mai importante, nimeni nu ştia cu ce, iar în slujbele administrative şedeau tot nepricepuţi căzuţi din lună, pe motiv că erau naşii sau finii cuiva. Un „inspector[1]* venit din munţii Apuseni şi-a plasat în oraş douăzeci şi patru de fini la fel de străluciţi cum era şi el. He-hei, regretate Caragiale, cel cu lanţul slăbiciunilor şi altele şi mai şi, ce teme ţi-ai mai fi găsit aici dacă ai mai fi avut ochi să te uiţi împrejur.

Cînd te amărăşti cu de-alde-astea, cum să-ţi mai ardă de-altele, să te întrebi la ce oare se gîndeşte nevastă-ta ? Asta era o ocupaţie potrivită doar pentru eroii romanelor franţuzeşti de pe vremuri, că ăia erau nişte latifundiari, sinecurişti şi alte soiuri de pierde-vară, şi aveau 'timp douăzeci şi patru de ore pe zi să se ţină de fleacuri şi să taie frunză la cîini. Laura nu era nici ea o nevastă

pentru vremurile de azi, i s-ar fi potrivit mai bine să-şi întindă fustele de atlaz pe canapelele „Empire“ ale saloanelor din romanele lui Balzac. Daniel era totuşi mîn- dru că ayea o astfel de nevastă, cu picioarele zvelte, e- legantă în simplicitatea ei, foarte diferită de femeile din neamul vajnic al gospodinelor care

întorceau pă- mîntul pe dos cu sapa în grădinile lor, înzestrate cu şolduri late şi picioarele ca butucii, rămase ca tipul local 'dominant chiar după ce renunţaseră de mult la săpatul Cartofilor.

Ar fi vrut totuşi să ştie măcar ce-i trecea prin cap. Asta da. Unde rătăceşte cu gîndul cînd arată aşa de absentă ? Poate nici nu se gîndeşte la nimic, femeia este, pur şi simplu, distrată. Asta îl înfricoşa şi mai mult. Unde e dusă ea atunci ? Aşa se întreba cîteodată cînd, odihnindu-se după vreo pseudocampanie vijelioasă, ră- mînea acasă duminica şi şedea de unul singur sub bolta de viţă din curte, omenindu-se cu un pahar de vin.

Doi oameni aşa de diferiţi ca ea şi cu mine nu se împacă decît dacă fiecare îşi are libertatea lui. Laura ar fi spus „spaţiul" lui propriu. Asta e. în jurul ei se întinde foarte mult spaţiu, dar parcă numai din cel care nu se vede. Ea are alt ritm. Mama, dacă ar fi cunoscut-o, ar îi spus că i s-au făcut farmece. Cu toate că suntem aşa de diferiţi şi ea trăieşte, cum s-ar spune, cu capul în nori, îmi este necesară ca aerul pe care îl respir. Şi n-aş putea spune de ce anume. Nu ca femeie. Am în'tîlnit eu altele, mai grozave, dar lîngă ea mă simt mai bine, pur şi simplu. Poate asta e iubirea, îşi ţesea gîndurile mai departe, să nu ştii cum este şi de ce este aşa cum este. Să nu ştii nici tu de ce ţii la cineva. De ce ţin tocmai la ea, cînd am întîlnit altele mai frumoase şi mai de viaţă, mai isteţe ? Femeia poate fi de mare ajutor bărbatului în căsătorie, dar n-o iubeşti de asta, o iubeşti fără motiv ori din motive aşa de bine ascunse, încît singur nu’le dai de urmă. Mulţi bărbaţi nici nu sunt în stare să iubească, nu simt nevoia de asta, nu au nici timp. Nici eu nu iubesc; cum ar trebui, pentru că nu am timp.

Se uită după Laura cum agăţa rufele pe frînghia din dosul zmeurişului. Ar trebui să pun frînghia aia mai aproape de baie pentru ea.

37

— Bei un pahar de vin, Laur a ?

Nu bea. Numai mie îmi vine greu citeodată să suport viaţa asta pe inima goală, deşi n-aş avea voie să beau nimic. Laura nu are frecuşuri cu lumea de afară, de ele o apăr eu. Deodată se umflă de mîndrie ca un păun. Să aperi de greutăţi o femeie ca Laura e lucru mare, ar putea fi şi un ţel în viaţă. Nu mi-a dat Dumnezeu copii, dar las’că au alţii pînă-i lumea, de nu le mai

ajung odăile.

— Laura, vrei să te duc eu la Făgăraş de azi într-o săptămînă ?

Veni la el cu cămaşa udă în mînă.

— Eşti liber duminica viitoare ?

— Da.

— Nu poţi să ştii pînă-n ultimul moment.

Nu mai cobi, sunt liber. S-a făcut, mergem la ‘Făgăraş amîndoi. Şi mie îmi prieşte să mai schimb aerul.

Dar, ,ca de obicei, interveni ceva.

— Ţi-am spus eu că numai pesimistul are dreptate, îmi pare rău că, în loc să mănînci şi tu un grătar în pădure, vei sta toată dimineaţa la şedinţă, să te cerţi cu preşedintele.

— Las’că tot voiam să-i spun vreo două de la obraz.

— Mai bine lasă-te păgubaş.

— Mă sapă el şi aşa, dar am eu ac de cojocul lui. Mi-e mai mult de tine acum, că pleci singură în sălbă- tăcia aia.

— Mă descurc eu, n-ai teamă.

— Te mănîncă ursul.

— Să vedem, care pe care.

Ş-ş-ş...ş-ş-ş...ş-ş-ş... făcea în trei timpi locomotiva veche, suind la munte. începe şi interogatoriul. Unde plecaţi, doamnă, întreabă domnul sever, în haină de piele, de ce plecaţi, cine sunteţi, de ce nu staţi acasă pe vremea asta, sunteţi măritată, dacă da, cu cine, dacă nu, de ce nu. 'Aveţi copii, cîţi ? Cum să le spun ăstora de aici că plec să caut un cioban bătrîn care fierbe boiuri din buruieni ? Boiuri, de ce boiuri ? Dumneata faci covoare ? Ce fel de

38

covoare ? Doamne, bune-s covoarele alea de cîrpă-n bucătărie pe jos, mai ales cînd îi frig. Nora mea ţese şi ea. Nu, mersi, mai bine-s contabilă. Să nu se trezească vreunul să mă-ntrebe dacă fac contabilitate dublă sau mar- tengală, ori cine ştie ce grozăvii. Plec la cumnata mea. Sună respectabil, toate par să fie în ,ordine. Ce mai vrea să ştie ? Leafa. Ah, leafa. O mie nouă sute. In mînă ? Cum adică ? Nu, nu, pe hîrtie. Cît aţi dat ,pe papucii 'ăştia ? Scuzaţi, aş vrea să dorm un pic, toată noaptea am împachetat. Cum, în valijoara asta ? Nu mai sunt în stare să răspund. îmi închid ochii şi porţile toate înspre ei. Nu pot dormi, dar cel puţin o să mă lase în pace. l-am spus că nu se poate,

fata-i cu bazedov, să mai aştepte un an, poate s-o lecui. Şi ce dacă n-a intrat ? Parcă eu am facultatea, na, mare scofală ! Banul vorbeşte-n ziua de azi. Mai faci şi acasă o bluză, ceva, se rotun- ■ jeşte. Fina mea-i coafeză, apoi aia cu ce bani vine acasă ! Nu scrie pe pereţi ? Ba bine că nu scrie, dar toată lumea dă. Ii pune-n buzunarul halatului, ea se face că nu observă. Ce-i proastă ? Ia să vezi dacă ar pune careva mîna să-i scoată de acolo, ar observa imediat. Asta, da. Ha-ha- ha. N-avea decît 40 de ani. încurcătura de maţe-i treabă a dracului. Doamne, fer’ şi ne apără ! Aş pune pariu pe orice că şi-a făcut cruce, dar mai bine nu mă uit, să nu mă prindă că nu dorm, pe porţile castelului nepăzit duşmanul intră buluc, să nu mă-ntrebe careva iar cît cîştig pe lună, că am şi uitat deja. Şi atunci eu i-am spus aşa : Uite, fată, de ce nu eşti cuminte, dacă el te vede azi cu unul, mîine cu altul, crezi că te mai ia ? Lac să fie, că broaşte, slavă Domnului ! He-he-he. Ho-ho-ho. Aşa-i. Nu-mi sufla fumul în obraz, domnule, nu vezi că scrie nu fumaţi, acolo, ni. Ca şi la bacşişuri, da’ parcă nu .ştie carte, Doamne, nu mă lăsa. Zice că l-au găsit cu lipsă la casă. Cinci ani. Auzi, domnule, şi asta numai din cauza băuturii. A băuturii şi a muierilor, om însurat cu copii mari, mai mare ruşinea. Aşa-i cîte unul, fără minte, eu de şapte ani nu mai pui gura nici la nuntă, cînd spui eu o vorbă, apoi aia-i vorbă, dar lumea s-a blăstămăţit în ziua de azi. Aşa-i, aşa-i, că de aia şi inundaţiile. I-a dus apa casa şi viţelu, stătea femeia şi bocea, pedeapsa Alui-de-Sus, că s-o ţinut cu bărbatu alteia,

39

Uf, că nu mai ajungem odată ! întotdeauna dorm foarte rău în ajun de călătorie, şi cînd sunt obosită, închid ochii şi văd diamante scăpărînd în toate culorile curcubeului. Se mişcă, alunecă încoace şi încolo in zigzaguri, ca pătrăţelele de sticlă colorată într-un caleidoscop cînd îl scuturi în faţa ochilor. Vezi şi altele, peisaje strălucite, feerice, cînd vrei să te uiţi la ele mai bine, alunecă mai încolo, se schimbă în altceva. Au început să povestească pe larg o reţetă pentru dulceaţa de coacăze. Tot e mai bine decît adineauri, cînd au descris cum au tăiat doctorii maţele nefericitului ăluia. Tu cam ce-ai vrea să vorbească lumea-n tren ? Mai întîi, imediat după urcare, s-ar putea discuta frumos, civilizat, despre aranjarea bagajelor : Pune dumneata, te rog, valiza aia puţin mai încolo, da, e a mea, mai la dreapta,

să încapă şi cealaltă. Aşa, mulţumesc. Pe urmă să nu mai spună nimeni nimic. Nici englezii nu vorbesc în tren, ei cum rabdă ? Da, dar noi suntem un neam vorbăreţ, nu putem sta ceasuri întregi fără să deschidem gura. în cinci minute, un compartiment de tren se transformă în agapă de familie. Se povestesc vise, se descoperă cunoştinţe, neamuri comune, oamenii se îmbie unii pe alţii cu prăjituri, cu slănină de casă, se schimbă opinii, ocări, adrese. Cla- sa-ntîi ori a doua, tot aia e. Cu deosebirea că în clasa în- ’tîi, între ăia cu ţigări „Kent“ şi ifose, te întristezi mai tare. Multă gomă pentru nimic. Eşti o inadaptabilă, ar zice Arthur Miller. Eu nu zic să nu se vorbească chiar deloc. Bătrîni cu prestanţă, care să nu fie nişte deşeuri cu chelie, ci personaje venerabile, cu barbă albă şi nasul acvilin, plini de gînduri şi amintiri măreţe, să enunţe din cînd în cînd vorbe de profundă înţelepciune, care să-i facă pe ceilalţi să mediteze prelung. De exemplu, să întrebe, cînd nimeni nu se aşteaptă : Aţi văzut vreodată o apă care curge ? Şi ce gînduri v-a inspirat ? Sau : între lacul liniştit şi muntele oglindit în el în amurg, care vi s-ar părea dumneavoastră că ar fi adevărata ilu-zie ? sau ceva în genul ăsta. O femeie graţioasă şi cu vocea melodioasă poate să întrebe la urmă, după ce meditaţia va fi luat sfîrşit, (dacă are cineva ceva împotrivă ca ea să cînte un cîntec. După încuviinţarea celor prezenţi, să cînte o baladă veche, plină de sentiment. Un

alt domn, vădit mişcat şi el, să sco&tă din valiză o harpă şi s-o acompanieze. Auditoriul să lăcrămeze discret. Un tînăr cu jiletca în dungi, înflorată, să se prezinte şi să-i mărturisească suspinînd că o iubeşte nespus de mult.. Asta zic şi eu călătorie.

Trebuie să cobor aici, a dat Dumnezeu ! Aceea din stînga, mulţumesc. Nu are harpă omul, dar nici eu n-am cîntat balada. Călătorie plăcută şi pe mai departe. Sper să nu ne mai întîlnim niciodată.

*

în gara mică se duse la impiegat şi aşteptă pînă ce- acesta, cu steagul în mînă, făcu semn trenului să plece. Trenul local ? Uitaţi, doamnă, acolo, pe linia a doua, pe- ăsta l-a aşteptat. Peste trei minute. Urcaţi, vă rog.

Trenul local e plin de opincari, unul şi-a scos obielele să le înfăşoare mai bine pe picior. Intrăm în preistorie. Da’unde pleci,

doamnă ? Da-da. Zice că se duce la Amos a lu Pătru. îi cam beteag, zice-se. Dumneata te duci pentru boiuri ? Da, da, mai vine lume la el. Deasupra, în plasă, un coş cu nişte raţe.

Raţele se mai amestecă şi ele în conversaţie. Un bă- trîn care şade vizavi, cu faţa ca mărul creţ şi părul lung cu breton ca Eliade Rădulescu, îşi umple pipa cu praf de tutun şi îşi scoate amnarul din traistă.

— Nu te mai învredniceşti la chibrite, moş Zenobie ? îi spune în bătaie de joc un tînăr cu cravată. Americanii umblă pe lună, de cînd ! iar dumneata...

— Umblă în bruşu, zice bătrînul clipind şiret, prost îi cine crede !

— Apoi cum, dumneata nu citeşti ziarul, nu te uiţi la televizor ?

Zenobie scuipă-n lături.

— Ferească sfîntu, zice, un'şă mă uit la tirivizol,, sus la colibă, la jneapăn ? Ce te faci tu mai deştept decît altu, mă Onule, că te ştiu de cînd te jucai în praf cu. curu gol, că erai numa atîta şi-ţi curjeau mucii şi erai tot negru în obraz de murele pe care le furai de la mine din grădină. Tu vrei amu să mă-nveţi pe mine ?
41

Rîsetele celorlalţi îl anihilară pe Onu şi teza zborului în lună, susţinută de un mucos care umbla să fure mure, se afla serios periclitată. Se făcu că nu auzise şi, roşu pînă la urechi, se uită afară pe fereastră, fierbînd de ciudă. Măcar dacă bălaia lui Ouatu n-ar fi fost şi ea de faţă bat-o sfinţii s-o bată, că ui'la ea cum rîde-n basma, fire-ai să fii, că'mă-i vedea şi tu la voi la fîn cînd o făta găina !

— Că, duse vorba înainte moş Zenobie, însufleţit de succesul recoltat, ridicîndu-şi glasul şi în acelaşi timp şi degetul arătător - ca o crenguţă uscată, mie să nu-mi vină nime să-mi zică prăpăstii de alea, că eu am văzut două războaie şi am fo şi la Viena, de-i zicea pe atunci Beciu, în armata caizărului, reghimentul lu Caba Enaiil, că, Doamne, fain om era !

în capul de dincolo al vagonului, căci pînă acolo se-ntindea unicul compartiment, cineva îşi scoase fluierul din traistă şi începu să zică doină cu jale. Trenuţul urca şi locomotiva cu fum se muncea din greu să suie toată grădina asta a lui Dumnezeu tot mai aproape de cer, pe muntele care i-a văzut pe toţi născîndu-se. Unii mîncau slănină, alţii caş cu ceapă verde. Moşul

o îmbie şi pe Laura :

—. Na, mîncă şi dumneata, doamnă, îi zise ca unui sărăntoc, cu milă parcă, întinzîndu-i o felie de caş, tăiată cu brişcă, pe o bucată de pîine.

Era nemaipomenit de bun, avea gust de brad, de lapte, de iarbă verde, era dulce şi gras.

Satul n-avea gară şi i s-a spus că mai are de mers pe jos vreo patru kilometri, dacă nu vrea să aştepte autobuzul de la ora 1. O luă mai bine pe jos, prin poieniţa din dosul gării.

— Ia-o pe aici prin pădure, doamnă, îi spuse un om în uniforma verde a pădurarilor, că ajungi mai iute.

Cărarea străbătea un stejăriş amestecat cu goruni, a- mintind de copacii din covorul ei. în tufărişul de răsură şi porumbe, pocnete de crengi trădau apropierea jivinelor tăinuite, tresărind la pasul de om ; undeva în desiş, fazani ţipau metalic. Nu demult plouase, se iviseră ciuperci albe şi hribi de catifea cafenie, ciuciuleţi, frăguţe ispiteau în iarbă. Caşul i-a deschis pofta de mîncare

şi începu să se uite după un loc unde să-şi ia prînzul. Iarba era udă, dar, tot mergînd înainte, dădu de o rarişte cu nişte copaci doborîţi şi se aşeză pe un butuc, deschi- zîndu-şi valiza. O familie de veveriţe alarmate se răspîn- diră ca fulgerul pe trunchiuri, scoţînd zgomote ciudate de indignare, ca pocnetele sticloase ale unor instrumente de percuţie din lemn. în iarbă şopîrla se mistui în zigzag.

Două sandvişuri, o prăjitură şi o cafea fierbinte, o ţigară. Cutia goală căzu în iarbă şi vru s-o lase acolo, apoi se aplecă s-o ia ca să nu întărite ispiritul pădurii. Căci pădureţ are un spirit, ca şi rîul şi multe altele crezute fără adevărată viaţă, şi asta nu-i numai o închipuire poetică, ştiau , şi romanii de suprafiinţele născute din e- manaţiile plantelor şi ale apei. Oare geniul pădurii îi dădea acum iluzia că n-ar fi singură sau sticlirea ochilor nevăzutelor jivine, răsuflarea lor, cum stăteau s-o pîn- dească în desiş ? Se sculă şi îşi scutură fărîmiturile din poală, ca să fie ciugulite de păsări şi cărate de furnici în cămările lor pentru tainice ospăţuri.

îşi închise valijoara şi reveni pe cărare. Aerul lichid şi dulce şi verdele neverosimil al pădurii lucrau în ea ca un tonic.

Nu mai avea mult de mers. Desişul se subtia în faţa ei. Apoi

se ridică perdeaua de frunze, dezvelind satul din valea strimtă dintre dealurile mari, tivită înspre pădure de o apă vioaie şi curată. Lîngă podeţ păşteau gîşte păzite de o fetiţă cam de 8 ani, în opinci, cu ochi de mure.

— Vrei să-mi spui unde e casa lui moş Amos ?

Fetiţa rămăsese aşa de pierdută în contemplarea ei, incît uită să răspundă. Trebui să repete întrebarea.

— Care moş Amos ? că-s mai mulţi pe-aici ?

— Moş Amos al lui Pătru.

— Ala de face văcsele ? Mergeţi tot nainte, pină daţi de o casă cu multă iarbă-n faţă, de acolo o luaţi pe mîna stingă, pe lîngă gardul de spini. E o casă veche, veche tare, într-o dungă, cu şindrilă pe acoperiş, şi are capre-n curte. Acolo stă sora dumnealui şi o întrebaţi, că ea vă spune.

— Dar el unde stă,?

— Stă departe, dar vă spune dumneaei.

43

Erau multe case cu iarbă-n faţă, dar nici una n-avea gard de spini lingă vreo cărare. Ajunsese aproape de capul satului, care părea pustiu. Ici-colo, o miţă pricăjită se încălzea la soare şi se salva la apropierea ei mis- tuindu-se în vreo şură ; cîini bătrîni şi lihniţi treceai* drumul fără s-o ia în seamă. In depărtare, muncea bătaia surdă a unei pive, ca o armată de duşmani în mers. Din hornuri nu ieşea fum ; îşi aminti că cei de la munte rareori îşi fac mîncare de-amiază, căci mănîncă mai îmbelşugat dimineaţa. Peste zi, dacă li se face foame, îmbucă în treacăt oleacă de mămăligă rece, beau o gură de lapte. Ceapa este o delicateţe, costă bani, că nu creşte la ei, şi se umblă la ea cu grijă. Nu c-ar fi cine ştie ce săraci, oamenii cîştigă cu oile, vin la vale cu caş, cu brînză, au livezi de mere, dar aşa-s ei învăţaţi de totdeauna, să se mulţumească cu puţin.

Cum urca drumul uitîindu-se în lungul străzii unde nu se zărea ţipenie de om, îi ieşi în cale fără veste o femeie desculţă şi îmbrobodită, cu fusul în mînă, torcînd în mers. Ajunsă în faţa ei, îi aţinu calea.

— Pe cine cauţi dumneata ? în ochii iscoditori citi suspiciunea de totdeauna a omului de la munte faţă de străini.

— Pe moş Amos al lui Pătru.

— Da’ pentru ce ?

— Am ceva treabă cu el.

întrebarea femeii îi păru de-a dreptul obraznică şi simţea cum îşi pierde cumpătul. Ce socoteală avea de dat ? Femeia o măsură de sus pînă jos şi tăcu. Fusul îi umbla în mînă ca o jivină captivă, cu un susur audibil.

— Eu îs sora lui, zise după lungă tăcere, între timp înregistrînd-o nemilos şi cu precizie. Simţi că femeii nu-i scapă nici un amănunt al bluzei ei brodate, al unghiilor date cu lac alb crăpat pe alocurea, nici şiretele pantofilor maro. Fusul zbîrnîia înainte, femeia nu zicea nimic. Tocmai voi să-i întoarcă spatele, cînd ea spuse repede şi înciudată :

—- Amos e plecat la colibă.

— La ce colibă ?

— Dumneata nu ştii ce-i o colibă ? Ia, o casă aşa, mai rea, unde înnoptează omul cînd îi plecat cu oile.

— Un fel de stînă ?

Nici un răspuns.

— Moş Amos se mai duce cu oile şi acum ?

Femeia iar nu zise nimic, fusul umbla ca turbat. Laura stătea stingheră. Nu ştia ce să facă, să repete întrebarea, ar fi fost ca recunoaşterea unei înfrîngeri.

— Nu, nu se duce, zise femeia într-un tîrziu. nu se mai duce. Dar cine eşti dumneata ?

Ei îi trecu prin minte că poate are oi nedeclarate, care pasc tăinuite pe undeva, şi femeia îşi închipuie că ea a fost trimisă ca să le dea de urmă. Nu era de mirare că îi privea pe străini cu bănuială. Niciodată nu ştii cu cine •stai de vorbă.

— Uite, eu am nevoie de boiuri pentru lînă.

— De boiuri pentru lînă ? femeia se prefăcu mirată, parcă ar fi auzit cine ştie ce enormitate.

— Da, da, întări ea, multă lume spune de dumnealui, chiar şi în tren ştiau toţi că face boiuri din buruieni.

— O fi, zise ea apăsat. Iarăşi se lăsă tăcerea între ele. Şi apoi, făcu subit, dumneata, dacă vrei văcsele, de ce nu te duci la boldă ?

— Nu-s bune văpselele alea.

— O fi, dacă zice lumea aşa. Şi brusc, îi întoarse spatele şi o luă repejor spre sat. Aproape plîngînd, se luă după ea încercînd să ţină pasul.

— Dar cum l-aş putea găsi ? — şi, pentru că femeia nu vru să

răspundă repetă strigînd : De ce nu vrei să răspunzi ?

— Amos îi beteag, zise femeia, dar nu se opri.

— Dar unde e ?

— S-a dus să stea la aer de unul singur, ca să nu-1 mai bată nime la cap. I s-a urît şi lui de atîta lume care venea să-l necăjească.

— Dar boiurile unde sunt ?

f: — N-am nici eu voie să umblu la ele, pînă omul e plecat. O mai şi luat din ele, le-o pus în dăsagă cînd s-o dus. Acolo sus le mai mestecă, le mai pisează, că n-are altu lucru de făcut. Da' degeaba, că-i cale lungă, şi dumneata singură tot nu-1 afli.

— Oi încerca totuşi, dacă am venit pînă aici.

45

— Da-i mult de mers, doamnă, nu crez că-i putea • ajunge îndărăpt pînă se înnoptează, apoi unde dormi ? Că acolo n-ai unde, că nu-s case, şi la Amos iară nu, că nu-i loc. Şi-i aruncă o privire piezişă.

— Noaptea iese luna şi mi-o lumina calea la întoarcere.

— Chiar să zicem că te duci şi ajungi cu bine îndărăpt, continuă femeia, inexorabilă, tot n-ai unde dormi, că nu te cunoaşte nime aici şi nu ţi-o deschide nime uşa.

—■ Nu te necăji dumneata pentru mine — Laura îşi pierdu răbdarea — oi face ce-oi şti, asta mă priveşte numai pe mine. Dumneata să-mi spui doar pe unde s-o apuc, apoi pace bună.

— Bine, doamnă, fie cum vrei dumneata, apoi să nu zici că te-am trimis eu. Da' cît e ceasul ?

— Acuş îi două.

— Pe la cinci poţi fi acolo dacă întinzi pasul. D-apoi în pădure te mai întîlneşti cu ursul, adăugă şi se opri s-o privească în ochi.

Laura simţi că se taie picioarele sub ea, dar nu mai putea da îndărăt.

— Cum mi-o fi norocul, răspunse.

Femeia înregistră schimbarea glasului cu mulţumire sufletească şi continuă :

— De vezi că vine ursul, ţipă-te pe dată la pămînt. Ursul va veni să te miroasă, dar n-ai baiu, că el n-are mirosul aşa bun să te simtă dacă eşti moartă ori ba, şi de nu clinteşti defel şi nu sufli, va crede că eşti moartă bine. Da' pîn' te miroase, să te ţii bine, doamnă, că de te mişti ori tresari cît de puţin, apoi gata, te

şi sfîşie. Să stai ca moarta pîn’ te adulmecă de sus pînă jos, că apoi pleacă el de la o vreme dacă te vede ţapănă, că de mîncat nu mîncă el om, numa îi zdrobeşte oasele.

Ii trecu prin gînd că femeia ar putea să mintă sau cel puţin să exagereze grosolan, ca s-o sperie. Dar ce motiv să aibă ? Cînd apoi începu să înşire despre şerpi şi vipere şi cît de uşor se întîmplă să-i calci în picioare, că stau ascunşi în iarbă, îşi spuse că toate-s născociri de-ale ei.

—. Bine, bine, răspunse foarte liniştită, toate astea le-ai înşirat numai ca să-mi dai curaj. De ce-ai făcut-o,

dumneata ştii. Dacă ai isprăvit, te-aş ruga să-mi explici cum ajung la colibă.

— Bine, doamnă, zise femeia dînd din umeri, eu ţi le-am spus ca să ştii ce-ai putea păţi, dar dacă tot ţi-a rămas vrerea, ţi-oi spune şi drumul. Ieşi din sat pe cărarea ce-o vezi şi mergi pe ea tot nainte, pe lingă pădure pînă dai de drumul de care. Iei drumul cela. La mîna dreaptă vei avea pădurea, iar spre stingă o prăpastie care se face tot mai afundă cu cît urci. Te duci aşa pînă ajungi sus la jneapăn pe o culme deschisă, cu iarbă. Acolo te opreşti şi te uiţi bine împrejur şi pe dealul din faţă, departe, îi vedea trii colibe, şi într-aia din mijloc stă Amos. Să-l întrebi cînd îl vezi dacă vrei să-i mai ducem de-ale gurii şi ceva primeneală şi ce are de gînd, mai stă, ori urlă la vale.

Ultimele vorbe le rosti cu un zîmbet tăinuit ce nu-i scăpă Laurei.

— Şi cui să-i spun apoi ce mi-o zice el ?

— îi găsi dumneata pe careva, răspunse femeia enigmatic, făcu stînga împrejur şi plecă cu paşi repezi şi mărunţi, învîrtindu-şi fusul.

Bună treabă, îşi zise Laura, luînd cărarea ce o scotea din sat.

— Şi să te păzeşti de cîini, mai strigă femeia după ea, să nu dai peste vreun dulău ciobănesc, că ăla te sfîr- t6că pe loc.

— Pînă atunci mă mănîncă ursul, îi răspunse, şi de astă dată avea şi ea batjocură în glas.

Atîtea piedici şi primejdii avură darul de a se anihila reciproc. Era cu neputinţă ca pe o cale de numai cîteva ore să dai de atîta prăpăd. Drumul ăsta totuşi ar putea fi neumblat, gîndi mai departe, o fi trecînd pe-aci vrun cioban-doi pe zi şi încolo, nimeni. Dar dacă mi-a explicat femeia drumul greşit ? Dacă voia

cu dinadinsul să mă rătăcesc ? Ia să nu mă mai gîndesc la cîte mi-a îndrugat. Dacă n-ajung la jneapăn în trei ore şi nu se arată nici o culme cu colibele pomenite, m-oi întoarce cît de repede oi putea, să ajung în sat înainte de-a se înnopta.
! Drumul nu era practicabil pentru maşini de nici un fel ; lat dacă era de doi-trei paşi, pe alocurea nici atît,
47
nici pietruit nu era. Prăpastia de la margine se adîncea pînă ajunse afundă şi dreaptă ca un zid. în multe locuri unde pe timp de ploaie piraiele revărsate ieşeau din pădure, se spălase argila, şi dedesubt, la marginea rîpei, bucăţi mari de pămînt fuseseră smulse şi cărate la vale, iar rădăcinile copacilor rămaseră în aer ca nişte ţepi. Ajunse la brad. Rarii mesteceni cutezînd să suie pînă aici adăposteau piţigoi cu pieptul galben şi ciocîrlani moţaţi. Se auzea ciripitul lor şi, mai des încă, cîrîit nervos de veveriţe. Printre trunchiuri se deschideau, ca nişte portaluri ale pădurii, cărări, ademenind spre împărăţia verde a desişului. Era mereu ispitită s-o ia pe-acolo, dar se temu să nu rătăcească ori să piardă prea multă vreme şi s-ajungă tîrziu la colibă. Peste prăpastie, de partea cealaltă, se rotunjea alt deal împădurit, copacii de acolo veneau pînă la buza despicăturii. în partea aceea nu se zărea cale, cînd şi cînd întîlneai podeţe de bîrnă, puteai trece pe-acolo în pădurea dealului vecin.

Drumul se făcea potecă tot mai abruptă şi stîncoasă pe măsură ce dealul se metamorfoza în munte. Tăcerea creştea împreună cu singurătatea rea, revărsată din desiş cu valurile de răcoare. îşi scoase jacheta de lînă din valiză şi o îmbrăcă. Pădurea se strîngea tot .mai aproape în jur şi creştea gata parcă să se surpe peste ea. Nu mai lumina în desiş nici un trunchi de mesteacăn, în tainij- ţele umbrei ciripitul amuţise, păsări mari, tăcute, tăiai: aerul cu aripi largi, uscături trozneau, frunze foşneau, se ghiceau jivine foind, jilave şi răscolite, printre tufe.

Tresări puternic cînd auzi tropăitul rapid ; paşi mari şi grei de om dedat cu muntele, coborînd grăbit pe căl- cîie, fără să-şi pună frînă ori să se uite unde calcă. Ar fi vrut să se ascundă, dar n-avu timp. Omul nu venea pe cale, ci prin pădure, pe scurtătură, ca un ins de-al locului, cunoscînd bine muntele ăsta cu coclaurile şi oobo- rîşurile lui. Peste opinci şi cioareci purta o cămaşă lungă, nespus de soioasă, şi avea o haină militărească aruncată pe umăr. Capu-i era gol şi părul răvăşit. Venea în fugă,

alunecînd voit pe acele de brad, cu poticniri şi salturi. Părea un dezertor. Mai există oare dezertori şi azi, şi dacă da, unde se pot ascunde ? Am să-i dau ceasul şi banii pe care-i am şi am să mă duc la postul de miliţie
48
din sat să le spun ce s-a întîmplat. De acolo voi telefona acasă. Numai să nu mă omoare.

Ajuns în dreptul ei, omul slobozi un chiot asurzitor. Laura îşi închise ochii. S-a terminat cu mine, îşi spuse, acum mă omoară.

— Nu mai umbla singură pustiu în pădure, doam- năăăăă, îi strigă omul în treacăt, că te mîncă lupul ! Norocul dumitale că mă grăbesc, îi mai strigă de jos. Mai slobozi un chiot cumplit şi dispăru.

îi trebui mult pînă să-şi revină. Mai încolo, cînd, în dreptul unei punţi de bîrnă, se ivi vulpea, o lăsară puterile şi căzu moale pe o piatră. Vulpea o tuli peste podeţ şi se mistui în pădure. Ce blestem să fii femeie. Un băiat ar fi trecut prin ţancurile astea fluierînd, numai în salturi.

Tot mai anevoie suia drumul, stîncile se înmulţeau, abia lăsînd cărare de două palme pînă la marginea pădurii baricadate de matca argiloasă îmbibată cu apă. Trecu o eternitate pînă brazii se răriră şi începu să se lumineze. în sfîrşit, se întrezări deasupra pădurii spinarea rotunjită ca o pîine a unei culmi crescute eu iarbă. Petrecută de brazii împuţinaţi, ajunse sus pe platoul cu vederea deschisă asupra altor culmi, îndepărtate, desfăşurate în semicerc, crescute şi ele cu iarbă şi înconjurate pe orizontul larg de unduirea munţilor cu piscurile încă înzăpezite. La picioare, spini, flori, ierburi cu miros de miere, zumzăit de albine, buchete de jneapăn. Muşcă din- tr-una din frunzele lor amare şi-şi simţi gura ca o rană verde, cu iz de tămîie. O gură boltită pe dinăuntru ca o cupolă.

Femeia îi spusese să se uite de jur împrejur cînd va ajunge aici, ca să descopere bîrlogul lui Amos. îşi puse mina streaşină la ochi şi în adevăr văzu către apus cele trei colibe hăt-departe pe muntele celălalt. La ce distanţă să fi fost ? Se uită la ceas, trecuse de 4. Crezuse că e mult mai tîrziu. Deodată se aplecă. Nu-i venea să-şi creadă ochilor : văzu în iarbă o orhidee sălbatecă, mică de tot, numai cît o floricică de sînziană. Mai dădu de una mai încolo, dar nu văzu altele. Ce comoară ar fi fost ele pentru un botanist ! Se ştie oare că în munţii noştri se

găsesc orhidee sălbatice ? Era cît p-aci să le rupă, dar

se opri la timp. Socoti că e mai bine să le lase acolo unde le văzuse, ca să-şi duca' mica lor viaţă în suflarea munţilor, decît să şi-o sfîrşească în ierbarul vreunui colecţionar, unul dintre acei călăi gentili ai florilor, miopi şi holbaţi, cu bărbia teşită şi mîinile galbene şi flexibile.

Cînd se ridică, se trezi faţă-n faţă cu un necunoscut. Omul apăruse ca din pămînt. De surprinsă ce era, nici nu-i observă imediat ciudăţenia costumului. Purta un frac verde şi ponosit, ros la mîneci, cu nasturi de alamă, cu inscripţii emblematice, fiecare nasture cu alte semne. Pantalonii de culoarea paiului, croiţi dintr-o materie mai mătăsoasă, erau scurţi pînă la genunchi, picioarele mici erau încălţate cu ciorapi cenuşii şi subţiri şi se terminau în pantofi de lac, cu catarame de argint. Peruca lui spumoasă ca frişca îi cădea pe umeri în valuri, iar la subsuoară strîngea o pălărie de catifea verde, în trei colţuri. Laura se gîndi că o fi de la teatru. Stafii nu umblă la ora aceea.

— Ingăduiţi-mi să mă prezint, spuse ciudata arătare. Sunt marchizul de Pontechiaro, nu din familia celebrilor colecţionari de viori de la Verona, ci dintr-o ramură laterală, nimerită la Borgoforte din motive care nu ne interesează în momentul de faţă, ilustră însă şi ea în felul ei prin fapte de arme, asupra cărora modestia mă opreşte să insist. Astfel, vedeţi şi dumneavoastră că nu sunt de la teatru, nu-s nici stafie, sau cel puţin aşa socotesc, deşi în chestiuni de astea nu poţi fi sigur niciodată. Ceea ce mă face să cred că nu aş fi stafie este în primul rînd amănuntul că nu am murit încă, sau cel puţin nu-mi amintesc să fi făcut-o pînă acum. E drept că-s foarte distrat, odată mi-am mîncat mănuşa, crezînd că ar fi o bezea cu nucă, dar moartea înseamnă totuşi altceva. De-ar fi fost să trec în lumea de apoi, trebuia totuşi să-mi dau seama, nu credeţi ?

— Domnule, îngînă Laura, într-adevăr...

Nu putu continua. Pur şi simplu nu ştia ce-ar fi vrut să spună, ori dacă din capul locului ar fi vrut să spună ceva.

— Păreţi surprinsă întrucîtva de costumul meu, aşa ceva nu se poartă în excursie, să nu credeţi că nu-mi dau seama de asta, cu toate ci trebuie să admiteţi şi

dumneavoastră că verdele ăsta e o nuanţă cum nu se poate mai distinsă şi hainele mi se potrivesc de minune în privinţa croiului.

îşi întinse poalele lungi ale fracului ca mai demult fetiţele la serbarea şcolară, făcînd o plecăciune după ce terminau să recite Cîinele soldatului. Se învîrti puţin în faţa ei, ca să-şi pună hainele în valoare.

— Să ştiţi că am cumpănit mult pînă le-am ales. Motivul pentru care mă vedeţi astfel gătit, scumpă doamnă, sunteţi dumneavoastră. Da, da, dumneavoastră în persoană. Căci sunt aici pentru a vă da un avertisment. Cum ea nu răspunse, repetă : Da, da, un avertisment, vorbesc foarte serios. Vă văd absorbită în contemplarea nasturilor mei. După cum aţi presupus cu multă justeţe încă de la început, ei sunt gravaţi cu caractere arabe ; un strămoş de-al meu i-a adus ca pradă de război din bătălia de la Lepanto, da, da, aceeaşi bătălie unde neasemuitul Cervantes avusese nenorocul de a-şi pierde uzul mîinii stingi. în sfîrşit, ca să nu mă pierd în amănunte, ţin să vă spun doar atît, că am ţinut să mă înfăţişez în faţa dumneavoastră în aşa fel, încît să vă atrag atenţia şi să vă captez interesul, pentru a sublinia cît mai bine însemnătatea celor ce vreau să vă comunic. Dacă veneam în straie obişnuite, poate mi-aţi fi atribuit cine ştie ce intenţii, aşa cum cred că a avut şi băiatul de adineauri, ar fi avut, adică, de nu s-ar fi grăbit aşa de tare, ştiin- du-se urmărit.

— De unde ştiţi eu cine m-am întîlnit ?

La întrebarea asta, străinul nu catadicsi să răspundă.

— Pe cînd unul ca mine nu are de ce să vă îngrijoreze, cel mult vă poate pune pe gînduri, continuă, şi tocmai asta voiam eu, doamnă, să vă pun pe gînduri. Căci, cum spuneam, intenţionez să vă dau un avertisment.

— Un avertisment ?

— Numai atît : să renunţaţi de a vă mai duce la coliba lui Amos.

— Dar, pentru Dumnezeu, de unde o mai ştiţi şi pe asta ?

Străinul, imperturbabil, răspunse :

— Să nu mergeţi pînă acolo, căci aţi putea avea neplăceri. Vedeţi fumul acela ?

Laura se uită, dar nu văzu nimic. Se întoarse spre el, ca să i-o spună, dar omul în frac verde dispăruse.

După matură chibzuială, hotărî că avusese o halucinaţie. în fine, o nălucire, un reziduu de vis, ori facultatea ei defectuoasă de a percepe timpul era de vină. Ce putea fi viziunea de adineauri decît amintirea unui vis vechi, suprapus momentului prezent de conştiinţă ? Ridiy cîndu-şi privirea, i se păru că vede trecînd prin văzduh o lumină infinit mai rapidă decît fulgerul, atît de instantanee, încît nici nu era sigură că a văzut-o aievea. Mai avusese cîteodată, înainte de a adormi, asemenea tresă- / riri luminoase. De fiecare dată, conştiinţa se închisese rapid asupra a ceea ce nu reuşise să devină o viziune.

Dar omul cu frac verde ? ,N-am să mă mai gîndesc la omul cu frac verde. Ar fi prea mult pentru mine singură pe culmea asta pustie. Am să mă reîntorc la el mai tîrziu cu gîndul, în siguranţa odăii mele, voi găsi poate şi pentru viziunea asta o explicaţie. La urma urmei, avertismentul unei umbre nu poate fi nici' el mai mult decît umbra unui avertisment.

. Valea era largă, şi în iarbă, perfide, stăteau la pîndă sute de băltoace numai cît pumnul de mari, nu era chip să le eviţi pe toate. Pantofii i se îngreuiară de apă şi picioarele i se udară pînă trecu pe dealul din faţă. Se descălţă şi îşi continuă drumul cu (pantofii în mînă. Primăvara era la început pe meleagurile astea, iarba era împestriţată de brînduşe. Tălăngi se auziră în depărtare şi lătrat de dini, nădăjduiesc să nu vină cîinele pomenit de femeia din vale. Curios că nu amintise de marchizul de Pontechiaro. Uite că stafii umblă şi ziua, dar mai rar, căci nu suportă povara luminii, zice Wight, fizician din Durham. Timpul s-a închegat în urma lui, l-a înghiţit aerul. Nu faptul că a apărut mă miră acum, ci uşurinţa cu care l-am uitat.

Din cele trei colibe de pe culme nu ieşea nici un firicel de fum, nici nu se ghicea vreo mişcare în pustiile îngrădiri din preajmă-le. Lătratul se apropia, venea de undeva un cîine în goană, se auzea iarba cum fîţiia sub el. Era o javră mică şi sură, căţel de cîteva luni ; păru-i

lung şi creţ îl îmbrăca într-o mantie de fîşii, cum au cîinii ciobăneşti din Ungaria. Venea glonţ, înotînd prin iarbă, şi lătra de zor. Se opri brusc în faţa ei, se ridică în două labe şi, fără s-o scape din ochi, schelălăia insistent.

— Ce-i, javră mică, ce-ai, mă ?

Se apleca şi-l mîngîie pe cap cu precauţie. Cîinele îi mirosi

întîi pantofii din mînă, valiza, apoi şi fusta de jur împrejur. Terminînd cu recunoaşterea, se postă în faţă-i lătrînd şi căutîndu-i privirea, parcă îi vorbea. Crezu că-i flămînd şi scoase din valiză resturile unui sandviş. Le puse pe potecă, dar cîinele nici nu le mirosi. Se tot ridica în două labe şi se uita la ea scheunînd. începu apoi să urce dealul în salturi, cătînd mereu în urmă, dacă venea şi ea, îndemnînd-o parcă să se grăbească. Aşteptă puţin să apară cineva în uşa colibei, dar culmea rămînea pustie. Pesemne moş Amos s-o fi dus să mai adune nis-cai buruieni, iar locuitorii celorlalte două colibe erau şi ei plecaţi cu oile ; tălăngile nu se auzeau prea departe. Strînse resturile de mîncare din drum, cu gîndul să le pună pe prag pentru căţel, sus la colibă, şi continuă să urce. Prea era mare liniştea aici, numâi vîntul tiuia. Vîntul ăsta, mereu îngrădit, mereu ţinut în frîu jos în vale, care se zbătea lovindu-se întruna de garduri, luat în furcă de păduri, străpuns de turnuri, izbindu-şi tăişul de casele oamenilor, aici se afla la el acasă. Horea şi fluiera a pustiu cum făcuse de cînd lumea.

Coliba era împrejmuită ca un ţarc, cu trei rînduri de laţuri bătute-n pari. Pereţii, vineţi odinioară, purtau urmele altor straturi de var deasupra, şi albe, şi gălbui, descojite şi desprinse-n plăci. Stătea cam într-o rînă sub căciula-i de pai despletit, trasă peste ochii mici ai geamurilor întunecoase. Uşa era deschisă, în semn că gazda era plecată aici, în apropiere. Nici nu avea altă încuietoare decît un zăvor de lemn, după străvechea datină a locului, meşterit cu briceagul într-o formă vagă, aducînd a pasăre. Cînd omul pleca de acasă pe mai multă vreme, închidea uşa fără să tragă zăvorul, numai din clanţă, iar de-a curmezişul uşii îşi punea toiagul. Aşa dădea de veste eventualului vizitator, cioban şi el, cine să fie altul ? că nu-i nimeni acasă, să nu se mai obosească să

vină pînă la uşă. Mulţi dintre bătrînii satelor de la munte mai păstrează asemenea apucături străbune, cheia fiind pentru ei o invenţie a timpurilor noi. Cei mai tineri îşi încuie uşa, vîrstnicii însă mai ţin şi azi la sistemul toiagului pus de-a curmezişul.

Laura citise bine semnul : Amos ori era acasă, ori era dus în vecini, uşa era larg deschisă. Poate s-o fi dus omul după apă. în faţa casei, pe o laviţă, stătea o găleată cu capacul rotund de lemn. Nu se uită dacă era goală sau nu. Poate o fi plecat la

vreuna dintre celelalte colibe. Mă, Mitrule, mă, apoi că mi s-o gătat tutunul. Ia pune tu o ţîră aici în hîrtie, că amu trebuie să vie careva din vale să-mi aducă. Ba nu, nu era aşa. încercă să-şi închipuie scena mai veridic. Moş Amos nu are să înceapă cu tutunul. Buna-cuviinţă îţi cere să vorbeşti întîi de altceva, să întrebi de sănătate, să începi cu generalităţi. Va spune şi el că-1 dor picioarele, aşa-i cînd se schimbă vremea. Că tot plouă de-o săptămînă, dă-1 în bruşu! Sau îl va întreba pe omul din colibă dacă i-au fătat oile, aşa se cade să faci, ori dacă n-au căpuşe ori streche ori ceva în genul ăsta, şi de abia după aceea să treacă la subiect. D-apoi că mi s-o gătat tutunul, mă Mitrule, poţi să-mi dai o ţîră, că amu se repede muierea cu primeneala şi-mi aduce. Aşa se fac lucrurile cu bună-cuviinţă, căci nu-i frumos să dai buzna în casa omului ca să-i ceri ceva, nici să te arăţi prea dornic să capeţi ceea ce ai venit să ceri.

Sau ce mai, poate s-a dus omul să adune ierburi.

Se aşeză jos lîngă ţarc, cu spatele spre casă, şi încercă să ghicească unde s-o fi dus moş Amos. Soarele începea să se aplece către asfinţit şi tot nu se putpa hotărî să intre în casă. îşi spunea că moş Amos, de-ar fi acasă, ar fi ieşit de mult să vadă de ce latră cîinele. Animalul era ca scos din minţi. Ba sălta în jurul ei, ba fugea în casă şi iar ieşea în goană să latre la ea, ba scheuna şi i se gudura la picioare.

Poarta nu era sprijinită pe dinăuntru cu un băţ, ci rămăsese întredeschisă, doar s-o’împingi oleacă în lături, să intri în ogradă. Lîngă casă creşteau brazi mari şi sub ei se-ntindea o masă din scînduri negeluite, cu o laviţă fixată în pămînt. Mai încolo, un ceaun înnegrit, dar curat

înăuntru, lîngă ceaun, o strachină ciobită pentru cîine. Intră în ogradă şi se duse la strachină, aruncînd în ea rămăşiţele de mîncare. Cîinele veni să le miroasă, dar nu -se atinse de ele nici de astă dată. Se aşeză la masă şi îşi puse valiza dedesubt. Să stai să mănînci în toate zilele la masa asta numai un boţ de mămăligă,' cu toţi munţii desfăşuraţi evantai în faţă pînă unde ţi se-ntinde văzul, înseamnă să fii rege. Omul care trăieşte aici nu citeşte decît calendarul şi numai cu fluierul se poate exprima, dar ştie un lucru : că n-ar putea să-şi ducă veleatul în vale, unde e zarvă şi toate-s pestriţe şi încurcate ca la bîlci. Se mai nimereşte cîteodată să-i ducă finei de la oraş o bucată de

brînză. Fina stă în bloc, e şi mîndră de asta, dar se sfieşte. Are oglinzi întinse şi covoare cu flori pe jos şi el îşi scoate căciula. Atîtea rosturi noi îl zăpăcesc de cap, îi vine ameţeală, nu tu un vătrai, o mătură, o mîţă lîngă vatră, nici vatră, nici nimic să te sprijine să legi o vorbă. Maşini albe sticlesc ostile şi rîd de tine, robinete sclipesc, apa, cînd e chemată şi vrea, îşi rupe spinarea să urce pînă la oala cu zeamă, da-s numa vrăjitorii toate, făloase şi scumpe nevoie mare, iar el de-abia aşteaptă s-o ia din loc. Nu ştie că spaţiul este ceea ce îi lipseşte lui, spaţiul şi aerul tare, privirea neîngrădită, regeasca singurătate. N-o ştie, dar abia aşteaptă să se vadă-n coliba lui, să audă talanga din cea de-a şaptea vale. Băiatul merge la şcoală, o să fie şi el tehnician ori mecanic, chiar inginer dacă învaţă bine. N-o cunoaşte el zdroaba care mi-a fost mie viaţa, nici cîrligele de fier, zise „mîţă“, cu care mă caţăr iarna pe costişe, nici toiagul luat să mă apere de lup. Las’, să domnească el cum o vrea, facă şi baie fierbinte sîmbătă seara, să-şi spele jegul de la fabrică, şi să bea cafe la tirivizol cu popa, că n-are popa-n casă ce-o avea el. Tot nu poate opri o pornire de mîndrie cînd se gîndeşte la asta. N-ai ce-i face, ăsta-i mersul lumii. Da’ eu nu mi-aş da singurătatea muntelui meu şi nici truda vieţii pe un blid de linte, cum şi-o prădat Iov moştenirea. Că binele lui nu-i şi binele meu. Şi muntele va mai chema îndărăt pe mulţi primăvara, cînd casele lor li s-or culca pe piept, şi n-o să-i mai poată orbi nici oglinzile, arătîndu-le numai pereţii care-i închid pe ei, şi or simţi atunci strînsoare la

suflet. Că omul, ca robul, îşi poate ducş traiul multă vreme între ziduri, poate face şi copii, că pruncii ţi-i faci şi sub un stup cînd îţi vine ceasul, ba ajungi să-ţi vezi şi nepoţii, dar aia nu mai e viaţă, e numai umbra vieţii, şi cîteodată îţi vine să te-nvîrţi în jur şi iar în jur şi nu ştii ce-ţi lipseşte, ca păstrăvul din fîntînă. Aşa o fi gîndind cîte-un bătrîn, că doar cîţi. oameni, atîtea gîn- duri.

Toate ca toate, dar nu pot aştepta aici la infinit. Dacă moş Amos se-ntoarce numai cînd se înnoptează, cum mai ajung îndărăt în sat ? Să petrec noaptea aici pe laviţă ? Mai e o oră şi apune soarele.

Lăsă să i se perinde prin gînd vrute şi nevrute, să treacă ^vremea. Nu voi să intre în casă, ăsta era adevărul. Răcoarea începu să suie dinspre pădure şi ţiuitul vîn- tului se ascuţi.

Căţelul venea mereu s-o tragă de fustă cu dinţii. N-avu încotro, se sculă şi intră după el în casă. In uşă se lovi cu capul de pragul de sus. înăuntru era aproape întuneric.

Mai mult decît geamurile nespălate — că aici nu vin nevestele să deretice nici de Paşti — şi astupate cu pungi de hîrtie luminau icoanele din pereţi, cu aurăria lor sticlind în umbră. Mirosea a lapte acru, căci şi pe podele stăteau peste tot oale şi străchini cu lapte adunat.

Nu era nimeni înăuntru. Pe faţa de masă cu dungi late negre şi albe era un pahar gros cu apă stătută, cu beşici, şi o cană smălţuită, cu flori veştede în ea. O carte de rugăciuni cu coperţile ponosite în firida unuia dintre geamuri : Acatistul Maicii Domnului.

Pe patul de scînduri era aruncată o ţundră — îi povesti mai tîrziu lui Daniel — dar nu din alea stilizate, pe care maramureşencele le plimbă pe străzile Bucureştiu- lui, frumos ■ spălate şi spumoase, cu lîna mătăsoasă, uneori cu dungi sure şi portocalii, cum le place la domni. Era o ţundră de lînă neagră, ca cea din care se fac măştile atît de înspăimîntătoare, cu părul lung, de care se sperie fetele şi ţipă, dar oamenii din oraşe le pun pe pereţi. Unui ţăran nu i-ar da prin minte, ferească Sfîntul, să-şi pocească casa cu aşa spurcăciune. La vederea ei îmi amin- tii de capetele alea de duh necurat şi mă dădui mai aproape, s-o văd mai bine.

Aşa se întîmplă că dădui de el. Cu siguranţă aş fi plecat fără să-mi dau seama de nimic dacă nu era ţundra.. Tocmai în clipa cînd o văzui, jigărită şi prăfoasă, cu părul smuls pe jumătate, tocmai atunci, zic, am dat de el. Mai precis, am călcat pe el, căci zăcea pe jos, între masă şi pat. Acolo era aproape întuneric. Am văzut totuşi că. avea ţeasta sfărîmată şi înlocui feţei era o gaură umplută cu păr şi sînge închegat. Şi mirosea, căci nu fusese miros de lapte acru ce simţisem eu la intrare, aceea fusese doar interpretarea mincinoasă a conştiinţei care se apăra. Aş fi plecat de acolo, cum ţi-am spus, fără să aflu adevărul, dacă nu era ţundra. Ţundra aia neagră şi soioasă, pe care aproape am simţit-o respirînd, ea voia să mă uit şi să-l văd pe Amos.

Nu m-am aplecat asupra lui să-l examinez, ştiu bine că n-am făcut-o, ci am stat aşa nemişcată şi mi-am dat seama că stau nemişcată, pentru că aş fi vrut să fug şi n-am putut atunci

imediat. Cîinele urla şi mi-era frică să nu înceapă să lingă sîngele, căci mi-am amintit că citisem odată despre un cîine care lingea rana stăpînu- lui ucis, dar poate nu fusese cîine, ci pisică. Dar cîinele stătea locului ca ţintuit şi urla încremenit din cap pînă- în vîrful cozii.

Cînd avui, în sfîrşit, dezlegare să mă mişc şi apucai să ajung la uşă, văzui că în prag era înfipt un cuţit. Nu ştiu cum de nu-1 văzusem la intrare, poate nu era acolo. Nu era nicidecum unealta cu care fusese răpus el, căci el a fost ucis cu lovituri de ciomag. Stătea înfipt acolo în prag numai ca un semn briceagul mic de oţel, un briceag obişnuit.

Rămăsesem cu ochii la cuţit şi nu trecusem încă pragul, cînd auzii, în urma mea în casă un oftat de uşurare, parcă s-ar fi dezumflat un burduf mare. Aş fi jurat că era ţundra.

Deşi trecuse o vreme, afară se făcuse mai multă lumină decît era cînd intrasem în casă, dar parcă nu era aievea. Era ca şi cînd aş fi visat doar amfiteatrul larg al munţilor scăldaţi într-o aură înfricoşătoare. Simţii o mare slăbiciune, ca în pragul leşinului, şi aş fi căzut dacă nu m-ar fi susţinut cineva. Era domnul în frac verde. Lovită de ameţeală cum eram, vorbele lui le simţii vibrîndu-mt

în creieri, de parcă le rosteam eu însămi. Cînd îmi mai revenii, îmi întinse un binoclu mare de sidef şi-mi spuse să mă uit jos în valea de unde venisem. La ieşirea din pădure o văzui atunci pe femeia întîlnită în sat, dar nu era singură, o întovărăşea un miliţian.

— O vezi, mă întrebă, o recunoşti ?

— Da. E femeia întîlnită în sat.

— Vine să te acuze de crimă.

Nu ştiu ce s-a întîmplat apoi. Ştiu doar atît că a doua zi m-am trezit într-un loc necunoscut. Odaia era aranjată după gustul secolului al optsprezecelea. Mă aflam culcată într-un pat sculptat, foarte încăpător, cu un baldachin de mătase verde. Pereţii erau tapisaţi cu mătase gălbui-deschis, iar pe jos se întindea un covor de Aubus- son, cu ghirlande de roze. Storurile erau trase, dar prin fente se strecura destulă lumină ca să pot desluşi clar cele din jur. Lîngă mine, pe o măsuţă ovală, era o tavă de argint, cu o ceaşcă frumos decorată pe dinafară cu picturi înfăţişînd scene pastorale în medalioane pe fond verde,

iar pe dinăuntru era aurită din belşug. Ceaşca era umplută cu ciocolată caldă, foarte parfumată. Lîngă ea, pe o farfurioară, erau pişcoturi poroase, în formă de opt.

Numai după ce îmi băui ciocolata, mă îndurai să mă scol şi să mă duc la fereastră. Ferestrele erau aşa cum le aveau de obicei castelele franţuzeşti în stil rococo, pe toată lungimea peretelui, sus terminate în semicerc. Dînd perdeaua înlături, văzui la mare adîncime sub fereastră pînza sclipitoare a mării. Castelul se ridica pe o stîncă şi părea să aibă trei caturi. Odaia unde mă aflam eu era la cel de-al doilea etaj. La stînga, în cotul golfului dominat de castel, se vedea o pădure de pini. Pe plaja stîn- coasă, nici un suflet, iar pe întinderea mării, sticlind cu miile de focuri ale dimineţii, se zăreau două sau trei pîn- ze la mare depărtare. Mă întrebi dacă am avut un şoc trezindu-mă într-o ambianţă aşa de străină de tot ce lăsasem în urmă. Adevărul este că nu am simţit nici un şoc. Eram nespus de mirată, mirată şi fericită, dar nu eram sigură de tot că nu visez. Mi-am ciupit braţul nu o dată, ca să mă conving dacă eram trează ; îmi amintesc că mi s-a mai întîmplat şi altă dată să mă ciupesc în mijlocul unui vis frumos, ca să văd dacă dorm sau ve

ghez, şi chiar simţeam durerea, într-atît eram de dornică din toată fiinţa să-mi prelungesc încîntarea.

începui apoi să mă plimb în odaie, admirînd toate obiectele graţioase şi de preţ cu care era împodobită ; oglinda veneţiană cu chenar înflorat, lucruşoarele pentru toaletă din porţelan fin şi aur, mobilele îmbrăcate în mătase de culoarea griului copt. în colivie, un canar ciugulea dintr-o sepie, o pisică numai puf roz şi cu privirea albastră, întinsă pe canapea în atitudine voluptuoasă, îi arunca clipiri cu jind. Pe spatele scaunului din faţa măsuţei de toaletă era aruncat un deshabille de dantelă. îl îmbrăcai şi mă aşezai la oglindă.

în clipa aceea, bătu cineva la uşă şi apăru o cameristă numai zîmbete, care se oferi să mă pieptene. în timp ce-mi aranja buclele, îmi spuse, tot zîmbind, că domnul marchiz de Pontechiaro mă aşteaptă în salonul de alături. Ştirea nu mă bucură. Aveam sentimentul că marchizul se amuză copios pe socoteala mea şi întrebuinţează faţă de mine tonul pe care vorbesc eu cu pisica. Şi mai era ceva. îmi părea că nu este deloc ceea ce spune că ar fi, că nu e marchizul de Pontechiaro, ba că

acel marchiz nici nu există. îmi ziceam însă că e mai bine să iei pe oricine drept ceea ce ar vrea el să pară şi mă decisei să nu trădez nimic din bănuielile mele.

— Mă cheamă Rose, doamnă, zise camerista, şi sunt la dispoziţia dumneavoastră. Cînd aveţi nevoie de mine, aveţi bunăvoinţa de a mă suna.

O întrebai unde mă aflam în momentul acela şi ea zise :

— O să vă spună domnul marchiz. Şi se retrase tot zîmbind, precum venise.

Marchizul se prezentă foarte galant, cu un buchet de narcise, ţinu să aleagă chiar şi vasul pentru ele şi o chemă pe Rose să-i aducă apă proaspătă. în mod neîndoielnic, voia să le facă pe toate cît se poate de bine, era un spirit foarte meticulos. îmi spuse că venise mai demult, dar că n-a vrut să mă deranjeze, pentru că i s-a spus că dorm.

— Dormeam într-adevăr, şi încă foarte bine. Aţi fost plecat ?

— Da. Trebuia să duc binoclul îndărăt.

— Care binoclu ?

— Nu-1 mai ştiţi ?

Îmi reamintii de femeia ieşind din pădure cu miliţianul, ca de o scenă văzută cu ani în urmă în fundul unui ochean. Intîmplările de atunci nu mai aveau cu mine nici o legătură.

— A, binoclul... Nu era al dumneavoastră ?

— Nu, nu era al meu, l-am împrumutat de la muzeu. Era binoclul ducelui de Marlborough.

—- Şi hainele dumneavoastră, nu mă putui opri să întreb, sunt tot de la muzeu ?

Vorbele astea, deşi rămaseră nerostite, răsunau în odaie ca un ecou de bronz. Nu se poate ca el să nu le fi auzit, ignoră totuşi întrebarea. Ea întîrzia atîrnată în aer, ca într-un imens cîmp acustic, unde sunetele persistau multă vreme. Cînd ecoul se pierdu, l-am îmbiat cu ciocolată din bomboniera de pe ma-ă. Se uită îndelung şi cu mare atenţie la bomboane şi nu servi. Continuă să fixeze ciocolata frumos învelită în staniol mov, ca şi cînd în viaţa lui n-ar fi văzut aşa ceva.

— Nu, nu, mulţumesc, nu obişnuiesc, zise la urmă. Dar e o dimineaţă frumoasă şi e păcat să staţi în casă. Nu doriţi să facem o mică plimbare în parc ?

îmi oferi braţul şi coborîrăm scările largi.

în hol, ştafete de bronz, echilibrate pe un picior în poziţie de fugă înaripată, ridicau făclii de bronz cu flăcări tot de bronz. Mozaicul pardoselii imita frescele din Pompei, cu scene cu fauni care cîntau din flaut sau goneau nimfe cu văluri fluturate, cum se mai văd şi azi în decoraţia murală a teatrelor vechi. Pereţii cu chenare şi medalioane ovale, în stucatură aurită, erau zugrăviţi în alb, bătînd în galben-deschis, dînd vastei încăperi o nuanţă însorită desigur şi în zilele cu cerul mohorît. La intrare stătea un valet într-o redingotă lungă de atlaz cu pulpanele pînă la genunchi, ca Jean-Jacques Rousseau.

Parcul amintea de gravurile din romanele contesei de Segur, cu arbori fantastici, uriaşi şi imateriali, duhuri de copaci numai mătase şi fum din lumea de atlazuri a lui Watteau şi Reynolds, populată cu doamne cu ochi de catifea şi tenul de catifea, visînd sub copaci- fantomă într-un amurg etern.

60

Era numai copaci şi iarbă parcul acela. în gazonul îngrijit şi proaspăt udat, şerpuiau poteci, mănunchiuri de narcise şi lalele luminau risipite-n iarbă. Mă gîndii că ar fi fost frumos un astfel de covor cu insule mici de flori presărate pe fond verde proaspăt. Covoarele chinezeşti sunt oarecum în genul ăsta, cu mari suprafeţe libere menţinute în aceeaşi culoare, pentru a pune în valoare un singur colţişor cu o creangă sau patru flori delicat colorate, ca un gînd gingaş ivit din nemărginirea tăcerii. (Dimpotrivă, covorul persan reflectă preaplinul, desfăşurarea luxuriantă a vegetaţiei fără stavilă. Cel chinezesc traduce temperamentul unui popor mult răbdător, care ştie să-şi dozeze bucuriile şi este zgîrcit cu ele pentru că le cunoaşte bine preţul).

Copacii erau grupaţi şi ei în insule, ca nişte nave plutind pe o mare foarte verde. Pinii, cu coroanele lor drepte, pe care cerul îşi apasă palma, respirau sfîşietoarea melancolie a cîntecelor napolitane. Căci pinii sînt întruparea lor, copacii despletiţi, orfani, deformaţi de o cumplită şi veşnică apăsare. Magnolii, cu flori cărnoase de-ţi venea să le muşti, ardeau cu focul lor rece, verzui, tufele de azalee îşi tîrau în iarbă trena grea şi purpurie. în depărtare, bolnave şi mătăsoase, oftau sălcii îngenuncheate. în mijlocul lacului se oglindea pavilionul clătinat în umbră de valuri, într-o lume ce nu ţine de pămînt, dar nici de apă, ci e o alunecare spre tărîmuri vrăjite, căci apa te ajută să aluneci, să schimbi planul, te rătăceşte pînă în pragul vreuneia dintre lumile

suprapuse.

Nu se vedea nicăieri nici un grădinar. Cinfe îngrijea copacii, cine uda gazonul, cine îngropa florile cînd mureau ? Ori toate erau numai vrăjitorie ? Mă aplecai şi rupsei un fir de iarbă. Micuţa sabie ripostă, rănindu-mă la deget.

— Nu, nu este. Nu-i vrăjitorie, zise Pontechiaro. S-a deschis doar o cută a timpului care v-a fost totdeauna aproape. Nu e nevoie să înţelegeţi totul. Vă place aici ?

— Nu ştiu dacă îmi place. Şi frumosul este o tortură, dacă durează.

— Ce fiinţe neliniştite sînteţi dumneavoastră toţi !

— Care noi ?

61

Nu răspunse. Ajunsesem pe tărîmuri neumblate şi mă cuprindea sfîrşeala. Farmecul se prelungea încă, dar simţii că încîntarea începe să scadă.

— Ajută-mă să mă întorc, pînă nu se face prea tîr—
ziu.

— Unde să vă întoarceţi ?

— Acolo unde lumea de aici e numai un vis. Exact acolo de unde am plecat.

— Tocmai acolo nu este bine. Poate puţin mai încoace.

— Dumneavoastră ştiţi mai bine.

îmi sărută mîna şi dispăru. Conturul copacilor dădu să se clatine, devenea tot mai incert, ca în oglinda unei ape legănate de vînt domol, pînă se topi de tot şi rămaseră nişte pete colorate. Recunoşteai încă iarba, purpura azaleelor, sălciile verzi-gălbui ; magnoliile se mai uitară o dată îndărăt cu ochi roz-verzui, dar ele însele dispăruseră.

— Dar astea erau boiurile pentru ,£ovorul meu ! îşi aminti subit.

Se ridică în pripă şi fugi la valiza ei. încă nu despachetase.

— Uite, Daniel ! Uite azaleele ! scoase un săculeţ de nylon umplut cu praf purpuriu. Uite iarba ! Sălciile ! Lalelele mele ! Triumfătoare, ridică fiecare săculeţ să i-1 arate. Podeaua se umplu cu ele. Astea-s boiurile mele ! Acum mă crezi ?

Daniel se uită la ea, de la ea la săculeţele ei şi tăcu în^
indurai-

— Stai puţin, să ne socotim, zise. La ce oră zici că ai ajuns la Forlani ?

— Pe la amiază.

— Aşa. Asta-i una la mînă. Ai făcut, va să zică, drumul pînă acolo în trei ore. Chiar de-ai fi rămas acolo numai un ceas şi ai fi avut tren să te întorci imediat, n-ai fi putut ajunge acasă înainte de şapte. Cît e ceasul a- cum ?

— Cinci fără zece. Dar e normal să fie aşa. Dacă am plecat din Dalmaţia...

— Care Dalmaţia ?

— Păi am dormit în Dalmaţia.

— Asta cine ţi-a mai spus-o ?

— Pontechiaro mi-a spus aşa. Deci, dacă am plecat de acolo, din Dalmaţia, între douăsprezece şi unu, am avut tot timpul să ajung acasă înainte de cinci, nu ? Poate am venit cu avionul.

Daniel simţi că înnebuneşte.

— Care avion, care Dalmaţia ? Vino-ţi în fire, Laura ! Cînd ai fost tu în Dalmaţia ? Nu ţi-ar fi ajuns timpul nici să te întorci de la Forlani.

— In patru ceasuri ?

— Care patru ceasuri ? Tu spui că ai dormit o noapte acolo unde-ai fost şi te-ai trezit dimineaţa tîrziu, ba te-ai mai şi plimbat printr-o grădină.

—• Păi bine, de duminică şi pînă luni ?

Daniel se apucă cu mîinile de cap.

— Care luni, omul lui Dumnezeu ? Ce tot vorbeşti tu de luni ? Păi e încă duminică, ai plecat azi-dimineaţă la zece, te-am dus eu la gară cu maşina, adu-ţi aminte. Pe urmă m-am dus la şedinţă şi am stat acolo pînă după masă la patru, şi cînd am revenit, te-am găsit acasă. Cînd să fi dormit tu în Dalmaţia ? Vino-ţi în fire !

— Ce tot spui ? Păi ieri după-masă la cinci de-abia ajunsesem la colibă şi am plecat de acolo pe la şase, şi asta a fost ieri.

Se gîndi că mai bine rămînea o vreme în Dalmaţia, în lumea aceea n-o sîcîia nimeni. Ce tot îndrugă Daniel că azi ar fi duminică ? De obicei, nu prea bea, e destul de sobru şi din cauza ulcerului, dar pesemne că la şedinţa aceea interminabilă s-o fi enervat rău de tot, s-o fi certat iar cu preşedintele, cine ştie unde s-o fi dus după aceea cu ceilalţi, să se răcorească. Dar chiar în halul ăsta !

Fără să-şi mai bată capul cu el, se duse la oglindă. Arăta

foarte odihnită, ca omul care a avut somnul dulce şi la trezire a băut ciocolată cu pişcoturi în formă de opt.

— Ce răvăşit mi-e părul, spuse deschizîndu-şi valiza.

îşi scoase sacoşa de toaletă şi începu să se pieptene.
El o urmărea din ochi, fierbînd în sinea lui.

— Curios, spuse ea, nu înţeleg cum au ajuns la mine boiurile lui moş Amos.
(i3

Le luă din nou în mînă şi le înşiră pe masă. Săculeţele erau legate cu fire de lînă. Daniel se apropie şi el, intrigat şi curios, crezînd că poate ele îl vor ajuta să dezlege enigma călătoriei.

— N-am luat nimic cu mine de la Forlani, şi, totuşi, astea trebuie să fie boiurile lui.

Le desfăcu pe rînd şi regăsi florile care se învolburaseră în faţa ei în dimineaţa cînd grădina se desfăcuse în şuvoaie de culori.

— Va să zică tot ai fost tu la Forlani, conchise Daniel, ■dar s-ar zice că moş Amos nu era mort dacă ţi-a dat ■culorile. Te-aş ruga acum să-mi explici şi mie cum ai avut timp să te întorci aşa de grabnic. Te-a luat cineva pe drum cu maşina ?

— Care drum ? N-am fost pe nici un drum. Ţi-am mai spus că vin din Dalmaţia, făcu ea liniştită. Du-te în baie şi pune-ţi capul sub robinet, se vede că ai făcut-o lată cu subinginerul. Şi pe urmă ee-ai făcut ? Ai mai dormit ? Şi dacă ai dormit atîta, cum de nu te-ai trezit încă ?

Daniel n-o bătuse niciodată, bineînţeles, dar acum cu greu se putu reţine să n-o scarmene bine. Ieşi iute din odaie, trîntind uşa după el. Laura se duse la telefon şi îşi sună croitoreasa.

— Madam Topîrceanu, parcă era vorba să vin la probă mîine, marţi după-amiază, nu-i aşa ?

Drăguţa doamnă Topîrceanu rămase mirată.

— Dar, doamnă, ne-am înţeles pentru marţi, şi mîine este de-abia luni. Azi e duminică.

— Bine, doamnă. Rămîne atunci pentru poimîine.

închise telefonul. Va să zică, e duminică totuşi, Daniel a avut dreptate. Toţi păreau de acord că azi e duminică, era ca un făcut. Bine, duminică să fie. Dar atunci, noaptea petrecută în Dalmaţia unde încape ? Ei, s-o găsi un locşor undeva şi pentru ea. Se pare că duminica unora poate fi şi lunea altora, timpul nu e o problemă. Timpul este o chestiune care se aranjează. Cum

să se aranjeze, ce vorbeşti prăpăstii ? Nu mă priveşte, nu-i de competenţa mea, dar ştiu că este aşa. Probabil oi fi o detracată — îşi mai spuse, uitîndu-se la săculeţele cu
64
vopsea — ei, şi ce-i cu asta, ce-i aia detracată, toate-s numai vorbe şi iar vorbe. In Dalmaţia totuşi am fost.

Şi, foarte împăcată, se apucă să lege la loc săculeţele cu multă băgare de seamă, ca să nu se piardă nici un grăunte din preţioasa pulbere.

In odaia de alături, Daniel măsura încăperea cu paşii de la fereastră la dulap pînă ameţi.

Nu, n-o pot interna la ospiciu. Este cu totul inofensivă şi în mediul acela s-ar scrînti şi mai rău. Aşa spunea şi Miron, săracul, că acasă mai faci ce faci, dar între atîţia nebuni te antrenezi şi devii şi tu ca ei ! Ii venise s-o bată cu un sfert de ceas în urmă şi acum se înduioşa la gîndul la ce-ar putea să i se întîmple. Se surprinse suflîndu-şi nasul din motive complexe şi greu de analizat. Fără doar şi poate, avea şi un guturai. Noroc că nu prea mai am timp să mă gîndesc la nenorocirile mele proprii.

Toţi cei de la gospodărie, erau înnebuniţi acum cu grajdurile. Grajdurile fuseseră ideea lui şi făceau parte din planul lui de reorganizare. După nenumărate tei'gi- versări, datorate în mare parte greoiului aparat administrativ, dar în şi mai mare măsură preşedintelui, care se temea întruna ca nu cumva succesele inginerului să-l pună pe el în umbră, reuşise ci^ mare greutate să obţină
■ autorizaţie pentru construirea grajdurilor, ca şi aprobarea fondurilor trebuincioase pentru aceste acareturi noi, destul de încăpătoare pentru a adăposti două sute de capete de vită. Desenase zeci de schiţe, le rupsese şi făcuse altele, şi, împreună cu subinginerul, un băiat de nădejde, alergaseră toată primăvara, cutreierînd păşunile, pînă aleseră locul potrivit. Fiecare schiţă i se păruse ultima, cea definitivă, ca unui poet care îşi reface poemul de cincizeci de ori pînă găseşte ultima expresie care nu mai poate fi schimbată. Norocul lui că ceea ce numea el în sinea lui „nfebunia Laurei“ căzuse în perioada asta de îndrăcită activitate. Aşa erau noroacele lui Daniel, care obişnuia să se întrebe, cînd avea vreme, ce-i mai lipseşte ca să se poată socoti ghinionist în lege. Tocmai în zilele trecute crezuse că i s-a schimbat zodia, deoarece sosirea mult rîvnitei

aprobări îi mai ridicase moralul. O privea ca pe un succes al său personal, o etapă
C-da 5506 coala 5

victorioasă în războiul continuu dus împotriva inerţiei ucigaşe din jurul său, dar şi ca pe o confirmare a virilităţii sale, deoarece căpătă noi forţe pentru întîmpinarea altor lovituri, care, precum se vădea şi acum, nu întîrziau să-i iasă în cale.

Căci în felul lui neostentativ şi modest, Daniel era un luptător. Avusese mereu de învins greutăţi de tot felul. Părinţii lui, decretaţi chiaburi, se prăpădiseră cînd el avea numai 15 ani. Meditaţii şi lipsuri urmară, confruntări cu profesori înrăiţi şi lipsiţi de omenie, care credeau că li se vor ridica statui ecvestre dacă vor lovi în copilul lipsit de apărare. La urmă şi-a înjghebat singur un sistem de apărare. îşi spunea că, bătîndu-şi întruna capul cu păsurile lui, nu i-ar ajunge cele şapte zile ale săptămînii să le dea de capăt. Şi-a ales atunci o zi fixă în acest scop, ziua de joi. Sistemul avea un mare şi indiscutabil avantaj, şi anume, că multe dintre greutăţi se mai aplanau şi de la sine pînă se reîntorcea ziua de joi, în schimb nu exista zi de joi dată de Dumnezeu pentru care să nu fi rămas un gînd amar, o problemă în aparenţă imposibil de rezolvat. Sistemul ăsta şi-l păstrase şi mai tîrziu şi bine făcu, deoarece viaţa unui inginer agronom la o gospodărie este departe de a fi raiul pe pămînt.

Şi acum, colac peste pupăză, scrînteala asta a Laurei. Nu că nu i s-ar fi părut ciudată şi alteori. îi trecuse cu vederea fel de fel de curiozităţi, care, reamintite acum, păreau mai grave, dar asta cu Dalmaţia le punea capac la toate. Cum Dumnezeu putea un om cu mintea întreagă să susţină asemenea prăpăstii ? Şi povestea aceea cu asasinarea lui Amos, cadavrul descris cu lux de amănunte. Şi ea, care se întorcea cu valiza plină de vopselele moşului. Ce istorie ! Şi mai curios decît toate : cum a putut reveni aşa de repede, cu toate treburile rezolvate ? Prea multe erau aici de lămurit. Nu face nimic, am să mă gîndesc joi.

Lucrurile luară însă o întorsătură aşa de neprevăzută, încît nu fu chip să aştepte pînă joi ca să-şi bată capul cu ele.

Marţi dimineaţa pe la 11 se afla în biroul gospodăriei cu subinginerul şi meşterul zidar. Erau în pauză. Fumau

cîte-o ţigară, femeia de serviciu le făcea o cafea, citeau ziarul,

iar cine era supărat mai da drumul la o înjurătură. Limbajul întregului personal lăsa de dorit, chiar şi cînd Salomia venea cu cafelele sau deretica prin apropiere. Dealtfel, ea era obişnuită cu ieşirile astea, îşi zicea că bărbaţii trebuie să înjure, de aia sunt bărbaţi, aşa s-a pomenit ea cu. ei de cînd se ştia, aşa făcuseră tata şi moşul şi toate neamurile ei, şi soţul ei la fel, şi toţi fără excepţie, chiar şi pocăiţii cîteodată.

— Umblă Necuratul printre noi, enunţă Frîncu şi înjură şi el.

— Iar s-a mai întîmplat ceva ? se interesă subingine- rul, văzîndu-1 cu ziarul în mînă şi ochii pe pagina din urmă, cea cu fapte diverse.

Era un băiat.foarte serios dealtfel, avea însă şi el o mare slăbiciune pentru poveştile de groază. Predilecţia asta o au o sumedenie de oameni, după cum o dovedeşte şi popularitatea nemaiauzită a romanelor poliţiste. Mulţi poeţi de elită se luptă cu sărăcia în valea asta a plîngerilor, dar Agatha Cristie locuia într-o vilă cu şaptesprezece odăi, şi una sau două din cărămizile din care a fost ridicat acest bîrlog de lux fuseseră plătite şi de subinginerul nostru. Voia acum să-i ia lui Frîncu ziarul dinainte, fără fasoane, după obiceiul locului, căci [s] eticheta de la Curtea spaniolă nu se bucura de mare trecere nici la gospodăria din Joseni. Frîncu însă îşi puse palma lată pe foaie.

— Ia lasă-mă, domnule, zise, ce dai buzna aşa ? Ia, că-ţi citesc eu !

Şi începu, fără poticniri, aşa cum se cuvine să citească fostul premiant al celor şapte clase primare din localitate, care nu urmase liceul numai pentru că tatăl său, clopotarul, nu avusese bani să-l trimită mai departe. „Omucidere la Forlani“, zicea primul premiant. Daniel tresări.

— Unde, mă ?

— V-am spus : la Forlani. Şi dădu înainte : „La închiderea ediţiei noastre ne soseşte ştirea că în satul Forlani din judeţul Făgăraş a fost asasinat gospodarul Amos Stoian, în vîrstă de şaptezeci şi şapte de ani. Crima a fost descoperită de sora răposatului, Sofia Caraş,

născută Stoian, duminică după-masă la şase, cînd ea îi ducea de mîncar^. Victima a fost găsită în coliba stînei sale, situată pe dealul din apropiere, cu capul zdrobit şi faţa complet desfigurată. Sofia Caraş a sesizat autorităţile locale şi la

interogatoriu a declarat că în aceeaşi zi a fost acostată pe stradă de o necunoscută, îmbrăcată orăşeneşte, în taior gri, ducînd o valiză în mînă, care a întrebat-o cu insistenţă de locul unde se afla fratele ei. După îndrumările primite, necunoscuta luase drumul stînei. Cercetările continuă." Ei, fir-ar să fie, că s-a blăs- tămăţit lumea de tot, comentă Frîncu, cu mare amără- ciune. Ia, că şi muierile umblă amu cu brişca-n mînă, să răpună !

Subinginerul îi spuse să nu înjure, că doar e pocăit.

—■ Să mă ierte Dumnezeu, că-i mare îndurarea lui, făcu meşterul, da-s prea multe semne că se apropie sfîr- şitul lumii. Că astea-s semne toate, aşa să ştiţi. Că nu-i numa asta una, dar se înmulţesc ticăloşeniile ca ciupercile după ploaie. Da’ astă- iarnă, cînd umbla unul la Sibiu cu ciocanu, de le dădea-n cap la muieri şi la copii, de-a dat gata în două săptămîni vro treizeci şi şapte de inşi, da’ aia ce-o fost ? Că i-o fost dată putere Satanei şapte ani încheiaţi să umble-n lume dezlănţuit, da’ cum îi mîne, s-or deschide porţile iadului tăte şi.atunci s-or slobozi pe lumea asta potop şi pucioasă cum mă vedeţi pe mine şi or fi în ziua ceea mari vaiete şi scrîşnirea dinţilor. Da’ drept-credincioşii or fi chemaţi să stea la o parte, pînă o răzbi Domnul să-i scufunde pe ăştialanţi. Vedeţi că s-o şi început.

Subinginerul, cît dura profeţia lui nea Frîncu, se tot aştepta ca Daniel să-l readucă pe meşter la realitate cu o vorbă tăioasă, ca unul ce nu suferea să i se spună prăpăstii şi obişnuia să reteze scurt tiradele de felul ăsta. De data asta însă Daniel tăcu.

— Şi apoi, dumneata din ce oaste faci parte, nene Frîncule, voia să ştie subinginerul cînd văzu că Daniel nu ascultă, a celor drepţi ?

— Asta s-o hotărască Domnul, zise Frîncu cu falsă smerenie, convins însă în sinea lui că, acolo sus, el nu poate fi notat altfel decît ca element de nădejde.

68

Doar nu i-o face bucata Atotputernicul să-l năpăstu- iască tocmai pe el şi să-l scufunde, alăturea de şeful postului de miliţie, în căldarea cu smoală ?

— Dacă te-o pune Domnul la masă şi pe dumneata să şezi de-a dreapta lui, îi dădu înainte tînărul fără de astîmpăr, apoi să nu uiţi să pui o vorbă bună şi pentru mine. Aud ?

— Ştie Domnul ce să facă, zise Frîncu nu fără înţelepciune, nu m-o întreba el pe mine. Tot ce-ai făcut dumneata de cînd eşti

stă scris undeva, şi vorba ceea : de ce ţi-e scris, apoi nu scapi.

Salomia luă hîrtiile de pe biroul preşedintelui şi le puse pe scaun teanc. Trăgea cu urechea la cele ce vorbea moş Frîncu şi nu se simţea în apele ei. Te pomeneşti că, pe undeva, Frîncu avea dreptate şi prea se grăbise şi ea să-şi arunce lopata de ţărînă peste cele îngropate, cum îi văzuse făcînd pe cei ce ţineau în mînă pîinea şi cuţitul. Ce-o fi dacă s-or scula morţii într-o zi ? Mai poţi să ştii ?

— Mai taci şi dumneata, nene Frîncule ! zise şter- gînd praful de pe masă. Ce spui dumneata, alea nu le poate şti nime.

— Nu le ştii tu, că eşti oaie rătăcită şi umbli cu vălul lăsat peste ochi.

Subinginerul zîmbi puţin la imaginea oii ţanţoşe, care păştea cu pălăria cu voaletă în cap. Daniel tot nu spunea nimic.

v — La ce vă uitaţi, domnule inginer ?

— Ia, la planul ăsta. Ar fi douăzeci şi cinci de metri pătraţi. Cît ciment ai socotit dumneata pe metru pătrat, nea Frîncule ?

— Trii saci. Ar fi patru sute şaizeci de saci pentru podit grajdul întreg. Total o mie trei sute cincizeci.

— Cînd spuneai că vine cimentul ?

- i

*

Cercetările continuă. Doamne-Dumnezeule, în ce încurcătură a nimerit fata asta ! Şi mai sunt atîtea altele de neînţeles ! Ca să ajungă la gara aceea, i-au trebuit trei ore. La 10 dimineaţa am suit-o în tren. Am vrut

să-i scot un bilet de clasa întîi, dar mi-a spus că mai mult îi place lumea din clasa a doua decît gomoşii ăia cu delegaţie. Mă rog, o priveşte. Unde am lăsat-o ? Să procedez cu schepsis şi cu metodă. La dracu, era mai să intru-n şanţ, mai are şi neobrăzarea să urle, şoferul dracului, îi din Vlaşca nemernicul, ăştia de la camioane sunt mereu băuţi. Hai, omule, nu-ţi pierde capul.

La 10 trenul a plecat. Aşa ! Dacă nu eram de faţă cînd a plecat trenul, aş spune că a plecat cu o ocazie. Pe şosea e mai aproape, ar fi ajuns acolo în două ore. Dar nu, că am văz^ut-o cu ochii mei cînd a pornit trenul, era la geam şi îmi făcea semn cu mîna. Aşa. Peste trei ceasuri a schimbat trenul la Făgăraş şi înainte de 2 era la Forlani. Aşa, va să zică, era la Forlani. Una la

mînă. Pînă a trecut prin sat şi a stat de vorbă întîi cu fetiţa, apoi cu femeia aceea, s-a făcut cel puţin 2 şi un sfert. Buuun. Două la mînă.

Se opri la marginea drumului şi îşi aprinse o ţigară, abia izbutind să-şi ţină chibritul aprins în dreptul ei. Ţine-ţi firea, omule, dacă o iei razna şi tu, cu doi aiuriţi în casă, nu ştiu, zău... Măcar de-aş putea amîna pînă joi, dar nu mai este chip.

Crezuse că va putea gîndi mai bine dacă se opreşte din drum, iar acum nu mai avea răbdare să stea, simţea că se sufocă dacă n-o ia din loc. Poate goana să-i pună gîndurile în mişcare. Porni motorul, dar, ajuns la cotitură, în loc s-o ia spre oraş, o luă în direcţie opusă, spre Cerneşti. Reflexul greşit traducea exact încurcătura în care se zbătea. Observă numaidecît, dar nu vru să se întoarcă. Salut, domnule inginer, ce faceţi pe la noi ? îi' făcu şi el semn cu mîna. Mai du-te dracului şi tu ! Unde să te ascunzi cînd vrei să ai pace măcar zece minute ?

Se opri iar, lăsă maşina la marginea şanţului şi o luă pe jos pe poteca dinspre pădure. Am văzut maşina inginerului Coroi lîngă poteca cu arini. Ce să facă el acolo ? Ia, se plimbă, ia aer, domnii ăştia se vede că n-au de lucru. Nu mai pot de bine, asta e ! Potopi-v-ar prăpădul lui nea Frîncu, atunci cînd v-o fi lumea mai dragă, pe voi toţi ! Frumoşi copacii ăştia. Sunt plantaţi acum cincisprezece ani, atunci cînd m-am însurat eu. Dar unfle am rămas ? Aşa. Zicea că i-au trebuit trei

ore pînă să iasă din pădure şi să ajungă la jneapăn. Trei şi cu două şi un sfert fac cinci şi un sfert. Şi la ora aia ea era acasă de mult.

Să-ţi umble nevasta pe toate coclaurile... prea o las de capul ei. Dar hai să zicem că i-au trebuit trei ore, nici trei, numai două sau, prin absurd, numai jumătate de ceas. <Să zicem că a ajuns la colibă la ora 3. L-a găsit pe moş Amos răpus. Peste cel puţin altă jumătate de oră era întoarsă în sat şi altă jumătate de oră i-a trebuit pînă a ajuns la gară. Chiar de-ar fi avut tren numaidecît — ia să mă uit la mersul trenurilor cînd oi ajunge acasă — peste alte trei ore trenul s-ar fi oprit la noi în gară, plus alte patruzeci de minute de la gară şi pînă acasă. în nici un caz n-ar fi putut să fie acasă înainte de 8 seara. Cînd colo, la 4, cînd m-am întors de la şedinţă, am dat de ea acasă. Nu e nici un tren încoace dinspre Făgăraş înainte de 5. N-o fi fost la Forlani.

Cum n-a fost la Forlani ? Dacă n-a fost la Forlani, de unde ştia de crimă ? Şi de unde pungile de boiuri ? Ar fi fost ea în stare să cotrobăie în bîrlogul bătrînului, cu mortul desfigurat lîngă ea ? Ori poate că chiar ea... Laura să ucidă ? Se vede că mi-am pierdut bruma de minte să mă gîndesc la una ca asta ! Nu m-am gîndit, era numai un reflex. Orice, dar asta nu.

în ziar scrie că cercetările continuă.

Gîndurile i se învîrteau în cerc închis, întorcîndu-se mereu la punctul de plecare. S-o luăm de la început.

A plecat de aici la 10. Dacă n-a fost acolo, de unde ştia de crimă ? Iar dacă a fost, cum a putut să se întoarcă înainte de 4 ? Cu o maşină de ocazie ? Cînd a fost la Forlani, a găsit maşina. Cînd a trecut prin sat, o fi fost văzută de lumea de acolo. într-un sat ca ăla, aşezat la spatele lui Dumnezeu, se ştie de orice maşină care trece. Vine mediciţl, vine şeful ocolului silvic. Vine gestionarul
— căci cine a mai văzut gestionar fără maşină ? — sau veterinarul sau vin nişte străini la vînătoare. în fine ! Cercetările continuă. A plecat de aici la 10. Şi a văzut femeia venind cu miliţianul la 6. Corespunde cu ce scrie la ziar. Alt fapt inexplicabil. De ce venea Sofia Caraş cu miliţianul ? înseamnă că ştia că Amos fusese ucis. Cine a înştiinţat-o ? Şi cine era omul cu cioareci şi ves

ton militar întilnit de Laura în drum spre colibă ? Poate chiar el să fi fost făptaşul. O nedumerire mai mare decît toate la un loc : cum a putut-o vedea Sofia pe Laura la 6, aşa cum scrie la gazetă, cînd la 4 ea era deja a- casă ?

Ia s-o luăm iar de la început.

De acolo pînă la colibă, trei ore. Ea zicea că la 4 şi jumătate a ajuns la jneapăn. De acolo pînă la colibă mai era cel puţin un sfert de oră. N-a intrat imediat, a mai stat pe-afară. S-a făcut ora 5. Cum 5, cînd la 4... lasă astea acum. La 5 a intrat în ogradă, dar nu în casă, \ s-a aşezat pe laviţă sub brad, lîngă masă. Cît o fi zăbovit acolo ? Să spunem o oră, o jumătate de oră, cam pînă la 5 şi jumătate. Lasă chestia cu bra 4, ţi-am mai spus-o ! Aşa. Apoi a intrat în casă, a ieşit iar, s-a uitat cu binoclul necunoscutului, dacă admitem ipoteza că personajul ăla a existat, şi a văzut-o pe Sofia cu miliţianul ieşind din pădure. Astea puteau fi pe la 6 fără douăzeci. Sofiei, ca să ajungă pînă la

colibă, i-au trebuit cam cincisprezece-douăzeci de minute. Deci, ar fi ajuns acolo în jurul orei 6, aşa cum scrie în ziar. Nu, în ziar nu scrie că Sofia ar fi văzut-o pe femeia în taior gri la 6, fac o confuzie. Laura afirmă că a văzut-o pe Sofia cu binoclul cam pe la ora aceea. Sofia a venit la 6 fără s-o vadă pe Laura. Şi în ziar scrie că a venit la 6, şi aici mărturia femeii se loveşte cu povestirea Laurei. Dar cum a putut şti Laura tocmai amănuntul ăsta, cînd ea era acasă de două ore ? Laura n-avea de unde să ştie ce se va întîmpla la 6, cu toate astea vorbea despre acele evenimente ca şi cum ele ar fi avut loc cu o zi înainte.
Şi boiurile ?

Se aşeză pe un trunchi şi îşi luă capul între mîini.

Desigur visez, îşi zise. Dă, Doamne, să mă trezesc cît mai repede.

Jocul soarelui după-amiezii printre miile de frunze zburlite de vîntul căldicel şi dematerializate de lumină îl închidea într-un tărîm fermecat, o lume lichidă, de culoarea visului. Şi ce mai spunea ea ?

Spunea că a fost în Dalmaţia. Cum, cînd ? Ei, aşa cum fusese şi la Forlani la ora 6, după ce se întorsese acasă, tot aşa a putut să petreacă o noapte în Dalmaţia

înainte de a se face noapte. Se vede că îmi lipseşte o doagă. S-o iau de la început. A plecat de acasă la 10 dimineaţa. Destul !

Sări în picioare, îşi aprinse altă ţigară şi se îndreptă grăbit spre ieşirea din pădure. Apropiindu-se de marginea ei, unde copacii se răreau, nu avu curajul să iasă. Il aştepta lumea inexorabilelor orînduiri, singura în care credea şi de care ştia. Nu se mai simţea destul de înarmat ca să se întoarcă acolo cu tot ce ştia acum, şi mai ales cu tot ce nu ştia. El, un om aşa de pedant, care ţinea cont şi de ultimul capăt de creion, bine ascuţit şi el, ca toate celelalte creioane ale lui. Ceasul de mînă> ca şi pendulul cel mare din camera de zi, amîndouă întoarse şi puse zilnic după radio, cheltuielile notate cu grijă toate imediat după debursare, atît pentru ţigări,, atît pentru benzină, două perechi de pantofi buni ca ăştia din picioare, cea de-a treia puţin uzată la tocul stîng, să-i duc sîmbătă la reparat, că am mai mult timp, ies de la serviciu cu două ore mai devreme. Ziarul, laptele, curentul, achitate fără greş la zi, nici un ban datorie la nimeni. Niciodată. Tocmai mie să mi se întîmple una ca asta. Şi

cercetările care continuă.

A fost văzută cînd s-a dat jos clin tren. Intr-un sat mic, o femeie necunoscută, care coboară din tren, este un eveniment. O fi remarcat-o şeful gării, soţia şefului de după perdeaua bucătăriei de la etaj. I-or fi examinat taiorul, valiza, pieptănătura, ţinuta, şi o pot descrie ori- cînd cu precizia unui aparat de fotografiat. I s-a spus s-o ia prin pădure, că e mai aproape. A văzut-o omul pe care l-a întrebat de drum. La intrarea în sat a vorbit cu fetiţa care păzea gîştele. Mai încolo, s-a oprit cu Sofia.

Sofia n-a vrut să-i spună nimic, pentru că ştia că Amos este mort, pesemne chiar ea a pus la cale uciderea lui. Ce motiv să fi avut ? La oamenii ăştia de la ţară, motivul cel mai obişnuit este dorinţa de a pune mîna pe moştenire. Amos părea să fi fost singur, văduv sau burlac. Sofia rîvnea la casa lui, la oile lui, poate avea omul şi ceva bani puşi deoparte. Individul cu vestonul militar o fi fost fiul ei sau un nepot, l-o fi trimis chiar ea să săvîrşească omorul. Vorbea puţin cînd Laura o

acostase, pe'ntru că se gîndea. Se (gîndea la altceva. Atunci se socotea în mintea ei ce să facă. La început nici n-a vrut să stea cu ea de vorbă, dar pe urmă îi veni în gînd s-o trimită la colibă ca să poată pune omorul pe seama ei, de aceea i-a explicat pe unde s-o ia. Dar cum de-a apărut aşa de curînd cu miliţianul ? Cum a reuşit să-l convingă să vină cu ea ? După mărturia cui ? Omul cu haina militară, pe care îl aştepta, sosise şi o anunţă că fapta a fost săvîrşită ; miliţianul putea fi şi el interesat, o rudă, un fin. în sfîrşit, ei trei au pregătit cursa pentru Laura. Ea le-a scăpat, dar ei au rămas cu semnalmentele femeii străine.

Ajunse la marginea pădurii şi se opri privindu-şi maşina vişinie rămasă lîngă şanţ. Pe şosea nici o mişcare. Se întoarse în pădure, continuîndu-şi monologul.

Au semnalmentele ei, dar nu ştiu de unde vine. Da, dar despre crimă se va vorbi mult în împrejurimi. Amos era cunoscut, chiar în trenul cu care călătorise Laura îl ştia lumea. îşi vor aminti şi de doamna blondă, cu taior gri, şi de întrebările ei despre Amos. îşi vor aminti că doamna urcase la Făgăraş. Impiegatul de acolo îşi va aduce aminte şi el. Va şti exact ce tren intrase în gară la ora aceea, trenul din care a coborît doamna necunoscută. Da, dar într-un accelerat sunt zeci de

compartimente. O să fie oare interogaţi toţi cei care au călătorit cu trenul cu pricina ? De unde să-i scoată pe toţi ? Dar nici nu-i nevoie să-i interogheze pe ei. Se vor trimite circulare la toate gările de pe linia respectivă, cu întrebarea dacă s-a urcat la ei vreo persoană cu semnalmentele celei văzute la Forlani. La noi în gară, Laura a fost văzută şi remarcată fără doar şi poate; biletul l-am scos eu, dar se găseau cel puţin treizeci de persoane care au văzut-o, taiorul gri i-1 ştie oraşul îiîtreg, că nu şi-a mai făcut altul de vreo cinci ani. în două-trei zile or să-i dea de urmă. Şi chiar dacă din lipsă de dovezi nu va fi condamnată, va avea de suferit arest preventiv, anchetă, umiliri de tot soiul. Ce să fac ? S-o iau cu maşina la noapte, s-o duc undeva într-un sat din jurul Branu- lui, la neamuri, să stea acolo liniştită pînă s-o putea întoarce ? Dar va putea oare sta liniştit vreunul din noi ? Ar fi şi mai rău. Dacă firele vor duce pînă la. ea, cei în

drept se vor întreba ce motiv avea să se ascundă. Va da şi mai mult de bănuit.

înainte de toate, voi distruge săculeţele cu vopsele, le ard chiar azi. Ba nu le ard, cum să le ard, doar ele reprezintă pentru ea ceva preţios. Să i le dau Irinei ca să le păstreze ea ? Mai bine nu. Femeile nu-şi pot ţine gura. De denunţat n-ar denunţa-o, desigur, dar n-ar vorbi oare şi cu alţii ? Şi apoi, ar ajunge să se creadă un fel de înger salvator şi ar avea pretenţia să-i rămînem recunoscători pînă la moarte. Mai bine le pun într-un borcan mare şi le ascund în grădină. Sap o groapă. Borcanul cel mare de murături, ăla de cinci kilograme, ar fi cel mai potrivit. Dar ce-o să fie la process dacă Laura se apucă să le spună de marchizul în frac verde şi de binoclul ducelui de Marlborough, despre Dalmaţia ? O s-o creadă simulantă şi o să scoată sufletul din ea ca să-şi retragă spusele. în cazul cel mai bun, o s-o ia drept nebună şi tot va trebui s-o internez. Ar însemna sfîrşi- tul Laurei. Mai bine ne omorîm amîndoi.

Tot frămîntîndu-se aşa, îl răzbi dintr-odată o senzaţie curioasă, parcă i s-ar fi tras pămîntul de sub picioare ca un covor vast alunecînd spre orizont. Ce naiba, îşi spuse ţinîndu-se de un trunchi, doar n-am băut nimic toată ziua. <

Cu încetul, lucrurile se potoliră. Uitîndu-se în jos, se văzu stînd cu picioarele pe pămîntul bine ştiut, puţin reavăn, cum este el în pădure; tufe, copaci, toate la locul lor. O fi visat ? în

jur, stejari şi iar stejari, frunze tinere înmuiate în lumină. Nu se auzeau decît loviturile nervoase şi apucate ale ciocănitoarei. Curios, ar fi jurat că auzise cu cîteva secunde în urmă un zumzet în aer şi un bubuit înfundat în pămîntul de sub el. Un cutremur, o halucinaţie ?

Impresia că nu este singur punea tot mai mult stă- pînirea pe el, dîndu-i un sentiment de incertitudine, de crescîndă anxietate, pînă înţelese că-i este frică, acum, în amiaza mare, lui, om în toată firea. îşi repetă zadarnic că ar fi om în toată firea, căci firea şi-o pierduse. O pierduse aşa de tare, încît o rupse la fugă. Pălăria îi căzu în iarbă. Ce s-or mira vulpile şi veveriţele cînd or

da de roata de fetru verde ! Ce-or răscoli-o cu botul, ce-pr mai lua-o la goană cînd or simţi mirosul de om !

Numai de pălărie nu-i mai ardea lui acum. Abia aştepta să se vadă în maşină, insulă a stabilităţii, jnîntuirea lui dintr-o l\ime deraiată. Răsuflă ca scăpat dintr-un cataclism şi rămase tolănit în faţa volanului pînă îşi mai reveni. Raţiunea începu să-i traducă cele întîmplate în limbajul ei familiar. Am nervii zdruncinaţi din cauza impasului în care mă aflu. Gîndurile reveneau ca un stol de păsări după alarmă. Am să mă duc la vărul Aldea, primul lucru în ziua de azi, să rămînă secretul în familie cît o fi cu putinţă. Iar mîine, înainte de răsăritul soarelui, mă strecor pe furiş în grădină şi sap o groapă pentru borcan. S-ar putea să nici nu se facă cine ştie ce cercetări dacă primele tatonări nu vor da rezultate. N-ar fi de mirare să nu se mai audă nimic despre toată afacerea. Amos Stoian era un om fără însemnătate.

Dar oricît se străduia să se liniştească, nu putea trece peste senzaţia de panică de adineauri. Sunt surmenat, nu-i altceva decît surmenajul. Anul trecut nu mi-am luat concediu, asta e. Dar se sperie din nou cînd îşi dădu seama că, în loc s-o apuce spre casă, o luase iar în sens invers, spre Cerneşti. Cînd s-or linişti lucrurile, mă reped pînă la Bucureşti, să mă vadă un specialist. Aşa nu mai merge.

O găsi pe Laura în curte, foarte ocupată, vopsind lînă. Pe frînghia de rufe erau puse la scurs sculuri boite în verde, galben, azuriu ; pe masă se înşirau săculeţe desfăcute. De-abia se putu opri să nu ţipe, îi venea şă le calce în picioare, să le zdrobească în noroi. Se stăpîni şi încercă să vorbească liniştit.

— Laura dragă, te-aş ruga să încetezi cu chestiile astea pentru cîteva zile.

Ea îl privi mirată.

— De ce ?

— Te rog eu.

— Nu fii absurd. Vreau să încep să lucrez şi am nevoie de lînă. Ştii, covorul de care-ţi spuneam, cu prinţesa şi balaurul.

76

Prinţesa. Balaurul. Dalmaţia şi marchizul de Ponte- chiaro. Păi să nu înnebuneşti ?

— Da, ştiu, Laura, dar te rog să nu te apuci de el acum. Zilele care vin ar putea să fie cruciale.

Laura termină de agăţat ultimul scul, purpuriu, şi se apucă să se spele pe mîini, săpunindu-se îndelung.

— Te gîndeşti la cercetări ? întrebă, părînd preocupată numai de scoaterea vopselii de pe mînă.

Daniel rămase cu ochii pironiţi asupra ei. Va să zică se gîndise şi ea la asta. Laura continuă să se spele, ne- păsătoare.

— Cred că lucrurile se vor aranja într-un fel. Este foarte anevoios cu vopseaua asta, spuse cu aerul cuiva care trece de la un fleac la un subiect important. Nu ştiu cum se face că uit mereu să-mi cumpăr o pereche de mănuşi de cauciuc cînd mă duc la Bucureşti. Tu nu pleci curînd la Braşov ?

— Ascultă, Laura, cu- asta nu-i de glumit. Hai în casă să stăm de vorbă.

— Nu vrei să mănînci întîi ?

— Mai pe urmă, răspunse el scurt.

— Avem miel cu spanac.

E greu să auzi de miel cu spanac la 5 după masă şi să nu te datini în hotărîrile cele m'ai definitive. O urmă în bucătărie şi, cît timp se înfruptă din carnea frumos rumenită, nu mai zise nimic. Cînd termină cu mielul, se pomeni în faţă cu o ceşcuţă de cremă de ciocolată cu frişcă. După aceea, bucătăria se umplu cu aroma cafelei. Mai ştii ? Poate că are dreptate femeia şi se rezolvă situaţia asta încurcată pînă la urmă. Să dea Domnul.

— Cîinele a mîncat ?

— Da.

— Şi pisica ?

— Şi pisica. Vino să-ţi bei cafeaua în casă.

Toată lumea mănîncă în bucătărie în ziua de azi, sufrageria

sculptată e numai pentru revelion şi aniversări, pentru fală. Toate ca toate, dar măcar cafeaua să fie băută în cameră. Şezînd într-un fotoliu, la măsuţa de mozaic, sorbind dintr-o ceaşcă de porţelan fin sau de majolică încondeiată cu două flori caligrafiate. Cu o ţigară bună din cutia lăcuită şi încrustată cu sidef. Ca

să mai uiţi de masa din birou crestată cu briceagul, de geamurile triste şi murdare, de coşul debordînd de hîrtii unsuroase. De înjurături.

Îşi întinse picioarele vîrîte în binefăcătorii papuci de casă. Frămîntările zilei îi părură cel puţin exagerate.

— Deci, te-ai gîndit şi tu la posibilitatea unor cerce tări, zise suflînd fumul spre tavan, e bine ca omul să se gîndească la toate din timp. întîi vom face să dispară toate urmele călătoriei. Pungile alea le punîntr-unborcan, şi dimineaţa, cînd dorm vecinii, ies îngrădină şi le îngrop. Maria asta de-alături are obiceiul de se suie pe gard să se zgîiască în curtea altora, am prins-o într-un rînd ridicînd chiar ţiglele acoperişului ca să ne pîndeas- că. Asta cînd a venit John pe aici. O fi pusă, aşa mi se pare. Ori o fi bolnavă, ori că o pun alţii să ne iscodească. Dacă ţiu ştie ce mănînci la masă zi de zi, o loveşte damblaua. Aşadar, mîine-n zori, borcanul trebuie să dispară. Ai spus cuiva că te duci la Forlani ?

— Cui era să-i spun ?

— Ştiu eu ? Irinei ori Lucreţiei sau altei prietene ?

— Nu m-am întîlnit cu nici una din ele înainte de a pleca, nici după ce m-am reîntors.

— Destul că ai fost văzută la gară. Arfi mai bine să nu ieşi din casă cîteva zile.

— De ce ?

— Aşa. Să te mai uite lumea puţin. Şi mai ales să ai grijă să nu te arăţi în taiorul gri. în ziar scrie de o necunoscută cu taior gri, care s-a interesat de Amos în tren şi la Forlani, chiar în ziua crimei.

— Crima n-a fost comisă în ziua cînd am fost eu la Forlani, ci, după toate semnele, mai devreme. Şi apoi, taior gri au multe femei, e cea mai obişnuită îmbrăcăminte posibilă.

Prea le lua uşor pe toate. Daniel începu să se enerveze din nou, cînd, deodată, rămase cu ochii la ceva ce nu văzuse pînă

atunci.

— Ce-i cu chestia aia de acolo ?

Laura îi întinse obiectul. Era o piesă de îmbrăcăminte nemaivăzută, o adevărată poezie, numai volane de dantelă beige, cu o funtă mare de catifea mov la piept.

— E deshabille-ul din Dalmaţia.

78

Uşor ca fulgul. îl întoarse pe toate feţele. Nu avea nicăieri vreo etichetă şi nu aducea întru nimic cu lenjeria ce se vinde la noi, nici chiar în cele mai elegante magazine din Capitală. Şi era îmbibat cu un parfum greu, cu fondul amărui, nălucind a coajă de lămîie rasă, a cerneală, a fîn, un parfum cu totul neobişnuit pentru el. în nici un caz, piesa asta voluptuoasă, enigmatică şi de mare lux, nu a fost adusă de la Forlani. Centrul de gravitate al gîndurilor sale alunecă, dezlănţuind un dezechilibru subit, tradus printr-o 'senzaţie de gol la stomac, de panică, de frig. Nu mai era vorba de o problemă de rezolvat. îşi lăsă capul pe masă şi gemu. Ea le privea pe toate cu calm, femeia asta devenită străină peste noapte. E un prag năpraznic între noi, unul peste care nu se poate trece. Dincolo există o lume de meridiane-cuţite, de străfulgerări, de ucigătoare viteze. Ea găseşte între ele flori, se odihneşte în peisaje marine, insule vo- luptuoase, mătăsuri. Parcuri. Palate. Conversează cu marchizi.

Ea se sperie cînd îi văzu faţa. Ochii lui erau încercănaţi, cercetaţi de lacrimi, de abisuri.

— Du zdreanţa asta de aici, zise în fine, articulînd vorbele cu greutate, căci pînă şi ele îi rezistau. Ia-o de aici, că ţi-o sfîşii toată şi cu fîşiile te strangulez. Nu ispiti Necuratul din mine.

Laura luă dantela spumoasă şi o puse în dulap, aran- jînd-o pe umeraş cu grijă. Afară se auzea soneria.

Mai bine să vină miliţia, să se termine odată. Miliţia măcar este ceva cunoscut. Te ia, te pune într-o celulă, închide uşa. Te înjură, te bruschează, te pune la canoane fel de fel, dar întrebările ţi se adresează într-o limbă ştiută. Rămîi la tine, în lumea suferinţelor tale, unde îţi sunt cunoscute şi binele, şi răul. Sau cel puţin aşa socotesc cei destul de norocoşi, cărora nu le-au fost încercate niciodată limitele îndurării.

Dincolo de prag, săbiile se învîrtesc cu iuţeala fulgerului, ca şi alicele de avion. Poate ici-colo, un fulger, să le trădeze prezenţa şi absenţa aproape simultane şi halucinante. Eşti silit să te

strecori printre miliarde de săbii rotindu-se cu acea neînchipuită repeziciune, un tunel nesfîrşit de săbii în mişcare, şi să găseşti la fiecare

«exact miimea de fracţiune de secundă cind poţi trece dincolo, nevătămat, la următoarea, la următoarele şi iar la cea următoare. Mai bine să ne continuăm traiul între primejdiile noastre.

Se duse la fereastră şi se aplecă peste pervaz. Nici ţipenie de om de-a lungul străzii.

— Alo, este cineva la poartă ?

Nici un răspuns.

Poarta era intrată adînc în zidul gros, ca la unele case" foarte vechi, şi puteai. sta ascuns sub bolta ei fără să fii văzut de la fereastră. Ca să se asigure că nu e nimeni, ieşi şi deschise poarta. O rafală de vînt îl izbi în faţă, ca rîul cînd îi ridici stăvilarul. O trînti la loc.

— Or fi nişte derbedei, că-i plin oraşul de ei, zise revenind în casă. Fii bună şi adu-mi pungile să le leg.

Erau vreo douăzeci. începu să le lege la loc pe cele desfăcute.

— Poate o da Dumnezeu să mai ai nevoie de ele.

— Sigur că o să mai am nevoie de ele.

— încap toate într-un borcan de trei kilograme. Credeam că sunt mai mari, aşa-mi aminteam de ele.. Ai vreun borcan la îndemînă ?

— Aşa cred.

— Mă duc să mă uit.

Reveni cu un borcan şi o bucată de flanelă în mînă.

— Trebuie şters bine pe dinăuntru, zise şi începu să frece borcanul cu flanela.

Luă apoi săculeţele unul cîte unul şi căptuşi cu ele fundul borcanului, pe urmă le aşeză unele peste altele, pînă îl umplu de tot.

— Aşa, vezi, se îndemnă singur. Şi-acum să-l leg la gură foarte strîns, să nu pătrundă umezeala. N-o să stea prea mult acolo, cred că le-om putea dezgropa în cursul verii.

, Laurei i se făcu milă de el văzîndu-1 cu ce grijă rîn- duieşte săculeţele în borcan, cuminte şi metodic, ca şi cînd cine ştie ce-ar fi depins de asta. încerca şi el s-o ferească de ce-i era scris,

să îmbune soarta după puterile lui. Te fereşti de ce crezi că ţi-ar fi soarta, ca să descoperi că ţi-a fost hărăzit cu totul altceva. La fel şi cu borcanul ăsta acum. De ce-ar putea să te apere borcanul ?
80
Indiferent însă de rezultate, gesturile îşi au frumuseţea lor în sine, aşa or să şi fie cîntărite de posteritate sau de alte forţe.

Se întristă şi ea. Poţi să te lupţi cu morile de vînt dacă nu intervine ceva neaşteptat la momentul crucial care să încline balanţa în favoarea celor ce nu puteau fi prevăzute. Nu e bine de fapt să gîndeşti aşa. Multe diguri mici au oprit inundaţii pustiitoare.

— Ceva tot nu pricep, zise el fără nici o legătură, nu înţeleg cum ai putut trece printre săbii.

Există gînduri şi fragmente de vise pe care le-ai uita cu desăvîrşire dacă nu s-ar ivi ceva care să ţi le amintească. Tot aşa cum îi fulgerase subit adineauri în minte imaginea fantomatică a unei elice învîrtindu-se pînă la invizibilitate. Era sigură că o văzuse nu demult, dar unde şi cînd ? Păi sus pe munte o văzuse, bineînţeles, cind ieşise din colibă. După ce se uitase cu binoclul la femeie şi miliţian. Nu-şi pierduse cunoştinţa numaidecît, întîi o cuprinsese ameţeala. îşi amintea bine acum : văzuse ceva ca o elice ori o sabie, învîrtindu-se tot mai repede. Şi se speriase de moarte pentru că cineva îi dăduse ghes să treacă prin intervalele infime dintre în- vîrtituri şi căzuse în noapte ca într-o fîntînă. Dar Daniel de unde ştia toate astea ? Păi chiar ea îi vorbise despre asta, da, da, ea.

— Există totuşi o posibilitate de a trece dincolo, zise, oricît ar fi de infimă fracţiunea de secundă dintre o în- vîrtitură şi următoarea.

— De ce te-ai reîntors ?

— Pentru că lumea a;.eea nu era lumea mea. Mă copleşea. Nu ştiu ce o să mi se mai întîmple, dar dacă voinţa mea o să mai conteze cîtuşi de puţin pentru cei care mă vor avea în puterea lor, am să revin.

— Să revii ? De unde ?

Amîndoi tresăriră. Era poetul.

— Cum aţi intrat aici ?

Daniel îl privi ca pe o stafie. Afară ploua şi apa picura de pe borurile pălăriei lui. Cu toate astea, uitase să-şi deschidă

umbrela pe care o ţinea strînsă în tnînâ. Umbrela lui de la Londra, de care era aşa de mîndru.

Se obişnuise s-o poarte pe orice vreme, de fandoseală, îi şi uitase rostul.

— Uşa era deschisă, zise.

— Da, făcu Laura, mi-am dat seama că era deschisă, pentru că n-am auzit adineauri cheia învîrtindu-se în broască.

— De ce nu m-ai făcut atent ?

— Ca să încui uşa ? Nu avea nici un rost. Acela căruia îi este dat să intre, tot va intra.

Necazul, boala, moartea. Un triumvirat de fraţi buni.

Dar poate intra şi cine nu trebuie, ar fi vrut să riposteze Daniel, înţelese însă că zadarnic ar încerca să-i vorbească raţional. Evenimentele au început să-i dea ei dreptate.

— Ce săculeţe sunt astea ? întrebă poetul, apropiin- du-se de borcan. Ce ţineţi în ele ? Otrăvuri ? Să nu spuneţi că nu. M-ar decepţiona mult dacă ar fi altfel. Asta verde nu poate fi decît otravă. Şi purpuriul ăsta e foarte suspect. Nu aveţi teamă, nu vă spun.

— Aţi nimerit-o, domnule, cum nu se poate mai bine. Sunt într-adevăr un fel de otrăvuri şi vă rugăm să uitaţi de ele cînd plecaţi de aici.

— Cum să plecăm dacă plouă ? Mergem spre Cluj şi s-a defectat maşina, pînă o repară, mai va.

—r— Ce are ?

— N-am idee. Eu niciodată nu ştiu ce au maşinile cînd se defectează. Vă rog să nu mă daţi afară pînă nu mi-o pune la punct. Plouă.

— Vai de mine, domnule, se poate ? Luaţi loc. Beţi un coniac ?

— Cînd nu mă împiedică nimic, beau şi două.

Se aşeză comod într-un fotoliu, Laura îi luă pălăria şi o scutură afară, pe geamul deschis.

— Dacă rămîneam afară, s-ar fi format pe borul pălăriei mele de jur împrejur numai stalactite şi stalagmite, păcat că n-am mai stat să aştept. Totdeauna uit care sunt deasupra.

Daniel îl privi cu nedumerire.

— Poftim ?

— înţeleg, dintre stalactite şi stalagmite.

— Stalactitele sunt deasupra.

82

— Sunteţi sigur ?

— Absolut sigur.

Şi Daniel se apucă să descrie pe lung cum se depune calcarul în-peşteri şi se evaporă apa, dar poetul se gîn- dea deja la altceva. Mai întîi îi apăru în faţă un şir lung de coloane albe de sare. Sclipeau ca zăpada îngheţată şi peştera era toată pardosită cu gheaţă sticlind într-o lumină nefirească. Pe urmă îşi aminti cum patina în copilărie pe pîrîul din fundul grădinii şi cînd ajunse la întîmplarea cu ruperea gheţii şi cele trei săptămîni de bronşită ce-i urmaseră, povestea stalactitelor luă sfîrşit. Poetul îşi reluă poziţia de atenţie.

— Vă mulţumesc din suflet. Dacă nu şe defecta maşina, povestea asta frumoasă n-aş fi aflat-o niciodată. Dar tot nu mi-aţi spus ce este în săculeţe.

— intrebaţi-o pe Laura.

— Boiuri.

— Aţi greşit pluralul. în schimb, de mîţă în sac am mai auzit.

— Din pricina lor aş putea fi învinuită de crimă.

Daniel schimbă feţe-feţe, dar poetul găsi că vizita
începe să devină interesantă.

— Cum aşa ? întrebă.

— N-ai vrea să-mi faci un mare serviciu ? Nu de alta, dar Daniel ar trebui să se scoale-n zori şi femeia din vecini ridică mereu ţiglele ca să vadă din pod ce facem.

— Ce ţigle ?

— Ale acoperişului.

— De ce n-o otrăviţi şi pe ea ?

— Şi pe mai cine ? Nu, nu e vorba de aşa ceva. N-aş vrea să vă povestesc vrute şi nevrute, că prea ar ţine mult. Uite ce-aş vrea eu să vă rog. Servieta asta e goală ?

— Aproximativ.

—'N-^ţi vrea să fiţi aşa de amabil să luaţi săculeţele astea cu dumneavoastră şi să le păstraţi pînă va veni careva dintre noi să vă debaraseze de ele ?

— Din cauza doamnei cu ţiglele ?

— în parte.

— Nu văd de ce n-aş face-o. Sunt grele ?

— Ţiglele ? Nu ştiu, dar mă pot interesa dacă doriţi.
— Nu ţiglele, astea pot rămîne pentru altă ocazie, ci săculeţele dumneavoastră.
— Aş, nu ! Şi de vreme ce tot sunteţi cu maşina...
— Da, da, bineînţeles, nu este nici o problemă. Ştiţi, eu am mania sertarelor. După părerea mea, e bine să ascunzi cît mai multe. Nu din ipocrizie, să fim bine înţeleşi. Dar pentru că efoarte greu să treci prin viaţă fără să arăţi nimic (căci evidenţa e o probă de bună pur tare), e preferabil să arăţi numai ce nu este. Aşa reuşeşti să derutezi şi, ştiţi, a deruta este foarte util.
— Nu prea înţelegem ce vreţi să spuneţi.
— Nu are nici o ftnportanţă. Derutarea face parte din sistemul meu de apărare. în concluzie, am să pun săculeţele dumneavoastră într-unul din sertare şi am să uit de ele pînă mi le cereţi înapoi.
Era fermecător pentru că voia să fie aşa, dar, ascultîndu-1, lui Daniel i se strepezeau dinţii. El era dintre cei imuni la farmec.
— Pe cine a omorît doamna ?
• — în clipa omorului, Laura era acasă.
— Şi în Dalmaţia, coftipletă ea.
Poetul se uita de la unul la celălalt.
— în acelaşi timp ?
— Aşa s-ar părea.
— Şi cum mai e vremea pe acolo ?
— Strălucită. Am stat în castelul marchizului de Pontechiaro.
— în care din ele ? Are mai multe.
— N-aş putea să vă spun.
— A, bine. Nici eu nu sunt curios din fire, am întrebat doar ca să facem conversaţie. Mai mult din politeţe. Pe marchiz îl cunosc şi eu foarte bine, mi-e chiar un fel de rudă din partea mamei. E un original. Mai poartă lorgnon ?
— Are binoclu acum.
— Ce idee ! Şi de ce l-aţi omorît ?
— De fapt, nu pe el.

-r- A, va să zică nu pe el. Pe cine atunci ?

— N-aţi citit în ziar ?

— Nu citesc ziare. Il citesc numai pe marchizul de Sade. In zilele ploioase, şi pe Gerard de Nerval.

— îl găsiţi aşa de grozav pe Gerard de Nerval ?

— Nu eu propriu-zis, ci lumea bună pentru care am consideraţie.

Daniel căscă zgomotos. Era manifestarea unei păreri. Poetul nu se sinchisi.

— Nerval ar fi atunci un soi de cuţit de peşte, zise Laura.

— Marca „Cristoffel“.

— Apropo, vreţi să mîncaţi cu noi în seara asta ?

— Aveţi ananas ?

— Din păcate, nu.

— Nu face nimic, zic şi eu ca Diogene : Chimia mea mecum porto. Am nişte compot de ananas la mine, dar mănînc cu plăcere şi brînză cu ceapă. Aveţi ? Şi nu sunt otrăvite ? Nu de alta, dar n-aş vrea să fiu pomenit în ziare decît de bine.

Masa de seară nu va mai fi luată în bucătărie. Poetul nici nu ştie ce este aia o bucătărie ; acasă, de frica goangelor, mănîncă numai compot de ananas, şi pe acela numai în baie, ca să nu facă fărîmituri. Hai să mîncăm aici. Nu în grădină ? Cum în grădină ? Nu vezi că plouă ? . A, da, plouă.

Ar trebui să ai musafiri mai des, că te sălbătăceşti de tot. Zi de zi în bucătărie, pe nylon, pe muşama, din comoditate, mai rău decît omul cavernelor, căci el măcar nu tezaurizează feţe de masă de in brodat şi cuţite de peşte „Cristoffel“ în tainiţele peşterii sale în loc să le folosească. De ce să nu mănînci ca oamenii, măcar o dată pe zi, într-o încăpere frumos aranjată, pe o faţă de masă cu dantelă ? Lumea, din fericire, este ipocrită şi afişează apucături civilizate măcar faţă de musafiri, apucături pe care aproape că nu le mai are. Numai de dragul musafirilor mai pune frîu uneori relelor obiceiuri.

Apăru şi Mau de undeva. Mau apărea întotdeauna cînd se mînca, avea el un radar special care îl anunţa la timp, oriunde s-ar fi aflat, de ora mesei, şi te pomeneai cu el cît ai fi zis peşte, deşi era o haimana fără pereche. Lui i se aşternea masa lîngă sobă, acolo i se punea farfuria pe o foaie de hîrtie de ziar şi i se servea meniul

pe măsură ce mîncau şi oamenii. De data asta, începu şi dumnealui cu omletă şi continuă cu friptură, gustă şi un pic de brînză, dar ananas nu servi, nici vin. Fiecare cu tabieturile sale.

Cit stăteau la masă, sosi şoferul şi anunţă că s-a reparat maşina. Să vă spun drept, eu, unul, conduc mai bucuros noaptea, cînd drumurile sunt libere. De n-ar veni cîte-un bou să-ţi zvîrle luminile în ochi, nu ştiu, zău, cine le mai dă şi carnetele... nu, nu, mulţumesc, eu nu beau, atît mi-ar mai lipsi. Dacă m-ar prinde, aş fi, vorba aia, un om sfîrşit. Cine-i ăla, Papini,? într-o zi pe Călăraşi era mai-mai s-o păţesc şi eu, că-mi venise cumătrul de la Slobozia, n-am tras decît un şpriţ, dar am tulit-o pe Calea Moşilor, şi cum erau dumnealor ocupaţi cu alţii... o cafea nu zic, săru mîna. Ce facem, domnule, plecăm în seara asta ? Şaizeci la oră ca nimic, socotind şi curbele, suntem acolo înainte de miezul nopţii. Hai să-i zicem la douăsprezece şi un sfert. Sigur că plecăm, ce să facem aici pînă dimineaţa ? Măi, ce mai pisică ! Dar tu nu te speli pe faţă, urîtule ? Nu se spală nici pe picioare, dacă-i vorba. Are ochi albaştri, ptiu, să nu se deoache ! Aşa-s siamezele astea. E motan ? Va să zică nu face pui. El nu, dar gagicile, he-he-he, dar degeaba, că puii nu moştenesc caracterele rasei, păcat de Dumnezeu, că aici la noi numai se corcesc, dacă, vorba aia, n-au cu cine ! Ce zici, băiatule ? Am mai văzut pisici ca tine la Bucureşti, şi la noi în bloc -este o doamnă, văduvă de general, da'aia are părul scurt, înţeleg, mîţa. Are şi o coadă scurtă, numai ca un băţ. Nici ăsta nu-i pursînge, e corcit cu angora, că mă pricep şi eu la pisici, ia uitaţi-vă ce coadă are ! Ia te uită, domnule, bată-te să te bată ! Aş vrea să am şi eu, aşa o pisică, ce joacă ar mai trage copiii cu ea ! Ce facem atunci, domnule, mergem ? Cît i-ai dat mecanicului ? Şaizeci de lei. Ţi-a dat chitanţă ?

Du-te de vezi cine sună. Cît o fi ceasul ? Trecut de nouă. Cine să fie la ora asta, or fi tot derbedeii de adineauri. Du-te şi vezi.

Paşi, cizme. Vin. Curtea s-a făcut deodată nespus de lungă. Curtea se lungeşte-n noapte pînă la marginea zărilor, în pustiu. De i-ar vrăji cineva să umble de jur

de că m-am scrîntit. De ce nu intră odată ? Ia odată, domnule, vopseaua aia ! Sunt vopsele cu adevărat ? Dar ce vrei să fie ? Da, da, le iau, uite că le iau acum, v-am promis doar. Unde mi-e

geanta ? Puneţi-le aici. Popes- cule, n-ai văzut nimic. Fiţi pe pace, domnule, oameni împrejur şi să nu găsească intrarea. Poate au dat de sabie la uşă. Ce fel de sabie, sabia Laurei ? Spuneam şi eu aşa. Am început să gîndesc cu voce tare, ăştia or cre- suntem. Aşa, foarte bine, am închis-o. Sunt la uşă, acum îşi şterg cizmele pe preş. îşi şterg cizmele multă, multă vreme. în spatele lor, curtea s-a contractat iar la cei douăzeci şi trei de paşi ştiuţi. Poetul se reaşează în fotoliu picior peste picior, îşi aprinde ţigara. Subit, toţi îşi aprind ţigările, de parcă s-ar fi înţeles. Poetul vrea să pară degajat, dar îi ard ochii în cap, înăuntru, adînc sub craniul frumos, ca luminile în măştile de bostan cu care umblă băieţii în seara de lăsata secului.

în odaie s-a aşternut liniştea ca într-o criptă. Fiecare şi-a luat o poziţie care i se pare inexpugnabilă. Toţi ezită să se privească, dar se simt galbeni ca ceara, le e teamă să se uite unii la alţii ca să nu se vadă aşa înfricoşaţi. Se ştiu expuşi şi lipsiţi de apărare. Li se poate întîmpla orice.

Cui îi este dat să intre, tot va intra, ca moartea, într-un western, bărbaţii ar aştepta cu picioarele depărtate şi revolverele încărcate, cu degetul pe trăgaci. Ferice de ăia. Nu să-ţi intre piaza-rea pe uşă ca la ea acasă, ca pe vremea turcilor. Laura se uită la Daniel. Şi Daniel se uită la ea, dar n-o vede. Pielea i s-a întins pe faţă ca o mască. Săracul Daniel.

— Daniel, îi strigă, să nu te temi, Daniel ! Totul o să fie bine.

El dă din cap, dar nu a încuviinţare, ci ca şi cînd ar spune : Da, da. Vine prăpădul, ş'tiam eu. Da, da, suntem dezarmaţi. Uite-i aici, n-ai ce le face. Sunt aici, da. Ştiam.

Şoferului îi trec prin cap întîmplări fel de fel, pe care le crezuse îngropate şi uitate de mult. Cînd a călcat oaia. Cînd a depăşit jeep-ul miliţiei pe partea interzisă. Şi altele. îşi îndreptă tunica luînd oarecum o ţinută militară şi fixează uşa cu ofchii sticloşi.

87

De ce nu latră cîinele ? I-o fi făcut ceva ? De ce nu latră ?

Cînd se deschide uşa, în sfîrşit, toţi răsuflă uşuraţi, cu toate că roşcovanul este trupeş şi important, poartă servietă. în urma lui calcă bruneţelul, ăsta e mic şi isteţ, pare ţigan, are ochi sfredelitori, în dosul gurii lui închise ghiceşti dinţi pe muchie, colţaţi. Amîndoi, cu măştile de zile mari, îşi joacă rolul de paradă. Se uită fix. Cei din casă se uită fix şi ei. E o scenă de

grand Guignol şi viaţa s-a oprit pentru cinci sute de ani. Bună seara. Bună seara. Bineînţeles. Nu-i momentul de a inventa formule noi. E totuşi idiot să li se ureze bună seara. Pisica cel puţin nu salută şoarecele înainte de a-1 înhăţa. Poetul se uită fascinat.

A mai trecut odată, demult, printr-o scenă ca asta, dar atunci îl privea personal. Detaşat, se pregăteşte să se uite ca din lojă de data asta şi să-şi ia revanşa. Era cea mai antrenantă scenă din cel mai pasionant roman poliţist. Am să vă privesc în tihnă acum, ca la spectacol, asta o să fie răzbunarea mea. Nu mai am cu voi nimic, nu puteţi să-mi mai faceţi nimic, e ca la muzeul răposatei doamne Tussaud, cu figuri de ceară în mărime naturală. Cred că azi se cheamă teatrul de ceară. „Wax Theatre“. Ia să mă gîndesc ce era la „Wax Theatre“. Decapitarea lui Carol I Stuart. Procesul Dreyfus. Şi mai ce ? A, da. Cea mai populară scenă era Henric al VlII-lea între cele şase neveste ale lui, Caterina de Aragon cu lacrimi îngheţate *pe faţă. Era singura care îl iubise pe nemernicul acela. Toţi, ca şi cînd ar fi vii, doar că nu se mişcă. E grozav să-i priveşti pe ăştia din afară şi să nu te temi de nimic. Ăştia, curajoşi ? Dau în oameni dezarmaţi ca în dovleci.

Cum adică ? Tresări subit. Dar prafurile din servietă ? Sunt un imbecil că le-am luat. De-aş trăi şi o mie de ani, tot n-aş învăţa să-i refuz pe cei ce apelează la mine. Gata. Nu mai stau în nici o lojă, s-a terminat cu lojile. Mă aflu figurant într-o piesă poliţistă, de nu chiar protagonist. Asta se va vedea. Ochii ard sub fruntea frumoasă. De ce nu mai mişcă nimeni ? Regizorul ! Să vină odată regizorul, să anunţe începerea spectacolului!

88

Nu, nu cred să fi venit chiar după n ine. E drept că cu ăştia nu ştii niciodată. Pe oaia aia afurisită am călcat-o lingă Ploieşti, ciobanul năvălise spre maşină cu toiagul ridicat, prăpăd voia omul, dar de luat numărul, asta n-o cred. Nu avea el prezenţa aia de spirit, nici nu se prea vedea, era spre seară şi ploua. Ploua în seara aceea, doamnă, ploua, şi eu te aşteptam,., dar bagă-ţi o- dată minţile-n cap, omule, şi lasă prostiile. E drept că am vîrît un cui în cauciucul lui Steriade, nu zic că nu, dar nu m-au prins, şi, orişicît, îi eram dator o fostă. Mai grav decît toate a fost cînd, anul trecut, am plimbat un cetăţean american pe drum de munte şi m-a pMtit în valută, mi-a dat omul zece dolari. A fost demult, şi ăştia de aici n-au avut de unde să afle,

provincialii ăştia, nici nu-i de competenţa lor. Apă de ploaie. Dolarii îi maî am şi acum, vîrîţi într-un plic şi ascunşi după contorui electric, că mi-era frică să-i schimb. Odată Ionescu» mi-a adus unul care zicea că dă trei sute de lei pe ei, dar nu i-am dat, mai ştii ce se ascunde în sufletul fiecăruia ? Aşa că am făcut pe niznaiul, ce dolari, eu ? zic, nici nu 'ştiu cum arată la faţă. Nu poate fi vorba de» dolari, o fi altceva. Mi s-a clătinat stomacul şi a alunecat pe podea. Pleosc ! A stat sub masă cît a stat, pe urmă s-a ridicat şi-a intrat ca un balon pe sub nasturii de baga şi urcă mereu, urcă şi acum, a ajuns în gîtlej, mai e puţin şi or să afle toţi de aici că am mîncat grătar de porc cu ardei copţi şi or să mă întrebe de unde porc la ora> asta. E foarte periculos să mă gîndesc la grătarul de porc. Sau la americanul acela întâlnit la Buşteni, ăştia îţi văd gîndul prin craniu, ca prin geam, ăştia-s şmecheri. îl văd pe dracul. Dar la ce mă-sa să mă gîndesc ?’ Că nu mă mai pot gîndi la nimic. Nu-mi pot ajunge gîn- durile din urmă, că au început să se învîrtească, se în- vîrteşte şi odaia cu mine. Numai să nu-mi vină rău.

Oglinda îi arăta un om holbat şi verde la obraz, dacă te uitai la el, te speriai. Bruneţelul îl privi sever şi sufletul din el se făcu ca piftia. îndurare !

A fost odată un croitor şi croitorul ăla avea o calfă,, mare ştrengar, şi meşterul voia să-l pedepsească. îi răspunsese băiatul obraznic sau cam aşa ceva <şi omul îşi:

scoase papucul din picior să dea în el. Tocmai atunci ' s-a deschis uşa şi intră nevastă-sa şi papucul o nimeri pe dumneaei drept în cap. Croitorul se sperie, că îi purta respect, şi se dădu cu un pas îndărăt, dar după ce se gîndi puţin, îşi zise : „Şi acolo a nimerit bine“.

Mai bine luaţi-mă pe mine, că tot eu v-am conjurat să veniţi. Am spus : „Să vină miliţia !“ Poate afurisitul ăla de preşedinte mi-a făcut bucata. Se găseşte să mă facă răspunzător pentru porumbul din toamna trecută, tot pe mine, care am făcut ce-am putut ca să-l pun la adăpost. Cine-i de vină dacă nu s-a găsit un camion toată iarna ca să-l transporte ? De cîte ori i-am spus să ia măsuri, zicea mereu că are alte „probleme" mai urgente de rezolvat. Bine că a învăţat vorba „problemă", că altceva nu ştiu dacă a învăţat. Cu ea ne scoate ochii de o sută de ori pe zi. Probleme-n sus şi probleme-n jos, leit ca-n aria lui Figaro, dar să

stea seară de seară la clondirul cu rachiu la cooperativă cu ăia de la sfat şi Sofia să le coacă la plăcinte cu ceapă, are vreme berechet, atunci nu mai are „probleme" de rezolvat. Şi premiile şi decoraţiile îi curg ca pe bandă rulantă, că bea şi cu ăia de la judeţ şi le îngraşă porcii pe sub mînă, că doar nu-s botezaţi ca să-l ştie lumea pe nume pe fiecare al cui este. Te pomeneşti că m-a băgat nemernicul la apă şi ăştia au venit acum după mine.

Pe ăsta micu l-am mai văzut undeva. La circulaţie ? L-or fi schimbat de acolo pesemne. Din ochii lui negri suflă vînt de răceală, de bănuieli. E bolnav, sufletul lui e atacat, nu-şi mai iubeşte semenii. Trezeşte-te, femeie, ăştia au venit să te ridice. Nimic nu e mai important decît să nu uit că visez. Luaţi loc, luaţi loc. Ce prostie ! Vorbele au alunecat, mi-au scăpat, nu le mai pot trage înapoi. Ce prostii spun ! Două perechi de ochi se în-dreaptă spre el, patru furtunuri cu apă rece. Necazul este că nu mişcă nimeni. (Roşcovanul îşi plimbă ochii apoşi de la unul la celălalt, se uită apoi la pisică, dar lui Mau nu-i pasă de el. Superioritatea animalului faţă de oamenii ăştia este de invidiat. El ştie că este un viitor Buddha, noi habar n-avem. Şi pe ăştia îi ignoră ,pur şi simplu. Roşcovanul îl găseşte urît. După ce termină şi* cu regnul animal, ia pe rînd obiectele clin odaie, lampa

lui Aladin îl intimidează puţin, n-a mai văzut asemenea lămpi. E-o chestie burgheză lampa asta, las’, că intrăm noi în burghezie ca în brînză ! Prinde curaj. Cel mic se uită şi el la pisică. Ceasul face tic-tac, în aer atîrnă întrebări, dacă asculţi foarte atent, le auzi cum urlă ca sirenele, aşa urlă fiecare în sinea lui. Cei doi se tot uită mereu şi ceilalţi se uită la cei doi cum se uită.

Se uită cu toţii. Vînătorul din ramă, care tot cobora pe poteca din pădure timp de vreo optzeci de ani de cînd l-a pictat doamna Stolz, se opreşte din drum şi se uită şi el. Curios, cei doi nu-1 văd pe vînător, se uită la poza tatii, Dumnezeu să-l ierte. A fost oare un exploatator ? în ciuda ştiinţei avansate, justiţia n-a ajuns încă s-o rezolve şi pe asta. Bine că jurisdicţia ei n-a răzbit să-i cuprindă şi pe cei din împărăţia morţii. Bufniţa împăiată face ochi rotunzi pe creanga din perete. Grozav cît praf încape în penele sperietorii ăsteia, ce-o mai fi avînd şi sub aripi. Nu am voie să mă ating de ea, că e protejata lui Daniel. Toţi au încremenit de o veşnicie. Numai ceasul merge şi măsoară

tensiunea.

După cinci sau şase secole, roşcovanul se clinteşte din loc, se întoarce pe jumătate, apoi spune ceva de cartea de imobil. Numai dumneavoastră doi staţi în casă ? Parcă n-o ştii, deşteptule ! Nu, domnule, mai stă şi motanul. Se află pe o treaptă inferioară de evoluţie, dar e un viitor Yoghi şi noi ţinem cont de asta. Dumnealor nu stau aici ? O ştie şi pe asta, bineînţeles. Legitimaţiile dumneavoastră. Nu, nu stăm aici. Imperceptibil, trupurile se îndreaptă. Scriitor ? Şi cu ce ocazie, vă rog ? Rezervorul de ulei ? „Volga" ? Laura simte un curent călduţ, mai prielnic, adiind în direcţia ei dinspre „Volga“. Şi cînd vreţi să plecaţi ? Şedinţă. Cînd ? Mîine dimineaţa. Pays de connaissance. De şedinţe ştim şi noi. în sfîrşit, o vorbă pe înţeles. Şedinţă. Pauză de reculegere.

Bine că nu e ceaţă. Se mai întîmplă şi vara, noaptea, cum să nu. Poetul se simte ocrotit şi se ruşinează. Se ruşinează, dar se şi bucură. După aceea se simte castrat.

Dezgheţ. încetul cu încetul, o porneşte şi vînătorul doamnei Stolz, o ia în jos pe cărare, ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Bufniţa se uită în altă parte, ruşinată parcă şi ea. Motanul clipeşte lat, îşi întoarce şi el capul

91

cu bărbia pe labe şi adoarme. Reculegere generală. Roşcovanul tuşeşte discret.

Slavă Domnului, a trecut. Ăştia habar n-au de oaie. Nici de dolari. Stai, domnule, stai, nu te pripi, să nu zici hop pînă n-ai sărit şanţul, ăştia n-au venit de florile mărului. Stai să vedem.

Să nu vă pună dracul să căutaţi în geanta mea. Să nu vă pună. Sistemul Coue. Ce Coue, mă, ce Coue, eu sunt catolic. Toată lumea bine este catolică. Ajută-mă, sfinte Antonie, numai acum, o dată, că nu mai fac.

— Şi tu numai atunci. îţi aminteşti că eşti catolic, cînd eşti la ananghie ? Las’, că te ştiu eu ce pramatie eşti, zise sfîntul Antonie, că nu pui piciorul în biserică cu anii şi bei vodcă şi rom, ca să nu mai pomenim de altele.

— Dacă-ţi spun că nu mai fac !...

Nu vrea, domnule, şi,pace. Măcar de-aş şti ce-i în pungile astea blestemate. Zice că-s vopsele. Dacă-s vopsele, de ce nu le ţine ea ? Sfinte Antonie. Ioc.

Dă, Doamne, să nu fie ceva bucluc cu dolarii ăia. Uite, jur că

am să împart două sutare printre săracii de la Sfînta Vinere, că-i în cartierul meu. Numai de data asta să-mi faci hatîrul. Mă ştii că nu prea-s bisericos, ce să fac, Doamne, n-am timp, că slujba nu iartă, dar cînd spun eu o vorbă, apoi mă ţin de ea.

Nu răspunde. Tace chitic Domnul. Legătura telefonică dintre Nae Popescu, şoferul uniunii, de o parte, şi Dumnezeu, de alta, nu funcţionează, cine ştie dacă a existat vreodată. Sau poate a făcut omul numărul greşit, că se-ntîmplă să-l mai pierzi pe parcurs.

— Noi avem ceva de discutat cu doamna.

Toată lumea răsuflă uşurată. Chiar şi Daniel se simte uşurat, pentru că vorba a fost rostită. S-a declanşat ceva. In sfîrşit.

Bufniţa se întinde şi scutură din aripi, risipind în odaie nori de praf. A uitat că e împăiată. Motanul se scoală, îşi încovoaie spatele, îşi întinde ghearele şi spune „miau". Vreau afară, zice motanul. Daniele, fii bun şi deschide uşa, dă-i drumul motanului, că vrea să iasă.

Nu mai e nici un pericol, doamna şi-a luat asupra ei păcatele celorlalţi, dolarii pot sta liniştiţi după contor.

<Cu prima ocazie le fac vint, îi schimb şi dau bani Lianei «ă-şi cumpere ciorapi. Iar Dumnezeu poate face ce-1 taie capul, eu îi dau concediu.

Dumnezeu stă ascuns pe după perdele şi zîmbeşte. Măi, Nae, că obraznic te-a făcut cine te-a făcut. Te pomeneşti că o fi vina mea, că mă tot gîndesc la asta de cîteva mii de ani, a cui e vina, a mea ori a voastră, ■şi tot nu mă dumiresc.

Chiar şi poetul se linişteşte. Noi putem pleca ? Cum doriţi dumneavoastră. Cu mine ? Da, doamnă, cu dumneavoastră. Domnul poate veni şi el dincolo. Vorbeam de tovarăşul inginer, cu dumneavoastră doi nu avem nimic.

Daniel, vezi de ce miaună motanul. Ei, lasă şi tu ;acum. Tovarăşul căpitan se-ncruntă. Lăsaţi astea, doamnă.

Reîntoarcerea lui Mau atrase chiar şi atenţia roşcovanului. De obicei foarte aşezat şi greu de scos din ■ale lui, de data asta, Mau nu mai era de recunoscut. De parcă un pieptene magnetic i-ar fi trecut prin blană, toată mîţa era zburlită şi scuipa ca fierul roşu cînd arunci apă peste el.

— Ia te uită ! făcu roşcovanul, uluit.

— Ce mai m'îţă ! comentă bruneţelul.

Mau miorlăia înfiorător în cel mai adînc bas pisicesc, rostit în cel mai neaoş dialect siamez. Se ştie că siamezele sunt tare ale dracului şi înjură urît de tot în limba lor de baştină.

—Ia te uită ! zise şi bruneţelul.

Mau se duse glonţ la perete şi se sui în fugă pe •covorul tadji'c pînă la tavan. Acolo rămase spînzurat în .ghiare, cu urechile pleoştite, şi mîrîi. Mau ! Dă-te jos ! Jos, Mau ! Ţi-ai găsit. Rămase sus, prins în ghiare şi su- flînd pe nas. Coada i se mişca asemenea unui pendul. Ttoşcovanul îşi reveni primul, dar şi el începu să vorbească la modul condiţional.

— Eu v-aş spune... îşi dădu seama şi el însă că întrebuinţarea modului verbal al ipotezei nu cadrează cu gravitatea situaţiei, iar lui i-ar putea chiar să-i scadă din prestanţă. în fine, era o concesie acordată împrejurărilor cu totul neobişnuite în care se desfăşura scena. Rrrrrr ! vibra contrabasul siamez.

93

— îmbrăcaţi-vă, totuşi...

Şi de ce „totuşi[11] ? în fine, aşa a ieşit. Omul nu spune totdeauna exact ce-ar trebui. îşi îndreptă tunica şi îşi drese glasul.

— Să vă îmbrăcaţi, repetă mai sever. Cîinele începu şi el să urle ca apucat. Să vă îmbrăcaţi imediat şi să ne urmaţi. Lăsaţi pisica, doamnă.

Orbit, scoase deodată un răcnet de groază şi, încer- cînd să se elibereze din strînsoarea coifului de spini, îşi duse mîna la cap. Dar motanul nu voia nicicum să se lepede de el. Din motive cunoscute numai lui, îşi închipuia că dăduse, acolo unde stătea, de singurul punct fortificat şi de nădejde din toată casa şi nu voia să-l piardă în ruptul capului. Sări ajutorul lui, sări «i şoferul, care, împreună cu poetul, nu apucase încă să iasă pe uşă. Bruneţelul se apucă să lovească animalul cu pumnii, fără să-şi dea seama cît de periculoasă ar putea fi ieşirea asta a lui, pînă nu se alese cu o muşcătură. Poetului îi veni o idee.

—■ Repede ! şopti cînd hărmălaia ajunse la culme. Veniţi cu noi.

Laura rămase locului, foarte liniştită. Se duse în baie şi reveni cu o sticlă de spirt medicinal, vată şi pansament. Spălă rana bruneţelului, o şterse bine cu vată înmuiată în spirt.

— Vrei să-mi dai pansamentul de pe masă ? Aşa. Faşa acum.

Era leit ca la dispensar.

Epuizat, roşcovanul se aşeză în fotoliu şi se întrebă cum să iasă din încurcătură cu demnitatea neştirbită. Dar dacă intervenţia afurisitului animal este ceva de natură să-i întîrzie avansarea ? Cîteodată ajunge un fulg, o adiere... şi Jean ăsta, care nu-şi pune lacăt la gură, dimpotrivă, spune şi ce nu este ? N-am pic de noroc în viaţă, zău aşa. Tata bea de stingea şi mă snopea în bătăi din te miri ce. Halal copilărie. Miau ! Rrrrr ! Mîna ridicată i se opri în aer, la gîndul ce păţise ortacul său. Nu că i-ar fi părut rău de el, dimpotrivă, să-i fie de învăţătură, pentru că îl pîrîse şi deunăzi că are prieteni deochiaţi. Că se are bine cu gestionarul de la măcelărie. E adevărat că omul fusese pe vremuri negustor cu pră

94

vălia lui, dar ce să-i faci ? Avusese nevoie de nişte cîr- naţi pentru botez şi l-a mai servit frumos şi alte dăţi. Comandantul înţelegea şi el, nu era om ,să se ţină de fleacuri, dar tot se cheamă că l-a turnat pramatia. Şi pe urmă mi-a fugit nevasta cu contabilul. Ce-a văzut la gîrbovul ăla, ea ştie. Am şi piatră la ficat şi mă iau noaptea nişte dureri de-mi vine să-mi jupoi pielea de pe mine. Acum era vorbă să fiu şi eu avansat, că am aşteptat destul, şi ăi tineri mi-au luat-o înainte cu toţii. Dar cînd s-o auzi că am stat în fotoliu cu mîţa-n cap în loc să-mi fac datoria, va ajunge povestea departe, o să rîdă de mine pînă şi ăia de la centru. Care, mă, olteanul ăla de-a stat cu mîţa-n cap o noapte întreagă ? Pe ăla să-l avansăm ? Fiţi serioşi, mă ! Dracul m-a pus să viu în Ardeal, am crezut că-1 apuc pe Dumnezeu de picior, cînd colo, uite unde-am ajuns !

— Doamnă, zise cu toată demnitatea de care era în stare în situaţia dată, strîngeţi-vă lucrurile. Plecăm.

Ea parcă nici nu auzea. Termină cu pansatul, se spălă pe mînă cu spirt, îşi adună mica farmacie şi o rîndui în dulăpiorul din perete.

— Şi nu se lasă afurisitul, zise roşcovanul, nefericit, îmi vine să-l împuşc.

— Il împuşc eu, se oferi subalternul Jean.

— Să nu încerci una ca asta, că mă nimereşti pe mine, cum eşti tu, isteţ !

Daniel se întoarse de afară. Parcă era un altul. Roşcovanul voi chiar să-l legitimeze, dar îi recunoscu hainele : pantaloni gri, pulover vînăt pe gît, pantofi maro cu găurele. Părul vîlvoi, ca de

obicei.

Laura se opri în prag. Ce se întîmplase ?

Omul se aşeză la masă şi îşi turnă un coniac. In capul roşcovanului, pisica se cuibări mai comod.

— Daniel ! strigă Laura.

— Nu ştiu, zise el.

— Cum nu ştii ?

Pe urmă se făcu întuneric. Jean îşi scoase lampa de buzunar şi apăsă butonul. Lampa nu funcţiona.

— Hai să plecăm !, strigă şoferul, cuprins de panică.

Fără să-şi dea seama, toţi îl urmară, buluc. Toţi, în afară de Daniel. La fereastra antreului se opriră. La

95

început nu văzură nimic, dar cînd ochii li se obişnuirâ cu întunericul, desluşiră în curte o lumină tulbure şi ■scăzută, ca atunci cînd răsare luna plină.

— E lună plină, zise cineva.

— Cum să fie lună plină ? ripostă poetul în şoaptă. Aseară a fost lună nouă.

Roşcovanului i se făcu frig şi îşi întinse batista peste capul cu. început de chelie. Căci Mau se lăsase moale şi alunecase pe podea, în chip de blană moartă.

— Dacă nu e lună, ce e ? întrebă bruneţelul.

în dreapta geamului se prelinse o umbră.

— Ia te uită, şopti careva.

Mai bine zis, crezu că şoptise, în realitate îi pierise piuitul. Se auzi fluieratul formidabil al roşcovanului, de săriră toţi ca arşi.

— Pregăteşte arma ! porunci.

Cei doi îşi scoaseră revolverele, verificară trăgaciul, glontele, şi rămaseră în poziţie de alertă. Chiar cu o seară înainte, Jean văzuse un western la TV. îşi îndepărtă picioarele ca şeriful cu steaua în piept şi îşi încordă muşchii maxilarului, tot ca ăla. Roşcovanul era în dezavantaj, el scăpase emisiunea, căci fusese de serviciu.

*

— 21752. J/538+ & ?

— Da. Dar ridic-o puţin deasupra gazonului. S-a ars iarba.

— S-a pîrlit numai. Măsoară vibraţiile.

— Ea este.

— O.K.

Şoferul se apleacă înainte, să vadă pînă în fundul curţii.

— Este ceva acolo, zise.

— Lasă-mă pe mine ! Roşcovanul îl împinse la o parte şi se aplecă şi el pînă atinse sticla cu fruntea. Ia mai lasă-mă şi tu, îi spuse lui Jean, impacientat, îm- brîncindu-1. Rămase aşa, nemişcat, cu fruntea lipită de sticlă. Uită-te şi tu, îi spuse după o vreme, să mă ia dracul dacă înţeleg ceva.

96

Bruneţelul privi şi el şi văzu în capătul curţii ceva mare şi rotund, avînd deasupra un fel de capac sau calotă, străpunsă • de hublouri de jur împrejur. Lumina venea de la ele, dar nu mai era roşiatică, ci albăstruie. Se vedeau două siluete mişcîndu-se înăuntru. Mîinile lui Jean, prinse de pervaz, erau ca labele uscate de cioară. în odaie nu se auzeau decît respiraţiile lor. Jean mirosea a sudoare şi a parfum de roze şi roşcovanul crezu că se îneacă.

— Dacă nu le fac eu bucata, zise înghiţind în sec, să vedeţi, dacă nu le fac eu bucata, mama lor de fii de curve, să «nu-mi ziceţi mie pe nume ! Dar nu se grăbea deloc să intre în acţiune.

Laura nu spuse nimic. Reuşise adineauri să arunce o privire peste umărul roşcovanului, destul ca să se lămurească. Se retrase de la fereastră şi rămase sprijinită de perete.

Roşcovanul fugi în odaia de alături şi aprinse un chibrit. Daniel şedea nemişcat în faţa paharului său, cu ochii larg deschişi. Nici nu clipi cînd văzu lumina.

— Las’, că le venim noi de hac, îi spuse roşcovanul. Daniel nu răspunse. Se poate telefona de aici ?

Daniel tot nu zise nimic, se mulţumi să indice cu degetul peste umăr odaia din spatele lui. Roşcovanul fugi dincolo, unde lumina palid aparatul alb. Telefonul era mort. Întărîtat, începu să bată în furcă. Tot nimic. Era culmea. Cum dracu să sesizezi postul ? Să încerce să iasă, să treacă prin curte ? Să sară pe geam ? Se apropie de fereastră ; afară lămpile ardeau, nu era tîr- ziu, mai circula cîte-un trecător, cum, Doamne, să"ieşi pe geam în văzul lumii ? Să iasă Jean, de aia e subaltern. Fugi îndărăt în antreu. Jean, auzi, vino de sari pe geam. Ordonaţi ? Se lămuri că nici Jean nu putea sări pe geam, nici unul din ei nu putea pleca de aici, căci se aflau în exerciţiul funcţiunii. Doamna trebuia să meargă cu ei, avea impresia că venise după ea acu-i anul, trebuia scoasă din casă imediat, nici el nu prea dorea să

mai rămînă aici, să înfrunte atîtea grozăvii, dar cum să plece, pe unde ? Curtea era asediată. Prin geam putea fi văzut de pe stradă. Şi cum s-o scoată prin geam şi pe doamna ?

— Vă este rău, doamnă ?

Poetul o văzu rezemată de perete, cu ochii închişi. Era singurul care se gîndea şi la alţii în seara aceea. Ii aduse un scaun, o invită să şadă şi se întoarse iute la fereastră. Hublourile răspîndeau o lumină puternică, portocalie. în dreptul uşii deschise se desluşea o pasarelă, iar în interior se mişca o umbră tăios proiectată pe fondul luminos. Cîţi or fi înăuntru ? Doi ? Trei ? Mai mulţi ?

Daniel şedea tot la masă, cu capul în palme. Fragmente de întîmplări din trecut, vorbe uitate îi reveneau în minte, căpătau un sens, se închegau într-un tot logic şi înfricoşător. Hărţuit, furat cu totul de grijile zilnice, le dăduse la o parte la vremea lor, nu încăpuseră în viaţa lui, iar acum reveneau în toată absurditatea lor necruţătoare. O revăzu cu ani în urmă, într-o excursie, pe Laura şezînd singură în iarba înaltă. Nu fusese în stare să se ridice fără ajutorul lui, dar nu voia să spună nimic. Îngînase ceva despre o farfurie, iar el nu-i dăduse atenţie şi se grăbise să uite. Avea fel de fel de ciudăţenii. Uneori vorbea ca şi cînd ar fi fost lipsită de noţiunea timpului. Spunea, de pildă : mîine am fost sau alaltăieri voi face cutare lucru. El credea că o face din zăpăceală, din neatenţie. Aşa era cînd lucra la covoarele ei, zăpăcită, în stare să stea nemîncată cîte o jumătate de zi sau mai mult, nu auzea nici telefonul, iar cînd, de oboseală, nu mai putea lucra, părea foarte mirată aflînd că s-au scurs atîtea şi atîtea ore. Era complet absorbită atunci, pierdea firul celor ce i se spuneau. Întîmplarea cu Dalmaţia le întrecea pe toate.

Acum nu-şi mai permitea să se îndoiască de spusele ei. Bineînţeles că a fost în Dalmaţia. Cînd ? Cum ? Evită să mai analizeze problema timpului. Ceva din el ştia în locul lui că nu era momentul să facă eforturi mentale, dacă nu voia să-şi piardă judecata, şi se păzea. în locul mecanismului analizei logice, funcţiona acum o cenzură mentală inconştientă, străduindu-se să-l apere. îmbrăcămintea aceea voluptuoasă, numai dantelă şi volane, miresme perfide, amare şi grele, ar fi trebuit să-l pună

pe gînduri mai serios, dacă nu s-ar fi străduit şi atunci să uite pe dată. Fiinţa lui neştiută, ca un frate mai mare şi grijuliu, împinsese nedumerirea într-o magazie întunecoasă a fiinţei, să-i caute tîlcul altă dată, cînd va avea

puterea să-l înfrunte. Acelaşi sistem de autoapărare îl făcuse să ia mereu vorbele ei enigmatice drept aiurări făţă însemnătate. Acum însă nu-i mai rămăsese nici o speranţă.

Şi nu mai avea nici o umbră de îndoială. Oamenii aceia, sau ce erau ei, fiinţele acelea imposibile, care dădeau tîrcoale casei sale, o încercuiau pe Laura din motive de neînţeles, aveau nevoie de ea, voiau s-o ia cu ei, s-o răpească. Gîndul ar fi fost mai puţin insuportabil dacă n-ar fi bănuit că Laura le dorise sosirea, că îi aşteptase ca pe o mîntuire, şi încă de multă vreme, că fusese într-un fel chiar cu ei, în lungile-i absenţe sufleteşti, din care el fusese exclus. Poate nu ştia nici ea singură ce se petrecea cu ea atunci. Şi acum, cînd părea că se trezeşte, so-sirea lor îi pricinuia o violentă şi nefirească bucurie. Simţea că ar fi fost în stare să plece cu ei fără împotrivire, fără un gînd pentru cele ce lăsa în urmă. Sări în picioare şi se năpusti în antreu. O găsi şezînd cu ochii închişi în lumina puţină, cu capul lăsat pe speteaza scaunului. Trăsăturile ei destinse erau ale cuiva care a murit împăcat. Ii venea s-o sugrume. Se îngrozi* singur de' cumplita dorinţă ce pusese stăpînire pe el. O strigă. Ea îşi deschise ochii şi îl privi, dar nimic nu arăta că îl vede şi îl recunoaşte. Laura, reîntoarce-te ! O ridică dintr-o smucitură. O păpuşă dezarticulată, o frumoasă somnambulă. O zgîlţîi de umeri. Trezeşte-te !

Roşcovanul scoase un şuierat.

în geam apăru mai întîi un cap cu un coif argintiu. Apăru apoi al doilea. Stăteau nemişcaţi şi se uitau în odaia care se umpleaîncet, de sus în jos, ca de o apă, cu o lumină verzuie.La intervale, se auzeau de afară sforăitul mirat al unui motor şi ceva semănînd cu fluieratul unei supape. Cîinele nu mai lătra.

— Ia ! se miră şoferul, cu respiraţia suspendată.

Două mîini se încleştară pe două revolvere, şi roşcovanul luă poziţia de drepţi. Bruneţelul stătea cu capul împins înainte, ca un berbec gata să se repeadă. Daniel rămase cu Laura în braţe ca o mamă

cu copilul ei mort, doborîtă de revelaţia că el nu-i mai aparţine. Privirile sfredeleau ca burghiele întunericul din curte, dar nu putură desluşi decît coifurile sclipitoare. Cineva îşi ridică
99
mîaa şi atinse geamul cu un deget. Cineva de afară. Sticla vibra adînc şi prelung.

Roşcovanul tresări. Capul îi vîjîia nebuneşte. Se strădui să ţină laolaltă două gînduri în minte, numai două, anume că vizitatorii sunt fiinţe primejdioase şi trebuiau imobilizate cu orice preţ. Şi că el va primi o decoraţie după aceea. Mai ales gîndul ăsta din urmă îi dădea ghes. Era din fire curajos şi fără multă imaginaţie şi ceea ce îl paraliza acum nu era frica. Frîna venea din altă parte, era ca acţiunea devastatoare a unui stupefiant, interzi- cîndu-i controlul asupra propriilor mişcări. Asediaţii schimbară o privire, asemenea condamnaţilor în faţa plutonului de execuţie. Erau verzi în lumina difuză, desfiguraţi, strămutaţi ,în plante acvatice.

The yellow submarine, the yellow submarine !

Cineva trecea pe stradă cu tranzistorul în mînă. Un capăt de frînghie aruncată ca să-i tragă îndărăt din lumea unde nimeriseră, îndărăt, printre cei liberi şi nepăsători. Se agăţară de el cu disperare, dar frînghia se tot subţia <?i li se destrăma printre degete, submarinul se depărta pînă se scuiundă de tot, lăsîndu-i izolaţi şi singuri. Vizitatorii continuau să stea la geam şi să se uite la ei şi lor nu le mai venea nici un ajutor de nicăieri. Roşcovanul îşi adună puterile şi, îndreptîndu-şi ţeava revolve- rului spre geam, apăsă pe trăgaci. Ca s-o poată face, fu nevoit să desfăşoare un efort aproape supraomenesc, ca pentru a ridica o greutate de o sută de kilograme. Arma nu se descărcă. Fir-ar să fie ! -

— Nu ! strigă poetul, ridicîndu-şi mîna a interdicţie. Simţi că o singură vorbă grea ar putea incendia aerul.

— Nu ! Bagă de seamă !

Se auzeau mici pocnituri sporadice, ca băşicile de sifon. Intorcîndu-se, văzură pisica cu spatele rotunjit, din blana-i zburlită săreau scîntei.

— Vezi ce-ai făcut înjurînd ? Ai aprins pisica.

*

— Acum, zise Pand, şi făcu un pas înainte.

Uşa se deschise singură.

Intrară, scăldaţi în propria lor lumină. Păreau să fie oameni.

Glasul lor metalic amintea vocea teribilă, lipsită de inflexiuni, a computerelor, cum le auzi cîteodată la radio, cîntînd. Dar poate că tonul acela neuman nu indică o obîrşie metalică, ci o supremă puritate a spiritului. Poate că vizitatorii erau îngeri sau ceea ce obişnuiesc oamenii să. numească aşa. Hainele lor aruncau scîntei, o flacără lichidă îi împrejmuia strălucind cu intermitenţe, ca o lumină vie ce respiră. îşi poartă oare sufletul pe dinafară, sau sunt aşa de plini de strălucire încît lumina nu mai încape în ei şi se revarsă' ca dintr-o cupă ? se întrebă poetul. Trăsăturile lor, de o puritate înfricoşătoare, privirea cenuşie aşa de pătrunzătoare încît părea absentă răspîndeau o duritate şi o răceală neomeneşti. Cu Diavolul mai poţi să te veseleşti'şi să fraternizezi la un pahar de vin, dar cu îngerii nu-ţi merge, ei te fac să tremuri şi să plîngi. De asta m-am temut întotdeauna, de aroganţa asta dumnezeiască a îngerilor. Căci ei nu au dragoste pentru oameni şi nu au milă, ei cunosc doar legea, aceşti copoi fideli şi mereu treji ai Domnului. Faţa unuia dintre ei semăna cu a sfîntului Gheorghe de Do- natello. Dar îngeri sunteţi, sau ce sunteţi ?

O licărire de amuzament sclipi în ochii lui Zem.

— Nu suntem îngeri, răsună vocea metalică. Dacă .ascultai cu atenţie, auzeai geamurile zîzîind în surdină. Cine e Donatello ? ✓

— A, da ? spuse apoi, ca şi cînd i s-ar fi răspuns la întrebare. Mă voi documenta. Ce fiinţă e fjsta de aici ? se întoarse către celălalt, arătînd pisica.

întrebarea fusese rostită pe unde ultrasonore, ori poate transmisă prin alte mijloace, şi nu se sesiză decît cel întrebat.

— Se află încă pe o treaptă inferioară, răspunse Pand în acelaşi limbaj de necaptat pentru cei din odaie, şi eonul său mai are de parcurs pînă la maturizare cel puţin o sută de mii de ani lumină. Frecvenţa vibraţiilor lui e de 864^{24} Duk în medie. Nu, nu cloceşte. E mamifer.

— O, zise Zem, e foarte atrăgător.

Ridică animalul de jos. Motanul se încolăci drăgăstos în braţele lui şi începu să toarcă, fără să ştie că din blană i se

depăna, ca un ghem, un fulger circular. Ful- gerul'continuă să se rotească în jurul lui o vreme chiar după ce Zem îl puse jos pe podea. Mau crezu că fulgerul este o minge şi sări să-l prindă, dar, de cîte ori reuşea să-l atingă, îşi frigea laba şi, cu un mieunat scurt, şi-o retrăgea iute. Gînditor, Zem îl mai urmări un moment din ochi, cu aceeaşi licărire jucăuşă în ochi.

■ — Ochii ăştia cenuşii ştiu să scruteze interminabil, par totuşi să nu vadă, gîndi cineva din odaie, dar nu pentru că ar fi orbi, ci pentru că văd altfel decît noi. Văd altceva. Şi în noi, ei văd ceva în care noi nu ne-am recunoaşte. Dezgoliţi şi măsuraţi de privirea lor, cîntă- riţi pînă la ultima moleculă, notaţi nu numai cu plus şi minus, ci şi cu semnul cifrei care o ia razna. Suntem transparenţi în faţa lor şi cu totul altfel decît credem noi că am fi. Suntem ţesuţi din pînza viselor, şi scurta noastră viaţă...

— E un popas împrejmuit de somn, completă Zem.

— Nu-i chip să gîndeşti ce vrei, fiinţele astea captează orice. Trece-ţi gîndurile printr-o strecurătoare înainte de a le da drumul la suprafaţă. Fiinţele astea incomode...

— Ai auzit, Pand ?

— Captez. E foarte amuzant. Nu-i nevoie să vă strecuraţi gîndurile. Suntem înzestraţi cu un fel de filtru care ne apără de poluarea spiritului, se întoarse Pand spre ceilalţi.

Laura, printr-un gest reflex, îi pofti în casă ca pe orice oaspe.

Cum trecură pragul, lampa se aprinse. Ea nu părea surprinsă.

Arată mai tînăr, dar tot el este, gîndi.

— Da, zise Pand, eu am fost marchizul de Ponte- chiaro, făcea parte din misiunea mea.

Zem se îndreptă spre pick-up, examinînd puţin me-. canismul, trecu uşor cu degetele peste placă, încercîn- du-i infimele reliefuri, şi o puse să se învîrtească. Era Concertul brandenburgic numărul cinci.

102

. Vizitatorii ascultară placa pînă la sfîrşit. Respiraţia vizibilă a luminii emanate de ei îşi schimbă pulsaţia rapsodică, se domoli, deveni egală. Se destinseră şi cele din preajma lor. Ceasul nu mai gîfîia apucat, ci bătea lin ca inima drumeţului ajuns de la suiş greu la loc neted. Mau se culcă pe perniţa roşie şi adormi, picotea şi bufniţa din perete, adunată ca o minge. Parcă şi Da- niel se mai linişti. Laura, aşezată pe canapea, îşi încetini

respiraţia, suspendînd timpul în dosul pleoapelor căptuşite cu aur. Muzica se înălţă puternică precum destinul, nespus de egală şi justă, pentru că era exact cum trebuia să fie şi nu putea fi altfel.

Subjugat, roşcovanul simţi cum acestei noi încântări i se adaugă un gust vag de frustrare şi amărăciune. Pe un mal nou, niciodată bănuit, se desfăşura mirajul pe care toate conspiraseră pînă acum să i-1 tăinuiască. Bru- neţelul îşi aminti cum, foarte de mult, umblase cu alţi copii cu colindul. Era ca atunci cînd rupi pojghiţa de pe o rană. în case mirosea a brad şi a prăjituri proaspete, coapte cu unt şi cu mirodenii. Pomul stătea ca o. mireasă, îndoită sub cascada de beteală. O mireasă care n-a fost gătită pentru el. Niciodată. Nici nu ştia că şi-l mai aminteşte şi, totuşi, pomul trăise în el tot timpul, cu focuri de- abia mocnite. Şi deodată îi veni greu să tacă, îi venea să ţipe, să lovească. Era ca şi cînd i s-ar fi furat ceva de preţ.

— Un dozaj desăvîrşit de vibraţii, zise Zem la urmă. Cutia asta e o iscusită jucărie.

Nu pot să fie îngeri, se frămînta Roşcovanul în sinea lui, a spus-o chiar şi el. Aşa ceva nici nu există. Nici tata nu mai credea în eir Dar dacă nu-i înger, ce este ?

— Nu vă supăraţi, se întoarse către Zem. Să nu credeţi că nu-mi dau seama că multe din cîte am văzut aici îmi întrec puterea de a înţelege, dar dincolo şi peste toate, un singur lucru este sigur ca moartea, şi anume că trebuie să-mi fac datoria. Intr-un cuvînt, să vă legitimez. Vă rog să nu-mi faceţi dificultăţi.

Zem zîmbi, aşa cum ştia el, numai din ochi.

— Ei, na, scîrţ ! zise cu o seninătate desăvîrşită.

Nimănui nu-i venea să-şi creadă urechilor. Fiinţa asta ca un arhanghel să rostească vorbe atît de triviale ?

103

Să fim bine înţeleşi, Zem spusese o altă vorbă, una corespunzînd nivelului său spiritual, una cu totul inocentă şi lipsită de vulgaritate, pe care obişnuia s-o întrebuinţeze cînd, foarte rar, vreunul din interlocutorii lui greşea o ecuaţie sau dădea alt semn de slăbire ori deviere a raţionamentului. Cei prezenţi însă, în ne- sfîrşita lor grosolănie spirituală, n-au putut-o capta sub altă formă. Bruneţelul mersese chiar mai departe, tra- ducînd mesajul prin expresia „hai sictir !“ Roşcovanul fu sincer decepţionat, dar simţi şi o mare uşurare. în condiţiunile

astea, îşi putea şi el îndeplini misiunea mai uşor.

— Vă rog să-mi predaţi paşapoartele dumneavoastră, zise el nu fără asprime, precum şi o dovadă că aţi fost vaccinaţi împotriva turbării, a holerei şi a tifosului exan- tematic, brevetele dumneavoastră de pilot, certificatul de şcolarizare al dumneavoastră şi al copiilor dumneavoastră, o dovadă de stare civilă ştampilată de autorităţile locale, alta de plătirea impozitelor, a curentului electric, lista rudşlor din străinătate după alfabet şi vîrstă, carnetele de partid, dacă le aveţi,! precum (şi permisiunea dumneavoastră de aterizare, prevăzută cu timbrele şi ştampilele de rigoare.

—■ Scîrţ ! îl auzi pe Zem din nou.

— Să mă urmaţi imediat la secţie amîndoi. zise, simţind că i se urcă sîngele la cap.

Mai auzi şi o altă vorbă, care îl orbi de furie.

— Gura ! strigă ca la orie2 derbedeu. Mîinile sus !

îşi şi găsise cu cine. Cei doi stăteau şi se uitau la el zîmbind. Cu propria lui mînă se întîmplă însă ceva straniu. Cînd o vîrî în buzunar după armă, dădu peste ceva rece şi lipicios. O scoase iute ca din foc, cu un strigăt. Mîna lui era îmbrăcată, ca într-o mănuşă, cu un strat gros de materie roşcată şi sticloasă.

— Sînge ! strigă.

— Nu vă speriaţi, zise Laura care stătea lîngă el, e numai puţină marmeladă de portocale.

— Dar e o marmeladă de calitate superioară, zise Pand. Noi ştim ce vi se cuvine.

Roşcovanul se frînse, prăbuşit pe un scaun, şi îşi în- gropă faţa în mîini.

— Nu mai staţi aşa, îi spuse Laura, că vă mînjiţi. şi pe faţă. Veniţi la baie să vă spălaţi.

O urmă ca un miel. Laurei i se păru că îl aude smior- căindu-se.

— Nu fiţi copil, îi spuse în baie, uite săpunul, este şi apă caldă. Spălaţi-vă şi pe faţă. Vă aduc un prosop.

— Vă mulţumesc, doamnă. Dumneavoastră vă daţi seama de situaţia în care mă aflu. Datoria mea era să-i arestez şi n-am putut-o face. Am avut şi o armă şi am pierdut-o. Am să fiu degradat, pedepsit, dat afară din serviciu. Şi-s om cu familie, am trei copii, dar nu e

numai asta. E o chestiune de obraz.Eu mi-amiubit
sincer vocaţia, dacă înţelegeţi ce vreau să spun.

— Nu prea înţeleg, zise Laura, dai' n-are nici o importantă.

— Măcar dumneavoastră să nu-mi faceţi greutăţi, continuă roşcovanul, căci după dumneavoastră am fost trimis din capul locului şi de aici mi se trag toate.

— îmi pare foarte rău, zise Laura, dar nu pot pleca acum de acasă. Trebuia să veniţi şi dumneavoastră cu un ceas mai devreme. Am oaspeţi.

— Ei, desigur, nu vor avea nimicîmpotrivă.

— Mă tem cădа.S-ar putea .să aibă pretenţii asu
pra persoanei mele.

— Cum aşa ? Vor să vă răpească ? De unde ştiţi ? Să n-aveţi nici o grijă, vă apărăm noi.

— Aţi văzut ce şanse aveţi împotriva lor.

Roşcovanul se întunecă la faţă.

— Şi pe urmă, adăugă ea, nici eu nu am de gînd să mă împotrivesc.

— Cum aşa ? Nu vă leagă nimic de ţara dumneavoastră ?

— Nu e vorba de asta. Am nimerit în cîmpul gravitaţional al unei atracţii care nu suferă împotrivire. Spălaţi-vă şi pe urechi, vă rog, căci sunteţi plin de marmeladă. în orice caz, adăugă intr-o doară, întinzîndu-i prosopul, ciorna de la Forlani n-am comis-o eu.

— De unde cunoaşteţi motivul pentru care v-am căutat ? se trezi în roşcovan poliţistul.

— Sunteţi pe urme greşite. Nu sunt eu vinovata.

— Dar cine e atunci ?

— Sora bătrînului.

— De unde ştiţi ?

— De la ei.

— Cînd v-au spus-o ? I-aţi mai întilnit şi altă dată ?

— Da, pe unul dintre ei. După crimă.

— Dumneavoastră v-aţi întors acasă duminică după- amiază înainte de patru. Aţi fost văzută cînd aţi intrat pe poartă.

— Tocmai. Mă mir că nu v-aţi gîndit.

— Staţi, cănu este aşa de simplu. Aţi mai fost vă
zută şi la Forlani la aceeaşi oră. Ar fi mai multe lucruri de lămurit

aici. Nu ne puteţi refuza, doamnă.

— în oricecaz, e vorba aici de contradicţii care n-ar putea fi niciodată elucidate la un post de miliţie. Ar fi de competenţa unui comitet alcătuit din cei mai .străluciţi fizicieni din lume, şi încă...

— Totuşi, avem nevoie de depoziţia dumneavoastră.

— Nu insistaţi. Ar fi cît se poate de plicticos pentru mine, penibil chiar, iar pe dumneavoastră nu v-ar ajuta cu nimic. Asta e situaţia.

Cînd se reîntoarseră 4n odaie, roşcovanul arăta ca întruparea omului învins. Infrîngerea lui era evidentă ca o boală cu simptome de netăgăduit. Ochii aproape umezi, faţa încinsă, o anume delăsare a trupului lipsit de ţinută, toate trădau furtuna care îl devasta. Jean se cruci cînd îl văzu. Astea toate or să se spargă în capul meu, gîndi, dar nici în pielea lui n-aş vrea să fiu.

Fără să-şi dea seama, roşcovanul îşi duse iar mîna la buzunarul cu marmeladă. înţelese, cu un şoc, că era curat pe dinăuntru, uscat complet, ,şi nu numai atît, dar îşi găsi şi revolverul la locu-i obişnuit.

— Să nu vă miraţi, zise Pand, poate v-aţi înşelat adineauri.

— Cum să mă fi înşelat ?

— S-ar putea în schimb să vă înşelaţi acum, zise Zem.

— în orice caz, în ipostaza aparentă, revolverul este încărcat şi apt de funcţionare. Dar n-o să-l -puteţi întrebuinţa aici.

— Nu ştiu cine s-a înşelat, şi cînd...

— O precizare foarte justă, zise Pand.

— ...dar ştiu atît, că un poliţist fără armă e ca o maşină fără motor. Nu merge. Roşcovanul articula vorbele cu greutate.

— Să nu vă supere asta, îi spuse Zem, privindu-1 încurajator, aici vă găsiţi într-o dimensiune unde dumneavoastră nu aveţi nici un amestec.

— Mă rog de iertare, noi trebuie să avem amestec oriunde. Spuneaţi de o altă dimensiune ? Tare-aş vrea să-i pot explica şefului meu una ca asta cînd m-o lua la rost la reîntoarcere. Hai, Jeane !

îi salută pe cei prezenţi ca pe nişte generali şi ieşi urmat de subalternul lui. Ca o armată bătută ne retragem, îşi spuse amărît. Trecerea lor prin curte fu semnalată de un lătrat ascuţit, urmat de schelălăieli. Careva din ei, gîndi Laura, l-a lovit pe Leu

cu piciorul. Sper că nu roşcovanul. Nu, nu roşcovanul, spuse Pand, celălalt. O întrebă dacă nu doreşte ca el să-i trimită un junghi în rărunchi. Zem opină că n-ar avea nici un rost.

— Atîta ştie la ora actuală, zise. Nu te mai juca cu oamenii. *

— Da, e foarte just. Lau^a, te rog.

— Da, ştiu.

— Nu ! strigă Daniel. Mai bine să moară !

Arma de vînătoare atîrna de un cui, în colţ. Vizitatorii îi văzură gîndul ca proiectat pe ecran. Creierul lui emitea unde infraroşii aşa de violente, încît amîndoi fură cuprinşi de greţuri şi ameţeli.

— Opreşte curentul ! strigă Zem.

Daniel se pomeni înfăşurat ca de o frînghie de mătase. Nu era o senzaţie violentă, ci, dimpotrivă, surdă şi catifelată ca o îmbrăţişare. Zadarnic încercă să se scuture de ea. Laura înţelese că el se zbate împotriva unei oprelişti nevăzute.

— Daniel, te rog, linişteşte-te. Ei nu vor să-ţi facă rău.

El stătea rezemat de perete, ochii îi sticleau. Vorbele nu pătrundeau pînă la înţelegerea lui.

— Mă asculţi, Daniel ? Ei pot să facă să nu mai fie timp, la fel cum s-a întîmplat data trecută, cînd am fost în Dalmaţia, înţelegi ? Să mă scoată din timp, şi pe tine

la fel. Pentru ca cele ce vor avea loc de acum înainte să nu dureze.

— Durează sau nu, îmi este egal, căci trecutul nu-1 poate schimba nici Dumnezeu ! Am văzut că eşti gata să pleci şi asta îmi ajunge. Ei vor să mi te ia şi m-au redus în faţa ta la neputinţă ca pe o rîmă şi tu ţii cu ei şi eşti în stare să mă părăseşti, aşa lovit şi înjosit, cum sunt. Pleacă !

Cu faţa udă de lacrimi, ea alei’gă, voind să-l cuprindă în braţe, dar fu respinsă cu duritate. Absorbit, Zem contemplă scena. Ei doi se înveliseră într-o aură protectoare, căci emisiunile erau primejdioase pentru ei, pro- vocîndu-le leziuni înrudite cu arsurile. Emisiunile lor protectoare fuseseră simţite şi de Daniel, chiar atunci cînd se zbătea împotriva lor. Lovind u-se ca de un perete neted, dar inexpugnabil, simţi cum îi scade rezistenţa şi se potoleşte, cum îl cuprinde fără voia lui o împăcare străină de el.

— Să nu crezi că nu-mi dau seama — îi spuse ei, şi glasul lui avea acum tonul[A] egal al roboţilor care vorbesc cu vocea tristă şi moartă a celor care au învăţat o lecţie prea bine şi o repetă pentru a mia oară cu o înfiorătoare indiferenţă — să nu crezi că nu înţeleg că mi s-a luat puterea de a simţi. Dar gîndirea nu mi-au luat -o. A rămas cu mine ca un cancer. Nu-mi eşti leală, aşa spune gîndul. Tu crezi că am fost idiotizat pînâ la punctul să uit asta ? Dacă nu mă mai doare, tu crezi că n-o ştiu ? Dacă într-o placă se sapă un cuvînt urît, placa nu simte, dar tot rămîne o placă însemnată cu o vorbă de or’ară. Conştiinţa mea o ştie, conştiinţa nu mi-o puteţi lua. în creierul meu stă scris : Laura este o ticăloasă, şi scrisul rămîne acolo ca săpat în piatră. De asta tu nu mă poţi dezlega, Înţelegi ?

— Ascultă aici, răsună glasul lui Zem, aici te înşeli. Nimic nu e mai uşor pentru noi decît să-ţi alterăm memoria. Să-ţi inoculăm alte gînduri, de pildă să te facem sâ crezi că Laura a plecat în vecini pentru un timp nedefinit. Sau că doarme, sau ceva asemănător. Să te facem să uiţi că am fost aici. Nu lucrăm însă cu premise falşe. Toate pe viu ! Asta e deviza noastră. Ţi-am înregistrat zbuciumul de adineauri şi ne va fi de mare folos

cînd vom voi să studiem pe viu ce este pasiunea, o manifestare a vieţii pe care noi am pierdut-o aproape în întregime. Foarte puţini mai ştiu la noi ce este pasiunea. Şi de ce să nu suferi ? Suferinţa este credincioasa voastră tovarăşă de viaţă, fără suferinţă nici n-aţi putea fi sănătoşi. Uite, dăm iarăşi drumul curentului de simţire în sistemul delimitat sub numele pe care îl porţi şi te părăsim pentru un scurt interval, care însă o să ţi se pară lung, căci suferinţa Jţi va altera noţiunea timpului. Laura, mai vrei să-i spui ceva ?

— Daniel, am să mă reîntorc.

— Să nu mai vii. Nu vreau să te mai văd.

— Un lucru, unul singur, aş vrea să-mi promiţi, şi anume că vei încerca între timp să te întrebi, cu toată sinceritatea, dacă durerea de a mă vedea plecînd de bunăvoie este aceea care te copleşeşte, ori gelozia pricinuită de experienţa neîmpărtăşită ? Dacă nu cumva îşi spune euvîntul aici un alt soi de părere de rău ? Ceva ca resentimentul celui lăsat în urmă faţă de cel ales ?

— întrebarea mai bine ar fi rămas nerostită, interveni Pand, dar ar fi ceva normal, foarte omenesc, să fie aşa cum presupune

Laura. Nu e cazul să-ţi creezi complexe de vinovăţie dacă este aşa, căci reacţia ar fi din cele mai obişnuite la oricare din voi.

— Ce bine le ştiţi pe toate, izbucni Daniel, în faţa voastră nu există taine ! Şi oamenii noştri studiază reflexele cangurilor şi ştiu tot ce se poate şti despre canguri, bineînţeles în afară de ce este esenţial, şi anume cum este să fii cangur tu însuţi !

— Aici greşeşti, zise Zem. Noi am avut emisarii noştri pe pămînt, martirizaţi. Ei au avut misiunea de a-i ajuta pe oameni, dar şi aceea de a afla ce este suferinţa. Unii au fost celebri, alţii însă, cei mai mulţi, au fost anonimi pentru voi.

— Ei or fi ştiut ce înseamnă să fii om, dar voi ?

— Nu fi aşa de nepoliticos, îi atrase Pand atenţia. Zem este unul dintre principii noştri.

— Cum adică, aveţi o aristocraţie ?

• — Eu mă străduiesc să vorbesc pe înţelesul vostru, iar voi traduceţi totul prin noţiunile pe care le posedaţi. Sigur că avem un respect deosebit pentru cei mai

buni dintre ai noştri, cei prin care natura spirituală se manifestă în modul cel mai nestingherit.

— La treapta aceea de grozavă superioritate pe care aţi atins-o, cum de mai ţineţi seama de ceva aşa de meschin cum e politeţea ?

— Indiferent de ce suntem şi cum suntem, aici am venit ca vizitatori şi ni se cuvine şi nouă gradul de consideraţie acordată oricărui oaspete, chiar celui de rînd. Iar politeţea nu este ceva meschin. Ea dă naştere în jurul fiinţelor unui mediu prielnic. Grosolănia şi aroganţa celor ignoranţi te descumpănesc, te fac să te simţi ca şi cînd ţi-ar zgîria pielea cu răzătoarea. De ce să provoci senzaţii dezagreabile ? Noi cunoaştem atmosfera în care trăieşti şi te-am ruga să n-o contaminezi şi pe cea din casa dumitale. Vorbe şi porniri grele, disonanţe de tot felul degradează atmosfera planetei unde trăiţi pînă la ultimele ei limite.

— Aşa e condiţia noastră umană, zise Daniel, ostil, se pare că n-am fost trimişi aici ca să fim răsplătiţi pentru cine ştie ce fapte nobile, săvîrşite prin alte sfere. Dar să lăsăm astea. Vreau să ştiu de ce mi-o luaţi pe Laura. De ce nu mă luaţi pe mine ? Eu sunt mai obişnuit cu greul.

— Laura nu va avea nimic de suferit. Noi avem nevoie de ea

din cauza unor emanaţii ale ei cu o frecvenţă de undă cai’e ne interesează, de o foarte rară calitate, şi de care dumneata eşti lipsit. Asta e tot secretul. O să avem grijă să se reîntoarcă nevătămată.

Nu avea ce le răspunde, ori ar fi avut prea multe. Laura nu-1 ajuta. Rămase văduvit de argumente sub ochii ei, lipsit de rezistenţă, castrat într-un fel. Cu greu îşi supuse pornirea de a lovi şi îl văzu pe Zem zîmbind. încercuit, depuse armele.

— Plecaţi, zise.

— Mă voi întoarce, o auzi pe Laura.

Simţi în gură gust de leşie şi îşi spuse că ar fi inutil să-i răspundă. Poetul apăru din umbra unde stătuse retras şi uitat.

— Rămîi cu bine, îi spuse Laurei.

Ieşiră după ea în curte şi o văzură cum se apropie de vehicolul circular, călcînd pe pînza de lumină revărsată din hublouri.

— Pleacă cu inima uşoară, îi spuse Daniel cu amărăciune, nu te uita îndărăt.

O văzu urcînd pasarela, ajutată de Pand. In capul scării se întoarse şi îi făcu semn cu mîna. El nu-i răspunse. Uşa se deschise, pasarela intră sub vehicol ca picioarele unei păsări care îşi ia avîntul, maşina se ridică dintrodată, fără cel mai mic zgomot, şi se mistui în văzduh în mai puţin de o secundă.

Cei rămaşi în urmă nu avură impresia că s-a petrecut ceva real. Ca atunci cînd vezi pe cineva murind. Intrară în casă şi se uitară la ceas. Poetul notă pe calendarul din perete data şi scrise ora în dreptul ei. Era miezul nopţii.

— E prea tîrziu să plecăm acum, zise. Rămînem aici peste noapte.

Se uită la Daniel, aşteptînd încuviinţare.

Daniel nu spuse nimic. Năucit, luă canta de vin şi o luminare şi coborî în pivniţă.. Pentru toţi, urmă un timp umplut de un curios gol, de răceală.

*

La început crezu că se sufocă. încăperea nu avea aer, închizîndu-se asupra unui vid. Pand apăsă pe un buton şi numaidecît se trezi din rezervele-i tăinuite o adiere blîndă de vară, călduţă, cu iz de brad şi de iod marin, aer de înălţimi şi de mare totodată, ca o reminiscenţă de luxoasă vilegiatură.

Odaia circulară era căptuşită cu pereţi pneumatici, îmbrăcaţi într-un material catifelat de culoare cenuşie, cu reflexe argintii. Podeaua avea mochetă roz şi nu exista nimic colţuros şi aspru în încăpere. Hublourile, dispuse de jur împrejur la înălţimea umerilor în capacul ca o cupolă joasă, erau uşor bombate şi păreau subţiri ca nişte baloane de săpun. Bordul de control era montat în perete şi nu conţinea mai mult de vreo şaizeci de butoane. Deasupra acestora erau plăcuţe gravate cu caractere sclipitoare, aducînd puţin cu literele arabe. Pand
111
o pofti să ia loc pe unul din cele cîteva fotolii aplicate în peretele opus bordului de control.

— Intîi vom face o călătorie pe deasupra pământului, zise Pand. Nu-i aşa că nici nu ţi-ai dat seama că am pornit ? Ne îndreptăm spre răsărit cu viteza foarte redusă de 40 000 de kilometri pe oră. Uitaţi-vă afară pe hublou.

In fundul prăpastiei curgeau dungi în şuvoaie verzi- cenuşii, cu intermitenţe albastre. Sus, alte rîuri albe şi purpurii erau întrerupte de fulgere orbitoare şi de intervale albastre. Erau norii şi cerul.

— Eşti ameţită de cele ce vezi. Este doar un aspect condiţionat de viteză, ca toate aspectele materiei. Ce vezi de aici nu este nici mai mult, nici mai puţin real decît aspectul perceput în condiţiuni de aparentă nemişcare. Nemişcare nici nu poate exista decît în spirit. E prima lecţie pe care o iei în legătură cu caracterul ire- velant al aspectelor ca atare.

Creierul îi devenise un cîmp brăzdat de ace lungi şi dureroase.

— Ai grijă, îi spuse Pand, să nu capeţi leziuni. Universul poate îmbrăca aspecte de nespusă brutalitate. încearcă să te destinzi.

N Apăsă un buton, şi fotoliul ei luă o poziţie mai aproape de orizontală.

— Relaxează-te.

Rămase cu ochii închişi şi capul rezemat de spetează, dar dungile tot o mai urmăreau, preschimbîndu-se în senzaţii motrice, lovind-o în apropierea centrului vital ştiut. îşi mai reveni deschizîndu-şi ochii din cînd în cînd ca să fixeze peretele argintiu care îi dădea o dispoziţie de stabilitate şi odihnă.

— Prima impresie a fost prea brutală, comentă Pand. Ne vom ridica mai sus. Se duse la bordul de control şi atinse un buton

ide sub o săgeată arătînd în sus. Uită-te acum. Ne aflăm la treizeci şi cinci de kilometri altitudine. Nestematul safiriu de jos e golful Carmelic.

Conturele căpătară un aspect de relativă stabilitate. In hăul care se lărgea în jurul său, pămîntul începu să capete aspectul unui accident de care nu te mai* lega decît firul nevăzut al gravităţii.

112

— Ne apropiem de ţinta noastră.

—» Aşa de repede ?

— Cît timp crezi că a trecut ?

— Cinci minute.

— Exact o jumătate de oră. Ai pierdut noţiunea timpului, dar în sens opus celui obişnuit, căci cei mai mulţi au impresia în timpul zborului că timpul trece mai încet decît cel cronometrat. în fine, după ce ţi-ai dat seama de perceperea foarte relativă a aspectelor, obiectivul număruL doi ar fi discreditarea timpului subiectiv. Căci timpul este ceva absolut doar pentru crono-metru, adică aproape absolut, pe cînd în noi, el se poate suspenda pînă la anihilare. Ai învăţat destul pentru ziua de azi. Aterizăm ?

— Imediat.

Arcul munţilor, cu aspectu-i scăpărător de brăţară cu diamante, îşi pierdu caracterul de giuvaer. Din cauza unei smucituri violente, simţite în stomac, Laura îşi pierdu o clipă senzaţiile vizuale. în secunda următoare, o mie de creste săltară în văz şi contururi ca de pe mapamond deveniră brusc prezenţe de o lumină uluitoare în mijlocul unei prăbuşiri în dimineaţa cu sclipiri tăioase.

Ieşiră în aerul îngheţat al platoului asediat de soare. Locul era înconjurat de prăpăstii, umplute cu nouri, şi mai încolo, de piscuri întinzîndu-se ca o pădure din valuri ascuţite de sticlă. Şi ,asta pînă la marginile orizontului nesfîrşit, tivit de culmi foarte îndepărtate faţă de platoul lor, care se arăta acum a fi acoperişul şi pivotul acelei lumi încremenite. Pînă aici nu urca nici o vegetaţie ; zăpada, soarele şi bolta sinilie domneau netulburate. Tăcerea era desăvîrşită.

— Cînd s-a făcut dimineaţă aşa de repede ? întrebă Laura dezmeticindu-se.

Cit zburaseră, timpul fusese suspendat, dar aici căzu

grămadă peste ea, copleşind-o cu simţămîntul că trecuseră epoci imemoriale de cînd îşi părăsise lumea ei. Ultimele minute fuseseră un timp dens şi solid ca o bară de metal. Cele cîteva mii de secunde din urmă — vreo două —- duraseră un zid ridicat din energia concentrată a mii de cascade. Dincoace de zidul acela începea eon nou, cu totul nou, un început de început. Trecutul putea
C-da 5506 coala 8

să existe şi el undeva, dar nu mai avea cu ea nici o legătură, nici cea mai slabă. Căci între timp apăruse, ca ■ din nimic, o altă lume.

— Acum este încă ieri dimineaţa, zise Pand, căci am zburat împotriva rotaţiei pămîntului şi am cîştigat jumătate de zi.

Împărăţia as'ta a zăpezii nu e?a totuşi nelocuită. Uitîn- du-se în jur, văzu cu mirare, peste prăpastia celei mai apropiate văi, o curioasă cetate. Ea se rezema cu spatele de stînca muntelui din faţa lor. Casele ei, înguste şi înalte, cu mai multe caturi, erau scobite în stîncă şi nu clădite din pietre puse unele peste altele. în lumina tăioasă, căci nu lumina numai soarele, ci şi zăpada aprinsă în aspre reverberaţii, hudiţe strimte, săpate şi ele în stîncă odată cu casele, arătau ca nişte rîuri ale întunericului, cotropite de umbră cum erau. Cetatea părea un lăcaş al morţii. Intre linia de front a caselor şi prăpastie, se întindea o fîşie de oarecare lăţime, puţind sluji drept piaţă curioasei aşezări. Casele strimte, aşezate unele peste altele, căci se ridicau împreună cu muntele in care se aflau dăltuite, aminteau vag de poziţia satelor pescăreşti din Italia, clădite pe coastă în pantă deasupra mării. Peste hăul despărţitor se legăna o punte, un fel de jucărie împletită din funii, du?îni pînă la cetate, avînd ca sigur sprijin ia trecere tot numai o frînghie subţire drept balustradă. Dinorlo,. accesul la puntea aeriană era la gura de întunecime a uneia din străduţele care brăzdau cetatea.

Din tunelul unei hudiţe ieşi la lumină o siluetă înfăşurată în pînză portocalie.

— E Cari, zise Pand.

Cînd omul păşi pe punte, şubreda alcătuire începu să se clatine primejdios, dar el înainta repede, fără să se ţină cu mîna de funie. Era negricios şi scund, puţintel la trup. In picioare purta încălţări de pîslă brodată în culori. Că nu era tînăr, ar fi

fost o constatare tot atît de inutilă ca şi aceea de a spune că nu era bătrîn. Omul se vedea descătuşat de servitutea timpului, ca aceia care-şi duc viaţa într-o desăvîrşită absenţă sau, dimpotrivă, încordare. Căci aceste feluri de a trăi au amîndouă darul de a opri timpul pe loc.
114
Ajuns în apropierea lor, faţa lui fără un rid se sparse subit, ca o sticlă aruncată pe jos, într-un zîmbet trezind la viaţă o mie de creţuri.

— Ştiam că veniţi, le spuse, mutîndu-şi de pe un umăr pe celălalt blana împăturită pe care o aducea.

De unde o ştia ? Primise un mesaj ? Pe ce cale ? Aşe-zămîntul părea complet tăiat de restul lumii.

Se întoarse spre Laura, îşi luă blana de pe umăr şi i-o puse pe spate cu mişcări uşoare, fără s-o atingă.

— Fii binevenită. Şi acum, urmaţi-mă.

Ajunsă la punte, Laura se uită în prăpastie, apoi la alcătuirea aceea ca o pînză de păianjen legănată de vînt, şi nu se putu hotărî să calce pe şubreda împletitură lată de o palmă, care oscila peste căldarea de negură clocotitoare. Îşi închise ochii.

— Nu pot, zise.

Omul îi spuse :

-— Priveşte acum.

Nu se mai vedea nici o prăpastie. Panglica albă a unei cărări şerpuia în faţa ei, în mijlocul unei lunci cu iarbă.

— Unde e puntea ? întrebă.

— Puntea ? Ţi s-a părut numai, zise omul, aşa cum ţi se pare acum că nu este. Umblă fără teamă.

Parapetul de fringhie dispăruse şi el, dar nu mai era nevoie de nici un reazem. Trecu înainte pe potecă şi în puţine clipe ajunse dincolo, în faţa cetăţii. Se uită în urmă şi îi văzu pe ceilalţi venind repede peste prăpastie. Puntea era din nou la locul ei.

Văzută de aproape, cetatea avea aspectul dezolant al unui aşezămînt fără strop de verdeaţă şi fără un fir de apă curgătoare. Puţine dintre ferestrele înguste şi dreptunghiulare tăiate în faţada caselor aveau geamuri, celelalte se căscau oarbe peste bezna tainicelor încăperi. Parcă erau cripte destinate unei odihne mai adînci decît moartea dintîi. Aspectul părăsit al cetăţii se vădea mai încolo în lipsa deplină a ceea ce

face posibilă pentru oameni viaţa într-un oraş. Nu se vedea nicăieri urmă de fîntînă sau de dugheană, nici piaţă, nici măcar o umilă brutărie, nici un vînzător ambulant nu-şi striga marfa şi nu stătea ghemuit lîngă vreo hîrtie întinsă pe

jos cu cîteva fructe uscate ; pe străzile pustii nu se căţărau animale de povară ; nici în ferestrele negre nu şedea vreo pisică, nu atîrna vreo colivie de păsări, nici o maimuţă nu înviora liniştea cu giumbuşlucurile ei. Strada era un puţ al tăcerii şi cerul lumina sus, deasupra buzelor ei strimte, la o înălţime ameţitoare. Caldarîmul de rocă neşlefuită, cu asperităţi ascunse sub stratul gros şi etern de gheaţă şi zăpadă, era lunecos şi anevoios de străbătut. O dată sau de două ori, o umbră cu capul în- cotoşmănat trecu strada ducînd un vas de formă neobişnuită ori alt obiect cu destinaţia greu de ghicit. Umblau ca somnambulii, ca fantomele, fără să scoată o vorbă, să le arunce o privire sau să dea orice alt semn că • ar fi fost conştienţi de prezenţa lor.

Urcînd strada înzăpezită, li se strecură în auz un cîntec monoton şi îndepărtat. Pe măsură ce înaintau, vocile deveneau mai desluşite. Era un cor la unison, o litanie aproape şoptită şi nespus de tainică, izvorînd parcă de pe alte tărîmuri. Cuvintele erau mereu aceleaşi, vorbe de vrajă, de incantaţie, transportîndu-i într-o lume visată, nu de ei, şi nu desfăşurată atunci, ci asemenea unei înşirări de amintiri sfîşietoare dintr-un trecut foarte vechi, visat de altcineva.

La capătul străzii intrară într-o piaţetă luminoasă şi dreptunghiulară, deschizîndu-se (în faţa unui templu. în piaţeta aceasta şedeau neclintiţi pe covoraşe de rugăciune o seamă de bărbaţi cu feţele fără expresie şi ochii absenţi. La apropierea lor, nici unul dintre ei nu păru să-i ia în seamă. Printre ei fierbeau nori scunzi şi şerpuia fum de tămîie, ascunzîndu-i în parte, strămutîn- du-se alene de ici, colo, în pachete moi, în zdrenţe, şi nici ei înşişi nu păreau să aibă altă consistenţă.

în partea dinspre munte, piaţeta se mărginea cu templul de piatră dură, mai deschisă la culoare decît stînca muntelui şi a celorlalte clădiri. Nu era scobit în munte precum casele cetăţii, ci zidit pe platoul natural care îi slujea drept bază. Era o alcătuire solidă cu cinci turnuri masive, fiecare din ele terminat cu o cupolă. Turnul din mijloc purta cupola principală, acoperind

toată partea centrală a templului. Altele două, mai scunde, în-cadrau intrarea.
116
Cîntecul vrăjit ieşea de acolo în valuri, se retrăgea aproape stingîndu-se, reînvia în freamăt tumultuos, plin de zbucium. Mai sus, în partea cea mai ridicată a cetăţii, se afla o clădire cu un singur cat, de formă alungită, tivită în faţă cu un fel de loggia cu zece sau douăsprezece arcuri. Ferestrele ei din faţă dădeau asupra acestei galerii şi nu părea să aibă altele, fiind rezemată cu spatele de munte. Atît prin aşezarea ei, cît şi prin felul în care era construită, clădirea se deosebea de casele din cetate şi nu era greu de ghicit că ea servea ca reşedinţă pentru căpetenia spirituală a comunităţii.

Oari le făcu semn să-l urmeze şi o luă înainte încon- jurînd templul. Suiră un rînd de trepte grosolan dăltuite şi ajunseră pe o a doua platformă ridicată deasupra templului. De aici drumul ducea de-a lungul unui perete de stîncă şi în acest perete se afla săpată o statuie, cam de două ori mai înaltă decît statura unui om. 'Ea întruchipa figura unui bărbat în puterea vîrstei, cu mîinile încrucişate la piept şi privirea îndreptată în jos. El făcea un pas înainte, ca cineva care trece, îngîndu- rat şi plin de reculegere, un prag. Zîmbetul lui reţinut şi luminos, totuşi, îmbina tristeţea şi fericirea, rezumînd întreaga trăire sub pecetea ultimei înţelepciuni. Femeile au cîteodată acea expresie, vădind darul resemnării sufletului simplu, învăţat să accepte greul fără revoltă. Nori subţiri cuprindeau statuia în mantîa-i lungă de piatră, într-un văl mobil şi străveziu.

Urcară treptele pînă la galeria cu arcade, Loggia din faţă măsura vreo treizeci de paşi şi domina în acel moment priveliştea unui ocean de nori uşori şi aurii, pufoşi, ascunzînd piaţeta. Ici-colo pătura norilor era străpunsă de piscuri, iar ,în rupturile ei se desluşeau văi pustii, umplute cu alţi nori, eu zdrenţe de ceaţă scuturate de furtuni îndepărtate, alunecînd peste rîurile de gheaţă ale defileurilor, bulevarde şlefuite într-una de vîntul amarnic.

Aici era linişte. Capetele zărilor se întindeau la multe sute de kilometri, dincolo de lumea aceea fantastică, tivind cupola vînătă a cerului cu o dungă luminoasă, verzuie.
117
Revelaţia neumanei frumuseţi o copleşi. Ca o crisalidă căreia

i s-a spart coconul, era orbită de lumea de o strălucire crudă şi înfricoşătoare care îl înconjura pe Cari zi de zi, cînd îşi făcea plimbarea rituală de-a lungul galeriei deschise asupra împărăţiei de ceaţă şi vînt.

— Te întrebi cum îşi poate duce Cari viaţa aici — îi spuse Pand, cu toate că ea nu vorbise — dar va veni şi timpul să înţelegi că poţi să nu trăieşti fără să fii mort, să fii şi să nu fii în acelaşi timp, sub semnul cifrei notate cu /.

Ea tăcu înfricoşată. Va fi aleasă oare să cunoască taine aşa de mari ? Le va putea cuprinde oare cu spiritul ? ’

Deasupra lor, un stol de păsări se îndreptă înspre soare.

In uşa de la intrare apăru un bătrîn învelit într-o haină lungă, vişinie. Se opri în faţa lor cu mîinile împreunate la piept şi capul plecat.

— Intraţi, le spuse.

Dintr-o sală scundă, părînd întunecoasă cînd veneai de afară, se deschideau o seamă de uşi din lemn sculptat şi înnegrit de fum şi de vreme. Omul bătrîn desfăcu una din aceste uşi şi dispăru. Intrară într-o altă încăpere, tot joasă, cu geamuri ascunse după perdele grele. Era luminată numai de flacăra roşiatică a unui opaiţ de bronz.

Altarul era bogat aurit şi împodobit cu sculpturi în relief. Deasupra, pe o poliţă lată, sculptată şi ea din belşug cu figuri de animale, demoni şi frunze, se înălţa o statuie de piatră albă translucidă de jad, închipuind un copil sau un adolescent care zîmbea cu o fermecătoare nevinovăţie. Şedea într-o poziţie de perfectă odihnă, cu picioarele adunate sub el şi mîinile ridicate cu palmele întoarse în afară. încrustate în fiecare palmă, ardeau, ca jăratecul, cîte un rubin, în lumina tremurată a opaiţului. Beţe subţiri, cenuşii, dintr-un lemn parfumat, mocneau într-un vas de piatră neagră, umplut cu cenuşă. în semiîntuneric, fumul albăstrui juca în chip de văl suind spre faţa statuii cu zîmbetul de nespusă prospeţime. în mijlocul frunţii sale netede sclipea un alt rubin, mai mic.

Cînd i se dedară ochii cu întunericul, desluşi în apropierea statuii două figuri mari de lemn lăcuit, întruchi- pînd demoni cu gurile pătrate, schimonosite a rîs. Ei nu erau aşezaţi pe soclu, ci stăteau în picioare de cele două părţi ale altarului, la oarecare distanţă, dînd impresia că vin înspre tine, privindu-te fix cu ochii

lor bulbucaţi din porţelan colorat. Mai încolo stătea un cocor foarte minuţios lucrat din bronz, cocoţat pe spatele şlefuit ca oglinda al unei broaşte ţestoase. Oscilaţia flăcării mici şi jocul fumului împrumutau figurilor viaţă, ceva ca o tensiune de-abia ţinută în frîu, de parcă demonii cu degetele chircite ar fi schimbat între ei priviri rapide, pregătindu-se să-ţi sară înainte. Cînd se întoarse din nou spre altar, văzu că în faţa zeităţii de jad alb se afla un mănunchi de anemone proaspete. Ar fi jurat că, atunci cînd intrase, florile nu erau acolo.

De unde au apărut florile ? se întrebă.

Cineva îi spuse atunci să nu -pună întrebări şi să nu se mire de nimic. <.

Cînd dădu să răspundă, văzu că nu avea cui. Se afla singură în încăpere. Peste cîtva timp, apăru bătrî- nul în haină vişinie şi o pofti în odaia de alături. Nici acolo nu era nimeni. Pe maSa cu^tăblia încrustată cu sidef, se afla o farfurie grosolană de lut, umplută cu fiertură de grîu, şi o lingură de lemn. Gustă din fiertură şi o găsi bună. Bătrînul reveni cu un ibric cu ceai verde şi o ceaşcă fără toartă.

— Vrei unt în ceai ?

— înăuntru, în ceai ? Nu.

— Dar sare ?

— Nici sare. Un pic de zahăr dacă se poate.

— Nu folosim zahăr. Miere dacă vrei.

Ceaiul era foarte tare şi, îndulcit cu miere, avea un gust straniu, nu neplăcut. După primele înghiţituri, îşi puse ceaşca pe masă, examinîndu-i desenul fin cu crenguţe înflorate. Cînd, întîmplător, îşi aruncă privirea în ceaiul din ceaşcă şi văzu oglindindu-se în el o figură necunoscută, îi scăpă un strigăt. Bătrînul apăru din nou.

— M-ai strigat ?

■ — Mi s-a arătat în ceaşcă o faţă necunoscută. Uită-te şi dumneata.

Bătrînul nu vru să se uite.

___ Nu e bine să priveşti în ceaiul altuia, zise. Ei, şi ce-i dacă ţi s-a arătat ? Ia, arătări. Apar şi dispar, se strămută, se mistuie, se încheagă iar la loc, se destramă fără oprire, de aceea sunt arătări. De ce să te supere ? Cari te va pune într-o zi să stai în galerie multă vreme şi să însemnezi figurile înscrise în

nouri. Aşa sunt toate, ca nourii, care întruchipează schimbarea.

— Unde e Cari ?

— Prea multe vrei să ştii. Altădată nu vorbesc într-o săptămînă întreagă cit am vorbit cu dumneata a- cum. Iartă-mă, nu mai pot zăbovi.

Ii fu urît să rămînă singură cu necunoscutul din ceai. Ce s-ar întîmpla dacă ar ieşi afară ? Luă blidul cu grîu şi îl aşeză peste ceaşcă. Aşteptă. O vreme nu se întîmplă nimic. Pe urmă, la început timid, apoi tot mai insistent, se auziră ciocănituri în fundul farfuriei. Arătarea din ceaşcă voia să iasă afară. Sări în picioare şi fugi din odaie, strigîndu-1 pe Cari. In încăperea vecină, opaiţul lumină covoare de o neînchipuită bogăţie. Pe unul din ele şedea un om foarte bătrîn. Apa vieţii secase în el de mult, era ca o smochină uscată, şi ochii lui erau ochi de mort. Se gîndi că poate este o statuie, şi tocmai în clipa aceea bătrînul îşi întoarse privirea şi se uită la ea.

— Cari ! strigă ea. Cari !

Bătrînul îşi luă privirea de la ea. Trecu în fugă în odaia de alături, şi ea bogat împodobită, unde nu era nimeni, şi străbătu astfel zeci de încăperi pînă începu să recunoască altarele, covoarele, statuile, dîndu-şi seama că umbla întruna de jur împrejur, trecînd mereu prin aceleaşi odăi. Uitase cu desăvîrşire ce căuta. Cînd, nu mai ştia a cîta oară, dădu iarăşi de moşneagul smochinit, îl găsi mort. Cari apăru. Toate se petreceau ca într-un film. Din nimic apăreau figuri, se mistuiau, veneau altele. Oraşe, oameni, lucruri. Cum de mă pot gîndi la cinematograf ? se întrebă. Acolo se întîmplă toate la suprafaţă, pe două dimensiuni numai, pe cînd aici sunt mai mult de trei. Mai mult de patru chiar. Statuia de piatră din peretele de afară stă în pragul acelor lumi şi este pregătită să treacă dincolo de prag şi de lumea noastră. Omul de piatră este gata să intre în Maha-

samadhi. Poate se va întoarce de acolo, poate nu. Sau poate să nici nu iasă pe poarta ştiută. Să iasă pe poarta neaşteptată, el însuşi sub un alt chip, de nerecunoscut. Să-l lăsăm în pace. Vino.

Cari o conduse îndărăt în odaia cu demoni şi o făcu să se aşeze în jilţ. El se ghemui pe covor, cu picioarele adunate sub el.

— Vrei să ştii unde sunt prietenii cu care ai venit.

' S-au făcut nevăzuţi, trecînd pe alt plan. Sunt aproape,

sunt chiar aici, dar nu-i- poţi vedea.

— Ce înseamnă „aici“ ?

— Lumile suprapuse încap toate pe vîrful unui ac. Colcăie spaţiul de lumi suprapuse şi întîmplările din ele se alcătuiesc într-o densitate de neînchipuit. Jungla cea mai deasă, cea mai încîlcită, ar fi o imagine nespus de sărmană ca să-ţi poată da o idee despre felul cum roiesc milioanele de lumi unele peste altele, unele în- tr-altele, aproape fără să se atingă. Am spus „aproape[14] ! Căci lumile nu sunt totdeauna perfect izolate. Cîteoda- tă, un aspect lunecă dintr-un plan într-âltul. Să nu te mire nici asta. Mai ales aici, unde aerul este aşa de subţire, căci nu cunoaşte decît soarele şi zăpada, nu ştie nici măcar de suflarea unui lichen. Aici nu se strecoară de jos din văi nici o impuritate şi trei sute de suflete asaltează cu imprecaţiile lor porţile altor lumi mai bune zi şi noapte. Tu credeai poate că nu poţi călători decît în spaţiu şi că distanţele se socotesc numai în kilometri, nu şi în alte adîncimi.

în Evul Mediu, doi călugări de-ai voştri făcuseră -le- gămîntul ca acela care va muri dintîi să-i apară celuilalt în vis şi să-i spună dacă lumea de dincolo este aşa cum şi-au închipuit-o ei. Cel care se stinse primul reveni într-adevăr în visul celuilalt şi îi spuse numai două cuvinte : „Totaliter Aliter“, adică : Este cu totul altfel. Am căutat şi eu, ca atîţia alţii, şi am găsit ce-am mai găsit în vechile cărţi sfinte care vorbesc despre iubire, dar am cercetat şi scrierile fizicienilor moderni. Căci ei sunt azi oamenii cei mai lipsiţi de prejudecăţi, cei mai apţi de a presupune că toate sunt cu totul altfel decît par. într-un cuvînt, ei nu exclud nici o posibilitate. E singura poziţie plauzibilă pentru a porni în cău

tarea adevărului. Toate sunt altfel. Dacă ai ajuns să-ţi însuşeşti crezul acesta, eşti măcar în posesia jumătăţii adevărului : aceea care te priveşte pe tine. Acesta să-ţi fie punctul de plecare, un „a priori“ indispensabil.

— Te rog, Cari, să-mi vorbeşti de lumile suprapuse.

— O, aici ar fi de spus nesfîrşit de multe. Şi nu numai despre ele. Nu există numai lumi suprapuse, există şi lumi care respiră în intervalele cînd celelalte nu există. Lumile care respiră la unison mai pot avea punţi de comunicaţie între ele, dar despre lumile care există în contratimp cu ale noastre nu ştim nimic

decît atît, că există. Toate lumile există numai prin vibraţii. Aceste vibraţii sunt intermitenţe de existenţă atît de infime, •încît ele sunt de necalculat pentru instrumentele noastre, iar între ele se interpun intervale la fel de infime, cînd nimic din ele nu există, ci se suspendă. Atunci se odihneşte energia care se află la baza existenţei lor. Căci vibraţia este eterna acţiune şi eterna odihnă. Dacă şi noi înşine existăm prin vibraţii, trebuie să admitem că în intermitenţele dintre aceste vibraţii încetăm de a exista, dar pauzele sunt aşa de infime, încît nu devenim conştienţi de lipsa continuităţii. Ei bine, în intervalele cînd lumea noastră nu există, se întîmplă, să zic aşa, o altă lume, un fel de negativ al lumii noastre. Tot aşa de real, de populat, de frămîntat sau cum vrei să-i zici, la fel de plin ca lumea noastră, dar este vorba de
o altă lume. Să ajungi acolo, să schimbi adică ritmul în care exişti, este lucrul cel mai greu pe care vreunul din noi l-ar putea săvîrşi. Acum trăim tocmai în zodia acelei voinţe.

Rămase nedumerită.

Cari trase perdeaua.

— Uită-te afară. Vezi că nava n-a plecat. Jos, pe platou, strălucea nava. Pentru a trece în altă dimensiune, nu este nevoie de nici un vehicol, ci numai de un efort al voinţei.

— Dar pentru a trece în lumea faţă de care ne aflăm în contratimp ?

— Ar fi nevoie de o inversare a ritmului vieţii, să izbuteşti a fi cînd nu eşti şi să nu fii cînd eşti. într-un cuvînt, să-ţi întorci viaţa pe dos.

— Tu ai izbutit s-o faci ?

— De ce să fi încercat ? Nu m-ar fi ajutat cu nimic la înaintarea mea ca fiinţă ce îşi caută perfecţiunea. Ştiu însă de alţii care au eşuat. Au atins doar un ritm intermediar foarte neprielnic existenţei lor, fără a reuşi să se înglobeze în ritmul contrar. S-au dezaxat şi, după criteriile noastre, au înnebunit. Şi toţi cei care au dat greş în privinţa asta erau spirite strălucite, căci nimeni altul n-ar fi bănuit existenţa acelui univers potrivnic nouă şi nu s-ar fi simţit îndemnat de a pătrunde în el. Sunt cazuri cînd spiritul devine un blestem pentru om.

— Fericiţi cei săraci cu duhul.

— Intr-adevăr. Acceptarea, lipsa îndemnului de a iscodi, chiar

dacă' nu favorizează progresul pe plan general, pentru individ echivalează cu înţelepciunea. împă- rea cu toate este un dar hărăzit celor iubiţi. Unii dintre muritori sunt scutiţi de greutăţile cele de obşte. De ce ? N-o ştim. In lumea voastră cei săraci cu duhul sunt de abia toleraţi, căci ei nu ştiu ce trebuie să gîndească, precum nu ştiu nici ce nu trebuie să gîndească. Noi, dimpotrivă, le acordăm toată stima, ca unor fiinţe alese, în stare de perpetuă graţie şi incapabile de a greşi. Dealtfel, să nu poţi niciodată, nici măcar pentru o clipă, -să-ţi suspenzi raţiunea, e un blestem greu, din pricina lui sunteţi voi aşa de nenorociţi. Lumea se bazează pe suspensii de intermitenţă. Primul lucru ce-am să te învăţ va fi să-ţi opreşti după plac procesul de gîndire.

— Deconectare ?

—Nu. O simplă deconectare mentală nu poate fi un scop în sine şi nu-ţi conferă dreptul de cetăţenie pe tărîmul de pace care ţi-e legitimă moştenire. Buruiana să fie smulsă pentru a se planta în locul ei o floare.

—.în cazul ăsta, cei săraci cu duhul sunt fericiţi pentru că ei nu gîndesc. Cîmpul lor spiritual, dacă se poate vorbi de aşa ceva, se poate însămînţa numai cu flori.

— Fără îndoială, gîndesc şi ei în felul lor. Nu se ştie dacă gîndurile lor au valabilitate în altă dimensiune, ca o valută preţioasă în ţară străină, deşi la noi nu se poate cumpăra cu ea nimic.

Multe zile se scurseră aşa, dar Cari susţinea că nu trebuie să numeri zilele. Timpul este unul şi indivizibil, sau nu este deloc. Meditează asupra timpului care nu este. Aşa zicea Cari. Gîndeşte-te că eşti o piatră. O piatră mare, o stîncă, în mijlocul unui rîu. Laşi apa- timp să curgă împrejurul tău, valurile să te spele întruna, şi tu continuă să stai locului. Apa aduce mîl, crengi, jivine moarte şi vii. Le duce, le aduce. Ce te privesc toate astea pe tine ? Apa se duce, se duce, se duce. Repetă vorba asta de sute de ori, pînă cînd sensul ei se alterează, se înstrăinează, se pierde. Aşa se duc şi gîn- durile. Zbuciumul tău şi al altora. Toate se duc, se duc, se duc. Aşa. Acum odihneşte-te.

în ziua următoare, Cari o conduse în galerie şi o aşeză pe un jilţ între arcade. Sub soarele aproape veşnic neînvelit, să te uiţi

la norii puţini ai boitei. Să te uiţi la ei cum lunecă peste abisele de gheaţă verde. Zdrenţe de ceaţă plutesc pe cîmpul vînăt. Uită-te la nori. Uită-te la ei multă vreme. Ce vezi ? Văd nori. Spune-mi cum sunt. Priveşte la balaurul acela cum pluteşte cu falca larg deschisă, cît de hotărît pare să muşte cerul şi cum îi piere fierea cu încetul şi se scurge voia din-el şi i se topeşte gura ca cerneala în apă, şi vin alţi nori dolofani şi plini de dulce nepăsare şi îl acoperă, ascund balaurul, dar la marginile lor se desfac în franjuri şi puf, ce mult persistă capul acela de moşneag, ce mîndru profil de medalie are, şi un ochi albastru, dar ochiul se scurge şi gura i se umple de muşchi şi chiar de alge, ce zăboveşte e nasul, la fel cu al lui Cezar, dar stai, că pîn'la urmă şi nasul se scămoşează, şi golful fericirii, şi el, cu vasul său alburiu cu pînzele umflate şi gata de plecare, ce mult l-ai tot visat, crezusfeşi că nu se va duce, ci te aşteaptă pe tine, păstrîndu-şi mesajul trecător şi litera caducă, doar sensul va rămîne, aşa se duc imperii, credinţe şi amoruri şi spune ce-ai văzut. Nimic n-am văzut. E foarte bine spus, şi-acum te odihneşte. Şi Daniel ? Opreşte-te aici. Să ştii cînd să te opreşti. Nici norii... norii nu, dar tu nu eşti un nor.
124
*

Ia o mătură şi scoate-ţi din minte toate gîndurile. Zdrenţele de amintiri, pînzele de păianjen din unghere, intenţiile mărunte ca omizile îşi scot capetele moi din praf. Afară cu toate, afară ! Nu te mai gîndi la nimic. Nici la orizontul care mă împresoară, nici la munţii de sub mine, nici la odaia unde mă aflu, nici la covorul pe care şed. Acum aeriseşte. Deschide geamurile să iasă praful. închide-le la loc acum. Respiră rar. Mai rar. Aşa. Simţi cum se încheagă o mare împrejur ? O mare de linişte. Tu stai în mijlocul ei. Pleoapele-s o perdea de aur cu ciucuri, puncte de aur joacă în ele. Dincolo de perdeaua de aur, marea creşte. Se-ntinde, se-ntinde, se-ntin- de pînă întîlneşte alt orizont. Te afli în mijlocul globului păcii. Eşti pe alt plan ? Poate. Nu întreba nimic. E fragil încă, e un balon de săpun, nu lăsa reflectoarele pe el. închide-te bine în ţine. Etanş. Cuvîntul mi-este vrăjmaş, mă descumpăneşte, mă face să pierd şirul, să mă gîndesc la camerele de bicicletă. Copiii circulă pe biciclete pe potecile de asfalt din parcuri. Se întîmplă ceva fascinant în jocul spiţelor. îţi evocă infinitul. Nu călcaţi pe iarbă. Deferise de marcher sur le

gazon. Keep of. the grass. E îngustă calea virtuţii, trebuie să fii vigilent, ■duşmanul de clasă... Nu mai este duşman de clasă, a murif. Dar asta nu înseamnează că ai voie să calci pe iarbă... uite unde am ajuns de la etanş. Aşa îşi spune guvernanta cu boneta şi şorţul apretate îndreptînd şoseta copilului de 5 ani. îi explică apoi dintr-o carte cu chipuri. Eşec total. Cari, ajută-mă, am deraiat. M-am î'ătăcit urmărind bicicletele. Perdeaua se ridică, apare Cari, faţă bună, smeadă, cu buzele groase, a avut destul de furcă în tinereţe pînă a răzbit să supună pornirile omului cu buze groase, chiar şi după aceea, uite că le poartă semnul pe faţă, şi azi asta poartă pecetea celei mai grele victorii a lui, o pereche de buze groase, şarpele, el, se află acum sub călcîie, dar buzele au rămas, poate mai trăiesc încă. Nu te poate ajuta altul, trebuie să porneşti de la tine. Da zău. Moscul nu ştie că mireasma de mosc emană de la el, din propriul său buric de mosc, caută înnebunit peste tot ca să-i găsească sursa.
125
Tot astfel, nici ignorantul nu ştie unde să-şi potolească setea. Ce să fac, Cari, cum să fac ? Să nu mă părăseşti pînă nu-mi spui. închide-ţi ochii, de ce să-mi închid ochii bătrînul care a murit... dar n-a murit bătrînul ! Cel care a intrat în Mahasamadhi nu şi-a închis ochii, privea fix înaintea lui. El nu avea nevoie de perdele. Umbrele lumii alunecau peste ochii lui ca pe suprafaţa unei o-glinzi, nimic nu pătrundea pînă la el. Tu eşti de abia la început. închide-ţi ochii. Pleoapele sunt o mantie somptuoasă, o mantie de mătase purpurie. înfăşoară-te în pleoape. Lasă gîndurile să iasă singure la suprafaţă, ca băşicile de aer. Aici e linişte. Ca prin sită fină se strecoară pînă la tine cîntecul din templu. E binecuvântarea universală. Te ajută să reintri în ritmul începuturilor. Lasă-ţi moale pleoapele şi nu-ţi mai înfrîna trăsăturile, slăbeşte frînele cu care îţi ţii muşchii feţei. Umple-ţi creierul cu apa liniştii. Gîndurile-mînji vor să zburde, li se pare că afară e nespus de frumos, peisaje fermecătoare, culori ca în rai. Iluzii. Din clipa cînd le laşi de capul lor, o apucă iar pe făgaşul ştiut, se înfiinţează feţe şi fapte lipsite de strălucire şi se-ntoarnă în jur şi iar în jur, moară ce macină nimicul. Liniştea s-a pierdut, nici nu ştii încotro s-au dus, pe ce poartă a ieşit. Mînjii cînd au năvălit înăuntru au lăsat poarta deschisă. Adu- nă-ţi gîndurile toate într-un mănunchi şi îndreaptă-le asupra unui singur punct : spaţiul dintre sprîncene. Ţi- ne-le strîns, ca

animalul prada între gheare. Respiră rar. Mai rar. Fii feri'cită. Eşti în lumea de dincolo de cuvinte.

Destul acum, revino-ţi. Eşti pe pămînt şi n-ai mîn- cat nimic de două zile. Cari îi trecu mîna peste frunte în Vlreptul tîmplelor şi atingerea uşoară o trezi. O vreme hu înţelese unde se află şi avea senzaţia că le vede pe toate pentru întîia oară ; zeitatea de jad şi altarul său aurit, demonii cu privirea de porţelan, cocorul cocoţat pe broasca-ţestoasă. încăperea era umplută de lumina 'asfinţitului roz. A năpîrlit lumea, şi-a lepădat vechea piele, era nouă acum, o lume descojită. Perdeaua nu era trasă peste vale.

Flacăra opaiţului se subţiase, persista ca o amintire a ei înseşi. împreună cu ea, statuile îşi pierdură şi ele

ceva din viaţa lor, rămînînd abia mai mult decît nişte 'obiecte. Era de neînţeles de unde atîta lumină ; încăperea era străină şi ea, plină de lucruri străine. Cari "Stătea lîngă ea nemişcat, uitîndu-se în pămînt, aştepta ca ea să-şi revină. O, Cari, am fost aşa de departe. Poţi să-mi spui unde-ai fost ? Nu, 'nu pot să-ţi spun. Vino ’la fereastră şi priveşte în vale. Vezi lumina trandafirie peste gheţari ? Parcă t#ate-s tăiate cu briciul, văile, umbrele negre, peşterile, prăpăstiile se desenează ascuţit în aerul străveziu. O viziune sclipitoare, tăioasă. Se va însera curînd, dar pentru tine este dimineaţă, tu abia te-ai trezit. O luă de mînă şi o duse în încăperea vecină. Ai aici orez şi miere. Mănîncă.

Fixîndu-şi privirea asupra piscurilor înmuiate în aerul subţire, îşi reveni şovăitoare ca pasărea lăsîndu-se încet pe creangă. începu să mănînce. Nu simţea nici un gust în gură, parcă hrănea o vietate străină.

Se auzi vocea lui Zem. Cari îi răspundea, dar ea nu înţelegea ce-şi spuneau. Se auzea apoi Zem şi Pand vorbind împreună ; frînturi din convorbirea lor pluteau în aer, cuvinte desprinse şi fără legătură între ele.

— Unde sunteţi ? întrebă ea.

— Aici în apropiere.

— Nu vă văd.

— Existăm doar în chip de unde.

— Cum s-ar spune, întregi. Pand, suntem în vacanţă. Şi tu te-ai schimbat, te vedem în două exemplare.

Ea răspunse că nu se miră, pentru că aşa se simte şi ea.

— Te vedem o dată în jilţ, zise Pand, bînd ceai din- tr-o ceaşcă verde, şi te vedem încă o dată puţin mai încolo, cu spatele spre cea care şade, stînd în picioare şi uitîndu-te afară la nouri.

— Dar cum se face că vă aud vorbind ?

— Simţi vibraţiile gîndurilor noastre.

. Se produse o mişcare în aer şi înţelese că ei au plecat. Aşa simt balenele de la distanţă dislocarea apei şi îşi pot da seama dacă ceva se a,propie sau se depărtează.

Gîndeşte-te, dacă n-ai vedea soarele în fiecare dimineaţă cam la aceeaşi oră, răsărind, n-ar mai fi timp. N-ai putea spune : mîine dimineaţă, o să mă~scol la 8

sau după-masă voi face cutare lucru. Eschimoşii văd soarele trecînd împrejurul orizontului. Nopţile lor sunt foarte lungi şi zilele la fel. Pentru ei împărţirea timpului în compartimente de cîte douăzeci şi patru de ore nu are sens. Ei măsoară timpul în mare, după lunile de întuneric şi cele de lumină, iar în mic, după cum îi răzbeşte foamea. De la o foame la alta este un timp. De la un somn la altul, alt timp. Orice noţiune de timp este artificială şi legată de anumite deplasări, deprinderi, ritmuri. Ceasul este o jucărie mecanică, făcută să umble în anumit fel; distanţa de un deget parcursă de arătător are un nume, se cheamă zece minute, şi i se spune timp, ceea ce nu însemnează nimic. Ne lăsăm robiţi de felul cum funcţionează un mănunchi de arcuri. Ceasul îşi are timpul său, tu pe al tău, cel care asudă la furnal îl are pe al lui, infernal, şi aşa mai departe. Timpul e numai un spaţiu în care se petrec lucrurile,«şi pentru orice unitate, vie sau nu, el este ceva diferit. Ceea ce este diferit pentru fiecare nu este nicicum, iar ceea ce nu este nicicum nu există. înţelegi ? Timpul nu există. Ca şi toate celelalte care ţi se par solide şi de nestrămutat. Ele par fiecăruia altfel, chiar şi ţie, de la o zi la alta. Dar să rămînem la timp. Toate sunt iluzii, afară de lumina pe care o laşi să crească în tine. Dar să rămînem la timp. El este o idee fixă care îţi robeşte viaţa. Am să te ajut să te debarasezi ea. Am. să-ţi deschid porţile prin care poţi ieşi din împărăţia timpului.

închide-ţi ochii şi ridică între lume şi tine un zid. Respiră rar. Bucură-te de liniştea dintre o respiraţie şi alta. în acest răstimp nu se consumă din tine nimic, dimpotrivă, te hrăneşti din

rezervele Universului. Este ■răstimpul în care întinereşti. Acum, cînd te-ai oprit, eşti suspendată în echilibru perfect deasupra viitorii. Vuiesc cascade dedesubt, se'dezlănţuie vîrtejuri, ciocane bubuie, roţi se-nvîrt nebuneşte, se frămîntă o nemăsurată risipă de forţe. Iureşul ăsta fără odihnă este timpul. Să nu te temi de el, căci tu eşti la adăpost. Tu ţi-ai clădit
o fortăreaţă din gene, din suflarea ta, din voinţă. Atîta vreme cit cercul de linişte cu care te-ai înconjurat poate susţine aâediul, eşti liberă. Aşa. Ai adormit acum.
128
De cîte ori îşi revenea, auzea vocea lui. Se afla la hotarul dintre somn şi veghe, unde trecerea se face fără zdruncinături. La urmă el o întrebă : Iţi mai aminteşti 'de bătrînul pe care zici că l-ai văzut murind ? Vino să-l vezi acum.

In încăperea cu covorul ca o grădină şedea un tînăr He o mare frumuseţe. între sprîncene avea un punct roşcat, era semnul castei sale. Şedea neclintit. Ochii lui negri şi lichizi, prelungi, priveau înainte fără să vadă umbrele acestei lumi. Aşezat pe covor, era ca şi cînd "s-ar fi odihnit pe o plută lunecînd lin pe un curs de apă cu respiraţia largă şi domoală.

— Ce frumos e ! Cine este ?

— La fel era şi cînd l-ai văzut pentru prima oară, tiar och'ii tăi văd altfel acum. El este bătrînul de odinioară. Ştii ce vîrstă are ? Socotind după calendar, îm- 'plineşte opt sute de ani. A ieşit din timp şi va muri, 'cum ai spune tu, cînd se va simţi pregătit pentru marea strămutare. A trăit zece vieţi de om şi nu va mai trebui să renască.

Vremea trecea foarte repede, căci intervalele cînd ea Se afla căzută în afara timpului erau lungi. Fu uimită cînd îi spuse Cari că a trecut un an de cînd o aduseseră acolo. în stare de trezie, îi auzea uneori pe Zem şi Pand vorbind, îi şi văzu o dată sau de două ori. înţelegea acum multe din cele ce-şi spuneau ei. Numai cînd vorbeau în cifre se simţea pierdută, ca pe vremea cînd, elevă, asista la orele de matematică ale doamnei Dră- 'gănescu, o roşcovană mobilă şi nervoasă ca un polip, 'îl întrebă odată pe Cari dacă el înţelege ceva din discuţiile lor. îi răspunse Zem în locul lui, îi spuse că învăţătorul nu are nevoie de cunoştinţe matematice pentru ia se realiza.

— Atunci voi de ce vorbiţi în cifre ? De ce recurgeţi întruna la formule ?

1 — Pentru că aşa este conformaţia spiritului nostru. Poţi atinge însă perfecţiunea şi numai între limitele capacităţii tale, potrivit felului tău de a înţelege. Zadarnic ai avea un spirit matematic de o conformaţie excepţională dacă totodată eşti dezechilibrat la culme şi provoci catastrofe ; pe de altă parte, chiar fiind cu totul lipsit

de asemenea capacităţi ieşite din comun, poţi totuşi răs- pîndi în lume numai binele. Fără o cultură superioară a spiritului, presupunînd îmblînzirea pornirilor rele, oricîte calităţi ai avea, ele ar fi nu numai inutile, ci de-a dreptul dăunătoare în cel mai înalt grad.

Avu ocazia mai tîrziu să se convingă pe deplin de adevărul acestei afirmaţii.

Din frînturile convorbirilor pe care le capta, înţelese că vizitatorii se sfătuiau adesea cu Cari în privinţa soar- tei omenirii. Ei păreau să cunoască exact situaţia politică de pe tot globul şi să ştie care sunt cele mai primejdioase focare cu privire la eventuala izbucnire a unui război sau a altor nenorociri. Laura se întreba de unde le ştiu pe toate şi Pand îi spuse că obţin datele cu ajutorul calculatoarelor electronice. Oare calculatoarele pot prevedea viitorul ? Calculatoarele, zicea Pand, pot prevedea multe, în afară, bineînţeles, de graţie. Ce este graţia ? O intervenţie dinafară care schimbă cursul eve- nimentelor în bine, credea Pand. Sau în rău ? Sau în rău aparent.

Mai înţelese că unele fiinţe ar putea avea asupra eve- nimentelor oarecare influenţă, nu prea era clar prin ce mijloace. Există oare în lume o organizaţie tainică a forţelor bune ? Ori ceva ca un curent binefăcător plecînd de la aceştia trei ? Sau şi de la alţii, din altă parte ? Invocări binevoitoare ajutînd oamenii să treacă prin momente grele, bolnavii să-şi suporte răul mai uşor, măcar unii din ei, condamnaţii la moarte să treacă mai uşor prin ultima clipă ? Poeţii să-şi scrie versurile mai bine, savanţii să se apropie mai mult de tainele naturii ? O influenţă bună plecînd de la unii din noi, a căror simplă existenţă să fie un izvor de binefacere pentru ceilalţi ? se întreba uneori cînd era singură, căci încerca să-şi cenzureze gîndurile cînd învăţătorul sau ceilalţi doi erau de faţă. Şi se întreba dacă nu cumva tot ce bănuia ea va deveni fatal pentru ea într-o zi, pricinuindu-i

moartea. Alteori ar fi vrut să ştie unde se află. Avea, ce-i drept, o vagă bănuială în privinţa aşezării geografice a munţilor care o adăposteau, dar nu-şi putea face nici o idee în care dintre multele mii de ascunzişuri posibile ale muntelui se găseau ei. Chiar dacă s-ar fi aflat vreodată
130
'sub influenţa unei constrîngeri, nu i-ar fi putut divulga ps Cari sau pe ceilalţi doi", şi ei o ştiau bine. Dacă, printr-un absurd, i-ar veni odată gîndul să-şi debiteze povestea, nu ar avea nici un punct precis care să-i servească de bază şi spusele ei ar fi luate drept fantasmagorii. Totuşi, dacă cineva ar socoti că necesar s-o anihileze ?

Oare Zem şi Pand sunt buni ? Pentru prima oară îşi punea întrebarea. Oare bunătatea şi răutatea sunt noţiuni care şi-au mai păstrat vreun sens pentru ei ? După ţelul cum vorbeau, părea că da. Dar puteau oare rămîne buni cu ea pînă la sfîrşit, dacă la un moment dat eliminarea ei s-ar impune din raţiuni superioare ? Pentru- fiinţele astea moartea nu părea să conteze, în orice caz,, nu întruchipa o limită.

Surprinsă, începu să simtă că nici pentru ea.

*

Poetul şi şoferul său plecară de cu ziuă, şi Daniel rămase singur. Făcu o baie rece şi înghiţi două vitamine şi o cafea, scoase maşina din garaj, o şterse de praf şi îi spălă parbrizul, mai meşteri ceva la motor. Se spălă apoi la mînă, se aşeză la volan şi ieşi pe poartă. Un vecin 'îl salută de la fereastră, cît se dădu jos să închidă poarta. Vecinul era pensionar, şi principala lui ocupaţie era să-şi observe vecinii. „La serviciu, domnule inginer, ■ la> ■serviciu ?“ întrebă ca în fiecare dimineaţă. Ritualul se desfăşura fără nimic neobişnuit. O fi observat ceva ?' Se poate ca nimeni din jur să nu fi văzut nemaipomenitul cozonac celest, cu zecile lui de geamuri luminate, care se lăsase la pămînt tocmai în curtea lui ? Mai ales- din clanul ăstora, alde Corcoduş, care fierbeau să afle tot ce le păţeau vecinii şi erau în stare să le pîndească curţile din podul casei lor ? Nu observă totuşi nimic deosebit în felul de-a fi al iscoditorului său vecin. Ca îm toate dimineţile, Corcoduş se uită invidios la maşină,, apoi îşi întinse gîtul cît putu, să se uite de-a lungul străzii, doar-doar o mai prinde vreo mişcare ; nu mai văzu. nimic, închise geamul şi se duse să-şi bea cafeaua cui lapte.

Numai cînd ieşi din oraş şi o luă pe şoseaua Josenilor, totdeauna goală la ora aceea, simţi toată povara nenorocirii sale. El era acum Omul cu Nevasta Răpită. Ferice de omul cu nevasta răpită, a mea a plecat de bunăvoie. Şi nu undeva s-o poţi urmări cu legea, cu răzbunarea, cu ameninţările sau eu vorba potolitei persuasiuni. Aşa s-or fi simţit odinioară bărbaţii lipsiţi de blazoane •care au avut nenorocirea de a se căsători cu principese. Cînd nevestei i se făcea dor de viaţa de curte, îşi împacheta atlazurile şi condurii de catifea, îşi lua camerista şi se ducea. îşi părăsea bărbatul şi pleca la taieă-su, arhiducele, şi maică-sa, pri'nţesa, să stea în palat şi să şadă la masă numai cu duci, conţi şi baroni, şi seara să 'joace cu ei gavote sub candelabrele de cristal. Şi soţul, 'sărmanul neghiob, rodea slănină acasă, tăcea şi aştepta ■răbdător pînă îi căşuna ei să se întoarcă. Totdeauna mi-am spus că nu e întreagă la minte, dar asta chiar le pune fcapac la toate. El n-avea deeît să stea şi să rabde. Cum de n-am putut lua o gospodină de nădejde ? suspina. Principesă mi-a trebuit, iacă, am acum şi principesă, fi-r-ar să fie ! Şi stătea omul şi înghiţea, că doar nu putea tăbărî în curtea princiară cu tărăboi, cu carul cu patru boi, să-şi ia nevasta înapoi. Omul căruia i-a plecat Nevasta cu doi Luceferi. Cum de mie, tocmai mie din toţi oamenii, numai mie... De ce n-au răpit-o pe nevasta lui Corcoduş, sau pe a preşedintelui, marmazoana aia cu tenul de aramă şi glasul de râzătoare ?

Holdele fugeau pe alăturea. Grîul va fi frumos anul ăsta. Azi va trebui să supraveghez descărcarea cimentului, măcar de-ar veni pînă la ora 4. De obicei, 'pleca de la serviciu la ora 4. Nu-1 va mai aştepta nimeni la ora 4 nici azi, nici mîine, nici după aceea. Zile dure şi reci vor urma, va ploua cu plumb în zilele astea, şi cu cuburi de fier. In mijlocul nenorocirii sale, gîndul i se întorcea mereu la ora 4, ca în fiecare zi de cînd pleca de acasă dimineaţa, i se îndreptau acum şi gîn- durile spre ora 4, această liniştită obsesie. Ori în ce fel s-ar fi scurs ziua, cu hopurile şi opreliştile sale, între blesteme şi înjurături, ziua lui de lucru, această cursă cu obstacole, gîndul lui găsea odihnă la ideea acestei ore 4, se întorcea ritmic acolo, la ora 4 era salvarea, a

tunci începea viaţa lui proprie, a ceea ce mai supravieţuia din el

pînă atunci, nu prea mult, destul totuşi ca să se poată bucura de încetarea tensiunii, de reluarea în 'stăpînire a mişcărilor proprii, nedictate de nimeni, cîncl 'marioneta deshămată din hăţuri îşi întinde articulaţiile. Dacă i se stingea singura stea, dacă i se lua şi -ora 4, cu ce mai rămînea el ? Aşa cum amputatul mai simte din cînd în cînd durerea în piciorul pe care nu-1 mai are, 'la fel porneau reflexele gîndului spre ora 4, ca să constate de fiecare dată că nu mai este nimic acolo decît o teuprafaţă de gheaţă pe care elanul acelui gînd rico- 'şează, pentru că nu mai e cu putinţă să ajungă la mult rivnitul punct, căci ora 4 nu mai există.

Bineînţeles că deocamdată nici la cooperativă nu se ştia nimic. Preşedintele, nebărbierit şi mahmur, cu chipul ca leşia, se vedea cît de colo că stătuse cu ortacii la clondir pînă la 3 dimineaţa, dă-i bătaie, dă-i bătaie, atît ştia să spună preşedintele. Se izola ostil după hîr- tiile pe care le ţinea multă vreme între degetele tăbăcite de tutun şi se uita la ele, căci nu le prea înţelegea, era şi greu de cap, şi adormit ,pe deasupra. îşi ascundea pu- 'hava faţă pe după hîrtii, şi prezenţa lui nu se semnala decît prin norii de fum gros în care se învăluia, precum şi prin duhoarea de grăsime rîncedă cu care se încăpă- 'ţîna să-şi ungă cizmele. Ce idee grozavă ar fi să-i dai la cap, să nu se mai scoale ! Sau, mai elegant, să-l desfiinţezi prin laser. S-ar pierde un ins ineducabil, care nu-şr 'ocupă postul decît datorită unei inerţii, unei toleranţe înrădăcinate, pe care zadarnic încerci s-o maschezi prin- tr-un simulacru de agitaţie. Totuşi, să faci puşcărie pentru unul ca el ! Ce-are a face ? în puşcărie sau afară, tot aia e ! Ce să mai fac şi afară ? !

Eu nu zic că Daniel gîndea „just“ în nenorocirea lui, 'fapt este că aşa gîndea, şi eu, care stăteam lîngă el şi-mi dădeam seama cum fierbe şi se frămîntă în sinea lui, nu ■puteam decît să-i raportez gîndurile cu fidelitate. Vă las dumneavoastră dreptul să-l judecaţi.

1 îl luă pe subinginer şi se duse la grajduri. Sosise cimentul şi trebuia descărcat. Dă-i bătaie, cîrîia preşedintele din uşă, cu haina pe umăr. In hărmălaia generală, nu-1 asculta nimeni. Repede, că vine ploaia.

i De saci de nylon să faci rost, Marine. Sau măcar de o prelată. De prelată am făcut, tovarăşe inginer. Bun. Aţi adus-o aici ? Trimite-1 pe Ion, fuga ! Nu, nu există ora 4. Degeaba mă

frămînt cu toate astea. Du-te la birou şi spune-i lui Moga să achite. Vă rog o iscălitură pentru descărcare. Dar a spus că se va întoarce. Da, dacă depinde de ea. Nu este ca atunci cîîid te duci la gară şi «iei trenul, la 6 vino la gară după mine, mă întorc cu trenul de 6. Pînă la 5 termin cu cumpărăturile. La 6 sunt acasă, tu mănîncă salata din frigider şi nişte mere, la 6 sunt acasă. Fericite vremurile acelea. Dar acum nu mai poate fi vorba nici de ora 6, e vorba de ani-lumină. Ani-lumină, omule, tu n-auzi ? DE ' ANI-LUMINA ! Se aşeză pe bîrnă, inima i se făcuse cît un purice. îşi scoase batista şi se şterse pe frunte, asuda ca peretele unei peşteri. Unde să punem sacii, tovarăşe inginer ? Unde vreţi. Aruncaţi-i în rîu.

Parcă n-ar fi avut destule pe cap cu plecarea Laurei. •Ziua se mai complica şi cu dorinţa violentă de a-1 plezni pe preşedinte. Dorinţa devenea aproape irezistibilă cînd îi auzea gura : „Dă-i bătaie, dă-i bătaie !“ în •timp ce el nu făcea nimic. Dispărea periodic, şi atunci ■toţi ştiau că se află la cooperativă, în odaia din fund, 5a un pahar de ceva tare, şi îl înjură pe inginer, căci nu se ferea de alţii dacă pica cineva de la gospodărie feă-1 audă. Se întorcea duhnind şi plin de o veselie rea, se lega de toţi, şi la glumele lui grosolane şi tîmpite ■nu îndrăznea să răspundă nimeni. înainte vreme măcar «erile erau clemente.

îşi micşoră viteza la maximum cînd intră în oraş, de groaza singurătăţii de acasă. Tîrîndu-se pe lingă restaurantul umplut numai de tineret, ca totdeauna, opri şi intră. De unde au ăştia timp şi bani, le dau părinţii şi cămaşa de pe ei, la vîrsta lor eu nu mai aveam părinţi demult, dădeam meditaţii, şi seara îmi cîrpeam ciorapii. Mîncam varză. Mama lor de trîntori ! Lasă-i, săracii, că l-or vedea şi ei pe dracu la vremea lor. Dintr-o înghiţi-tură îşi dădu romul pe gît. Vru să mai ceară unul, cînd îşi aminti vorba lui Zem : „Omul trebuie să sufere". Să ştie să sufere, cu alte cuvinte, că de-aia e pe lume. Las’,

că le arăt eu că ştiu să sufăr fără să recurg la otrăvuri.

La ieşire se pomeni cu roşcovanul. Pe faţa lui se citea un fel de jenă ; roşeaţa nu era un indiciu, căci era roşu de la natură, ca orice sangvin, dar respira greu şi îi •sticleau ochii. Simţi aproape o bucurie cînd îl văzu. Era singura lui legătură cu ziua de ieri, fusese şi el de faţă, văzuse şi el.

— S-a reîntors ?

întrebarea îi puse sîngele în mişcare. Se putea aşadar presupune că se va reîntoarce, că va veni curînd. Din- tr-odată o simţi pe Laura aproape. Laura nu era pierdută cîtă vreme mai credea cineva că poate se întoarce. Se agăţă de vorbele lui cu aviditate, ca de o mînă salvatoare.

— Nu, zise, n-a venit încă.

Momente ca astea trebuiau prelungite la infinit, ele făceau ca Laura să redevină posibilă.

— Ai mai spus cuiva? întrebă omul, fixîndu-1 în ochi.

Asta-1 durea, va să zică. Şefului i-o fi spus că Laura a dispărut de acasă, fără să mai pomenească în ce împrejurări. Sau chiar şeful...

— Nu e ceva despre care să vorbesc bucuros, îi răspunse morocănos.

Vru să urce în maşină, dar roşcovanul îl opri :

— Ai grijă să nu se afle, îi spuse aproape rugător, asta am vrut să-ţi spun. Voiam să te citez, dar e mai bine aşa.

Asta era deci. Mania asta de a face secrete din toate. Fii pe pace, căpitane, aici sunt şi eu de acord cu dumneata, nu era nevoie să-mi atragi atenţia. Nu-mi place postura bărbatului părăsit, care îşi plînge nenorocirea. Eşti şi dumneata bărbat şi înţelegi, ar fi ca o avuare în public a unei lipse ruşinoase, ceva ca pierderea bărbăţiei. Nu face nimic dacă nu înţelegi. La fel nu înţeleg nici eu de ce să se facă un secret din trecerea acelui vehicol ciudat. Din partea mea nu-ţi face griji. Fii liniştit, de la mine nu se va afla nimic.

Acasă, Corcoduş îl aştepta în faţa porţii.

— Au venit azi de la lumină, zise cu vocea-i behăită, privindu-1 fix. A sunat omul, a lătrat cîinele. Doamna a plecat ? întrebă, înghiţind agitat.

— Cînd se întoarce omul ?

— Mîine, zise Corcoduş şi mai făcu o încercare. Dar unde este doamna ?

Părea sincer indignat. O femeie cumsecade şade acasă cînd nu stă undeva la coadă. Se mai poate duce la o nuntă sau la un parastas, mă rog, orice altă părăsire de domiciliu fiind inadmisibilă.

— Te rog, şi nu pentru prima dată, zise Daniel răspicat, să cureţi şanţul de noroi în dreptul casei dumi- tale, căci apa de

ploaie nu are scurgere şi se îngrămădeşte la mine toată şi se revarsă pe trotuar.

Corcoduş nu putu să se aventureze şi pentru a treia oară şi se întoarse în casă mînios. Daniel îşi duse maşina în garaj şi închise poarta cu cheia. Casa se înălţa ameninţătoare, plină de umbră. Dar înăuntru era altfel de cum crezuse. In odaia de lucru a Laurei, covorul, pe jumătate terminat, de care îi fusese teamă, crezînd că nu va suporta să-l vadă şi va fi silit să-l acopere cu cearşaful ca pe un mort cu linţoiul lui, covorul, zic, era aşa de plin de Laura, atît de mult îi aparţinea ei, încît, la vederea lui, fu cuprins de o subită tandreţe. A plecat Laura, care se învîrtise prin odaie, e drept, Laura care îi vorbise, care lucra, cu care se iubea. Totuşi, ceva foarte esenţial din ea persista în covor, întîrzia în pădurea ţesută cu verde, umbla pe potecile ei ascunse ochiului. Undeva pe aproa'pe, Laura continua să-l pândească cu o copleşitoare intensitate. în preajma covorului, nu numai ■că devenea sigur de reîntoarcerea ei, dar, într-un fel, se isimţea cuprins de certitudinea că nici n-a plecat.

Intrigat, atribui la început bănuiala prezenţei ei unei ■halucinaţii. Am deraiat şi eu şi nu e de mirare. E la distanţă de ani-lumină, ani-lumină, poţi oare, omule, cuprinde cu mintea vorba asta ? Cum să fie ea aici ? Ori a rămas ceva din ea ce se dispensează de cătuşele spaţiului şi se deplasează mai repede decît lumina, decît acţiunea gravităţii chiar, despre care savanţii au început să susţină că întrece cu mult viteza luminii ? Ceva aseme

nea gîndului, care circulă fără obstacole. Nu, nu se poate. Pesemne oi fi căpiat de tot. Ia să ies de aici.

Se duşe în curte. Senzaţia apropierii ei se mistui şi- nu reveni cită vreme trebălui prin curte. Se reîntoarse în casă. La intrare, nimic. Traversă holul. Tot nimic. Vidul. Odaia cu bufniţe păru mai clementă. Nu era pustie de tot, aerul îl învăluia binevoitor, nu s-ar fi putut, spune că Laura era de faţă şi aici, dar se afla pe pragul de a fi, devenea posibilă. Intră în odăiţa alăturată, unde era instalat războiul de ţesut. Prezenţa ei îl învălui în- tr-un fel atît de neîndoielnic, încît îi zdruncină orice rezistenţă şi orice raţiune. Iarăşi şi iarăşi simţi pămîntul lunecîndu-i de sub picioare ca un covor rulant şi nu-i trecu de tot ameţeala nici cînd se aşeză pe scaun. Ar trebui să consult un specialist, m-am

deşurubat, sau ce Dumnezeu,? Uite şi acum, am impresia că floarea aceea galbenă ieri nu era aici. Mîine îmi iau o zi concediu şi mă reped pînă la Braşov. Dar şi specialiştii ăştia sunt nişte şarlatani. Să nu-ţi dai sufletul pe mîna doctorilor. Un ficat, o splină, piciorul, hai, fie. Treacă de la mine, cum s-ar zice. Dar propriul tău eu pe mîna acestor măcelari pompoşi, a acestor nefericiţi plini de ignoranţă ! Sub etichetele lor, nimic decît confuzie şi suficienţă. Să te fereşti de indivizii aroganţi şi plini de gomă. De Mafia Celor Care Vor Să Pară Deştepţi ! Ăştia mi-s doc- 'torii şi scriitorii ! A d’autres, cum spunea fie iertatul Candel, cînd te scuzai la lecţia de franceză că ţi s-a furat caietul. A d’autres ! Şi, totuşi, floarea asta galbenă... uite ce-am ,să fac. Ca să mă liniştesc, am să pun un semn aici.

Luă de jos un fir roşu şi îl înnodă cu ajutorul unui ac pe marginea covorului.

A doua zi, între răcnete şi dă-i bătaie, dorinţa de a-1 plezni pe preşedinte şi descoperirea nimicitoare că ţeava de la irigaţie a crăpat în mai multe locuri, şi nici urmă ide instalator pe teren, ba nici aiurea, îi ieşi din cap povestea cu firul. în drum -spre casă fu ispitit să se oprească la restaurant, dar se stăpîni. Era foarte mîndru de asta. Cel care se supune pe sine, acela poate supune lumi. Deocamdată nu se prea zăreau lumile acelea despre care ar fi fost vorba să le supună, dar poate se vor ivii

<cu timpul. Am să uit de toate pînă joi, bine că m-am convins că sunt un bărbat cu voinţa nestrămutată şi asta trebuie să-mi ajungă pînă una-alta.

Poarta de fier se deschise cu scrîşnete cumplite. Strigoiul de la Canterville iar n-a uns ochiurile lanţului cu uleiul recomandat de copiii proprietarului american. în curte, vid, ca de obicei. In hol, Sahara, fără nici un cactus. în odaia de zi, bufniţa zîmbea oleacă, veni motanul, zîmbea şi dumnealui pe sub mustaţă. Dar în odaia Lau- rei o fi oare terenul solid ? Nu, nu prea. Podeaua cam alunecă, cînd calci, te dai parcă cu patinele. Se trînti Iute pe scaunul din dreptul covorului, să nu fugă şi el, şi ochii îi căzură pe firul roşu. Mai să-l doboare şocul cu •scaun cu tot. După valul de frig, îl luară căldurile. Nu prea mult, dar se ţesuse la covor. Patru sau cinci rîn- duri deasupra semnului lăsat de el.

Va să zică, aşa. N-a plecat, a fost tot aici prin casă. "Ori revenea zilnic pentru o oră, două. Şi, pe măsură ce zilele

treceau, covorul se ţesea înainte.
*

Şi, totuişi, s-a aflat pînă la urmă. După un răgaz de vreo două săp⁽tă‘mîni, a început lumea să şuşotească. Ori că roşcovanul n-a mai răbdat şi i-a spus ceva nevestei, ori că ştirea a dat ocol ţării prin poet şi şoferul său, destul e că a ajuns îndărăt acolo de unde a plecat. Corcoduş nu-şi mai încăpea în sacul lui de piele zbîrcită. Două lucruri îl supărau mai cu seamă, primul că vecinul lui refuza să-i spună da ori ba, şi al doilea era că nu se ştia bine dacă întîmplarea asta era ceva de ruşine, ori, dimpotrivă, putea aduce inginerului o mare cinste. Toate încercările lui de a-1 trage de limbă se dovediră •zadarnice. Domnule inginer, se vorbeşte că... Vezi-ţi de treabă, domnule Corcoduş, mai lasă bancurile, domnule Corcoduş. Corcoduş îşi sporea ofensivele, spunea că jp s-a spart stropitoarea şi nu se mai aduc altele la „Fierul", se înfiinţa întruna să ceară stropitoarea împrumut, pînă cînd Daniel i-o făcuse cadou cumpărîndu-şi alta, nouă. După capitolul stropitoare, urmară foarfecele de grădină, roaba apoi, şi mereu altele, pînă cînd Daniel
138
adoptă sănătosul obicei de a-şi ţine poarta încuiată tot timpul. Dacă se întîmpla să-l acosteze cineva pe stradă, să-l întrebe de Laura, spunea că e bine, mersi. De se aventura vreunul să-l atace direct, că cîr, că mîr, eu unul nu cred să fie o vorbă adevărat din tot ce se pălăvrăgeşte, dar, vedsţi, lumea vorbeşte şi se născocesc bazaconii de tot felul, cum că doamna ar fi fost luată de ăia, cu’r. le zice... Atunci îi spunea foarte liniştit, dom-nule cutare, se vede că dumneata ştii mai multe clecît ■mine. Pe Irina o informase că Laura e plecată la băi. Dacă vrei să ştii exact, la Călimăneşti. Mie, ca unei vechi prietene, îmi poţi spune adevărul, ştii că eu nu umblu cu vorbe, d? la mine nu iese. Păi ţi-am spus, iubito, tu ce crezi, că în Cosmos se pleacă mai uşor decît la Călimăneşti ? Irina îl privi cu zîmbetul încărcat de subînţelesuri, o strîmbătură pe care a detestat-o întotdeauna la femei, şi care ricoşa de pe faţa lui zăvorită.

Multe s-au mai sporovăit şi în jurul clondirului prezidenţial din satul Joseni despre dispariţia Laurei. Neobişnuitul este fără greş interpretat ca ceva subversiv de către cei drept-credincioşi, mai ales la ţară. Preşedintele fu bineînţeles de părere că era ceva deocheat în toată întâmplarea. I-a spus-o şi lui, dar numai o dată

:

— Crezi că nu ştiu cine eşti, nevasta dumitale, chipurile cucoana, s-a înhăitat cu nişte spioni şi a şters-o cu ei.

Răspunsul fu scurt, dar memorabil.

Daniel socoti că a sosit momentul mult rîvnit şi-i declanşă fără martori un cîrlig în falca dreaptă, răstur- nîndu-1 grămadă în spatele grajdului.

— Aşa, zise Daniel. Află acum că, în primul rînd, pentru dumneata, nevasta mea nu este „chipurile cu- coană“, ci doamna inginer Coroiu. Asta-i una la mînă. în al doilea rînd, dumneaei nu este, slavă Domnului, subalterna dumitale, să-ţi dea socoteală pe unde umblă.

Cu faţa de ceară, preşedintele se ridică, pipăindu-şi falca.

— Asta ai să mi-o plăteşti, spuse liniştit.

— Fă plîngere, spuse Daniel şi mai liniştit, şi vom discuta atunci şi despre afacerea cu cei o sută douăzeci şi patru de porci îngrăşaţi pe sub mînă.

139

La care preşedintele se linişti de tot. Cîteva zile mai umblă cu un ochi tivit frumos cu negru, cum au unii ciini buldog monoclu negru din născare. Pe urmă se aşternu pace peste toată afacerea.

între aceste evenimente, covorul de pe războiul de ţesut se lungea văzînd cu ochii. Principese, cavaleri, turnuri şi turniruri, ciobănaşi cu oi, ciini şi miei, prinţesa cea tînără care devenea şi revenea tot mai frumoasă, poveste urmărită de Daniel cu o curiozitate crescândă. Pînă la urmă păru că se pune la cale o nuntă. Bineînţeles, prinţesa cea tînără era cea care se mărita, dar cu cine, Doamne ? Avusese loc deunăzi o mare luptă cavale- rească, o întrecere cu lancea, sabia şi cercul, pentru a cîştiga mîna ei, asta o înţelesese el din cele ţesute. Desfăşură covorul lung acum de mai mulţi metri şi se uită la chipurile peţitorilor. Se înfăţişau acolo prinţi şi cavaleri care de care mai falni'ci şi mai arătoşi. îi plăcea mai ales unul gătit ca pentru vînătoare, cu o scurteică verde strîn- să pe talie şi o pălărioară cu pană lungă de fazan. Aştepta zi de zi încheierea povestirii, ca un copil. Alte lucruri mai de seamă nici nu se întîmplau. Mai dispărea motanul cîtşodată, îşi mai lua valea şi căţeaua cînd putea, strecurîndu-se printre picioarele celor ce intrau pe poartă, ca să se întoarcă pe urmă penitentă şi udă leoarcă, dînd din coadă, după ce se

bălăcise în rîu. Căţelele erau la mare preţ în primăvara aceea. Mau, cînd revenea, nu era nici penitent, nici cu blana udă. Aşa-s miţele, intră pe horn, ies pe sub gard, coboară în curte din po- durile altora, se furişează te miri pe unde, apar pe ne- aştepte şi nu dau nimănui socoteală de isprăvile lor. Tu, Mau, eşti leit ca Laura, exact ca Laura eşti, măi Mau, măi ! Motanul torcea şi dădea din coadă ca un cîine.

*

Sosi şi ziua plecării. Cari turnă ulei proaspăt în opaiţul înţeleptului de piatră albă. Zem şi Pand apărură subit, cu hainele lor sclipitoare, şi-i dădură şi Laurei un veşmînt la fel.

— Parc-aş visa, spuse ea.

— Iată ceva ce n-a fost elucidat încă, opină Zem.

Urmaţi de Cari, coborîră în piaţă. Din templu se strecură aceeaşi tainică melodie, siluetele învăluite şe- deaua pe covor, cufundate în gînduri. Nu era totuşi nimic la fel ca prima dată.

Căci era o altă dimineaţă. Casele care crescuseră în amintirea ei laolaltă cu tăcerea din ele acum păreau şi mai moarte, ca nişte cripte părăsite. Puntea de frînghii nu-i mai pricinui nici o teamă. Numai munţii îşi păstrau prezenţa orbitoare, respirînd răcoare şi lumină. Semănau aşa de mult cu eternitatea, încît puteau fi confundaţi cu ea.

Cari îi atrase atenţia să nu se lase descumpănită de cele ce va vedea acolo unde pleca. O ora* de împăcare, spunea el, face mai mult decît toate născocirile minţii. Zem surise. „

— Toţi sfinţii sunt reacţionari, zise.

Cari -spuse că el nu este un sfînt. Pand fu de părere că sfinţii sunt, dimpotrivă, revoluţionari, pentru că resping lumea în care trăiesc, oricare ar fi ea.

Toţi trei îl îmbrăţişară.

— Nu vreau să mă despart de tine, Cari.

— Nu te vei mai despărţi de mine.

Întîrzie lîngă el, stingheră. îndărătul ei, simţi munţii suflîndu-şi răcoarea acidă şi sclipitoare, umplînd-o de prezenţa lor pînă la ultimele cute ale fiinţei.

Intraţi în vehicol, mai zăboviră o vreme şi se uitară la Cari, oprit în soare cu mîinile împreunate. După ce porniră, descriseră întîi cîteva cercuri lente şi largi deasupra munţilor.

— în cinstea lui Cari, zise Zem. Peste cîteva minute, călătoria noastră începe. Urmează să ne debarasăm de trup.

— Prin ce mijloace ?

— E foarte simplu : ne punem la priză, o lămuri Pand.

îşi prinse un cordon, terminat printr-un conector, de încheietura mîinii stingi. Introduse stecherul în priza din perete şi începu * imediat să dispară ca praful supt de aspirator. Întîi i se topi mîna cu conectorul, apoi braţul şi umărul, urmă restul corpului., Vîrfurile argintii

141

ale încălţărilor mai zăboviră puţin a regret parcă, apoi dintr-o smucitură dispărură şi ele. Deasupra butonului de lîngă priză se aprinse o lumină verde, se declanşă bî- zîind un alt mecanism, şi Pand începu să se refacă. Mai întîi i se umplură vîrfurile pantofilor, apoi corpul, capul şi mina, în ordine inversă.

— Cari m-a învăţat să nu mă mir de nimic, spuse Laura, dar nu mi-a spus cum să pătrund în tainiţele inteligenţei voastre. Aş vrea mult să ştiu cum îi funcţionează mecanismul.

— Uite, Laura, răspunse Zem, nu stă în puterea noastră să te facem mai deşteaptă decît eşti. Omul devine mai înţelept prin experienţă şi meditaţii, dar nu mai ager la minte decît este. Asta nu are însă nici o însemnătate. Există nebuni cu intuiţii de geniu şi înţelepţi înzestraţi cu o inteligenţă rudimentară. Nu este vorba să-ţi transcenzi posibilităţile avute din naştere, ci să le echilibrezi spre binele tău. în legătură cu desfăşurările de adineauri, îţi pot spune doar atît : locuitorii pămîn- tului — vorbesc de cei mulţi, neiniţiaţi în transmutări esoterice — sunt legaţi de trup în mod permanent, iar noi, în anumite ipostaze, ne putem dispensa de el atît prin mijloace spirituale, cît, mai ales, în felul mult mai comod pe care l-ai văzut. Ne eliberăm bioundele, dema- terializîndu-ne prin mijloace mecanice.

— Biounda este sufletul ?

— Biounda nu este încă suflet, ci tot un înveliş. Sufletul are o formulă infinit mai complicată, care nu este în posesia noastră şi nici nu ştim dacă va fi vreodată.

— De ce ne dematerializăm ? Pentru că trupul n-ar suporta viteza dezvoltată de navă ?

— Nu vitezei, ci duratei în timp a călătoriei nu i-ar supravieţui corpul, miilor de ani cît durează drumul între planetele noastre.

Pentru un lung moment, ea rămase atît de descumpănită,

încît i se opri curentul gîndurilor.

— Nu te zbuciuma, îi spuse Pand, căci bioundele trăiesc în afara timpului, încearcă să-ţi dai seama că timpul nu este decît un spaţiu permiţînd desfăşurarea mişcării, în spaţiu te poţi deplasa în orice direcţie, nu-i aşa ? Ei

142

bine, în timp se întîmplă la fel. Trupul nu se poate mişca în orice direcţie în timp, ci numai într-un singur sens : aşa cum par să se desfăşoare întîmplările în timp, adică în sensul aparent al evoluţiei lor. El nu poate lua o direcţie contrară, căci ar întîlni în cale nenumărate obstacole materiale, s-ar lovi de fel de fel de fapte împlinite şi solid instalate, spaţiul ar fi ocupat de alte des- făşurări, ar găsi porţi încuiate la orice pas. Pentru bio- unde însă nu există asemenea piedici, aşa cum ele nu se aşează nici în calea gîndului. Biounda se mişcă cu uşurinţă egală atît în sensul cursului evenimentelor, cît şi de-a-ndaratelea, adică împotriva lui. în felul ăsta, reîn- torcîndu-te pe pămînt în chip de biounde, poţi ajunge îndărăt chiar la momentul plecării sau oriunde înainte. Sau după, bineînţeles.

— Atunci ce rost mai are nava ?

— Nava serveşte la deplasare. Nu e vorba numai de o deplasare în timp, ci şi de una în spaţiu. Biounda nu se propagă în vid, ea are nevoie de un vehicol pentru deplasarea în Univers.

Jos, pămîntul se învăluise într-o mantie de vapori luminoşi : rare piscuri străpungeau oceanul aburilor îmbibaţi de soare.

— Curînd ne vom îndepărta de pămînt, zise Zem. Pand, te rog, pune-o pe Laura la priză.

Iar începu zbîrnîitul ca de aspirator, şi în mai puţin de două minute, corpul i se topi. Ceva din ea putu to- ' tuşi să strige după ajutor, căci Pand o auzi. La apăsarea butonului, lumina verde se reaprinse şi începu inversiunea procesului. Tiparul invizibil se umplu cu Laura. Şedea pierdută, fără grai şi lacrimi, cu capul atîrnînd ca o floare ofilită.

— Ţi-e rău ?

Ea îşi ridică faţa. îşi trecu mîna peste obraji şi respiră adînc d° cîteva ori.

— Puteţi reîncepe, sunt gata.

Pand încercă un sentiment vag de regret. îi părea rău că ea suferă şi că el n-are s-o mai vadă multă vreme. Şi îi părea rău şi după propria lui putere de a regreta, despre care ştia că are s-o

piardă curînd. Bio- undele nu ştiu să regrete.
143

— Ai început să emiţi unde foarte stranii, neortodo- xe chiar, îi spuse Zem. Bagă de seamă.

El nu răspunse. O puse din nou pe Laura la priză, ti'ecură apoi, şi el şi Zom, prin aceeaşi procedură.

Pentru Laura, degajarea de trup avu loc cu zdruncinături puternice, ameţeli şi greaţă. Încercă să-şi stăpî- nească vibraţiile expjosive, dar năpraznica învolburare o izbi de toate colţurile navei, de geamuri, de podele. Se zbătea ca o pasăre doborîtă.

— Să nu mă luaţi în seamă, îi rugă.

Dorinţa de a se agăţa de ceva ca de un mîner spre a se apăra de puterea şocului crunt care îi zguduia întreaga fiinţă subzistă în chip de reflex, ca şi nevoia de a plînge. Nici trup, nici lacrimi, îşi spuse, şi cineva rămase cuprins de un regret nelămurit. înţelese că probabil ea era cea care regreta, ca şi cea regretată, sau că îşi aminteşte că în asemenea cazuri ar fi simţit ea însăşi un regret şi se uita acum la un eu al ei virtual, copiat din trecut, care resimţea păreri de rău. Aşa trebuie să fie cînd mori şi pierzi forma vasului care te ţinuse adunat. Zbuciumul şi fierberea se mulcomiră, se desfăcură în cercuri concentrice, pornind din sîmburele fiinţei ei înspre margini, prelingîndu-se domol pe catifeaua pereţilor. Cînd se linişti de tot, simţi o pace şi o uşurare ca în mijlocul celor mai reuşite meditaţii.

Numai atunci îşi dădu seama că vede. Nu cu privirea îndreptată într-o direcţie anume, ci în toate direcţiile ; vedea pe toate geamurile deodată panorama unui univers perceput sub aspectul vitezei.

— Nici un aspect nu este mai veridic decît un altul, auzi deodată vocea lui Cari. în definitiv, materia pe care o vezi şi îţi pare inertă nu este decît o ficţiune as- cunzînd o furnicare de particule ce se deplasează cu o viteză de neînchipuit. Vederea nu captează decît o imagine condiţionată dintre nenumăratele posibile.

Universul văzut acum era lichid. O lume curgînd în fîşii fără număr, extrem de rapid descrise de planete năvălind unele după altele în chip de virgule de lumină mobile şi lungi, un alfabet „Morse" cu sensul nedescifrat, un. iureş, un mesaj uluitor năvălind spre ei fără odihnă. Prin ploaia de focuri se aprindeau la intervale

lumini orbitoare de zecimi de secundă, cînd vreo planetă apropiată fulgera subit umplînd hublourile cu înmiită strălucire. Planetele îndepărtate se vedeau vreme mai îndelungată, sub formă de elipse sau cercuri, ca nişte inele de lumină, pentru că li se percepea dintr-odată întregul traseu pe orbită, aşa cum se văd farurile automobilelor în chip de dungi luminoase pe fotografiile nocturne cu expunerea lungă. Ce calcule nesfîrşite sunt necesare ca să treci cu viteza asta printre atîtea miliarde de planete în mişcare, fără să te ciocneşti cu nici una din ele.

— De asta avem calculatoare, o lămuri Pand.

— Şi inelele acelea de foc ce sunt ?

— Planete descriindunşi orbitele. Nu uita că nu le vezi în timp, căci pentru noi timp nu există. Le vezi sub un aspect mai apropiat de cel al eternităţii.

Şuvoaie instantanee, subţiri şi albăstrui, indicau trecerea planetelor cu atmosferă. Cîteodată, o ciocnire părea inevitabilă, însă în ultima frîntură de secundă avea loc 6 deviere, cu o precizie pe care nici un reflex nu ar fi putut-o realiza.

Treceau şi prin spaţii unde nu se întîmpla decît negrul absolut. Ce-ar fi dacă nava s-ar defecta tocmai acum ? Nu am cădea, ar fi exclus. Ne aflăm în afara oricărui cîmp gravitaţional, la punctul zero. Şi, bineînţeles, nu există nici curenţi de vreun fel care să ne baloteze ca pe o minge. Nava ar subzista pînă la sfîrşitul vremilor, nefiind expusă la nici un uzaj. Şi noi ?

— Noi am rămîne închişi aici, căci pereţii vehico- l'ilui nostru sunt impermeabili. Şi chiar dacă am putea ieşi din el, undele noastre nu s-ar propaga în vid. Nemuritori fiind, am subzista o veşnicie, captivi ai întunericului şi nefiinţei. O defecţiune a navei este imposibilă. Pentru fiecare dintre piesele vehicolului există şase sute de altele de schimb şi prima din ele ar intra auto-^ mat în funcţie în cazul unei defecţiuni. încă nu am avut nevoie de a recurge la nici una. Una din aceste piese are o durată de mai multe sute de ani.

— De unde o ştiţi ?

— Aşa reiese din calculele computerelor noastre.

— Şi cum se numeşte planeta voastră ?

— Clamidora 6830.

— De 'ce tocmai 6830 ?

— Noi am constatat pina azi existenţa a 6829 de lumi suprapuse lumii noastre, polarizate în acelaşi cîmp de virtualităţi, intr-un complex căruia i-am dat numele de Clamidora.

— Şi puteţi trece în vreuna din ele ?

— Prin mijloace mecanice, nu, pe căi spirituale, da. Cari ne-a învăţat cum. E vorba de 97328^{24}.80077.CAPS + 71/$^{3'1}$, zise Zem.

— O depăşeşte, îi aminti Pand.

— Iertaţi-mă, se scuză Zem. Dormeam.

— Zem vorbeşte în cifre chiar şi în somn ?

— Asta e forma spiritului nostru, preciză Pand.

— Prin cifre puteţi exprima orice ?

— Nu orice. Multe stări de spirit, nu. Apoi, e foarte greu să calculezi coeficientul tuturor cauzelor şi efectelor unei stări de lucruri date, căci ne lipsesc informaţiile. Mai există şi altele care nu se pot calcula, de exemplu ritmul înrîuririlor care. nu pleacă de la sistemul nostru. Din tot ce există, cel mai incalculabil este Cauza Primă, împreună cu lucrările sale.

— Dacă am înţeles bine, această Clamidoră ar fi o planetă de suprafaţă relativ la celelalte 6829 de lumi cărora li se suprapune.

— O planetă de suprafaţă ? Poate vrei să spui, una evidentă pentru tipul nostru de a fiinţa. Pentru toţi ceilalţi, lumea lor este şi ea evidenţa de suprafaţă. A noastră se află pe unul din planurile numerotate de la 4 în jos. Pentru capacitatea voastră de a petrece dimensiunile, bineînţeles.

— Şi fiecare din Clamidorele suprapuse şi evaluate pînă azi la şase mii opt sute treizeci îşi are sistemul de planete corespunzătoare şi sateliţii proprii, altele decît cosmosul nostru, pe o scară la fel de întinsă ca şi universul care ne cuprinde pe noi ?

— Aşa spun calculatoarele.

Gîndindu-se la toate astea, Laura rămase cufundată într-o meditaţie care dură mai mulţi ani. Apoi îl întrebă pe Pand ce distanţă este de la pămînt la Clamidora lor.

— Lumea voastră şi a noastră se află pe acelaşi plan, cum se spune, pe aceeaşi lungime de undă : nu ne des

parte decît distanţa lineară curbă. Ieşind din galaxia voastră,

vom traversa nenumărate alte galaxii ,pînă ajungem acasă la noi.

Iarăşi trecu mult timp pînă ce realiză cele auzite. Se concentră cu gîndul asupra imensei noastre galaxii, îşi aminti de nesfîrşitul număr al planetelor văzute, unele dintre ele locuite, încercă să-şi imagineze cum arată fiinţele care trăiesc acolo şi locurile care le sunt dragi şi familiare.

— Vezi planeta aceea mică de sub steaua roz ? întrebă Pand. A şi trecut între timp. Este locuită de cele mai tîmpe fiinţe din cîte se pot închipui, asemănătoare cu dinosaurul, dar infinit mai sălbatice decît acele ier- bivore. Nu fiumai că femelele lor îşi devorează copiii, dar îşi înghit şi propria coadă şi nu observă decît atunci cînd le apucă crampele la stomac. Ei bine, într-o zi vor deveni fiinţe inteligente, frumoase şi foarte sensibile la poezie şi metafizică. îşi vor afla calea şi ele.

— Orice fiinţă evoluează ? Nu există deşeuri ?

— Există fiinţe lipsite de dorinţa de a evolua. Ele nu sunt înzestrate cu vitalitatea transcendentă pe care noi o numim vadio. Şi pe pămînt intervin, la anumite intervale, perioade de mari depresiuni, cînd majoritatea fiinţelor se pierd în felul ăsta. Nu am putut calcula ritmul şi cauzele lor. Fiinţele inapte de a supravieţui uzajului prim pot fi considerate ca deşeurile Universului. Ele se dizolvă în altceva : energie electrica, forţă gravitaţională, magnetism ,şi altele asemănătoare.

— Drept pedeapsă ?

— Nu ca pedeapsă, ci prin forţa lucrurilor, ele fiind lipsite de energia necesară lungului şi anevoiosului proces de evoluţie condiţionînd supravieţuirea.

Răspunsurile lui Pand îi dădeau material de gîndire din belşug şi timpul trecea înregistrat numai de crono- metrul cosmic de la bord, pe care ea nu putu să-l citească. Odată îl întrebă pe Pand cît timp a trecut de la plecarea lor şi el îi spuse că peste opt sute de ani. Fiica pămîntului se cutremură. Daniel dispăruse de mult de pe faţa pămîntului, şi din toate cîte ştia ea că există în lumea ei, cine ştie ce-a mai rămas. Popoare mari şi imperii, toate s-au dus în fum.

— în clipa de faţă, Daniel nu mai există aşa cum îl ştiai, dar asta nu are însemnătate. Timpul pe care ţi-1 doreşti se va reface la momentul oportun, o lămuri Zem.

Dormeau mult, şi cite cincizeci-şaizeci de ani în şir. In timpul somnului, debitul lor de energie se reducea la minimum şi vibraţiile lor se răreau la trei-patru pe secundă de la cele trei mii din starea de veghe. Din pricina acestor perioade de odihnă totală, locuitorii din Cla- midora nu îmbătrîneau niciodată. Cînd undele, complet refăcute, înzestrate cu vitalitatea şi elasticitatea lor primară, se uneau din nou cu trupul, avea loc un proces de regenerare care îi asigura trupului o viaţă foarte lungă.

Intr-un rînd, îşi aminti de ultima ei imagine văzută în oglindă ; o femeie blondă de aproape 40 de ani, cu ochii căprui plini de viaţă, cu riduri în jurul gurii. Da- că-şi amintea bine, avea cîteva riduri şi pe frunte. Era parcă i-ar fi povestit altcineva despre lucrurile astea şi despre felul cum o întristase trecerea anilor, înscrisă pe faţa ei.

— Aş vrea să-mi reiau trupul pentru cîteva clipe, spuse, ca să mă uit într-o oglindă.

— Concentrează-te foarte intens cu gîndul asupra fotoliului ăstuia şi încearcă să-ţi închipui că şezi în el, îi spuse Pand. Mai întîi însă dezbară-te de noi, căci undele noastre s-au împletit şi s-au încurcat unele cu altele.

Laura îşi suspendă văzul şi se concentră aşupra celor spuse. Pand se materializă şi el şi emise asupra scaunului un curent de raze. Apărură întîi picioarele Laurei, dar unul din ele avea o formă curioasă, căci se vedea crescînd din el un alt picior, străin.

— Ia uite la piciorul ăsta, exclamă Zem, este al meu ! Separaţia nu s-a produs bine. Laura nu s-a concentrat destul. Ia-o de la început, Laura !

La cea de-a doua materializare se văzu cum se desprinde piciorul lui Zem de al ei şi dispare. Constată apoi că pantofii îi erau prea mari şi taiorul prea lung. Pand vrăji pe perete o fîşie de oglindă. Oglinda arăta un chip de fată de vreo 20 de ani, vag cunoscută. îşi ridică o mînă, fata din oglindă o ridică şi ea pe a ei. Cînd se strîmbă la ea, fata îşi încreţi şi ea pielea de pe nas. Unde

te-am mai văzut, fată, în ce album cu poze vechi ? Ia te uită la hainele astea cum atîrnă pe mine !

Dintr-un sertar, Pand aduse la lumină o mulţime de mătăsuri

uşoare ca fumul, în toate nuanţele curcubeului, şi în altele, imposibil de numit. Culorile noi o consternau, o ameninţau ca prăpăstiile, şi se feri să se uite la ele. îşi vîrî mîna în. teancul de ţesături aproape impalpabile, cu o senzaţie de voluptate, şi trase afară o hlamidă albă. Zem se materializă şi el, se regăsiră întrupaţi toţi trei. Zem propuse ca să sărbătorească întinerirea Laurei. Pand opină s-o facă potrivit obiceiurilor pămîn- teşti, căci şi acolo se pot învăţa cîteva lucruri bune.

Băură dintr-un suc de ananas uşor fermentat. (Zem materializase o vagă amintire din Filipine.) îşi îngă- duiră o brumă de ameţeală terestră, ca nişte călugări dintr-un ordin sever, care beau şi ei un pahar de vin bun de ziua Papii.

— Ce-ar spune Cari să ne vadă ?

— Ia uitaţi-vă acolo !

în dreptul bordului de control adia o dîră de fum. Se topi, reveni, se închegă, închipuind o faţă şi un zîm- bet. Cîteodată faţa şi surisul se despărţeau, apoi se contopeau, se pierdeau ca işterse de o adiere, reveni pînă la urmă faţa, cu zîmbetul aşternut pe ea, apropiată şi sigură.

— Eşti Cari ?\

— Sunt numai o iluzie.

— Eşti sau nu Cari ?

-— Mă .poţi numi şi aşa, dar el nu mai este accesibil. Ciclul său s-a sfîrşit de o mie de ani, totuşi el este acela care m-a trimis.

— Dacă te-a trimis el, tu nu eşti Cari. Ori există mai mulţi Cari ? întrebă Laura.

— Gîndul omului este o clipă din el. Poate fi unul, poate fi o mie. Ce importanţă are ? Tot el este.

Pand veni în ajutorul Laurei.

— Egalitatea unităţii cu pluralitatea este o problemă care pe Laura o transcende deocamdată, zise.

Figură cu conturul decis acum, Cari persista nemişcat în faldurile sale portocalii.

— Sunt atîtea pe care nu am să le înţeleg niciodată, zise ea cu tristeţe.

— De cînd ai plecat, nu ai putut învăţa prea multe, o consolă Cari. Pentru evoluţie nu se socotesc anii petrecuţi în chip de bioundă. Starea ondulatorie presupune suspendarea ciclului, ca

şi somnul. De aceea nu vreau să pierd nici eu acest prilej pentru a vă ruga ca, în limitele posibilului, să petreceţi cît mai mult din timpul vostru nedespărţiţi de trup prin alte mijloace decît prin meditaţie. Bineînţeles, în afară de perioadele ca cea prezentă, cînd dematerializarea este necesară pentru supravieţuire. Să nu uitaţi însă că perfecţiunea nu se atinge prin mijloace mecanice. Pentru cel ce a străbătut muntele urcîndu-i potecile şi cercetîndu-i tainiţele cu mare trudă, înălţimea atinsă cu sacrificii uriaşe va însemna altceva dedît pentru trîndavul plin de plictis şi huzur care o priveşte din zbor şi ceea ce vede nu este pentru el decît o privelişte fugară şi fără însemnătate. Iar Laura să nu-şi piardă răbdarea. Va veni vremea cînd şi ea va fi ca şi voi. Francisc a ştiut'de ce îl numeşte frate pe lupul din codru.

— Eu nu sunt decît sora pisică, zise ea înveselin- du-se. Mai spune-ne despre Francisc.

— El a rămas în atmosferă luptînd pentru purificarea ei.

— Odată, cînd mă dusesem într-un muzeu pentru un binoclu, zise Pand, am dat de pictura unui francez, intitulată Casa Spinzuratului. înfăţişa o clădire veche .şi dărăpănată la marginea unui orăşel, în mod vizibil părăsită şi evitată de lume. Artistul o simţise şi fusese în stare să redea cu penelul atmosfera de degradare spirituală ce apăsa peste casa aceea cu povara unui blestem.

— Locuitorii pămîntului şi ai altor planete, reluă Cari, dacă şi-ar da seama cît rău pot pricinui gîndurile lor abjecte încă multă vreme după trecerea lor, s-ar strădui să se ridice spiritualiceşte. Căci gîndurile emanate întruna de ei trăiesc mii de ani după încetarea vieţii lor terestre. Absorbirea gîndurilor în sînul economiei cosmice este un proces lent şi anevoios. Unor spirite alese le revine sarcina de a încerca să cureţe eterul de acele reziduuri otrăvitoare. Căci fiecare vietate care gîndeşte lasă o amprentă asupra atmosferei ca pe o iscălitură. Gîndul, multă vreme după ce a fost emis, continuă să

existe ca fiinţă capabilă să raţioneze singură pe propria ei lungime de undă, adică la nivelul spiritual la care a luat naştere. De aceea, a umple atmosfera cu gînduri rele şi vorbe de ocară este o crimă. Chiar dacă cei mai mulţi pâmînteni nu devin conştienţi de existenţa fiinţe- lpr-gînduri, acestea sunt susceptibile de a împrumuta învelişului exterior al planetei o

calitate decisivă, faţă de care locuitorii ei nu rămân insensibili. Crimele se înmulţesc pe măsură ce această, s-o numim ideosferă a noastră, se încarcă tot mai mult cu gîndurile ucigaşe şi amintirea faptelor violente şi sîngeroase care se adună acolo. Exalările execuţiilor, ale scenelor de tortură, ale blestemelor şi pornirilor de violenţă rămîn toate în apropierea noastră şi ne contaminează mediul în care ni se scurge viaţa. Pe lingă aceste fiinţe-gînduri vătămătoare, eterul e populat şi de multe alte forţe vii, unele benigne, altele răufăcătoare.

— De ce trebuie să existe forţe răufăcătoare ?

— Binele şi răul nu există de sine stătătoare. Pe aceeaşi linie ondulatorie ele sunt dispuse în aşa fel încît răul nu este decît o cotitură a binelui, iar binele, la rîndul său, e o cotitură- a răului. Unul fără celălalt nu pot exista, amîndouă fiind aspectele sau etapele uneia şi aceleiaşi continuităţi.

— Un mare poet spunea...

— Că Creatorul este o fiinţă demonică şi prăpăsti- oasă ? El poate avea toate epitetele, de aceea este inutil de a-i da vreunul.

— Iată-ne întrupaţi eu toţii ca în ziua cînd ne-am despărţit, zise Cari.

Zem turnă vin în pahare.

— Bea cu noi un pahar în amintirea vremilor de atunci, îi spuse.

Cari luă paharul în mînă.

— Zadarnic aş mai încerca să reînvii nostalgiile pământene, zise. Dacă mai regret ceva, este regretul. Căci este frumoasă şi viaţa pămîntească dacă nu te grăbeşti aşa cum m-am grăbit eu. Mulţi ajung la eliberare pe drumul lung şi întortocheat, eu însă nu mi-am permis toată viaţa să mă opresc, de parcă eram minat cu biciul. Nu pentru mine erau fetele mlădioase ca trestia de bam

bus, nici cîntecul şi vinul, nici jocul de sărbătoare. Aspecte, năluciri, aşa îmi spuneam, toate astea nu-s decît năluciri. Da, năluciri erau, dar ele ne-au fost dăruite pentru delectarea noastră, pentru bucurie. Ei, aşa mi-a fost scris să trăiesc, şi pace !

— Ai dori să-ţi mai duci o dată viaţa pe pămînt, ca să redobîndeşti acele bucurii pierdute ?

— Uneori chiar şi pe zei îi cuprinde nostalgia de a se întrupa şi a se amesteca printre oameni, aşa cum oamenilor care trăiesc în belşug li se mai întîmplă să se uite cu jind la cirul din blidul săracului. E drept, zeii sunt pofticioşi, eu însă am părăsit de mult etapa cînd părerile de rău mai erau posibile. Dacă îmi îngăduiţi un sfat, v-aş spune totuşi să fiţi mai puţin grăbiţi şi nerăbdători decît am fost eu. Grădinarul se bucură cînd te opreşti să-i admiri florile la care a lucrat cu dragoste şi rîvnă.

Vorbea cu vocea scăzută, şi ultimul cuvînt fu abia mai mult decît o suflare. îl văzură cum se subţiază go- lindu-se de substanţă şi rămîne străveziu ca un pahar. Forma goală mai zăbovi puţin în chip de salut şi se sparse cu un clinchet mic.

Ei mai întîrziară în trupurile lor. Viteza scăzută a navei le îngădui să se prelingă peste ei amurgul vioriu al unei planete care plutea alături, înconjurată de un inel de foc. în sclipirea fugară şi blîndă, Pand nu era decît un bărbat de o nefirească frumuseţe şi Laurei îi fu teamă să-l privească, cuprinsă cum era de o stinghereală cu totul pămîntească. Se simţi asaltată din partea lui de o senzaţie asemănătoare cu o ploaie fierbinte.

— Pare că ar fi timpul să ne dematerializăm, spuse Zem.

Somnuri lungi, cu vise crepusculare, se împleteau cu treziri ritmate de şuvoaie de lumină. La marginile palide ale Universului se împlineau statice elipse şi cercuri aprinse, băşici de aur pocneau, scînteiau, se scufundau. Fiinţe uriaşe pluteau în apa neagră dintre planete : erau şerpii de foc, fiinţe gînditoare şi mîrşave la

infinit, care, pentru a trăi, nu aveau nevoie decît de lumină. Hrăniţi încontinuu din emanaţiile planetelor, pluteau în noaptea din intervalele lor, sugînd raze de stele cu un şuierat prelung, iar cînd se umflau de prea multă strălucire, se duceau să explodeze pe cîte o planetă, provocînd incendii uriaşe: Erau doldora de ranchiună şi se războiau mereu între ei, mişunau de păduchi grei şi voinici, care le rodeau pielea solzoasă şi putredă. Uneori eşuau pe planete locuite. înainte ca năvălitorii să-şi poată aduna puteri noi, băştinaşii le veneau de hac ciopîrţindu-i cu ce aveau la îndemînă. Zem încetini viteza, ca Laura să-i poată privi; creaturile se apropiară imediat. De-a lungul burţii lor se căsca o crăpătură de foc care le era gura şi se vedea cum freamătă de jindul de a-i nimici. Nava degajă o serie de proiectile care îi

puseră pe fugă, dar creaturile reveneau şi continuau să-i urmărească de la oarecare distanţă. Veneau în haitic, dîndu-se peste cap în hău, scuturîndu-şi coamele pline de scîntei. Mai încolo, nava nimeri drept în mijlocul unei încăierări între aceste vietăţi, însă, din cauza vitezei, nu desluşiră decît subite înnourări, luminate de ploi de scîntei, ca atunci cînd treci în zbor prin- tr-o furtună. Nu scăpară de ei decît reluîndu-şi viteza primară.

Cînd se închegă la loc noaptea şi rămase sfîşiată doar de tăişul stelelor, Laura se miră de nespusa risipă de spaţiu din Univers. Pand spuse :

— Spaţiul este necesar pentru ea planetele să-şi poată descrie orbitele nestingherite, fără să se ciocnească atră- gîndu-se dezastruos. Pe lîngă asta, nesfîrşite întinderi nepopulate de corpuri cereşti aşteaptă neîncetata alunecare a galacteelor. Cît spaţiu există, îţi spui, cît spaţiu. Dar spaţiul în sine nu este nimic, spaţiul nici nu există, el este doar condiţia care face posibilă o formulă de raporturi.

— Cu toate astea, la noi pe pămînt spaţiul nu pare suficient pentru a face posibilă o formulă optimă de raporturi umane.

— A cui e vina ? De ce nu desfiinţaţi marile aglomeraţii de populaţie ? Ele se cer înlocuite prin oraşe de proporţii reduse, locuite doar de cîteva sute de suflete,.

153

despărţite unele de altele prin mai'i întinderi nelocuite, parcuri, păşuni, codri, terenuri cultivate sau nu. De ce vă înmulţiţi fără preget, dispreţuind orice raţiune ? Nu -sunteţi fiinţe gînditoare ? Vreţi să muriţi prin sufocare industrială, prin lipsa aerului şi a apei ? Ce vreţi,[1] la urma urmei ? Pe de o parte, aţi ajuns la anumite progrese în ştiinţă şi gîndire, pe de alta, aţi rămas primejdios de iraţionali.

— Cari susţine că nu condiţiile în care îţi duci viaţa . pe pămînt au însemnătate. De fapt, şi mama credea la fel.

— Din nenorocire, vocea lui Cari se pierde într-o lume ţintuită de nelinişte erescîndă. Ura şi teroarea sub -care vă duceţi zilele vă distrug nu numai o verigă preţioasă din ciclu, dar vă periclitează ciclul în întregime, ameninţîndu-vă pe toţi cu aruncarea la rebut.

Alteori, Pand îi vorbea despre timp. .

— Trăiţi sub fo'rma narativă, nu sub specia eternităţii. Voi

vedeţi viaţa desfăşurîndu-se aşa cum se deapănă firul. Nu concepeţi ansamblul, şi ar fi foarte greu să fac pe vreunul din voi să înţeleagă ce este el. Imaginează-ţi un copac într-un cîmp. Il vezi static, nu-i aşa ? O formă clară, simplă, planturoasă, Un copac cu trunchiul gros, cu frunzele proiectate luminos în azur, cu conturul care se desenează limpede pe fondul cîmpiei, unic, despărţit de tot ce nu este el în clipa de faţă, copacul clasic al peisajelor voastre. Ei bine, ceea ce vedeţi în felul ăsta .este o imagine de suprafaţă.

— Voi 11 vedeţi altfel ?

— 11 putem vedea şi aşa, dar nu este felul nostru specific de contemplaţie. Un copac este un eveniment, şi noi îl vedem aşa cum se întîmplă el în timp. Căci orice vietate este o întîmplare, ceva care se trece, se întîmplă, cînd străbate prin timp. Şi se întîmplă chiar şi mineralele, pietrele şi toate materiile numite anorganice, pentru că nu rămîn la fel o veşnicie, ci, să zic aşa, îşi au şi ele viaţa lor,' căci, tot ce se 'schimbă, trăieşte într-un fel. Ei, noi vedem această trăire a lucrurilor. Avem în faţa ochilor, contemplînd copacul, sămînţa şi încolţirea ei, dezvoltarea plantei, cu toate fazele sale, împlinirea ei de copac, viitorul ei, momentul doborîrii

sale cu scrîşnetul fibrelor rănite de moarte, ţipătul copacului torturat, ciopîrţit, amputat. Toate sunt pentru noi o singură viziune, percepută simultan, Il urmărim pe urmă ca mobilă sculptată, indiferent unde se află, îl petrecem din ochi pînă la starea de cenuşă la care îl va reduce focul, pînă la fumul sub chipul căruia se împleteşte cu norii. Viziunea noastră ar fi deci foarte stufoasă în comparaţie cu aceea a celor de pe pămînt, căci n-o îngrădeşte nici spaţiul, nici timpul. Ideea noastră de spaţiu îngăduie coexistenţa simultană a obiectelor şi întîmplărilor fără număr, înfăptuite în acelaşi loc, pentru că timp inu există şi toate se întîmplă deodată. Repet, viziunile noastre sunt întîmplări, înlănţuiri de cauze şi efecte contemplate simultan, cum vezi toate verigile unui lanţ în acelaşi timp. Pe locul unde păscuseră oi cu o sută de ani. în urmă, cu mult înainte fusese o pădure, iar azi se află acolo un rîu sau un oraş şi nenumărate lucruri din trecut şi viitor care se înfăptuiesc acolo toate deodată. Ceea ce pentru o fiinţă omenească ar însemna o învălmăşeală de nedescris, pentru noi formează o unitate de

nedespărţit. îmi amintesc că şi tu ai avut odată această intuiţie asupra realităţii, cînd vorbeai cu un poet despre un covor făcut de tine, înfăţişînd un tigru rătăcind printre oi, pe motivul că, în urmă cu mulţi ani, milenii chiar, trecuse şi un tigru pe meleagurile acelea. Ei bine, pentru noi, felul acesta de viziune este ceva curent. E vorba de o singură masă de infinită densitate într-un spaţiu care condiţionează toate simultaneităţile. Bineînţeles că nu este vorba de spaţiul terestru aşa cum îl cunoaşteţi voi, ci de unul în adîncimi de neperceput pentru tine şi ai tăi, pe care l-aţi putea numi cea de-a cincea dimensiune. Şi Prima Cauză are o viziune asemănătoare, cu deosebirea că ea cuprinde cu gîndul simultan nu numai întîmpla- rea obiectelor prezentate în cîmpul său Vizual, ci cu toate întâmplările tuturor obiectelor din Cosmos din toate tim- purile. Aşa cum' pentru noi un obiect este o întîmplare, la fel este şi în matematică, căci pentru noi, un număr nu este numai o suprafaţă, un rezultat, ci îl avem în gînd împreună cu rădăcina lui pătrată, precum şi ridicat la toate puterile posibile, cu toate semnele şi în toate

combinaţiile virtuale. Dar să nu crezi nici un moment că acest fel al nostru de a percepe lumea ar fi cea mai justă dintre toate ale tuturor inteligenţelor posibile, ba chiar că ar fi unica posibilă în tot Cosmosul. Ea este, pur şi simplu, unica noastră posibilitate de a concepe lumea exterioară.

— Dar uite, este ceva ce nu pot înţelege deloc. Te rog să-mi explici şi mie, cum sunteţi în stare să desfăşuraţi orice fel de activitate dacă nu trăiţi în timp ?

— Activitatea se desfăşoară oricum ar fi ea privită, din pricina dinamismului inerent al lumii. Noi suntem lipsiţi de anumite noţiuni a priori, fără de care voi nu puteţi percepe lumea exterioară, dar ne dăm perfect seama că întâmplările pot avea şi aspectul pe care i-1 atribuiţi voi. Mai mult decît atît, adasea chiar şi noi practicăm felul vostru de a contempla, deşi viziunea astfel obţinută ni se pare superficială «şi lipsită de dinamism. O lume plată, statică, fără pondere, cu calităţi energetice reduse la minimum, o viziune potrivită pentru perioadele de destinderfe în locuri de odihnă.

— Vă mărturisesc că viziunea voastră asupra lumii întrece toate puterile mele de imaginaţie şi îmi pricinu- ieşte un

serftiment copleşitor de descumpănire şi de ameţeală, pînă la anihilare. Am să mă străduiesc totuşi să mă familiarizez cu ideea.

Tot încercînd -să-şi însuşească ideea lumii lui Pand, căzu într-un somn adînc, ca şi pigmeii cînd încearcă să numere pînă la cinci, cu deosebirea că pe ea extenuarea o făcu să doarmă o sută nouă ani. Cînd se trezi, Pand o anunţă că au ieşit din penultima galaxie înainte de a ateriza şi sunt pe cale de a intra în cea din urmă. Se uită la cronometru şi văzu că trecuseră peste nouă sute zece ani de la începutul călătoriei. întrebă dacă pămîn- tul mai exista, şi Pand spuse că, bineînţeles, nu rămă-sese nici urmă din el, datorită dorinţei anihilării inerente rasei omeneşti, şi nu altor cauze fizice sau geologice. Cînd înţelese că singurul, punct stabil pentru ea a rămas doar nava asta rătăcită în timp şi spaţiu, cu cele două fiinţe nevăzute care o întovărăşeau, fu gata să cadă într-un leşin mai lung decît somnul care îl precedase. Pand trebui să-i reamintească întruna că timpul

nu avea nici o însemnătate, deoarece înainte de rema-terializare undele lor vor face cale întoarsă de-a lungul ^eelor o mie de ani scurşi, şi Laura îşi va putea relua viaţa de acolo de unde a întrerupt-o.

Trezindu-se la un moment dat şi uitîndu-se afară prin hublouri, constată cu uimire că vede numai culori necunoscute, a căror noţiune îi lipsea cu desăvîrşire. Nu le sesiză imediat pe toate ; i se arătau ca două culori succesive. Pand îi explică atunci că intraseră într-o regiune cosmică unde e valabilă o prismă de culori diferită de cea pămînteană. Mai întîi, ochiul părea să înregistreze o culoare cunoscută, vedea de pildă o elipsă roşie. 'Impresia vizuală subsista o secundă, două, începea apoi "să devieze. Alterarea culorii familiare într-una neştiută dura alte două sau trei secunde. Zem spuse că e intervalul de adaptare necesar ochiului interior ca să înregistreze noua senzaţie, echivalentă cu o translaţie, şi că durata lui va scădea probabil şi va dispărea pînă la urmă şi perceperea culorii va deveni un proces spontan şi nemijlocit.

în cîteva rînduri, Pand încetini viteza, pentru a saluta fiinţele din casele plutitoare transparente întîlnite în cale ; ele se aflau în perioada de odihnă sau de cercetare. La întrebarea Laurei

dacă ele vin din Clamidora, Pand spuse că nici una nu era de acolo, veniseră din diferite alte planete.

Ajungînd la o distanţă de numai cîteva zile de ţinta călătoriei lor, aterizară pe o planetă enormă.

Planeta aceea era locuită de un neam de fiinţe cam de înălţimea turnului Eiffel. Umblau, ridicate în două picioare, dar cînd voiau să fugă şi se lăsau în patru, avînd picioarele din spate mult mai lungi, semănau [redacted] cu nişte canguri monumentali. Erau cîrni, cu pometţii ieşiţi şi gura lor albastră forma o pungă în formă de inimă. La picioare aveau cîte şase degete, iar la mîini, căci labele lor dîn faţă cereau această denumire, erau înzestrate cu cîte cincisprezece, ceea ce le îngăduia o mare agilitate şi îndemînare la lucru, precum şi la mînuirea instrumentelor muzicale.

Cînd aterizară, aceste creaturi se adunară în mare număr în jurul lor şi chiotele lor de bucurie semănau cu

nişte sughiţuri asurzitoare. După rematerializare, Zem şi Pand ieşiră din navă, dar Laura, cînd voi să-i urmeze, nu fu in stare să se ridice în picioare.

— Am paralizat! strigă deschizîndu-şi gura cu mare greutate. Cînd şi-o închise la loc, dinţii i se ciocniră unii de alţii ca nişte pietre de moară.

— Nu ai paralizat, fii liniştită, îi spuse Zem, voiam doar să te lăsăm să-ţi dai seama singură de forţa gravităţii de aici. Ea este de şaizeci de ori mai mare tiecît aceea a pămîntului. Pune-ţi pantofii şi mănuşile astea.

O ajută să se încalţe, iar mănuşile i le puse el, tră- gîndu-i-le cu grijă pe fiecare deget.

— Aşa. O să-ţi fie mult mai uşor, căci sunt antigra- vitaţionale.

După aceea se simţi ca şi cînd ar fi avut un minz în trup, de- abia se putu opri să nu salte la fiecare pas. Pand îi puse pe umăr blana dăruită de Cari. Era frig.

Regele uriaşilor purta o pălărie de sticlă în formă de ceapă, fixată pe sub bărbie cu o curea, ca să nu-i cadă de pe cap cînd majestatea-sa se lăsa în patru labe. Pălăria era prevăzută cu deschizături prin care îi ieşeau urechile păroase ca de cîine. Cînd fură adunaţi cu toţii, se apucară să cînte foarte frumos şi cu mult sentiment pe şase voci de coloratură, ceea ce era

surprinzător din partea unor namile ca ei, lovind cînd şi cînd în tobe cu tonuri de contrabas.

— Ăştia sunt carabonţienii, zise Zem, un neam blînd şi plin de chibzuinţă.

Cînd terminară cu muzica şi se depărtară puţin, lăsîn- du-le loc să treacă, ea văzu că se aflau într-o piaţă pătrată, de proporţii nesfîrşite. Era înconjurată de clădiri cît munţii de mari, foarte arătoase, cu colonade de jur împrejur. Intre ele se întindeau grădini pline cu copaci, al căror frunziş atingea norii. Unul dintre uriaşi o luă de jos şi o ridică la o înălţime ameţitoare, iar ceilalţi nechezară prelung de bucurie. Pand îi strigă să nu se sperie, dar ea nu-1 auzi. Curînd fură ridicaţi şi cei doi bărbaţi şi duşi cu toţii cu mare alai într-un palat de sticlă. Sălile lui se rezemau pe coloane care se întindeau sclipind cît vedeai cu ochii. Sub pardoseala de sticlă, în apa verzuie, mişunau fel de fel de fiinţe viu colo

158

rate, care nu erau peşti. Urcară cu ascensorul, purtaţii mereu în palmă, pînă în vîrful unui turn, de unde li se deschidea în faţă priveliştea unor zări ameţitoare.

— Pînă la ce depărtare se vede de aici ?

— Orizontul e la două mii de kilometri.

In aer se vînturau sfincşi înaripaţi, scoţînd ţipete metalice ; cormorani spintecau văzduhul cu zgomot de imense pînze sfîşiate şi stîrneau cu aripile lor puternici curenţi de aer pînă la mari depărtări. Gazdele îi depuseră pe oaspeţi cu mare grijă pe o masă de cristal, în mijlocul căreia era un vas plin cu portocale cît dovlecii. Aşe- zîndu-se pe marginea farfuriei, Zem începu să le explice ceva, după ce desfăşurase pe masă, la picioarele lui, un plan desenat pe hîrtie. Era proiectul unui sistem avantajos de încălzire, cuprinzînd în reţeaua lui întregul oraş. Tot el le dăruise pe vremuri planul luminării oraşului cu un gaz nobil extras într-un mod foarte economic din stîncăria din apropiere.

în tot timpul cît ţinu banchetul, corul din piaţă nu conteni, deşi oaspeţii s-ar fi lipsit bucuros de urletele lor. Corul, acompaniat de nişte scrîşnete cu totul crîn- cene, aducînd cu scîrţîit de uşi neunse, urca uneori pînă la sunete scoase parcă de cîini cărora tocmai li se jupuia pielea, agremente la care se adăugau, la intervale inegale, răbufnelile înfundate ale unor tobe.

Fără îndoială, carabonţienii erau o ginte mult iubitoare de artă. Seara organizară în cinstea vizitatorilor un spectacol de gală, pe care aceştia îl savurară cu ajutorul unor ocheane speciale făcînd ca toate să pară mai mici.

Spectacolul avu loc într-un amfiteatru aerian, un platou circular cu diametrul de 8 kilometri, suspendat pe stîlpi uriaşi şi prevăzut cu un sistem de trepte pe care publicul se aşeza ea în amfiteatrele rotunde din Antichitate sau cele din circurile noastre. Spre deosebire de acestea, avea o cortină în formă de capac ce se ridica în aer şi rămînea suspendată la mare înălţime pînă la sfîr- şitul numărului.

La ridicarea capacului apărură pe scenă nişte creaturi extrem de frumoase, stînd în două picioare. Ocheanul magic le reducea la proporţii aproape omeneşti. Erau înaripate, albe ,şi mlădioase ea lebedele şi se mişcau pline

de graţie într-un balet unde aripile jucau un rol important. Aveau cap de pisică şi cîntau pe voce de cap ajun- gînd la registre foarte înalte, ca ultimele tonuri ale viorii şi chiar mai sus, trecînd la sunete pe care urechea omenească nu le mai capta. Melodia era ciudată şi plină de nostalgie, cît se putea auzi din ea. Celelalte tonuri pe care urechea nu le mai înregistra se traduceau doar prin mişcarea gurii şi privirile extaziate ridicate spre înălţimi. Uneori îşi întindeau braţele fermecătoarele cîn- iăreţe şi stoluri de sfincşi se lăsau pe ele, reluîndu-şi apoi zborul în cercuri largi.

— Ce sunt creaturile astea fermecătoare ?

— Fac parte din al doilea sex.

— Cum adică ?

— Neamul carabonţienilor se împarte în patru sexe. Unii, ca bărbaţii de pe pămînt, deţin prerogativa procreării. Sunt fiinţe ca cele văzute la sosire, cu umbletul de cangur şi gura albastră. Nu sunt ei cine ştie ce ară- toşi, dar joacă rolul prim în conducerea poporului de aici, iar invenţiile şi marile descoperiri tot lor li se datorează. Al doilea sex, dintre reprezentanţii căruia ai în faţă cîteva exemplare frumoase, pare a fi creat pentru desfătarea ochiului şi încîntarea inimii. Cei ce fac parte din speţa asta nu lucrează din greu, ci se dedică artelor şi altor îndeletniciri care înfrumuseţează viaţa. Ele sunt adorate în chip de zeiţe. Sunt fecundate, dar nu poartă sarcina decît zece zile. La împlinirea

acestui termen, ele sunt eliberate de sarcină, transmisă apoi unor creaturi cenuşii care nu trăiesc în oraşe, ci în rezervaţii, unde sunt foarte bine hrănite şi îngrijite. Cînd se împlinesc doi ani de la preluarea sarcinii, aceste creaturi dau naştere unor pui vii de carabonţieni. în mai puţin de două luni, ele sunt gata de a prelua o nouă sarcină, astfel încît sunt gravide aproape toată vremea.

— Cît. trăieşte un carabonţian ?

— între trei şi patru sute de ani pămînteşti, dar socotind după mişcarea de rotaţie în jurul soarelui a planetei lor, trăiesc numai vreo cincisprezece ani.

— Şi care este cel de-al patrulea sex ?

— Nişte fiinţe ca şerpii. Trăiesc izolate în turnuri şi se ocupă exclusiv cu speculaţii metafizice. Sunt ierbi-

vore, nu se reproduc şi nu le vezi în public decît • la zile mari, cînd, de la înălţimea turnului lor, rostesc oracole şi sfaturi înţelepte. Se cheamă ciurcani.

— D.at fiind că sunt aşa de diferiţi de ceilalţi, s-ar putea să fie un alt gen de .creaturi.

— Ba fac parte din acelaşi neam şi sunt ieşiţi din aceeaşi sămînţă. Sunt foarte respectaţi. O creatură care aduce pe lume un ciuncan este scutită de a mai naşte şi poate să pască nesupărată pînă la sfîrşitul vieţii sale, iar fiinţei care a conceput-o i se ridică un templu.

— Tatălui ?

— Ba mamei.

— Şi ce primeşte tatăl ?

— Pater semper incertus.

— Şi la ei ? Ce trist.

Pand îi făcu semn să fie atentă la spectacol. Pe scenă, baletul se terminase.

— Acum începe piesa, anunţă Pand.

Din nou, cortina-capac se ridică în aer. Scena înfăţişa o pustietate, în primul plan cu o seamă de sfincşi aşezaţi în semicerc. Sosi apoi o creatură cu caip de purcel şi labe de .gîscă, se aşeză pe jos şi plînse lacrimi amare. Ceilalţi o ascultară cu respect, între timp unul dintre sfincşi se scărpină în cap, pe urmă căscă. Toba bătea în contrabas lugubru. Ploua, ningea, apoi iar ploua. 'Lucrurile mer- seră în felul ăsta cam o

jumătate de ceas. Veni apoi o femeie, adică una din acele creaturi frumoase care suntv, adorate în tCarabonţia, trăgînd după ea cu maH poticniri un instrument cu 'corzi în formă de balenă. Cap de porc Se simţi şi ieşi după o reverenţă. Nimeni nu-1 luă în seamă. Femeia se aşeză pe locul lui şi multă, vreme cîntă din gură foarte melodios, dar parcă fără multă convingere. Nu se acompania cu instrumentul adus. De ce îl mai adusese ? Mai trecu o jumătate de oră.

Pand o văzu pe Laura căscînd, cu ochii roşii de oboseală.

— Ţine-te bine, o avertiză, suntem de-abia la început.

— Mi-e teamă să nu adorm.

Se înfiinţă apoi pe scenă un bărbat, se înclină profund în faţa femeii care nu-1 luă în seamă, se aşeză la picioarele ei,' îşi puse în cap o pălărie cu clopoţei şi

începu să ragă. Venj apoi un al doilea, dar fără pălărie, şi răgi şi el. După ce dădu Dumnezeu de amuţiră amîn- doi, stătură multă vreme de se uitară la public, şi publicul se uita la ei. Femeia îşi dădu cu lac pe mustăţi şi părea că se plictiseşte. Din cînd în cînd se scobea în urechi şi făcea „nu“ din cap. Cine ştie ce voia să spună. Laura adormi, şi cînd se trezi, peste vreo două ore, scena mută continua întă în acelaşi fel. Publicul părea absolut subjugat. Laura îl privi pe Pand întrebătoare. Pand îi şopti : „E marea lor dramă naţională".

Cînd nu se mai aştepta nimeni, apăru una dintre fiinţele acelea sclipitoare şi execută un balet foarte lent. Femeia cu mustaţa lăcuită se întinse din toate încheieturile, căscă şi ieşi din scenă fără s-o bage nimeni în seamă. Baletul se lungi ca ziua fără pîine. Dansatoarea îşi ridică. încet braţul drept cu aceeaşi încetineală, îl aduse la loc, urmă piciorul stîng, apoi braţul sting şi piciorul drept în ateelaşi ri'tm, total de o mie de ori. Făcea şi ea $_3$,nu“ din cap. Urmă o pauză lungă. Bărbaţii gemeau şi în pauză, femeile însă păreau mai rezervate, fluierau şi mîncau gogoşi. Pe urmă femeia cu mustăţi reveni şi o luă de la capăt. Laura dormi mult şi adînc în aerul ozo- nat, obosită cum era. Cînd se trezi şi se uită la ceas, văzu că mai trecuseră opt ore. Steaua ce corespundea soarelui nostru, mult mai mare însă şi care la prima vedere arăta a fi albastră ca sticla de vitraliu, abia se' clintise din loc în tot acest răstimp. Carabonţia descria o

orbită enormă şi se învîrtea în jurul axei sale numai o dată în trei sute şaizetei şi opt de ore. într-un an erau o mie şase sute de.asemenea zile, astfel încît un an de-al Jor echivala cu treizeci şi trei de-ai noştri. Avu timpul să socotească toate astea şi multe altele, să doarmă, să se trezească de repetate ori, să se ducă să se spele la izvorul natural de la intrare, să se sature din fructele aduse de Pand. Era ca la spectacolul lui Andy Warhole cu Imperial Building, ba şi mai şi. Zem plecase de mult, spunea că are ceva de corectat la vehicol, dar îi rugase pe ei să rămînă, să nu-i decepţioneze pe carabonţienii atît de mîndri de capodopera lor naţională. Unii dintre spectatori plecau şi ei, Pand pretindea că se duc să doarmă sau să prinzească. Observă cu surpriză că aşa

era. Spectatorii reveneau în adevăr după cîteva ore să savureze reprazentaţia cu reînnoite forţe.

Pînă la urmă, frumoasele dansatoare sucombară, do- borîte de un rău necunoscut, dar asta se întîmplă numai după vreo săptămînă. Atunci să fi auzit ce mai răgeau bărbaţii. Veni şi Şarpele cel Mare, bineînţeles, nu cel adevărat, căci nu se mişca nici unul din aceia din turnurile unde meditau şi devorau frunze de lobodă, ci veni numai un şarpe umplut cu cîlţi, şi începu să arate în sus cu capul, voind să spună că sufletele, sau ce alte părţi nobile or fi avut femeile acelea înaripate, au fost răpite în regiunile de sus ale Eterului, şi acolo sanctificate. Scoase apoi nişte grohăituri ca ultima suflare a unui cimpoi scoţian cînd se dezumflă, căzu lat şi nu se mai ridică nici el. Era un spectacol de o tristeţe sfîşie- toare. Orice ar fi spus şarpele, nu era chip să-i consoleze pe bărbaţii aceia deznădăjduiţi, care urlară nemîngîiaţi încă foarte multă vreme. Ici-colo mai izbucneau şi printre ceilalţi spectatori urlete pline de jale, cînd, mai rar, • şi cîte o femeie îşi mai pierdea cumpătul. Cîte cineva din public se ridica în picioare şi ieşea din rînd, coborînd pe scenă să se alăture cortegiului funebru, şi rămînea acolo să cînte de unul singur. Nimeni nu-i dădea atenţie, ceea ce îi încuraja pe mulţi alţii să coboare şi ei pe scenă. Ajunşi a'colo, unii dintre ei îşi legau funduliţe de urechi, alţii 'cîntau sau păreau că ar vrea să anunţe ceva, pe cînd alţii uitau cu desăvîrşire unde se află şi de ce veniseră şi adormeau pe scena care ajunsese aşa de încărcată de lume încît nimeni nu observă cînd moarta, care

fusese cauza întregului tărăboi, ieşi din scenă .înfulecînd din ceva care părea să fie un caltaboş.

Intre timp, Pand, care părea să se fi dedîcat exclusiv 'buneistări a Laurei, îi găsi o saltea pneumatică. Tot mai des, ea sucomba şi dormea dusă. Trecură astfel alte trei zile şi trei nopţi socotite du'pă ceasul nostru. Ea îşi consulta ceasul din cînd în 'cînd, căci îl păstrase ca pe o ultimă legătură palpabilă cu viaţa de pe pămînt. Cînd, în sfîrşit, dădu Dumnezeu şi se isprăvi spectacolul, veni la ei regele în persoană, mişcînd din urechile-i îmblănite, în semn de mare consideraţie, şi le spuse ceva. Pand îi răs- •punse cu deferenţă. Pe urmă îi povesti şi Laurei că

Tnajestatea-sa avusese bunăvoinţa de a se interesa da'că !le-a plăcut reprezentaţia de gală. *

— Şi ce i-ai spus ?

v — Că este o operă măreaţă şi ne-a delectat nespus de mult.

— Cum ai putut să afirmi aşa ceva ?

— Niciodată să nu refuzi cuiva o bucurie cînd el însuşi este aşa de convins că ţi-a făcut una. Mai are oare vreo însemnătate în cazuri de-astea dacă spui adevărul strict sau nu ? Există împrejurări cînd bunăvoinţa valorează mai mult decît sinceritatea, mai ales cînd minciuna însăşi nu este decît o foarte sinceră pornire de 'bunăvoinţă.

— Asta e o minciună catolică.

— Una clementă, în orice caz.

Cînd se reîntoarseră la navă şi erau gata să urce pasarela, petrecuţi de rege şi de o mare parte din popu- , laţie, toţi cei care îi urmaseră se aruncară la pămînt, scoţînd ţipete aşa de asurzitoare, încît hublourile se scuturară puternic.

— Nu te alarma, că nu-i chiar aşa, îi spuse Pand cînd o văzu îngrozită de atîta deznădejde, e şi ăsta mai mult un act de (politeţe. Aşa cere aici bunăcuviinţa să te desparţi de prieteni.

— Tot un fel de minciună catolică ?

Convulsionat de sughiţuri, regele îşi azvîrli pălăria. Ţăndările zburară la mare înălţime şi, căzînd, se spar- seră cu ropot de grindină. Favorita regală coborî din văzduh în picaj. Era superbă în pantalonii ei bufanţi de catifea roşie, cu mustăţile proaspăt ceruite şi împodobite la capete cu panglici. Hangul nu-i permitea să se dedea la manifestări violente de deznădejde, ca bărbaţii, căci aceste ieşiri se admiteau doar pe scenă, sau

femeilor de condiţie mai modestă, dar, cînd toţi se potoliră, ■cântă în cinstea călătorilor un cîntec mieunat cu multă simţire şi ascultat de băştinaşi într-o adîncă reculegere. 'Buchetul întins de ea lui Zem era un copac înflorit, atît de mare, încît nu fu chip să-l înghesuie în navă. îl lăsară acolo, exprimîndu-şi părerea de rău, şi se mulţumiră să ia o singură petală ca amintire. După ce făcură
164
în aer înconjurul oraşului, se avîntară în sus şi se făcură •nevăzuţi.

In navă îşi reluară ipostaza de biounde. Asta îi apropie aşa de mult, încît gîndurile lor se încîlciră şi nu mai ştiau cu precizie unde se termina unul şi unde începea celălalt. Mai ales cu Pand se întîlnea foarte des în felul ăsta, căci el adopta de multe ori modul ei linear de a gîndi, pentru ca ea să nu se simtă prea însingurată, ori o ajuta să-şi traducă unele gînduri mai accesibile pe înţelesul ei. Undele ei se loveau dureros de ideile colţuroase, ermetice, emise de Zem. Şuvoaiele dezlînate care erau ea înconjurau gîndurile lui dure cu menajamente de teama leziunilor şi se retrăgeau în defensivă. Mai l~one îi mergea cînd Zem dormea. Emanaţiile lui nu încetau nici atunci de tot, dar se răreau mult şi nava era liniştită. Pand era altfel. Un curent cald venea cu intermitenţe din partea lui, potolindu-i gîndurile cînd erau răvăşite, pînă se aşezau în circuit domol. Treaz, Zem *o mai repezea, îi spunea să stea liniştită, căci are ecuaţii (complicate de rezolvat. Era de neatins, de o calitate cu 'totul străină, un alt element. îi lipseau faţetele de contact, era o suprafaţă imposibil de nimerit fără a ricoşa, <o entitate cu neputinţă de intuit, căci nici măcar contrariul presupunerilor despre el nu corespundea. Unghiul Unui contact posibil era inimaginabil. '

Natura lui Pand era cu' totul diferită. Era o fire mlădioasă, mult mai înţelegătoare, deoarece el însuşi era mai puţin desăvîrşit. Zem era perfect şi respingea în foiod firesc tot ce nu-i semăna. Aşa sunt ,şi îngerii. Să te ferească Cel-de-Sus de ei, mă întreb dacă strînsa lui 'vecinătate de atîtea milenii mă va ajuta să mă ridic. Asta ■nu depinde însă de timp ; de vei petrece cu el o clipă ■sau milioane de ani, este acelaşi lucru ; timpul nu va lăsa nici o urmă. Şi Cari spunea că în starea asta nu 'înaintezi. Ciclul porneşte din nou de-abia la reîntregirea 'în materie.

Trebuie să întîlneşti viaţă, rezistenţă, ca să ■faci un pas înainte. în vid stai pe loc. Ah, îmi lipseşte ᶠoeva. Ce-ţi lipseşte ? Putinţa de a fi nerăbdătoare. Eşti nerăbdătoare să devii iar nerăbdătoare ? Dacă aş simţi o nevoie oarecare, asta ar fi. Căci toate s-au oprit, în afară de trepidaţia asta neîntreruptă, lipsită de oboseală, tre-
(murul ăsta fără durere, fără dorinţe. Nu mai vreau nimic, pe toate mi le amintesc doar. Ştiu şi ce-aş dori să doresc, dacă aş putea să doresc. Ce-ar fi să mă materializez, măcar pentru o jumătate de oră ? Şi ai să rîzi : laş vrea să vreau să vreau să fumez <5 ţigară. Aşa o fi culmea impotenţei. Oare e numai o fantezie a spiritului ? Şi ce dacă ? Ce curios trebuie să fie să ,ai mîini, să ştii din nou cum e aia să ai mîini, să-mi văd unghiile tăiate scurt şi date cu lac alb, ce obişnuită eram să le văd aşa, şi o ţigară între degete. Ah, Pand, mulţumesc. Nu vă stingheresc undele ? Ne stinghereşte fumul. Imediat, •Zem, lasă-mă să trag numai unul, şi gata. Cum am putut să stau închisă cu voi atîta vreme ? Ah, să-mi întind puţin picioarele. Mai e mult de mers ? Numai o sută de ani ? Sau ai spus două ?

Ai întinerit, Laura, odihna ţi-a făcut bine. Nu vreau «ă am mai puţin de 17 ani, căci mi-e teamă să nu-mi 'pierd judecata. La 17 ani eşti complet lipsit de aşa ceva. Te-ai făcut extrem de frumoasă. Ia te uită la Pand, a început s-o ia razna. Asta cam de mult. Spuneam şi eu •aşa într-o doară, în fond mă bucuram de compliment. Ce minunat este să te întinzi în voie, să nu fii mereu încîlcit printre alţii, să fii numai tu însuţi. Nu mai termini odată cu fumatul ? Calculează şi tu cînd termin, de ■aia ai computer. Te-ai ofensat ? Hai, uite, am stins. Spune, Pand, te-ai putea îndrăgosti de doamna cu cap de mîţă ? Carabonţiana aia de la spectacol, îţi aminteşti ? ‘Pand s-ar putea îndrăgosti de oricine. Asta de la Zem ♦citire, bineînţeles. Ai zîmbit adineauri ? Păi nu am gură. ‘Da, uitasem. Tot timpul stau între gîndurile voastre ca ursul în miere. Dar aici sunt liberă. Mă plictisesc, aş vrea să ţes ceva. Covoare ? Da, covoare. Cînd mă gîndesc că toate firele s-au destrămat de mult... e sfîrşitul. Sfîr- şitul definitiv al oilor mele, poate al tuturor oilor din lume.

— Spune, Pand, mai există oi ?

— S-au transformat de mult în fiinţe gînditoare.

— Cu lînă ?

— N-aş crede. Inteligenţa te cheleşte. Şi unde mai pui că ele

nu mai umblă în patru labe. Fiinţele gînditoare
166
renunţă să umble în patru labe. Gîndirea aspiră la înălţimi.

— De ce îşi închipuie creştinii că Dumnezeu locuieşte în cer ? Noi am văzut că cer nu există.

— Nu numai creştinii îşi închipuie aşa. Intre închipuirile buddhiste de asemeni îşi găseşte loc ideea unui cer locuit de zei, deşi nu insistă asupra lui, cum o fac creştinii, dealtfel ei nu fac măre caz nici de zei. Un om pentru ei înseamnă mai mult decît un zeu, pentru că omul evoluează, zic ei, pe cînd zeul nu, şi nici nu doreşte s-o facă, fiind copleşit de un anumit grad de fericire. Cerul buddhist este foarte vag şi nelocalizabil. Buddhiştii sunt convinşi 'de zădărnicia definiţiilor, a precizărilor, a conturelor clare şi a oricăror coordonate imaginabile. Grecii, inventatorii geometriei, dimpotrivă. Concreţi întru toate, ei aşezau lăcaşul zeilor în muntele Olymp, pe care îl puteau vedea cu ochii. Dintre numeroşii munţi cu acetet nume, Zeus şi echipa lui locuiau precis în muntele Olymp, cel dintre Macedonia şi Tessa- lia, asta o ştiau şi cei mai ignor’anţi dintre păstori. In general, zeii de orice categorie, cînd veneau între oameni, apăreau din văzduh şi aterizau în picaj. Dar greşeşti zieînd că cer nu există. Cerul nu este nicidecum golul fără sfîrşit şi populat de lumini pe care îl vezi prin hublouri. El este o dimensiune interioară, dar nu mai puţin foarte existentă, căreia privirile îndreptate în sus îi corespund doar ca o pornire lăuntrică paralelă. Aspiraţia spre înălţimi fizice este o traducere pe plan tridimensional a unei noţiuni oare ne transcende. Există uri spaţiu, o noţiune sau o fiinţă care te întrece. Bănu- ieşti că ar fi ceva superior ţie şi priveşti în sus. Vezi cerul şi tragi de aici concluzia că acel ceva superior se găseşte în cer. Iată explicaţia localizării paradisului în cer, în cerul oare de fapt nu există decît ca traducerea unui impuls de înălţare spre necunoscut, expresia unei preştiinţe, a unei bănuieli de neformulat. Acesta este cerul.

— S-ar putea să fie aşa. Dar vreau să mă reîntorc la o definiţie curioasă pe care ai făcut-o adineauri : ai spus că cerul „foarte există‘C Poţi oare vorbi de lucruri foarte
167
'existente, spre deosebire de altele existente pur şi simplu ?

— Vorbeam de fapt de altceva, dar tu, ca de obicei, ite opreşti la o marginală. E un procedeu feminin caracteristic şi

foarte obişnuit la tine, dar care pe mine mă ia imereu prin surprindere. Să-ţi răspund acum la ce m-ai întrebat. Bineînţeles că întîlnim grade cantitative de existenţă, gradaţia în sine fiind o formulă de raporturi condiţionată. Referitor la existenţă ca atare, gradaţia s-ar afirma cam în felul acesta : tot ce arde intens, de pildă, şi se consumă repede, există foarte, ca şi tot ce se frămîntă, se cheltuieşte, creează, se creează, procreează. Culmile vieţii sunt existenţă concentrată. In schimb, o piatră există foarte puţin.

— Dar te poţi împiedica de ea, zise Laura.

— înseamnă doar că tu eşti acela care exişti, piatra râmîne tot o valoare redusă de existenţă. Obiectele făurite, făcute, fasonate cu mîna, ţesute, sculptate, cusute, apoi anumite obie'cte din preajma omului care intervin în viaţa lui, ceasornicele, pianele, picturile contemplate des au un coeficient de existenţă destul de ridicat, uneltele de asemeni. Acestea îşi acumulează o existenţă proprie, un fel de viaţă din însăşi vitalitatea omului, una de împrumut, desigur, capabilă totuşi să emită vibraţii destul de puternice încă mulţi ani după ce au ieşit din uz. Ele devin, ca să zic aşa, obiecte animate, care, deşi ■nu au o viaţă proprie, ca plantele, de pildă, păstrează o parte din excesul vital cheltuit de om cît timp le-a făurit sau mînuit numai. Dintre toate acestea, operele de •artă acumulează un maximum de vitalitate, chiar şi cale nereuşite, dacă pleacă de la un moment de adevărată inspiraţie, cum se întîmplă cîteodată. Nu au vitalitate ■obiectele fasonate prin mijloace mecanice. Ele nu poartă decît ampren'ta reflectată a gîndului creator, dar nu li s-a transmis nimic din căldura şi bucuria momentului creaţiei şi foarte puţin din urmele trudei cînd s-a lucrat *cu ele. Prin simplă mînuire ele se pot umaniza pînă la un nivel scăzut, totuşi gradul lor de existenţă rămîne neglijabil. Plante ca muşchii, algele, ciupercile, lichenii sunt fiinţe inferioare, dotate cu o gîndire rudimentară, ele există totuşi la un grad mult superior pietrelor (cele lip

site de ingrediente radioactive) şi mai ales obiectelor de care vorbeam, fiind capabile de o evoluţie ce pleacă de la ele însele, deşi ideile lor sunt cît se poate de primitive. Pînă la plantele complexe, cum sunt florile care stau la pîndă şi înhaţă insecte sau chiar şerpi, se întinde o scară întreagă a coeficienţilor de

existenţă. Animalele foarte exis'tă, să spunem aşa, ca să nu mai vorbim de om şi alte fiinţe gînditoare poate necunoscute nouă, capabile de a transcende existenţa însăşi, ceea ce este suprema dovadă a vitalităţii.

— Dar ţpt nu mi-ai spus unde este cerul.

— în rezumatul celor discutate anterior, cerul sau paradisul fiecăruia este pentru un altul de neatins. El este strict personal, echivalent fiind cu ultima salvare." Dar nu sunt eu cel sortit să-ţi fiu dascăl întru cele eterne. Şi apoi există întrebări la care nu poţi răspunde decît prin formule. Şi mai există întrebări la care nici prin formule nu ,poţi răspunde. Ele corespund unui foarte arbitrar şi încîlci't capriciu ceresc. De ce plîngi ?

Vedea printre lacrimi un univers tremurat şi sclipitor. Şi lacrimile sunt tot un ochean exact. Un aspect echivalează cu un altul.

— Şi Lucifer foarte există, spuse Pand pe neaşteptate, dar sub un coeficient negativ. Mai mult însă decît în chip de persoană, el există ca semn zodiacal. Lumea voastră se află acum sub simbolul lui, voi toţi îi purtaţi chipul. Distrugerea este în voi, care nu vă mai răbdaţi unii pe alţii şi aveţi acum şi uneltele pe care le-aţi făurit mîncînd din fructele pomului cunoaşterii. Nu vă poate fcalva decît coeficientul necunoscut.

— Aşa am fost creaţi. Aşa va fi fost să fie.

— Pînă la un punct. Fatalismul ăsta se datorează tot simbolului zodiacal.

— Aş vrea să te întreb ceva, Pand.

— Te ascult.

— Nu, nu, mai bine nu.

Bineînţeles, Pand ştia ce o munceşte pe ea, dar nu se oferea s-o ajute. De nenumărate ori fusese pe punctul
169
de a-1 întreba de viitorul omenirii, dar frica o oprea mereu, simţea un val de oprelişte venind dinspre el. Pînă la urmă renunţă, şi întrebarea neformulată rămase între ei ca un vag sentiment de jenă.

Frumosul pămînt, cu văile-i de mătasă verde, cu înise- rările-i roze-aurii, vînturate de aripi, răsfoite de zborul păsărilor singuratice. Pămîntul care nu mai era. Cine ştie de va mai nimeri vreodată prin îngusta trecătoare la reîntoarcere, printre spiţele ucigătoare ale meridia- nelor-ghilotină.

O cuprinse un dor năpraznic pînă şi de ‘viscolele de sub cerul de cerneală, dor de inundaţii, de cutremure, de toate calamităţile pămîntului. Toate i-ar fi fost mai familiare decît lumile astea dezlănţuite în stihii, invazia lor nesfîrşită de duhuri îngheţate, pustii şi atît de străine, pîndind clipa s-o zdrobească. Ce n-ar fi dat să mai poată ţine în palme o dată o bucată de gheaţă măcar ! Gheaţa aşa de bine ştiută, gheaţa soră, gheaţa de acasă, ‘luată ţurţur de pe streaşina casei. Lanţ neîntrerupt de nopţi, miliarde, mai negre decît cel mai negru Negru, toate prăbuşite pe umărul ei, noapte şi noapte cu noapte s-ajunge, şi zero absolut şi scăpare nicăieri. închise ochii. Curaj. Ce am eu eu noaptea asta ? Ea nu mă priveşte. Lumea mea etete viteza, cifrul care va supune nopţile toate. Pereţii ăştia de diamant, atîtea şi atîtea milioane pe oră, ei sunt acum ţara mea, apărarea mea. Ţară limitată de noapte, calc pe ea ca pe un pod de fier, în ea e unica speranţă, în vi'teză. Ea vrea, ea obţine, ea este sensul. Umbrele disperării extreme pleacă numai din carne, acolo rezidă spaima, în carne. Ei doi vorbesc în formule, gîndesc în cifre, nu se poate ca ei să dea greş. Ei cunosc îşi trecătoarea îngustă şi pe haiducii care pîn- desc între hotare. Ah, Dumnezeule, nu mai sunt în stare să mă uit afară în noapte. Nu se mai sfîrşeşte coşmarul ăsta ? Ceea ce se vede năvălind încoace şi fierbe împrejur fără Odihnă, colcăitul ăsta de lumi slobozite nu a fost creat pentru carnea noastră, ca s-o ,ştie şi ea. Mă cotropeşte lumea ta, mă t striveşte noaptea ta ca pe o gîză. Pand, unde eşti, Pand ? ! Dezleagă-mă de carne. Ah, ce uşurare. Carnea se topeşte, oasele se dizolvă ca zahărul în apă, se dezumflă cimpoiul blestemat şi groaza
170
mă lasă. Cum am putut să fiu aşa de prăpăstioasă incit să mă las înspăimîn'tată de cele de afară, nimic mai paşnic decît băşicile astea de fete legănate la marginea vitezei, cînd aveam şase ani şi mă dădeam cu scrânciobul din fundul grădinii, eram blondă, şi părul desfăcut mi se scălda în vînt, picioarele mele atingeau soarele dintre dealuri, era ca acum o dulce legănare, undele mele se desfăşoară evantai, întîlnetsc eonul Zem şi fluviul Pand şi ei le ştiu pe toate. Aici mă aflu în siguranţă, mă odihnesc împărăteşte, e mai bine decît la baia cu aburi, numai în marea caldă e la fel de bine, s-au oprit toate, pînă şi ciclul evolutiv. Cari zice că asta nu e bine. Eşti ca o elevă leneşă care

îşi amînă temele şcolare pe mîine. O, Pand, lasă-mă să dorm. Dacă aş mai fi întîrziat în 'ghearele timpului uitîndu-mă la hăul de afară, mi-aş fi pierdut judecata. Pierderea judecăţii presupune o ţtare de graţie, zicea cineva de afară. Dar eu aş prefera Să întâlnesc graţia sub altă formă.

Dungi de lumină lunecau peste ei şi undele lor ca apa sfîrtecată se închegau la loc şi ei rămîneau nevătămaţi. Călătoria se apropia de sfîrşit.

— Se cuvine ca sfîrşitul unei călătorii să fie aşteptat cu nerăbdare, enunţă unul dintre cei Deştepţi, de aceea în ultima zi ne vom materializa mai devreme. In starea asta de supremă uşurare nu putem fi nici măcar nerăbdători.

Se cerea de asemeni să se obişnuiască din nou cu povara materiei. Este lucrul care se uită cel mai repede, ca un sac plin cu pietre aruncat pe drum.

îşi reluară etapa materială cu zece ore înaintea aterizării. Deşi nu se aflau încă sub împărăţia vreunei gravităţi şi pluteau în stare de imponderabilitate, Zem restabili în navă o gravitate artificială dezlănţuind efectul unui buton dintre cele şaizeci ce se aflau pe bordul de control. La început şezură ca paralizaţi. Li se părea nespus de greti să aibă mîini de ridicat, un cap de ţinut pe umeri, şi să se simtă fiecare închis între propriile sale limite. Se mai întîmpla pe urmă ca unul sau altul din ei să-şi uite trupul într-un fotoliu şi spiritul său să se ducă şi să se aşeze pe un buton sau mîner. Trupul aştepta nemişcat în fotoliu, dezgolit de gînduri. îi încerca

o senzaţie de frig din cauza subitei lor despărţiri. Laura începu să price'apă şi ea că trei poate fi egal cu unu. Ca să mediteze în ;pace asupra noii descoperiri, se refu- gie într-o butelie de plastic şi rămase ascunsă acolo mai bine de o oră.

Viteza fu redusă în cea din urmă etapă şi continuară să înainteze în ritmul rachetelor pămînteşti.

— La noi, lumina este prea puternică, zise Pand, şi culorile or să te descumpănească. Va trebui să porţi ochelari. Am conceput pentru dumneata ochelari care să nu-ţi provoace indispoziţii prin umbrirea culorilor, ci să scadă pe nesimţite puterea reverberaţiei.

Nu o tutuia ca înainte, trupul ridicase între ei vechea barieră. Nu puteai spune „dumneata[14] unor vibraţii suspendate între

timpuri. Trupul este altceva, el te condiţionează pentru alte reacţii, delimitări. Trebuie să mă mărginesc la trup, îşi zise, am căpătat un contur tăios care mă doare deocamdată, un contur proprietate personală ca un cavaler de-al lui Diirer încercuit de o linie groasă, neagră. încondeiată incisiv ca un scaiete sau ca- valer sau chiar cal, el era foarte iubitor de scaieţii spi- noşi ca literele gotice, ei sunt dealtfel la modă, căci ne recunoaştem în aceste plante seci şi ţepoase, plante sărace şi fără.suc.

Doamne sfinte, cît mai este ? Nu mai sunt decît două ceasuri.

Timpul începu să trăiască, să mijească din o mie de mădulare. Se dezgheţa, se mobila cu întîmplări, se făcea furnicar. Clipele reînviate se făceau fum ,de ţigări şi biscuiţi poroşi care se topeau în gură în trei secunde, ce se topeşte, biScuitul sau secundele, nu se poate şti precis. începi să te bucuri de timp, dar şi să te temi de el, e plin doldora de primejdii care dospesc în el şi te pîndesc toată vremea. învaţă să-l suspenzi singur fără să te mai pui la priză. Să-l stăpîneşti. Doar eşti om, .şi omul trebuie să fie stăpîn pe sine, nu eşti o piatră, ai probleme mult mai complicate. Nu eşti n'umai un şurub într-un automat. De azi înainte să ai grijă de tiimpul tău şi să iei seama de ce pui în el. Căci împreună veţi fi măsuraţi şi vei trage la cîntar atît cît ai pus în timpul tău.

— Pune-ţi ochelarii, Laura, spuse cineva.

Subit, hublourile se umplură de lumină. Crudă. Domolite de ochelari, culorile ardeau încă aprinse de sclipirea zilei albastre. Afară nu se arăta nimeni. Nici animale să sară, să pască, să zburde pe covorul /smălţuit cu flori, nici o vietate nicăieri.

Părăsiră vehicolul. După cîţiva paşi şovăitori pe iarba de mătasă, desluşiră sub o perdea de iederă o boltă de peşteră.

Cu toată fericirea paşnică a peisajului, simţi o strîn- gere de inimă, ceva ce aducea cu o bucurie înfricoşată. O fi fost 'de vină zarea pustie şi prea largă spre care şerpuiau poteci tivite cu arbori, sau un spaţiu mai adînc încă, bănuit dincolo de cel care se vedea dîndu-ţi un vag fior de nesiguranţă, ca şi cînd te-ar ameninţa pierderea echilibrului, prăbuşirea, ori era tăcerea

poate, şi singurătatea. Sau toate împreună. Numai cîteva păsări mari şi despletite pluteau sus de tot în azurul prea afund. O lumină largă, moale şi intensă le învăluia pe toate şi, totuşi, undeva sub azurul bolţii bătînd în vînăt, ca sub un prim văl descojit, se ghicea o necunoscută profunzime tainic înrudită cu noaptea, ca o vagă ameninţare.

în peşteră, umbră şi răcoare, susur de izvor umple bazinul cu apă limpede şi verde, mirois de mentă, de linişte curată, de stîncă umedă. Se spălară cu apa rece, băură din sucul ca lumina lichidă din cupele de cleştar. Nu trebuia să ceară de la nimeni nimic, să mulţumească pentru nimic. La ieşire zăboviră în prag, alintîndu-se în atingerea iederei mlădioase. Tot nu apărea nimeni. Dacă îţi încordai auzul, ajungea din depărtare pînă la tine ca un zumzet de albine. Ne aflăm oare în preajma unui oraş ? Nu suntem lîngă nici un oraş. Atunci la ţară ? Nici la ţară. Nu locuieşte nimeni aici ? Oriunde poate locui cinetfa. Unde ariume ? Unde vrea.

O luară prin luncă pe sub copaci. Poteca ducea spre o pădurice. Verdele vegetaţiei s-a schimbat, bătea acum în vioriu, era o ţară albastră, şi .albastrul tăinuia lacrimi şi adîncimi. Şi mereu acea suflare a primejdiei în apropiere, abia mai mult deciît o bănuială, ca răcoarea unei prăpăstii ghicite de un orb undeva în jurul lui.

O vagă anxietate, un avertisment nedesluşit o ţineau în suspensie.

Şi ce curioase erau florile şi ce răsuciţi şi turmentaţi erau copacii. Trunchiurile parcă erau sculptate cu şerpi, în noduri suflau menade despletite, capete pîndeau tăcut, se odihneau jivine printre umbrele mereu schimbătoare. Prezenţe fără număr mijeau în scoarţă, pădurea trăia foarte, cum ar fi spus Pand. Privirea înlăcrimată a unei căprioare o făcu să se reîntoarcă din drum ca s-o mai vadă o dată, dar nu-i mai găsi ochii printre noduri, în locul lor întîlni privirea unui zeu bătrîn şi scorţos. Poate erau un joc al naturii viziunile astea din trunchiuri ori un roi de artişti s-o fi străduit să le insufle o viaţă ciudată şi stufoasă.

Dar mai încolo, printre chiparoşi, ce reprezenta sanctuarul acela rotund ? Nu cumva o fi un vis vechi care mă urmăreşte ? Lumea care vine acolo lasă în urmă versuri, cîte-un gînd frumos,

o floare, frînturi de melodii cîntate cu vocea joasă, vreo clipă de inspiraţie care nu va deveni poezie niciodată, ci rămîne o amintire vagă dintr-o pădure uitată.

Din templu i^şi o femeie cu surîsul ca o lampă aprinsă printre mătăsuri. Purta o haină lungă şi aurie, largă, sandale, în părul cu ape vinete scînteiau giuvaeruri în formă de stea. O salutară amîndoi, atingînd pămîntul cu mîna. Schimbară vorbe melodioase, zîmbete, formule cîntate, surîsuri; plusurile pocneau electric ca băşicile de şampanie, minusurile din fraze alunecau spre infinit, ecuaţii încărcate cu cifre grele se înşirau zornăind. Cei doi bărbaţi, vorbindu-i desigur despre îndepărtata lor călătorie, i-o arătară pe Laura. Zeiţa îi zîmbi şi o atinse pe umăr. Şocul fu cumplit. Zem se întoarse spre ea şi îi spuse că Velo nu-i cunoaşte rezistenţa.

— Cine este Velo ?

— Este persoana pe care o ai în faţă.

— Dar despre ce rezistenţă vorbeşti ?

— Fiinţele emit unde electrice de voltaje diferite. O atingere poate aduce surprize. Noi avem un debit de emisiuni electrice mai ridicat decît al vostru.

Ii explică apoi ceva frumoasei străine. Ea rămase surprinsă şi îi ceru iertare. ■

O luară prin pădure şi se opriră într-o poieniţă. Florile de aici ii amintiră de Dalmaţia. Părînd alese şi rare, ele creşteau risipite în iarbă, nu îngrădite în straturi. Petalele lor erau purtate de o uşoară fluturare care .le dădea o viaţă zănatecă de flăcări, păreau nişte fantome încîntătoare. La cîţiva paşi, în iarbă, se tîra ceva. Spaima o».împietri şi, cu o mişcare reflexă, voi să-şi reţină ochelarii care alunecaseră. In iarbă unduia un şarpe uriaş. Atît izbuti să vadă. Lumina vie o pătrunse ca o lafhă vîrîtă în ochi, apoi se făcu întuneric, înţelese că ochelarii care i s-au dat erau magici, îmblîn- zind pe măsura ei o lume de tăişuri ucigătoare. Era captiva unei ambianţe de neatins, întinzîndu-se dincolo de ce putea ea vedea şi capta, una din care abia ghicea cîte ceva, cu tentaculele ei sărmane. Se mişca aici în- tr-un fel de sublume, ca animalele noastre deasupra cărora vîjîie mecanisme misterioase şi zboară vorbe şi sensuri de neînţeles. De lumea asta toţi ceilalţi, şi chiar propriul ei organism, căutau s-o îndepărteze, s-o ocrotească, trecîndu-i-o printr-un filtru

umanizator, propice.

Pipăi febril prin iarbă şi dădu ,de ochelari. Se ridică cu ochii închişi şi îi puse la ochi. Şarpele dispăruse. Revenise peisajul idilic cu lumina lui blîndă, ali- nătoare. Lîngă un bazin era un obiect rotund şi boltit din sticlă albastră. Era adăpostul zeiţei cu voltajul pri- 'mejdios. Alcătuirea se sprijinea pe suporturi. Ca să nu intre şarpele ? Suporturile, făcute şi ele dintr-o sticlă groasă, ieşeau automat de sub construcţie în clipa cînd aceasta ateriza, căci ea slujea drept locuinţă şi vehicol. Velo putea ateriza oriunde pentru un popas cît de lung şi nu trebuia să aibă grijă decît de un singur lucru, şi anume, ca sosirea ei să ,nu prilejuiască adunarea a mai mult de trei locuinţe într-un loc, căci aglomeraţia era lucru interzis în Clamidora.

înăuntru nu era decît o singură încăpere, boltită, rotundă, spaţioasă, cu sofale de-a lungul pereţilor de sticlă, acoperite cu blănuri de culoare portocalie. Covorul de jos era albastru. Sau cine mai ştie de ce culoare. Pand spuse că este albastru în adevăr, singura culoare pe care ei o au în corn Im cu noi.

175

Pe masă apărură fructe superbe şi o tavă cu pişco- iuri ca fulgul. Ananasul, strugurii şi piersicile erau ca ale noastre, poate că cei de aici le-au luat cîndva să- mînţa de la noi. Licoarea dulce din paharele mari de cristal pişcă limba ca şampania, dar în loc de a-i moleşi, le dădu o agreabilă vioiciune, cu idei bine conturate.

— Băutura asta nu dăunează sistemului nervos, îi spuse Pand, turnîndu-i în pahar, dimpotrivă, te calmează, te predispune la meditaţie şi la gustarea creaţiilor lirice.

— Şi dumneavoastră,cultivaţi poezia ?

— Ce spui, Velo ? Ne-ar plăcea mult să ascultăm vreunul din frumoasele tale poeme. N-ai fi dispusă să ne reciţi ceva ?

Ea spuse că Jie recită cu plăcere. Se ghemui pe covor şi peste puţin începu :

Cînd vreau să ştiu o stea Cît are să trăiască,
Robotul meu mi-o spune,
Şi asta e frumos.
Şi toate sunt egale,
Cu cele de o seamă Stă lumea cumpănită.
Prin spaţii îşi răspunde Cu focuri ,şi prin unde Şi asta e frumos.
Şi curge lumea-n fire,

Se ideapănă-n neştire,
Dar ale mele unde
— Robotul meu-mi răspunde —
Rămîn, şi este bine.
Cînd toate se vor stinge,
Un pic de praf s-o strînge Din stelele atîtea,
Prea grele ele-or trage Şi greu le vor atrage Sori mici şi fără luciu.
Urma-va lume sură,
Nici aur şi nici zgură,
Din cele cîte fură,
176
Nici da va fi, nici nu.
Şi cit timp nu se ştie Nici cine-o plînge sorii Pierduţi pentru vecie Şi nici dacă Tiparul Va vrea ca cinci cu şase Să fie mai puţin De cinci. Din subfiinţă Ceva de se trezeşte Şi Timp de va mai fi Robotul meu nu ştie Şi asta e frumos.

După ce termină, poeta nu aşteptă complimente. Cei doi prieteni îşi atinseră fruntea cu .mîinile şi ea le răspunse (fa un zîmbet.

— Ce faceţi cu versurile ? Le publicaţi ?

— Nu, zise poeta, le citim uneori în cerc de prieteni. Se difuzează uneori poeme şi pentru şedinţe de meditaţie, fără a se menţiona numele poetul'ui.

Laura o întrebă dacă poeţii din Clamidora ar fi lipsiţi de vanitate, şi Pand trebui să-i explice lui Velo sensul acestui cuvînt. ,

— Desigur, răspunse ea, fiecare din noi se străduieşte să facă totul cît mai bine, dar nu sub imboldul vanităţii, cum spuneţi voi, ci în vederea desăvârşirii lucrului în sine, căci orice lucru este înzestrat cu virtutea de .a se cere făcut cît mai bine cu putinţă. Nu vreau să spun cu asta că poezia spusă adineauri de mine ar fi perfectă, sunt departe de a crede aşa ceva, ci numai că eu nu sunt în stare să fac alta mai bună, că este tot ce pot face eu, cel ,puţin pînă acum.

Laura socoti că poemul de adineauri, deşi era interesant şi avea calităţi, era departe de a atinge nivelul unui poem de Shelley. Părea că locuitorii din Clamidora, oricît ar fi ei de pretenţioşi în alte privinţe, nu aşteaptă prea mult de la poezie* Tare ar fi dorit să nu fi gîndit asta chiar acum, dar e mai uşor să

ţii sub control un război de ţesut cu zece mii de fire decît gindurile omului. Velo captase totul, dar nu se supără.

— Nouă nu ne-au rămas prea multe de dorit, spuse, şi de aceea, con<diţiunile noastre nu sunt prea fa-

vorabile pentru creaţia lirică într-o lume care ne copleşeşte prin frumuseţea ei, dar cu gîndul ăsta ne-am împăcat. Suferinţa ar fi un preţ prea mare de plătit numai pentru'-a scrie poezii mai bune. Dar nu judecaţi poezia noastră după a mea. Există alte versuri scrise de cei oare au atins grade mai înalte de spiritualitate. Ele nu circulă decît printre cei de-o seamă cu autorii lor. Nu pentru că altora le-ar fi interzise, ci fiindcă pentru cei ce n-au ajuns încă la gradul corespunzător de^ înţelegere, poemele acelea ar rămîne de nepătruns.

— Cu toate astea, poemele acelea ermetice pentru cei mulţi ar putea stîrni imitatori şi, în felul ăsta, s-ar putea ajunge la un abuz al cuvîntului.

— Cum ,să se ajungă la un atare abuz ?

— Dacă, de pildă, imitatorul care n-a atins încă treapta de evoluţie a unui autor iniţiat, dar dorind să pară şi el la fel de avansat şi să se laude cu calităţi pe care nu le are, ar încerca să facă uz de acelaşi limbaj ermetic, ca să impresioneze.

— Nimeni nu are pretenţia de a părea ce nu este şi nici n-ar fi cu putinţă. Noi citim gîndurile şi putem descifra cu uşurinţă orice atitudine mentală şi afectivă.

— De cît timp are nevoie cineva ca să ajungă un ' „iniţiat", cum îl numiţi dumneavoastră ?

— Fiecare cu ritmul său. Unora le trebuie multe mii de ani. Cei ce se hotărăsc să schimbe dimensiunea, adică să moară, cum spuneţi dumneavoastră, se lasă mai întîi îmbătrîniţi. La etapa asta se ajunge foarte tîrziu. Datorită perioadelor de subsistenţă în stare de biounde, spiritul şi corpul se refac întruna. Viaţa se prelungeşte în felul ăsta aproape la infinit. Starea on- dulatorie este o ipostază neutră, desigur, şi, ca atare, neconcludentă, de stagnare. Ea condiţionează o suspendare a oricărei evoluţii spirituale. Totuşi, nu ne putem dispensa de ea, căci cercetările ne obligă la deplasări mari în spaţiu, care, la rîndul lor, ne impun alunecări corespunzătoare în timp. Recurgerea repetată la starea onfclulatorie prelungeşte mult

viaţa, refăcînd şi perpe- tuînd tinereţea. Chiar şi aceia dintre noi care sunt ocupaţi în domenii care nu necesită recurgerea la ipostaza ondulatorie, recurg la ea din cînd în cînd pentru a-şi
178
reînnoi celulele, petrecând lungi perioade de odihnă prin eliberarea de materie.

— Dar spuneai că totul este material, pînă şi bio- ui^da.

— Intre materie şi materie există o deosebire aproape ca de la zero la o cantitate cît de imensă. Calitatea lucrurilor chiar rezidă în cantitatea lor. Ca să ne reîntoarcem la cele spuse, prin continua reîntinerire, viaţa s-ar putea prelungi la infinit. Nici nu ni se poate atribui o vîrstă propriu-zisă decît din momentul cînd, sim- ţindu-ne spiritualiceşte maturi pentru a schimba di- mensiunea, renunţăm definitiv la ipostaza ondulatorie şi ne resemnăm de a ne supune procesului de îmbătrî- nire. Perioada finală vine de obicei foarte tîrziu. Unora le pare rău să părăsească viaţa între cele patru dimensiuni, ori nu se simt apţi s-o facă decît după o foarte îndelungată pregătire. De aceea, noi îi înconjurăm pe bătrînii noştri, care adesea ori sunt mai tineri decît noi, cu veneraţie, nu din cauza vîrstei lor, ci pentru că au reuşit să atingă culmi de care noi suntem încă departe. Bătrîneţea lor ajparentă este semnul că ciclul lor se apropie de sfîrşit. Mai avem apoi şi o altă categorie de bătrîni. Ei nu se lasă răpiţi de vîrstă, apoi de moarte, pentru că s-ar fi apropiat de desăvîrşire, ci doar pentru că vitalitatea ,nu le mai ajunge nici măcar pentru a continua viaţa' în acest sistem, într-un cuvînt, uleiul din lampa lor este pe terminate.

— Voi cunoaşteţi iubirea ?

— Bineînţeles că da. Suntem legaţi unii de alţii prin iubire, dar există şi la noi dragoste individuală.

— Cunoaşteţi jşi ura ?

— Intre doi indivizi poate avea loc o incompatibilitate de vibraţii care le face reciproc apropierea greu de suportat. Ştim atunci că e vorba de simple reacţiuni fizice, le şi calculăm, de aceea ne evităm fără resentimente în cazurile indicate ori, dacă nu e chip s-o facem, căci anumite împrejurări ne impun să ne suportăm în mod vremelnic, ni se inoculează seruri care ne ajută s-o ducem împreună cîtva timp. Dar să ne întoarcem la dragoste. Concepţia iubirii care s-a perpetuat la noi aţi avut-o şi voi în Evul Mediu, păcat că ea

s-a bucurat de o înflorire aşa de efemeră. Noi recunoaştem aspiraţiei puterea de generatoare de energie şi ştim oricînd cu exactitate în ce măsură suntem subjugaţi de un sentiment. Potenţialul lui se poate exprima în cifre.

— Găsesc că este groaznic.

— De ce să fie groaznic ? Orice energie este comensurabilă şi nimic nu se poate dispensa de un coeficient, în afară de Ultima Energie, care însă ne eludează. Un ton nu pierde nimic din puritate prin faptul că îi cîn- tăreşti volumul. Dealtfel, şi printre noi se află unii care nu-şi măsoară iubirea de teamă să n-o profaneze, îi avem şi noi pe romanticii noştri. Voi susţineţi în schimb că dragostea este un lucru bun şi, ca atare, se cere consumat cu cît mai mare grabă şi frenezie. Distrugeţi aspiraţia deoarece rupeţi floarea înainte de a îmboboci. Intr-un cuvînt, nu aveţi cînd şi cum să cunoaşteţi iubirea, şi nici aspiraţia.

— Şi ce este de făcut ?

— Şi în privinţa asta, ca în multe altele, urmează la voi o perioadă a recalculării valorilor. Nu de la zero, ci de la valori negative înfricoşătoare. Ca să ne mărginim la iubire, ea este pentru noi luxul suprem şi uzăm de ea ca de ceva de mare preţ : cu straşnîcă economie. Căsătoria n-o cunoaştem. Mă întrebi de dragostea fizică şi eu îţi răspund cu altă întrebare : dacă există oare dragoste care să nu fie fizică. Pînă şi pe un animal îl mîngîi cu plăcere, îţi place să-l simţi în braţe, ai pentru el tot o dragoste fizică, una pe care n-o poţi confunda cu erotismul. Stofele, mătăsurile, catifelele, blănurile moi şi voluptuoase îţi place să le pipăi, să le mîngîi, ;să le porţi, într-un ''cuvînt, ai pentru ele o adevărată dragoste fizică ; verdele unui desiş te odihneşte, te înviorează, te destinde trupeşte. Ai mîngîiat vreodată un copac, o floare ? Cunoşti voluptatea contactului cu apa, pe care o încerci cînd te scufunzi în mare ? Ei bine, cu atît mai mult, în atracţia dintre două fiinţe gîndi- toare, fizicul ’îşi are rolul, un rol covîrşitor. Dar să strigi sus şi tare dreptul tău la amor fizic, ce monstruozitate ! Ca şi cînd ai spune : am dreptul de a mă sinucide. Posezi un obiedt preţios şi rar, de mare frumu

seţe, şi crezi că ţi s-a conferit inclusiv şi dreptul de a-I distruge. Ce ignoranţă grosolană !

— Şi atunci ?

—■ Arma trebuie mînuită cu cea mai desăvînşită precauţie. Nimic sau foarte puţin, iată formula ideală. Nu împlinirea are însemnătate, ci prelungirea perioadei de aspiraţie. Ai citit La princesse de Cleves ? Este unul din romanele voastre cele mai desăvîrşite, pe care l-am studiat şi noi ca pe cea mai frumoasă expresie a aspiraţiei în dragoste ce s-a formulat vreodată în lumea voastră. Prinţesa de Cleves, o femeie înzestrată cu geniul iubirii, refuză s-o 'consume. Ea crede că o face dintr-un sentiment al virtuţii. Nimic mai inexact ! O face din frica de a nu nimici această rară comoară pe care o apreciază la justa ei valoare. Iubirea, dacă uzezi de ea cu înţelepciune .şi nu mînat de grabă şi de lăcomie, poate să dureze mii de ani, căci tot ce nu se consumă dăinuieşte, iar aspiraţia rămîne neştirbită. Coeficientul tău de aspiraţie îţi dă puterea necesară pentru a te perfecţiona. Este capitalul din care achiţi cheltuielile drumului împlinirii.

— Am bănuit întotdeauna aceste lucruri, fără să fiu lămurită asupra lor pînă acum. Mai am totuşi o nedumerire care mă supără. Vorbeai de „coeficientul de aspiraţie[11]. Voi calculaţi chiar totul ?

— Din fericire, nu. Cum ţi-am mai spus-o, nu putem prevedea intervenţia graţiei. Sau durata precisă a vieţii. Căci astea toate depind de un pattern, un ritm de acţiune care rămîne incalculabil pentru inteligenţele noastre, chiar ajutate de cele mai sofisticate instrumente de măsurat.

— Ce înţelegi prin „graţie" ?

— Graţia este sinonimul incalculabilului. Cuvîntul descrie pentru noi tot ce sfidează logica şi transcende imperiul calculelor, ceva ce poate interveni sau nu, contrar oricărei probabilităţi. In fine, ea presupune un act arbitrar de voinţă neprevizibilă. Cu taate că reprezintă însuşi neprevizibilul, trebuie să aspirăm la ea pentru propria noastră sănătate spirituală, căci fără speranţă nu poţi trăi, poţi vegeta doar.

— In cazul acesta, graţia ar avea şi calitatea de a schimba viitorul. Cum se împacă această stare de lucruri cu mişcarea liberă a bioundelor în viitor ?

— Undele se mişcă de fapt într-un viitor condiţionat. Care azi este într-un fel, dar la o adică, mîine, ar putea fi intr-alt fel şi, ca atare, stă sub semnul /.

— Spuneaţi că viitorul „este". E un nonsens gramatical.

— Ca să te poţi apropia cît de cit de aceste lucruri, se cere înainte de toate să renunţi la o seamă de prejudecăţi, printre altele, şi la cele gramaticale. Aproape întreaga conjugare a fost întocmită pe baza ficţiunii că ar exista timp, ceea ce este departe de a fi dovedit. Una din consecinţele acestei atitudini de reviziune mentală ar fi că ai scăpa şi de ideea preconceputâ că un lucru nu se poate întîmpla decît într-un singur fel deodată. Dar -bineînţeles că viitorul „este". într-o dimensiune atemporală nici nu există un viitor propriu- zis. Ca să înţelegi cum un lucru poate să existe şi să nu existe în acelaşi timp, îl scoţi din timp. Şi renunţi la valabilitatea semnelor plus şi minus.

— Dar e cu neputinţă să gîndeşti fără ele. Pentru nţine, un lucru există sau nu există. Cum aş putea concepe o stare intermediară ?

— Nu e vorba aici de stările intermediare care există şi ele, ci de o dimensiune care le transcende pe toate cele cunoscute la noi, precum transcende şi necesitatea ca plus şi minus să se contrazică. -într-un cuvînt, există stări de lucruri pe care nu le poţi verifica nici în stare de bioundă şi nici calculatoarele nu pot să le prevadă. Stări reglate printr-o altă matematică. Există dimensiuni unde doi ori doi nu fac patru. Necesitatea aspiraţiei însă, fără de care nu poţi atinge desăvîrşirea, este prima condiţie de viaţă în oricare dintre sistemele posibile, independent de structura lor fizică şi matematică. Ea transcende cifrele de la baza lumilor toate, condiţionează creşterea, viaţa şi depăşirea ei, evoluţia pînă la ultimul ei stadiu.

— Lifcisa aspiraţiei este o boală pustiitoare, interveni Velo.

182

— Şi poate fi şi contagioasă, adăugă Pand, cu vizibil regret.

Velo ridică de pe mescioară o cutie mică, lucrată cu ciocanul în argint, împodobită cu frunze şi cu amoraşi. Laura rămase cu ochii la bijuteria de o graţie cu totul pămîntească. Velo îi spuse că a fost lucrată în Calo şi i-a fost adusă dePand într-una din călătoriile lui pe pămînt. Laurei i se păru că spusele ei nu au nici o legătură cu cele discutate înainte. Pand însă îi făcu semn să aibă răbdare.

— Este un rococo german, spuse el.

— Nu cumva a aparţinut tot ducelui de Marlborough ? întrebă ea cu oarecare maliţie.

— Nu, nu, răspunse el cu un zîmbet. A fost a împăratului Iosif al doilea, care a primit-o în dar de la regele Bavariei, iar mie mi-a făcut-o cadou un ofiţer al Pentagonului, mare colecţionar de felul lui. Am socotit că locul ei e mai potrivit în apartafmentul unei doamne.

— Şi cum a ajuns cutia de la împăratul Iosif şi de la regele Bavariei, şi mai ales de la ofiţerul în chestiune, la Pand ?

Pand tăcu şi Velo schimbă vorba. Laura înţelese că i se tăinuieşte ceva.

— O găsesc pe Laura foarte atrăgătoare, zise Velo, şi emite un fluid reconfortant. Cred că ar putea avea un efect binefăcător asupra celor care suferă depresiuni periodice.

— Este unul din motivele pentru care am adus-o cu noi, zise Zem cam în glumă. Sunt sigur că şi Bătrî- nul va fi mulţumit s-o cunoască.

— Care Bătrîn ?

Pand se întoarse spre ea.

— Bătrînul este, cum s-ar zice, regele nostru. E* tatăl lui Zem, căci, în vremurile îndepărtate, populaţia planetei noastre se înmulţea încă. Este foarte înaintat în vîrstă' şi nu peste mult ne va părăsi. Zem îi va fi urmaş.

— Mai citeşte-ne ceva, Velo, zise Zem, ca pentru a schimba vorba şi el.

— Am la mine un poem scris de cineva care nu va cunoaşte împlinirea de care vorbeam, zise Velo pe neaşteptate. Al cuiva născut ,fără darul aspiraţei. Il păstrez dinadins în cutia asta adusă de pe pămîntul vostru, unde puterea mîntuitoarei aspiraţii nu este cunoscută şi preţuită îndeajuns.

Deschise cutioara împăratului ;şi scoase la iveală o fîşie de mătasă albă, însemnată cu cîteva trăsături curioase, încondeiate. în caractere cursive, şi citi:

Tu vei trăi
In respiraţia-adîncă-a fericirii,
Pe cînd eu n-oi mai fi
Nimic, or curge ape
Şi umbre mari de păsări peste mine
Şi s-o aşterne ceaţă

Şi nici de tine n-oi <mai şti,
Comoara mea, nimic.

I se frînse vocea şi tăcu. Laurei i se păru că genele i se umeziseră. Poate era chiar ea condamnata care a scris poezia.

— Nu, nu eu, spuse Velo, nu eu am scris-o.

Laura se uită la Pand, întrebătoare. El se ridică şi se duse lîngă peretele de sticlă şi se opri acolo cu spatele către ei, cătînd spre pădure. Un stol de gînduri - gingaşe se învîrtea deasupra lor, în aer, apoi se pierdu, se stinse. Velo închise poemul în cutie şi rămase cu degetele încleştate pe capacul ei d'e argint. Nu mai zise nimeni nimic. Se simţeau mijind "în jur presimţiri nelămurite.

Urmă altceva apoi. Acorduri uşoare spălară aerul de urmele clipei de stinghereală, aducînd noi închipuiri.

Nu putea fi adevărat. Zbura bătînd larg aerul cu aripile. în urmă-i plutea părul de aur. Velo păşi grăbită la peretele de sticlă şi se uită în sus. Zburătorul se opri suspendat la înălţime.

— E un înger !

— Nu, zise Pand, este poştaşul.

îngerul poştaş nu părea să se grăbească. înconjură clădirea plutind pe deasupra ei şi se lăsă jos alene în faţa intrării.

— Ce veşti ne aduci, Caliente ? îl întrebă Zem, ie- şindu-i înainte.

Poştaşul zburător îşi puse uşui'&l piciorul pe pajişte, abia atingînd-o.

— Salut ! Bătrînul ştie că aţi sosit şi vă roagă să veniţi să-l vedeţi mîine dimineaţă după răsăritul soarelui. Iar asta, pentru doamna din Calo.

îi întinse Laurei un plic transparent.

— Intră o clipă şi boa un pahar de suc, îl invită Velo.

Mesagerul îşi adună aripile, se înclină graţios şi intră.

— Nu te incomodează aripile noi ?

— începip să mă obişnuiesc cu ele. N-am să stau prea mult, mai am un mesaj de predat aici în apropiere.

Era superb, cu ochii ca viorelele şi faţa arămie încadrată de părul în valuri. Arăta ca de 17 ani. Laura îşi răcori admiraţia gîndindu-se că are vreo 50 000. îngerul se aşeză, luă cupa oferită cu o mică închinăciune şi, după ce îi salută pe ceilalţi numai din priviri, o duse la gură.

— Ce fel'de muzică îţi place ?

— Ceva lent şi pentatonic, cu multe suflători, dacă mă întrebaţi.

Curînd după aceea, un concert de flaute izvorî din perete.

El o privi pe Laura cu oarecare curiozitate şi îi zîmbi cînd ea observă. îi zîmbi şi ea, dar apariţia lui 6 uluise.

— Dumneavoastră nu aveţi un serviciu telegrafic ? întrebă.

— Dragă Laura, spuse Velo, pentru noi nimic nu este urgent. Şi, pe lîngă asta, nu găseşti că mesajele sosite pe cale personală îţi pricinuiesc o plăcere mai mare decît cele transmise în alt fel ? Dar vezi ce-ţi trimite Bătrînul.

Laura desfăcu plicul străveziu şi scoase la iveală o hlamidă vaporoasă, argintie. Suflă în ea şi - îmbrăcămintea îi zbură din mînă prin uşa deschisă, şi afară, în poiană, se aşeză pe o creangă. Velo fugi s-o culeagă şi reveni cu ea pe braţe.

185

— îţi trimite darul ăsta pentru a-ţi ura bun sosit.
O să-i facă plăcere să te vadă mîine îmbrăcată cu ea.

— Sunteţi foarte gentili cu toţii, spuse ea.

— Nu chiar cu toţii, opină Pand, dar, în general, ne place să prilejuim altora plăcere. Altfel, ce ne-ar deosebi de gorile ?

— Ele nu au avioane.

— De aceea nici nu pot face prea mult rău. Avioa- •nele nu sunt decît uneltele intenţiilor noastre. Dacă nu le poţi avea pe amîndouă, e mai bine să ai intenţii bune decît avioane, nu ? Fii bun, Oaliente, transmite Bătrî- nului mulţumirile noastre, îi spuse Zem mesagerului, şi în special pe ale Laurei, pentru dar.

Laura constată cu părere de rău că întîrziase cu un pas. Mulţumirile pentru dar ar fi trebuit să le facă ea în persoană. îngerul ăsta va crede că sunt o sălbatică, îşi spuse. Că m-au pescuit de undeva dintr-o junglă. Şi ce dacă ? Ei cred într-o evoluţie absolută de care nu scapi, înseamnă că ar mai fi speranţe şi pentru mine. Pand spunea că pînă şi dinosaurii vor sfîrşi prin a scrie versuri. Cînd citesc versurile care se scriu azi, am impresia că au şi început.

Zem spuise că şi Shakespeare a fost dinosaur odată. Şi că se oprea adesea din păscut, căci era omnivor încă de pe vremea aceea, se oprea din păscut, zicea Zem, şi se uita în sus, azurul cerului îi pricinuia o plăcere pe care ceilalţi dinosauri n-o împărtăşeau. Contempla bolta multă vreme, apoi îşi dădea capul

pe spate şi răgea îndelung. Zem avea un diapozitiv în culori din acea epocă. Nu prea semăna cu portretul lui Shakespeare de Madox Brown, dar asta nu avea importanţă, deoarece portretul acela era făcut din imaginaţie. în orice caz, diapozitivul cu dinosaurul este primul portret existent al celui sortit să devină cel mai mare poet al omenirii. Dinosaurul de care spuneam, dinosaurul Shakespeare, după ce se oprea din contemplarea cerului şi se întorcea la buruienişul din faţa lui, mai păstra în amintire imaginea bolţii şi se tot întreba păscând ce-o fi albastrul acela miraculos deasupra capului său. încă de pe vremea aceea se manifestase la el înclinaţia spre meditaţie şi poezie. Dar cînd apoi începea să rumege,

era prea preocupat, uita. Digestia e o treabă serioasă, cere concentrare.

Ce-1 apucase pe Zem ? Monologul ăsta nu era deloc în genul lui. Poate a spus şi el o vorbă, două în felul lui laconic, iar restul l-am completat eu.

— Nu ţi-e bine, Zem ? se întoarse Pand înspre el. Ce tot îndrugi acolo ?

— Nu ştiu, n-am fost atent. Am spus ceva curios ?
Oi fi captat cine ştie ce, de la Laura. Ea are o reproducere în culori după portretul lui Madox Brown pe prima pagină a operelor lui Shakespeare. Nu-i aşa, Laura ?

îngerul îi privi zîmbind. Timiditatea Laurei i se păru atrăgătoare.

— ' Acum într-adevăr trebuie să plec, zise.

îi salută atingîndu-şi fruntea cu mîna, ridică spre ei braţele amîndouă şi îşi luă zborul.

Ce mai poştaş, gîndi Laura, urmărindu-1 din ochi cum plutea în azur cu aripile întinse.

— O face de plăcere, o lămuri Pand. Poştaşul nostru în civil este cercetător al efectelor vibraţiilor sonore. Serviciile minore de felul ăsta sunt asumate de oricine, de bunăvoie. Mai ales înmînarea mesajelor este considerată un sport foarte popular. întreabă-1 pe Zem.

— Mai bine l-aş întreba altceva. Aş fi curioasă să ştiu cu cît e mai în vîrstă tatăl lui Zem, pe care îl numiţi Bătrînul, decît fiul său ?

— El n-a început să fie mai în vîrstă decît Zem decît de vreo

şaizeci, şaptezeci de ani încoace. înainte vreme, era mai tînăr decît Zem, avea cam etatea mesagerului de adineauri. îi plăcea adolescenţa, a staţionat acolo zeci de mii de ani.

— Mulţi dintre voi au părinţi în viaţă ?

— Chiar buniti şi străbunici, după cum este ciclul fiecăruia.

— Şi aceste legături se respectă ? „ •

— Dacă vibraţiile dintre rudele cît de apropiate nu se acordă între ele, se renunţă de obicei la legăturile de familie.

Laura oftă cînd se gîndi ce bine ar fi să fie şi la noi la fel.
187

— La noi, continuă Pand, mulţi se fixează la vîrste prea fragede, de aceea nici nu poate fi vorba de respect filial şi nici de luptă între generaţii. Adeseori, fiii îşi termină ciclul înaintea părinţilor şi îmbătrînesc, în timp ce părinţii rămîn foarte tineri. Caliente are şi el o- strănepoată care a dmbătrînit şi a trecut în altă dimensiune, pe cînd el va ‘rămîne încă multă vreme un tînăr aspirant. Velo însăşi este mama lui Zem.

Cea abia pomenită intră din poieniţă şi adulmecă aerul.

— Numele meu a fost pomenit aici, zise, aţi vorbit de mine. Ce anume, nu-mi pot da seama.

Laura se uită de la Velo la Zem. El părea cam de 35 de ani, iar Velo nu arăta mai mult de 20. Cuvîntul ‚<mamă“ nici nu se '.mai întrebuinţa în limba clamido- riană, mulţi nu /ştiau ce însemnează. Zem îi spunea mamei lui pe nume.

Velo luă o vergea şi lovi cu ea ‘în podele. Apăru un panou înalt pînă la tavan, iar la a doua lovitură, un altul perpendicular alunecă peste cel dintîi. Vasta încăpere unică se împărţi în patru odăi de mărime potrivită. Zem şi Pand se retraseră în două din aceste despărţituri.

Uitîndu-se afară prin peretele străveziu, Velo şi Laura văzură un alt vehicol circular aterizînd în iarbă.

— A venit Mena, spuse gazda şi ieşi în grabă.

Uşa lui se deschise şi apăru o fiinţă de o frumuseţe atît de suavă şi copleşitoare, îneît Laura uită să respire. Nici ea nu-şi dădu seama cum şi cînd îi veni înainte. Pand ieşi şi el, dar se opri în spatele ei, poate vibraţiile noului-venit îl descumpăneau. Laura simţi şi ea cum o arde apropierea lui şi se retrase. Continuă să-1 privească prin perete, dar chiar astfel, simţea apăsarea prezenţei sale.

Velo şi străinul se apropiau de casă. Nu-i vedea, dar îi simţea

după violenta deplasare a pachetelor de aer. Unda dogoritoare prelinsă peste mîinile-i apăsate pe ochi îi întăreau senzaţia că, prin uşa lăsată larg deschisă, el o priveşte 'fix. Se ascunse după perdea, se aruncă pe culcuş şi îşi trase cuvertura peste faţă. între timp, cei doi intrară în casă. Nu-r mai vedea, dar simţea un

188

dele emanate de ei în încăperea de alături. Gîndurile lor vii săltară ca mingile.

— Ce-a fost arătarea de adineauri ?

— Ce-i cu. tine ? .Pari răvăşit.

— Lasă-mă să-mi revin puţin.

— Eu o găsesc atrăgătoare şi Pand la fel.

— Mi-a provocat un şoc...

— Stăpîneşte-te, să nu te simtă.

După o pauză surdă, comunicările lor se succedară line, întreţesîndu-se cu moli'ciune, dar conţinutul lor îi rămase ascuns. Ce puteau să-şi spună ? Gîndurile lor fugeau alăturea pe două benzi gemene împletindu-se iubitor, fără asperităţi şi contradicţii, gînduri de mătasă, .gânduri care făceau dragoste. Pe urmă tăcură, pesemne priVirile lor se încrucişau cuţite de foc, vînturi calde ridicau rîuri de aer lichid şi fierbinte, unduind ca fata morgana, copacii dădură să tremure sticlind, ca printre lacrimi, miraje, năluciri văzute în apă. Casa fierbea toată, uria'şă căldare rotundă. Cum nu se distrug fiinţele astea iubindu-se ? Patima lor atinge culmi necunoscute. Cînd Velo şi-a pus mîna pe umărul meu, parcă m-a electrocutat. O bură de umezeală aburi pereţii. Poate că Velo plîngea.

I se făcu cald şi azvîrli pătura ;pe jos. în* poiană, copacii tresăriră convulsiv. Se întinse din. nou şi îşi 'închise ochii. Sub pleoapele de catifea neagră jucau cercuri de foc, cînd auzi vocea lui Cari : Ai rămas cu tine însăţi. Afară este întuneric, nu se vede nimic, numai orbitele ochilor se văd. Două geamuri rotunde, negre, dincolo de ele vîjîie supusă noaptea oarbă. îşi rări respiraţia pînă ce vîrful fiecăreia deveni un pisc al fericirii, între vîrfuri se întrezăreau văi de linişte profundă. în poiană, copacii tresăriră convulsiv. Se afla iar in prag de trezie, somnul se mutase mai incolo. După o ultimă zguduitură, casa se linişti, insula se împrejmui de valuri concentrice tot mai largi şi mai potolite, copacii se opriră din legănat. Adormi.

O trezi un curent fierbinte. Parcă ar curge aici lingă mine un rîu nu de apă, ci din lame încinse, astea sunt gîndurile lui Mena. Nu mai aleargă împreună cu acelea ale lui Velo, panglicile s-au despletit, se deapănă

singure acum. Lui Velo nu-i mai plac cele gîndite de Mena, lamele lui o taie. Parcă îmi desluşesc numele printre cele ce-şi spun. Mena vorbeşte despre mine. El spune :

— Animalul acela căreia îi spuneţi Laura este mai fericit decît mine.

Se îmbrăcă dintr-o mişcare .şi fugi în încăperea vecină. Mena şi Velo stăteau departe unul de celălalt, stătuseră aşa toată vremea şi lăsaseră distanţa să vorbească între ei. Distanţa este atelierul unde-se ciocănesc fulgerele, poate ea îl întărită pe Mena şi acum.

— Te miri că ne vezi despărţiţi ? întrebă el. La ce te-ai fi aşteptat ? Voi sunteţi îmbuibaţii, cei care se satură în fiecare zi, voi, voi şi iar voi ! Noi suntem flămînzii ! strigă exasperat.

Vorbele îi scăpărau, nu mai ştiai cum să te fereşti de scînteile care zburau peste tot.

Nemaiputînd suporta dogoarea şi fumul, voi să fugă, cînd intră Zem. Părea foarte liniştit, drapat în halatul lui vişiniu. Culoarea se schimbă în alta mai tainică, lăsînd în urmă un iz sec şi 'acid de vişine. Curenţii vrăjmaşi se potoliră, aerul redeveni respirabil.

— Mena, Velo suferă.

— Sufăr şi eu.

— Nu din vina ei.

— Dar eu ce vină am ?

— Răspîndeşti în jurul tău numai răul.

— Spune-mi, pum aş putea face altfel ?

— încearcă să te stăpîneşti.

— Lasă-i pe Mena, interveni Velo.

— Fiecare se conduce singur, dar cînd cineva îşi periclitează ciclul său propriu şi pe al altuia, eşti dator să intervii.

— Nu-mi vorbi de ciclu ! strigă Mena, pierzîndu-şi cumpătul. O, de ce nu m-am născut pe pămînt ? 1 De ce nu sunt om ! Un om pe pămînt sau un şarpe, o rozătoare, o broască, orice !

— Dacă vrei, Pand te va lua cu el cînd se întoarce acolo şi te va lăsa în Calo dacă crezi că felul lor de viaţă ţi se potriveşte

mai bine.

— Să plec fără Velo ?

190

— Te voi urma, spuse ea.

— Nu, nu te pot expune la mizeria şi intemperiile de acolo.

— Nici Bătrînul n-ar lăsa-o pe Velo.într-un loc ca pămîntul.

Zem se ridică, scoaise din nişa din perete un pahar şi îl umplu cu un lichid verde mirosind pătrunzător a tămîie. Cu paharul în mînă se aşeză în fotoliul din faţă, p*'ivindu-i. Palid ,şi înfrînt, Mena îi zise :

— Vezi că nici tu nu mă suporţi două minute fără să recurgi la un calmant. Pe mine nu mă mai rabdă nimeni decît Velo. De plecat, sigur că voi pleca, dar poate nu chiar pe pămînt. De ce să-mi tîrîi nenorocirile într-un climat ca cel din Calo, în condiţii care la noi n-au existat nici în cele mal întunecate vremuri ? Ar fi să mă pedepsesc pentru cele de care nu sunt vinovat. Nu-i invidiez pe cei de acolo decît pentru un singur lucru : sunt tîmpi şi neştiutori şi nici măcar nu-şi bănuiesc destinul, şi chiar dacă sunt aproape toţi condamnaţi la nefiinţă, ,idee nu au de asta şi nu-i preocupă decît hrana şi două^trei alte nevoi pe*care le au în comun cu animalele. De asta îi invidiez pe pămînteni, ăsta e marele dar cu care i-a înzestrat semnul diagonalei.

Urmară la adresa acestuia din urmă un şir de imprecaţii disperate, amestecate cu invective, pe care nici prezenţa lui Zem nu le putu neutraliza. Una din perdele luă foc şi arse ca iasca, cu ropote. Casa se umplu din nou cu fum. Zem o luă de mînă iute pe Velo şi o 6coase la aer, pe urmă se întoarse după Laura. Pand năvăli şi el din odaia lui, dar Mena găsi între timp mijlocul de a stinge focul, înghiţind flăcările. Acum şedea pe canapea între perne şi rîdea înfundat. Reveni şi Velo. Rîsul lui Mena era mai greu de îndurat de'cît fumul care şerpuia scund şi greu peste podele. Sub fruntea îngustă ochii jucau globuri aprinse de sticlă, gura-i sîngerie rîdea cu buzele deschise a rană. Nu-i mai rămăsese nimic din frumuseţea de adineauri. Laura cătă cu teamă spre Velo şi înţelese că ea tot îl vedea frumos.

191

— încetează, Mena, că ne îngrozeşti pe toţi. Sau asta vrei ? Velo, e păcat că tu nu-1 poţi vedea aşa cum este.

— Numai eu îl pot vedea aşa cum este cu adevărat, ceea ce

vi se arată vouă este masca deznădejdii.

— Daţi-mi mie animalul acela, strigă Mena ieşit din minţi, arătînd-o pe Laura, să mă satur şi eu odată de femei ! Să fac cu ea ce vreau ! ‘Slută, tîmpită, aşa cum este, pentru mine e bună destul !

Odată m-am urcat ,pînă la o cetate pe un deal drept şi stîncos, îşi spuse (Laura. Pe buza prăpastiei m-a cuprins o dorinţă atît de nebună de a mă azvîrli, încît mi-am apăsat mîinile pe Ochi şi am fugit de acolo. Nu ştiu să mai fi dorit ceva atît de aprig şi cu atîta deznădejde, ca prăbuşirea aceea'. La fel simt şi acum. Privirea lui mă dogoreşte, suflarea lui mă îneacă, înne-bunită, ard făclie din focul lui, arde şi el, arde şi rîde. Suntem învăluiţi în fum cu toţii, săgeţile fulgeră prin încăpere, trozneşte sticla şi... ce s-a întîmplat ? Ce-a căzut ? Cine geme ?

— Asta am învăţat-o cînd eram la Calo, zise Pand, nu credeam că vreodată o să-mi prindă bine şi aici.

Mena zăcea cu ochii închişi şi era iarăşi frumos. Velo tăbea. Şedea pe podea lîngă el şi îi ţinea o mînă între ale ei. Aerul se răcorise, fumul pieri ; Laura îşi trecu mina peste frunte. Din vîntul nebuniei nu rămăsese nici urmă. Nu cuteză să se uite la îngerul căzat. Zem îi vorbea lui Velo cu vocea scăzută.

— Mi-e teamă, Velo, că va trebui să-l desfiinţez. Şi pentru el va fi mai bine.

Velo tăcu. Se uita la cel căzut cu o privire de nespusă gingăşie şi-i mîngîia mîna întruna. Zem se duse dincolo în odaia lui şi reveni cu o cutioară şi un tub. Se apucă să înşurubeze tubul în capacul rotund al cutiei. Ce este în cutie ? Raza morţii, nu te teme, nu e nimic dureros, nici o ^cenă violentă, nimic, doar atît că Mena nu se va mai trezi.

— Nu ! strigă Velo. Nu raza morţii ! Nu, Zem, nu ! îl iau eu pe răspunderea mea. Mai dă-i o şansă, Zem ! Fă-o pentru mine !

— Dar ţie îţi face cel mai mult rău.

— Tocmai pentru că mie îmi .face rău ! Uite, răspund eu de el. Pînă azi ce-aţi avut isă-i reproşaţi ? Cine se putea plînge de el ? Prezenţa Laurei l-a scos din minţi. Nu te supăra, Laura, nu ai nici o vină, ştiu. Fluidul ăsta pă'mîntesc l-a descumpănit, fluidul i-a trezit dorul să fie şi el ca oamenii. Cum de ,nu-l înţelegeţi ?

Mena continua să zacă şi să fie frumos. Zem îl contemplă gînditor. Velo se duse la Zem şi îi vorbi încet, multă vreme. El

păru să se înduplece.
— Bine, zise la urmă, treacă de la mine de data asta. Dar poţi să-i spui că prima lui ieşire îi va fi fatală. Hai să-l luăm de aici.
Il ridicară cu Pand şi-l duseră în vehicolul lui, porniră motorul şi nava se ridică încet şi plecă, ducîndu-şi stăpînul adormit. Velo ieşise şi ea şi îl urmări din ochi pînă dispăru după copaci.
— Mena seamănă cu oamenii, mai exact, cu unul beat, zise Pand. Chiar şi pe pămînt ar trece drept un om rău. Dacă l-am debarca acolo, am pune la cale o catastrofă.
.— Nu-1 vom slobozi peste cei de-acolo. Destui tirani le-au sosit dintre deşeurile noastre.
— Ar deveni lider politic în vreun stat necăjit din America de Sud. Sărmana Laura. Sunt sigur că n-a mai avut prilejul de a se auzi numită animal slut şi tîmpit.
— E drept că m-am simţit .mîhnită, dar nu atît pentru mine. Eu crezusem că aici toată lumea e fericită.
— Ca să fii ferilcit, trebuie s-o vrei tu ,în 'primul rînd. Mena nu cunoaşte aspiraţia, nici odihna. Vitalitatea lui este aşa de scăzută şi imboldul de a o duce mai departe este aşa de slab, încît îi este egal dacă supravieţuieşte sau nu. în fond, ceea ce îl turmentează pe el este bănuiala că altora li s-a dat o posibilitate de a se salva, o continuitate de intenţii, pe cînd lui, nu. Se simte înlăturat, este invidios. Un termen pentru Velo necunoscut. într-un cuvînt, îl doare binele altuia.
— Atun'ci Mena este ca Lucifer.
— Avem cunoştinţă de acele vechi întîmplări din vremuri legendare, ştim şi de răzvrătitul de care pomeneşti. Din fericire, la noi prea puţini seamănă cu el.

Fiinţele ca dînsul întruchipează geniul răului oriunde apar.
— In privinţa lui Mena, de ce nu aşteptaţi să se dizolve singur ?
— Ar face prea mult rău pînă atunci.
— Poate că aceşti nenorociţi sunt victimele voastre. Căci, după cîte am înţeles, nu sunteţi nici voi atotştiutori. Singuri admiteţi ică nu vă este cunoscut ritmul lucrărilor capriciului transcendental. Dacă nu aveţi .posibilitatea de a pricepe totul, de unde vă luaţi dreptul de a ucide ? Dar salvarea imprevizibilă, semnul diagonalei unde rămîn ?

— Un singur lucru ştim sigur, şi anume că avem dreptul de a ne apăra. Cît despre condamnat, dacă totuşi i-ar fi dat să supravieţuiască, o s-o facă, in ciuda sfîr- şitului subit pe care i l-am pricinui ,noi.

In zilele care urmară, mult mai lungi deîcît cele de pe pămînt, îl vizita adesea pe Bătrînul. Petrecea după- mese liniştite în preajma lui pe terasa crescută cu glici- nii şi viţă sălbatică. El îi spunea multe lucruri care o făcură să se minuneze şi îi vorbea simplu şi direct ca unui copil.

— Clamidorienii sunt pe .cale de a-şi încheia ciclul, îi spuse bă'trînul ei prieten într-un rînd. Căci fără îndoială, toate speteiile îşi au ciclul lor.

Niciodată nu s-a văzut un om mai bătrîn. Mîinile lui erau ca frunzele uscate, aşteptai să le auzi foşnind la orice mişcare <şi să le vezi cum se sparg. Povara celor 57 000 de ani căzuse peste el parcă dintr-odată. Pleoapele şi le ţinea deschise cu mare greutate şi uneori adormea chiar în timp ce vorbea, cum fac cei năpăstuiţi de ani prea îndelungaţi. Trupul, ca un mănunchi de oase de pasăre, se pierdea în cutele kimonoului de mătasă grea, şi pe ţeasta lucioasă, văduvită de păr, purta o tichie brodată cu perle. Sub pleoapele de pergament ochii erau stinşi ; cîteodată se aprindeau scăpărînd de subită vioiciune, numai spiritul mai trăia în trupul uscat, restul era lăsat să cadă într-o nobilă şi melancolică
194
paragină care te îndurera, deşi o ştiai voluntară. Odată spuse:

— Nu peste mult vom fi o ginte de duhuri.

— Cînd ?

— Atunci cînd vor fi plecaţi toţi cei de aici. Cînd vom trece în dimensiunea următoare. Acolo unde fiinţa şi nefiinţa sunt la fel, privite din viaţa asta de aici. Fiinţa creată se integrează cu vremea în ritmuri şi raporturi tot mai puţin cunoscute.

Tăcu o vreme, învîrtind între degete un glob micuţ de fildeş, jucăria lui favorită.

— S-ar putea ca moartea dintîi să fie urmată de a doua, şi aşa mai departe. Îmi imaginez o serie ne- sfîrŞită de morţi succesive, adică de schimbări de planuri.

—- Po^te e numai un joc al imaginaţiei, spuse ea.

— Nu este exclus, zise Bătrînul, pe care nimic nu-I mai deranja.

— în copilărie am visat odată — începu ea, mirîn- du-se cu cîtă uşurinţă îi venea să facă confidenţe acestei fiinţe nemaivăzute, care o întrecea în înţelegere şi experienţă de atîtea mii de ori, cine ştie şi pisica mea cîte-mi spune cînd toarce — am visat, reluă, că treceam printr-o încăpere străină care avea pe peretele din fund o oglindă mare. Oglinda reflecta un şir lung de alte oglinzi cu cea din urmă micuţă de 'tot ca un geam detschis asupra unei grădini. în odaie cădea lumina unei zile cenuşii, înnourate, pe cînd acolo în de- • părtare sclipea o după-amiază însorită şi înfrunzită, căzută într-un alt timp, îndepărtat. Era după-amiaza vrăjită a grădinii din ultima oglindă.

Bătrînul dădu din cap cu surîsul lui de mumie pe buzele răsfrînte, un zîmbet aproape înfricoşător, răscumpărat toţuşi- de marea lui blîndeţe. Era cu toate astea mai uşor să-l asculţi fără să te uiţi la el.

— Se întîmplă, zise el, ca intuiţiile şi visele copilului să reveleze adevăruri confirmate mai apoi de gîn- dire şi experienţă, de intimaţii de mai tîrziu. După ce treci de epoca maturităţii, se reîntoarce o nouă perioadă a presimţurilor. La animale, intuiţia îşi are precizia iniţială, dar la fiinţele gînditoare, ea este discreditată

de eficacitatea infinit mai controlabilă a lucrărilor inteligenţei. în privinţa asta, la Calo a avut loc un remarcabil decalaj. S-a renunţat din păcate la ceea ce era preţios în moştenirea animală, păstrîndu-se din ea în schimb multe altele care ar fi fost de lepădat.

— Procesul a fost fără -îndoială fatal şi nu-1 puteţi Imputa omenirii ca pe o vină.

— Voinţa e un dar de care s-a făcut prea puţin uz.

— însemnează că cineva cunoaşte punctul celei mai mici rezistenţe şi a'tacă acolo.

— Dacă hoţul intră în cetate, de vină este paznicul care nu a vegheat la poartă.

— în definitiv, nu suntem îngeri. De asta suntem pedepsiţi ?

— „Nu mîncaţi din fructul pomului cunoaşterii — suna avertismentul — căci. cu moarte veţi' muri." Cu alte cuvinte, cu cît ştii mai multe, cu atît îţi cresc şi şansele, nu de a face bine, ci, potrivit cu firea ta, dte a distruge. Rămîi simplu.

— Cum să rămîi simplu ?

— Prin recunoaşterea adevăratei stări a lucrurilor şi un efort consecvent al voinţei. Nici acum nu este încă prea tîrziu pentru a te reîntoarce la simplicitate. Altfel, vei ajunge la punctul mort, unde invenţiile tale, în loc să-ţi vină în ajutor, te vor distruge. Căci 'cu arma înfricoşătoare în mină, nu vei fi cu nimic mai ge-beros, nici mai socoţit, decît omul din Neanderthal. Deosebirea dintre voi doi va sta numai în puterea ta înmiită de a comite răul. Adică de a acţiona potrivit naturii tale de distrugător înzestrat cu mijloace cu înmiită eficacitate.

— Şi cum ai putea să acţionezi împotriva firii tale ?

— împreună cu firea ta în'clinată spre nimicire, ţi s-a dat şi o posibilitate de a o învinge. Eşti înzestrat cu două firi : una bună şi alta ticăloasă, fiecare cu posibilitatea de a o supune pe cealaltă. Opreliştea se referea, aşadar, la decalajul dintre puterea virulentă a inteligenţei şi dorinţa, foarte redusă, a omului de a o întrebuinţa spre bine. De unde ar fi putut bănui una ca asta scribul din epoca de bronz ? Asemenea lucruri nu puteau fi pentru el decît o 'taină. Nimic altceva decît o revelaţie nu

i-ar fi putut dicta avertismentul : „Nu mîncaţi din fructul pomului cunoaşterii, căci cu moarte veţi muri“ pe vremurile cînd omul nici nu era încă conştient de puterea inteligenţei sale. Scribul, deci, a avut revelaţia virtualităţii latente a pornirii noastre de a ne nimici şi căile pe care ar putea ea lucra.

— Dar dacă astea au fost înscrise în programul nostru ter'estru de la început, de ce a fost lăsat omul să se îndrepte spre pierzania lui ?

— Aici este terenul unde aprecierile logicii nu mai au ce căuta.

— Este defectul în diamantul de care vorbea Va- lery.

— Mintea omenească etfte captiva celor patru dimensiuni. Cum să judeci asupra celor ce trec de hotarele acestora ? Nu poţi cunoaşte nici adevărata legătură dintre cauză şi efect. Poate că relaţia este inversă, poate că nu există nici una. Cum să ai pretenţia să tragi concluzii, şi mai ales juste ?

— însăşi situarea noastră între aceste coordonate este un abuz strigător la cer.

— Chiar şi judecata asta din urmă este doar de suprafaţă. Zodia luciferică este cea care vorbeşte prin tine. De ce o laşi ?

Cel care iubeşte nu se răzvrăteşte, ci are încredere. Zodia este cea care vă ascunde podul întins spre voi în chip de curcubeu şi care este iubirea.

*

Pereţii odăii erau îmbrăcaţi în catifea de culoare stacojie căzîînd în falduri moi.

— Bea sucul ăsta, îi spuse cineva şi se retrase.

Oare ce-o fi făcînd Daniel ? Sărmanul meu Daniel, din fundul o'cheanului. Daniel care strigă din fîntînă. Gîndurile lui se învîrtesc ca gîzele care nu nimeresc geamul pe unde să iasă afară. Daniel deschide ziarul şi aerul se poluează. Chiar şi aşa, cel mai bun somnifer rămîne tot ziarul.

— De ce nu dormi ? se auzi vocea Bătrînului din odaia vecină.

— Mă gîndesc la Daniel.

— Daniel este rege acum şi nu citeşte ziarul.

— Măgîndesc dacănu s-a greşit ceva în noi sau altundeva.

— Verbul „a greşi" nu poate avea nici un sens raportat la cuantumul necunoscut. Singura atitudine plauzibilă este de a-i acorda semnul /, acela al incalculabilului.

— Nu exis'tă nici o altă alternativă ?

— E singura care nu comportă riscul de a greşi şi te aduce în armonie cu Universul, dăruindu-ţi plusul necesar pentru a trăi omeneşte. Şi acum, dormi.

Băutura începu să-şi facă efectul, se legăna patul, odaia, se legănau perdelele, bănuia că şi copacii din poiană seClatinăUşor,dar îi fu lene să se uite. Şi căzu în leagănul grădinii fermecate.

♦

Cineva intră în vîrful picioarelor şi trase perdelele. Laura îşi puse repede ochelarii. Peisajul năvăli în odaie ˡtrimiţîndu-d covorul de pajişte din luncă pînă la cristalul pereţilor. Un mesager trecea pe deasupra luncii, nu se grăbea nici el, zborul îi făcea în mod vizibil plăcere. Se învîrti multă vreme în spirale leneşe între palele de vînt cu hlamida-i portocalie.

— Poţi să faci baie afară în bazin dacă vrei. Pe mine mă cheamă Pella.

N-o mai văzuse pînă atunci. Era o femeie înaltă, în haină

lungă de mătasă roşie, cu părul strîns într-o mică plasă de perle.

— Stai aici ?

— îl îngrijesc pe Bătrînul.

— Ce tinere sunteţi toate !

■ — Surit mai bătrînă decît cel pe care îl îngrijesc, dacă socoteşti anii, dar nu-mi pot permite luxul să îmbătrînesc. Mai am foarte mult pînă să ajung la o etapă cît de cît evoluată. Am petrecut multă vreme în stare ondulatorie.

— Şi eu am la activul meu vreo cinci mii de ani sub forma asta.

198

— înseamnă că vei mai trăi între o mie şase sute sau două mii de ani. în cei din urmă şaizeci, dacă nu mai treci prin altă perioadă vibratorie, or să apară semnele bătrîneţii. Vei mai păstra de acum încolo atributele adolescenţei cel puţin' vreme de o mie cinci sute de ani.

— A, da, refacerea prin biounde. Ar fi groaznic ! Ce-aş putea face pe pămînt într-o viaţă aşa de lungă ? M-aş simţi un monstru şi nu m-aş putea asocia cu nimeni. Bărbatul sau bărbaţii pe care i-aş avea în decursul vremii ar ajunge la adînci bătrîneţe şi ar pieri pe nînd de lîngă mine, eu rămînînd tot o adolescentă. Ar fi de neîndurat să-mi tîrăsc cei aproape două -mii de ani de tinereţe şi să isufăr atîtea pierderi. M-aş sinucide. Noroc că maşina de timp mă va aduce îndărăt în clipa cînd am plecat de acasă.

— Nu te-ar pasiona să parcurgi toată istoria pămîn- tului pînă la ora aceea ?

— Ah, Doamne ! să trăiesc cu goţii şi cu vizigoţii, să mănînc cu hunii carne crudă, să mă mărit cu ei, să mă încreştinez cu sfîntul Columba, să lupt cu cruciaţii, să mă ardă cu vrăjitoarele, să zac în temniţă cu Giordano Bruno şi cu Ioana d’Arc ? Nu, nu, Pella, dacă ai avea o idee despre 'ce-a fost istoria noastră, a pă- mîntenilor, nu m-ai sfătui s-o retrăiesc.

Dincolo, Bătrînul lovi cu vergeaua în perete. Le sosiră gînduri pe valuri mici ; ea nu pricepu nimic din mesajul încîlcit. Se uită la Pella şi văzu cu mirare că îi iese din gură un lichid auriu şi se varsă în paharul pe care-1 ţine în mînă. Avea în mişcări ceva neobişnuit.

— Ce faci ? Ţi-e rău ?

Ea îi făcu semn să tacă, pe urmă spuse rîzînd :

— M-am întors în timp cu treizeci de secunde. N-am lăsat să curgă nimic în pahar, dirripotrivă, am băut din el, dar ai văzut mişcarea răsturnată în timp: Energia Bătrânului este în scădere, e nevoit s-o economisească, de aceea emisia lui de adineauri a fost foarte slabă şi n-am reuşit să-l înţeleg. L-am scutit de efortul de a o mai repeta, am preferat să rechem ultima jumătate de minut ca să-l mai ascult o dată. Cerea nişte struguri, mă grăbesc să-i aduc.
199
— Dar aveţi atîtea mijloace de regenerare, dacă spui că se simte foarte slăbit.

— Nu pentru cei hotărîţi să părăsească dimensiunea. Ei se lasă complet dezgoliţi de putere. Orice re- vitalizare ar însemna întîrzierea sfârşitului dorit.

— Nu simte nevoia unui sfătuitor spiritual în perioada asta ? Nu aveţi preoţi şi biserici ?

— Iartă-mă, dar nu prea înţeleg ce spui. Ştiu prea puţine despre Calo, planeta voastră.

— în fine, biserica este un loc destinat cultului, iar preotul este persoana anume pregătită în vederea oficierii cultului în prezenţa credincioşilor.

—-- Nu exis'tă asemenea lucruri la noi. Fiecare este preot pentru sine. Poate fi oare preoţia o meserie ca oricare alta, un mijloc de a-ţi cîştiga traiul şi ascendenţa asupra altora ?

Se opri puţin, părînd că urmăreşte o scenă închipuită.

— Ce vrea să întruchipeze figura în alb preluînd din mîna cuiva o pasăre ? întrebă.

A văzut ce-am gîndit adineauri, îşi spuse Laura. Mi-a trecut prin 'minte figura unui preot de îa ţară în cămaşă şi alte desuuri primind plocon nişte găini şi o şuncă, seara, în uşa bucătăriei. Şunca n-a recunoscut-o, desigur, căci ei nu se hrănesc cu came.

Pella păli şi de abia se ţinu în picioare. Se duse împleticindu-se la butoanele din dosul paravanelor. Aşteptă cu degetul pe buton pînă se limpezi aerul şi reluă :

— în privinţa bisericii avem totuşi ceva asemănător. în păduri, pe munţi şi în alte locuri frumoase şi singuratice, se ridică clădiri graţioase în cinstea Primei Cauze, unde trecătorul solitar poate medita, lăsînd în urmă mireasma unui gînd frumos, sau chiar rezolvarea unei probleme matematice sau fizice la care a lucrat cu plăcere. Se întîmplă de asemeni ca doi sau trei

prieteni să se aşeze împreună la meditaţie într-un loc liniştit în natură, ori să se strîngă în jurul* cuiva de o deosebită elevaţie spirituală, pentru a se odihni acolo şi a se hrăni din undele pe care le emană. Astfel de

fiinţe de mare puritate se găsesc mai ales printre cei apropiaţi de termenul plecării dintre noi.

Se întrebă dacă clamidorenii ştiu oare ce este moartea. Pella ieşi în vîrful picioarelor. In urma băuturii cu iz de s'corţişoară şi lămîie, se deschisese în faţă-i o fîntînă de catifea neagră, unde căderea era lentă şi voluptuoasă. Ar fi minunat să morj aşa. Se întrebă din nou dacă fiinţele astea de aici bănuiau ceva despre moarte. S-ar putea să aibă idei mai precise decît noi. Nu este clar cum stau lucrurile cu intervenţia semnului /. Viitorul văzut de ei poate aduce cu o fotografie cu multe figuri suprapuse, fără a oferi o viziune limpede. .Şi chiar de-ar şti să spună viitorul întreg pînă la sfîrşitul vremilor, să nu înceapă să mă lămurească acum. Nu mai vreau să ştiu nimic. Şi mai ales să nu-mi mai citească gîndurile. Am stat destul ca în galantar, m-am străduit destul să am numai gînduri foarte cuviincioase, ca un predicator din secolul trecut. Doresc acum impermeabilitatea, splendida izolare de acasă, sau ceea ce mi se pare acum că ar fi fost acolo. Mă simt cu totul extenuată de atîtea eforturi spirituale.

Nu ştia bine dacă dormise sau nu. în orice caz, se simţea odihnită cînd se sculă şi îşi puse ochelarii de protecţie. Trase perdeaua în lături şi peisajul verde năvăli înăuntru.

Fusese foarte insistent sfătuită să nu-şi scoată ochelarii niciodată. Ce-ar fi să-i împing puţin în lături, numai un pic ?

Simţi o izbitură puternică în ceafă. Peisajul verde dispăruse. în faţa ei se îrtvîrteau şuvoaie ameţitoare negre şi cenuşii ca nişte fiare gata să sară pe ea. Nici cer, nici grădină, nimic, decît dungile înspăimîntătoare rotindu-se. O apucă greaţa şi căzu. Rămase multă vre-# me într-un leşin adînc, dar oricît de adînc ar fi fost leşinul, groaza şi disperarea persistau paralizînd-o. Stătea în jurul unei coloane nesfîrşit de înalte, dedesubt vuia prăpastia de jur împrejur. Umbra-i uriaşă se proiecta pe nori. îşi reveni tîrziu, ca după o boală grea. Pella stă'tea lîngă perna ei. îi spuse că a visat şi o duse la fereastră. îşi pipăi orbitele, dar nu erau ale ei şi înţelese că i se puseseră ochelarii.

Lîngă pădure sticlea o pînză de apă pe care n-o mai văzuse. Era un bazin oval, foarte întins şi împrejmuit •cu flori. Păreau aurii, îşi schimbară apoi culoarea, conti- nuînd să emane aceeaşi senzaţie de bucurie liniştită. Doi zburători stăteau lîngă apă, ocupaţi să-şi desfacă cureluşele de la aripi. Hlamidele lor viu colorate erau întinse pe iarbă. Un reflex îi dădu imboldul să-şi scoată iar ochelarii, dar un altul mai puternic o înfrînă la timp.

— A fost îngrozitor, zise.

Pella nu răspunse. Mai ştii cum arăta şi ea văzută cu ochii liberi, ce monstru este, ce moluscă dezgustătoare ?

Ieşiră pe dalele de lîngă bazin.

— Mesagerii n-or să întîrzie mult, spuse Pella. N-ai vrea să înoţi ? Dacă doreşti, am să-ţi ţin şi eu tovărăşie.

— Mai bine nu, răspunse ea brusc. 'Aş vrea să fiu singură.

Pella dădu să plece, şi ea nu mai putu răbda. Cu un gest subit, îşi smulse ochelarii, care căzură. Nu mai văzu pe nimeni. Pe dalele albe fierbea o pată mare de cerneală care mirosea a oţet. Era Pella ?

Ameţită, se rezemă de urna cu flori. Unde-i erau ochelarii ? Cu ochii închişi de groaza iureşului de dungi slobozite se apucă să pipăie pe jos, căutîndu-i. Tresări de bucurie cînd dădu de ei şi nu-şi mai crăpă pleoapele pînă nu-i fixă bine pe ochi. Era singură lîngă bazin, dispăruse şi pata de cerneală. Cineva îi spuse să intre în bazin.

Apa verzuie, ni'ci caldă, nici rece, se despica în falduri. Spre mijlocul bazinului deveni mai adîncă. In- »cercă să se scuture de gîndurile rele, dar nu putu scăpa de groaza celor văzute. Iureşul dungilor slobozite o înfiora încă în mijlocul peisajului însorit din jurul lacului împrejmuit de flori. Nu, nu visase, precum i s-a spus. Ceea ce văzuse era faţa adevărată a minunatei lumi a lui Pand şi nimic din cîte vedea acum nu era decît o părere, aşa cum o intuise de la început. Sub paradisul pictat se căsca un hău înspăimântător. Cari şi Zem o învăţaseră că un aspect echivalează cu altul,

dar ceea ce i se revelase acum era cu totul neomenesc. Nu era o lume pe măsura ei. Totaliza oare aspectul cel din urmă ? Dacă există din capul locului un ultim aspect. în orice caz, limitele ei omeneşti nu vor putea niciodaţă socoti asemenea vedenii distrugătoare ca pe feţele egal de indiferente ale vălului pictat.

Ii părea rău de plecarea mesagerilor, prezenţa lor, chiar simulată, i-ar fi dat curaj.

— Te doare capul ?

Era Pella, în rochia ei amplă de mătasă roşie şi părul strîns cuminte în plasa de perle. Ce tablou din Renaştere o fi imitînd ?

— Mă descumpăniţi cu toţii, îi răspunse cu duşmănie.

— Te înţeleg. Te ameţesc culorile. Ale voastre se rînduiesc pe altă prismă, în afară de albastru.

— Asta mi s-a mai spus, îi răspunse cu duşmănie. Şi ce mai vrei ?

— Locuim planete foarte îndepărtate. Lumina descrie în drumul ei o curbă şi calitatea i se schimbă cînd curbura ascunde partea Universului lăsată în urmă. Mult mai încolo apar iarăşi noi culori în afară de albastrul care rămîne permanent.

— Eşti foarte deşteaptă. Mă mir că nu-ţi face capul explozie.

Pella lise cu poftă. Nu i-a mai vorbit nimeni în felul ăsta.

— Ah, Pella, cruţă-mă, te implor ! Nu mai vreau să ştiu nimic. Nici pe tine, umbră deşartă, nu mai vreau să te văd. Nu, nu pot acum. Te rog să mă ierţi.

Pella se făcu iar nevăzută. De data asta nu mai lăsă în urmă nici pata de cerneală. Dacă mai persista sau nu undeva în apropiere, nu se putea şti.

Mai zăbovi o vreme în apă. Cînd se întoarse în casă, masa era pusă în dreptul peretelui de sticlă, cu scaunul aşezat în faţa peisajului. Pe suprafaţa ei sidefie stăteau vase cu fructe şi farfurii cu prăjituri poroase. Pella nu era de faţă.

— Ce-mi dai de băut, o întrebă cînd o văzu revenind cu o cupă în mînă.'

îi aducea un suc de mayo şi-i explică ceva despre fructul mayo, care creştea în păduricea învecinată. Lau- ra se întoarse cu un sentiment de regret. îşi spunea că, în definitiv, dacă forma ei adevărată este aceea a unei volatile pete de cerneală, nu era vina ei.

— Voi nu mîncaţi carne niciodată ? o întrebă, numai ca să facă conversaţie, din penitenţă pentru că adineauri fusese prost-crescută.

Pella o privi uluită, scoase un geamăt şi se prăbuşi. Laura, speriată, îngenunche lîngă ea şi o scutură de umeri, chemînd-o. Cum Pella nu reacţionă în nici un fel, alergă în încăperea vecină

la Bătrînul, dar îl găsi leşinat şi pe el, cu faţa de o paloare mortală. Crezu că muriseră şi fugi de la unul la celălalt, neputînd pricepe ce calamitate dăduse peste amindoj deodată. Deschise în grabă uşa spre poieniţă şi strigă după ajutor. Două păsări albe coborîră şi se lăsară pe marginea bazinului să bea apă.

Fugi îndărăt în- casă. Neştiind ce să facă, se precipită la butoanele din dosul paravanului, poate găseşte ceva ca un telefon, ca să ceară ajutor. Apăsă întîi pe unul negru şi casa se urnj din loc. în clipa următoare se ridică în aer, uşurel, ajunse deasupra copacilor şi începu să plutească. încercă butonul următor şi casa se lăsă iar în jos şi se aşeză în iarbă, puţin mai încolo. Atinse o serie de butoane care mutară toate obiectele din loc ca pe nişte piese pe o tablă de şah. Din podea se iviră pe rînd mese încărcate cu fructe şi băuturi, o vană de marmoră roz umplută cu apă căldicică, ceva ca un aspirator, dar care putea să fie orice altceva, la urmă apăru chiar un şarpe adevărat. O ploaie de fulgi se vîntură din tavan, apoi alţa de mărgele săltînd în ropote sticloase. Pereţii se adunară sul şi se ridicară, casa se umplu de vînt. Covorul pe care stătea Pella plecă cu ea cu tot prin poiană, pluti o dată în jurul bazinului, pe urmă se întoarse şi rămase suspendat în apropierea tavanului.

— Laura, strigă cea răpită, ce faci, Laura, pentru lîUmele lui Dumnezeu !

— O, Pella, strigă ea disperată, ajută-mă ! Ce să fac acum ?

— Apasă butonul al şaptelea de sus.

Laura .apăsă ce apăsă şi un stol de rochii, ca păsările slobozite, apărură de undeva şi începură să plutească şi ele, stîrnind un adevărat vîrtej. Unele ieşiră în poiană şi în drumul lor spre pădure rămaseră agăţate în crengi.

— Nu pe acela, omule, pe cel de lîngă el !

— Parcă mai ştiu unde am apăsat înainte !

— Linişteşte-te şi ia-o mai încet. Numără frumos pînă la şapte de sus în jos.

Laura îşi trecu degetele peste butoane atingîndu-le uşor şi se opri la cel indicat. îl apăsă. Numaidecît, rochiile începură să intre în casă, iar covorul coborî uşurel şi se lăsă pe podea.

— O, Laura, spuse Pella sărind în picioare, bine că nu te-ai atins de butonul următor, căci casa ar fi luat foc.

Se duse la paravan şi rapid, cu o adevărată virtuozitate,

apăsă pe o sumedenie de clape şi butoane şi toată învălmăşeala se mistui cît ai bate din palme. Şarpele cel burduhănos o pomi ultimul, tîrîndu-şi cu greu trupul pe covor. Laura sări la o parte cu un ţipăt şi se sui pe canapea. Pella rîse.

— Ce-ţi închipui ? Este doar unul dintre aspiratoare. Hai, că s-a dus.

Şarpele îşi strînse anevoios coada şi intră grohăind în ascunzişul său subteran şi Pella închise uşiţa după el.

— Vai, strigă dintr-odată, parcă mi-am pierdut minţile !

Alergă în odaia vecină, cu Laura după ea. Bătrînul şedea în jilţul lui, cu privirea pierdută. Abia mai răsufla.

— Asta pentru că ai vorbit adineauri ca o canibală, se întoarse ea spre Laura.

Ea începu să plîngă.

— Nu plînge, Laura, te implor, umpli aerul cu vapori acizi care provoacă urticarie. Bătrînul începe şi el să lăcrimeze.

— Las-o pe Laura, spuse Bătrînul. Ea e plină de intenţii bune. îşi şterse lacrimile şi oftă încetişor.

Pella se aşeză lîngă jilţul lui pe taburet şi Laura se simţi de prisos. Ieşi ca un cîine izgonit şi se retrase în

odaia destinată ei. Dincolo se vorbea în şoapte, în cifre. Am fost mereu corigentă la matematică, parcă era un făcut. Zem mi-a spus că imai deşteaptă n-am să mă mai fac. Că trebuie să învăţ să mă echilibrez din puţinul pe care îl am.

Deodată simţi că i se face foame. De cîncl sosise aici nu mînease decît fructe şi nişte prăjituri pline de aer. Fără să-şi dea seama cum, se gîndi că tare ar fi bine să mănînce un picior de pui şi apăru în imaginaţia ei bucata rîvnită, aurie şi apetisantă. Ce vină avea ? După atîtea zile de post, nu-i de mirare că i-a apărut în gînd acea ispititoare vedenie. Dar imediat după aceea se sperie de moarte. Fugi la uşă, spunîndu-şi că cei doi de dincolo au căzut grămadă şi se zbat sufocaţi, poate au şi murit. Ascultă la uşă cu palma asudată lipită pe clanţă şi simţi în degete, ca un surdomut, susurul şi vibraţia discuţiei lor continuînd netulburată. Desigur, îşi luaseră măsuri de protecţie. Dacă va merge aşa şi mai departe, sosirea ei va fi anunţată peste tot cu alarmă, ca lumea să aibă timp să se pregătească de apărare, ca înainte de bombardamente. O să se izoleze cum o învăţase Cari, împrejmuindu-se cu unde prohibitorii, ce altceva îi

rămînea de făcut ?

Dar ce se va întîmpla cu năpîrcile, cu şerpii, cu rimele, viermii şi şobolanii, cu toate tîrîtoarele fără nume care foiesc şi fierb, colcăie fără odihnă, moi şi spîne, şi răscolesc întruna mîlul slinos şi rece din străfundurile fiinţei, abia înfrînate, mereu la pîndă, aşteptînd clipa să se strecoare la suprafaţă ? In burduful nici- odată aerisit, sub capac, ce bine-ar duce-o ele păscîn- du-mi măruntaiele cu gurile lor băloase, cum ar mai grohăi şi rîgîi din preaplinul nodurilor umflate cu osîn- ză rîncedă ! Vai, să nu treacă imaginile lor scîrboase prin pereţi, prin toate vălurile impregnabile cu care m-am înfăşurat, că se face moarte de om. Adică nu de om, căci nu ştiu ce fiinţe or fi astea. în orice caz, se face moarte de clamidorieni. O să-i otrăvească năpîrcile, o să mă înece şi pe mine cu suflarea lor ciumată dacă rămînem închişi împreună fără o supapă pe unde
- să le mai aerisesc. Carnea cea bună, mîncarea curată,

fiartă la presiune împreună cu hoitul cel viu în putrefacţie.

Pella apăru la uşă ou un coif mare în cap, ca ŞL căştile transparente de frizerie. Prin uşa întredeschisă îl zări 'Şi pe Bătrîn, gătit cu un coif la fel. Pella alergă într-un suflet la butoane. De-abia cînd se primeni aerul, îşi scoase casca şi se şterse pe fruntea transpirată.

— încetează, draga mea, altfel nu ne mai apără nici coifurile de protecţie. De ce nu încerci să te gîndeşti la altceva ?

— Dumneata eşti de vină că mă pui mereu în gardă. Mă complexezi. De ce nu mă laşi în pace ? Pand şi Zem au stat cu mine atîta vreme şi nu s-au plîns niciodată.

— Ei doi au fost inoculaţi împotriva stărilor de lucruri din Calo. Hai să-ţi arăt ce trebuie să faci, e foarte simplu. Dacă ţi se mai întîmplă să ai asemenea gînduri, te duci imediat, dar imediat, înţelegi ? la butonul ăsta şi-l apeşi ca să depoluezi aerul. Il găseşti în fiecare locuinţă în acelaşi loc. Să nu uiţi. Uită-te la aspiratorul-şarpe de care te-ai speriat, uite-1 cum iese la lumină şi începe să înghită, vezi, cum se umflă ? El risipeşte pe urmă aerul viciat sub pămînt, unde se preface în îngrăşăminte. Vezi că nu este ceva periculos, ci o unealtă ascultătoare şi trebuincioasă. închise uşiţa la ldc. Astea nu-s lucruri de lăsat pe seama altora, continuă s-o dăscălească. Dacă în companie ţi se întîmplă să slobozeşti un gînd ca cel de adineauri, printr-un re-

flex oarecare, ceva care îţi scapă ca la o colită (aici apăsă butonul din nou), te ridici, te scuzi şi te duci imediat la buton. Dar să nu abuzezi, căci deranjezi lumea. Şi încearcă să-ţi ţii gîndurile în frîu. Uite că vine Pand să te ia. Am să vin şi eu cu voi la institutul de depoluare. Simt nevoia unei curăţenii generale.

Pand coborî din văzduh într-un car aerian cu roţi subţiri şi elastice pentru aterizare şi circulaţia pe sol. Arăta bronzat şi bine dispus. Carul se lăsă pe prundiş ca un fulg şi înaintă pînă la intrare. Zborul şi aterizarea se petrecură în linişte şi fără zguduitură.

Pand o întrebă pe Laura cum a dormit.

— Tensiune are ? se întoarse spre Pella.

207

Ea spuse că o are puţin mai scăzută decît normal.

Mirată, Laura o întrebă cînd îi măsurase tensiunea şi Pella spuse că atunci cînd (dormea.

— Crezi că putem începe experienţele ?

— Da, cred că da. Înainte să treacă însă printr-o depoluare generală.

Şi îi transmise imaginile înregistrate în conştiinţa ei, cum îşi luase casa zborul, cum zburătăceau rochiile prin odaie şi pe afară şi cum se legănase ea însăşi pe covor sub tavan. De altele nu pomeni. Pand se distra şi Laura îi examină pe sub gene pe amîndoi.

Pand spuse că experienţa fusese desigur unică şi pentru Laura. Pella remarcă cu o mică poantă că aşa speră şi ea. Subit, Laura fu cuprinsă de curiozitate. Ar fi vrut să-i vadă fără ochelari, jivine, păianjeni, ce-or fi fost. Pand spuse că vrea să-l vadă pe Bătrînul şi ieşi.

Ele rămaseră singure.

— Ai început să emiţi raze sîngerii, Laura. E din vina mea ?

— Ştiu bine, zise ea, că de cînd am sosit în Clami- dora, nu fac decît încurcături şi gafe. Nu era nevoie să mai insişti asupra lor.

— N-am vrut să te supăr. Am povestit scena cu butoanele ca pe ceva drăguţ şi hazliu. Să nu fii aşa de susceptibilă, căci nimeni nu-ţi vrea răul.

Probabil sunt o provincială, şi provincialii sun't de obicei susceptibili.

— însingurarea mă face susceptibilă şi mă îndeamnă să cred

că toţi sunteţi împotriva mea.

— Nimeni nu este împotriva dumitale. Laura simţi că ea îşi suspenda comunicările. Se întoarse spre peisajul din poiană şi îşi închise repede ochii înaintea reaprinderii culorilor următoare. Ele erau întotdeauna plăcute, dar schimbarea lor continuă o obosea. îi confereau o teamă iraţională şi o- ameţeală ca un acces de agorafobie. Schimbările aveau loc la intervale neregu- late într-o succesiune sincopată care o luau prin surprindere şi nu se putea feri de ele întotdeauna la timp.

Cînd reapăru Pand, Pella părea să reînvie şi ochii ei se reaprinseră cu apriga lor deşteptăciune. înţelese

208

că faţă de Pand, ea devine o altă fiinţă. Dacă valul de amărăciune ce o cuprinse a fost sau nu simţit de cei doi, nu reuşi s-o afle. Erau preocupaţi de altceva.

— Nu prea pare s-o ducă bine, zise el. L-am sfătuit să doarmă mult. In schimb, vioiciunea spiritului nu şi-a pierdut-o, nici puterea de a se concentra. Am avut grijă să înregistrez tot ce spunea,' deoarece mi-a spus că va renunţa la inteligenţă şi va intra în starea de supralo- gică. Cred că-1 vom pierde în curînd.

Pella suspină.

— O să-mi lipsească mult, zise.

— Pella, nu fii sentimentală, veni mesajul de alături.

— Şi eu sunt un sentimental, interveni Pand, şi nu găsesc nimic rău în asta.

Pand se închină în direcţia unde se afla Bătrînul, deşi el nu era de faţă.

Ieşiră în faţa intrării, la carul aerian. Era construit •dintr-un lemn uşor, lăcuit în roşu, cu volanul şi garniturile din metal argintiu, frumos lustruit.

Se aşezară, Pand la volan şi ele două în spate. Ve- hicolul se înălţă lin şi o luă pe deasupra pădurii. Era un zbor plăcut, fără viteză, o plutire mai mult. Aerul nu se condensa în elementul lichid şi aprig de rece din jurul avioanelor îr zbor şi al trenurilor de mare viteză, ci rămînea adierea blîndă şi mîngîietoare de care se bucuraseră pe Vremuri cei ce se plimbau cu trăsura. Zburau cam cu opt kilometri pe oră, viteza diligenţelor de odinioară.

— De ce mergem aşa de încet ?

— De ce să ne grăbim ? Cine se grăbeşte are un ritm vital

brusc şi sincopat, judecata dezarticulată, nu se gîndeşte, nu admiră natura, nu meditează. Pulsul i se accelerează, pierde legătura cu Universul. Intr-un cuvînt, viteza te ţine pe loc. Facem uz de ea doar în călătoriile noastre cosmice, încolo, ne dispensăm de tot ce-ar putea grăbi ritmul normal al vieţii.

— Motorul ăsta nu face nici un zgomot.

— Dar nu avem nici un motor.

— Nu zău ? Dar ce ne poartă atunci ?

— Carul este îmbibat de material antigravitaţional. Chiar şi tălpile sandalelor dumitale sunt îmbibate cu

un material care te reduce la greutatea normală, altfel ai cîntări peste o sută de kilograme şi ţi-ar fi foarte greu să te mişti. Planeta noastră este de două ori mai mare, decît pămîntul şi forţa gravităţii sale acţionează mult mai puternic.

Şi acum, orizontul nesfîrşit o înfricoşa. Se rezemă de spetează şi îşi închise ochii. Cine ar putea crede că orizontul, simplul spaţiu, care, la urma urmei, nu este decît o idee, să-ţi inspire atîta groază ?

— Nu am să mă obişnuiesc niciodată cu zările astea, spuse. Şi nici cu aceste culori mereu schimbătoare.

— Dar ele nu-ţi fac nici un rău.

— Din păcate, spaima mea nu ascultă de raţiune.

— Dar tot ce vezi aici nu este decît ultravioletul şi infraroşul. Şi porumbeii voştri văd multe din culorile astea, care îi ajută să se orienteze. Ar fi interesant de studiat efectele lor asupra organismului omenesc, dar dacă îţi fac atîta rău, nimic mai simplu decît să-ţi dăm alţi ochelari, care să-ţi traducă în mod nemijlocit efectele de lumină pe scara cu care eşti deprinsă.

— Şi mare bine mi-aţi face. Dar spune-mi, de ce, înainte de a percepe culorile de care spuneai, le văd cîteva clipe la fel cu ale noastre ?

— Din cauza rezistenţei văzului la impresii străine. E vorba de o alergie.

Ajunseră deasupra mării. Păsări uriaşe de catifea foşneau trăgîndu-şi după ele cu un fir nevăzut umbrele lor căzute pe apă.

Dimineaţa dura de vreo şase ore. Ziua se promitea eternă ca într-o pînză de Chirico, cu lumina ei împietrită sub arcade.

Pretutindeni, peisajul era îngrijit şi ţinut în frîu, fără să devină propriu-zis un parc. Pluteau peste crînguri şi insule de arbuşti în floare, pajişti, rîuri verzi şi curate de sticlă. Odată trecură deasupra unui copac şi sub frunze văzură un scrînciob. Şedea în el o femeie în rochie largă şi înflorată, umflată de vînt. Jos în iarbă şedeau altele care săriră în picioare văzîndu-i şi le strigară ceva făcîndu-le semn eu mîna. Pand le răspunse şi Pella îşi flutură eşarfa verde.
210
Nu se vedeau oraşe nicăieri, nici sate, doar cînd şi cînd, cupole de sticlă ca nişte ciuperci sclipitoare, presărate la mari distanţe, singure sau cîte două-trei. Natura se arăta disciplinată în ziua însorită, ca în miniaturile din cărţile vechi. Se zăreau pomi cu coroana tăiată rotund, frunzişul stufos şi poame roşii, poteci şerpuiau prin iarba împestriţată cu flori, oglinzi de ape ademeneau văzduhul aruncînd sticliri orbitoare în ochi. Mesageri îşi vînturau» coamele în zbor, ducînd suluri în mînă. Pe sub copaci se ghicea cîte-un templu mic şi rotund îmbrăcat în iederă, alteori planau deasupra vreunui edificiu mai vast pe lîngă păduri. Pand spunea că acolo se lucrează.

— Ce face domnul care sade pe terasă cu un pahar în faţă ?

— Se gîndeşte. E o fabrică aici pentru prelucrarea gîndurilor în mătasă.

— Şi în ce fel lucrează domnul acela ?

— Se concentrează. Caută să se gîndească numai la forme line şi suave. La un amurg sfîşiat de aripi domoale, la cursuri de ape lente, la peisaje însorite umplute de zumzet de albine, la flori. Caută să şi le imagineze cu cît mai mare intensitate, de aceea are nevoie de un calm absolut. Freamătul frunzelor despiep- tănate de adiere din preajmă-i îl ajută la depanarea gîndurilor sale liniştite. N-ai putut însă vedea de la înălţimea zborului nostru firul subţire de sîrmă care plecă de la încheietura mîinii sale stîngi, legată de un dinam din interiorul atelierului. Dinamul pune în mişcare un război de ţesut care prelucrează firul pornit din creierul său şi trecut prin mînă într-un material mătăsos, foarte moale şi uşor, în culori pastelate.

— Cum poate ceva nesubstanţial ca gîndul să se transforme în materie ?

— Nimic nu este imaterial, pî-nă şi lumina se cîn- tăreşte. De la naştere şi pînă la moarte, fiinţa gîndi- toare creează, îşi

făureşte ambianţa proprie, propriul univers, fel de fel de fantome, translaţii şi dubluri a tot ce există ; şi în conştiinţa lui, toate se transformă în altceva. O junglă multiplă neînchipuit de stufoasă ia fiinţă în juru-i, care, împreună cu tot ce emană ceilalţi,

se constituie într-un număr nesfîrşit de lumi nu mai puţin reale decît cea din materie mai consistentă. De aceea are o însemnătate atît de mare ceea ce gîndeşti, gîndurile şi pornirile fiecăruia contribuind la înfăptuirea ambianţei în care suntem cu toţii nevoiţi să ne ducem zilele. Cînd, de pildă, intri într-un templu, te cuprinde o linişte interioară, în aparenţă inexplicabilă. Starea asta de spirit este legată de locul respectiv şi se explică prin faptul că lumea îşi. duce la templu cele mai alese gînduri. Nu găseşti azi prea multe locuri astfel înzestrate în Calo. Ideosfera voastră este peste măsură de încărcată de impurităţi. Asta este o a doua poluare, mai subtilă şi mai otrăvitoare decît cea de fum şi zgură.

— Ce numeşti ideosferă ?

—. Învelişul format din idei şi porniri care înfăşoară planeta, la fel cu atmosfera. Noi am mai căutat să purificăm acel înveliş cînd eram în Calo. Am înjghebat şi un crematoriu în munţi la mare altitudine, în apropiere de Machu Picchu, vechea cetate ruinată din munţii Anzi. Am distrus prin ardere o cantitate imensă de gînduri rele, de porniri sălbatice născute din ură, teamă, invidie, dezechilibru sexual şi nervos, dar motivele lor, din nenorocire, acţionează mai departe şi ideosfera se încarcă fără oprire eu substanţe toxice de tot felul.

Sub ei, peisajul se depăna lent. Animale ciudate păşteau în lunci şi ochii lor rubinii azvîrleau raze ca oglinzile. Ţipetele lor mirate şi prelungi sunau ca nişte întrebări fără răspuns.

— Ah, agudele, făcu Pella, la noi nu mai vin.

Scoase dintr-un săculeţ un pumn de prăjituri mici
şi le arunca jos în iarbă. Agudele începură să alerge după ele, culegîndu-le cu botul.

— Staţi de mult în crîngul acela ? De ce nu vă mutaţi mai încoace ?

— Bătrînului îi place acolo şi nu are rost să-l scoatem din ale lui.

— Cît mai rămîi cu el ?

— Timpul meu de serviciu s-a scurs, dar aş vrea să stau cu el pînă la sfîrşit.

— Pella, n-ai vrea să ai copii ?
— Copii, întrebă ea uimită. Ah, da, copii, ştiu. Ce idee ! Sigur că nu !
— Nu simţi că îţi lipseşte ceva ?
— Nu copiii, în orice caz. Ceea ce îmi lipseşte mie nu se dobîndeşte aşa de uşor.
Laura nu reuşi să reprime un gînd şi Pella îi răspunse.
— Da, sunt. Parcă asta voiai s-o ştii.
— La atîtea mii de ani ? Eşti cumva călugăriţă ?
— Nu ştiu ce vrei să spui, de călugăriţe n-am mai auzit niciodată. Nu sunt supusă nici unei constrângeri, dacă l£ asta te-ai gîndit, şi am rămas cum sunt, ca mulţi alţii, pentru că aşa mi-a convenit.
— N-ai iubit niciodată ?
— Fireşte că am iubit, de nenumărate ori, iubesc şi acum. îl iubesc şi pe Pand.
Laura tresări ca la tenis, cînd îţi vine mingea din direcţia neaşteptată.
— Se poate oare să nu simţi valul de tandreţe care ne uneşte ?
— Şi poţi iubi aşa pe mai mulţi deodată ?
— Fireşte că da. Bărbaţii şi femeile înzestraţi cu tipuri de vibraţii înrudite sunt legaţi unii de alţii prin felul ăsta de a iubi.
— Şi nu există la voi persoane care să ducă'~ceea ce se cheamă la noi viaţă sexuală ?
— Ai noştri se feresc de unele împliniri. Anticiparea, raiului opreşte evoluţia şi chiar o periclitează, de aceea actul de care vorbeai nu intervine în viaţa celor de aici decît foarte rar.
— Cît de rar ?
— Nu ştiu exact. Cred că o dată la cinci sute de ani, sau aşa ceva.
— Laura dragă, n-ai vrea să mai vorbeşti şi de altceva ? întrebă Pand.
— Cred că azi v-am pus răbdarea la grea încercare. Sunteţi nişte puritani.
— Uiţi mereu că nu suntem oameni.
—s Dar semănaţi cu ei, măcar la exterior.

Nu-i scăpă privirea cu subînţelesuri schimbată între cei doi. Intrigată, refuză să formuleze un gînd care, vag cum era, o jena totuşi ca o leziune.

— Şi Mena ? întrebă. Cum de îl răbdaţi între voi ?

— Din fericire, nu avem mulţi de felul lui. Mena e pornit pe distrugere şi o tîrăşte şi pe Velo cu el. înnebunit de gîndul că, după dispariţia lui, ea va continua să trăiască, face totul ca să-i pericliteze şi ei nemurirea. Iar ea se dezaxează şi în curînd va ajunge să-şi dorească moartea. Dacă Zem nu intervine pînă atunci.

— Velo este mama lui.

— Şi Zem îi vrea numai binele. ,

— Dar ce se va întîmpla cu ea dacă moare el ?

— Desigur va fi trimisă într-o călătorie ca să se refacă.

, — De ce n-o lăsaţi să moară dacă ea aşa doreşte ?

— Dacă va ajunge să o dorească cu adevărat, va fi lipsită de judecată şi alţii vor trebui să gîndească în locul ei.

— într-un cuvînt, va fi salvată împotriva voinţei sale.

— Aşa cum spui.

Mena, se gîndi Laura, va fi invitat înţr-o bună zi la prieteni, adică la un grup de persoane care îl suportă mai bine decît cei mai mulţi. Se va nimeri să fie şi Zem acolo. Subit, unul din cei de faţă va exclama : „Ia uitaţi-vă la stolul acela de păsări!" Se vor repezi cu toţii la peretele de sticlă să le vadă. Toţi, dar Zem nu. El va rămîne în spate şi, dintr-o mişcare rapidă,
' va îndrepta razele ucigaşe asupra lui Mena. El nu va avea nici timpul să strige, căci într-o secundă se va termina cu el.

— Ar fi inevitabil, zise Pand, dar dacă i-ar fi scris să supravieţuiască într-un fel, semnul diagonalei l-ar găsi oriunde.

Cele auzite o preocupară vreme îndelungată, pînă o copleşi oboseala. Bombardat întruna de impresii noi şi puternice, organismul suprasolicitat se apăra prin somn. Cînd se trezi, auzi un zumzet metalic neînchipuit de subţire. Uitîndu-se împrejur, văzu, ca nişte eşarfe

străvezii, un cîrd de umbre opaline, lipsite de substanţă. Pand spuse că nu sunt spirite, ci dublurile luminoase ale unor fiinţe care dorm.

Coborîră lingă o pînză de apă. Aşezate în fotolii, stăteau acolo

cîteva păpuşi în soare.

— Ce manechine sunt astea ?

— Uită-te mai bine la ele.

Se aplecă asupra uneia dintre păpuşi şi văzu cu uimire că respiră.

— Doarme ?

Nu părea totuşi să doarmă, îşi ţinea ochii larg deschişi, ca celelalte. Fiinţele sau manechinele sau ce erau şedeau cu capul dat pe spate şi priveau drept în soarele incandescent fără a se feri ori a da cel mai mic semn că simt ce se întîmplă în jurul lor. Erau tineri cu toţii, bărbaţii ca şi femeile, şi înzestraţi cu toate semnele vieţii, în afară de înţelegere. Goale de suflet şi înfricoşătoare, păreau nişte monştri frumoşi.

— Sunt corpurile umbrelor pe care le-ai văsuţ pe drum.

Intrară în baie. Sala era luminată prin cupolă şi prin pereţii alcătuiţi din cristaluri hexagonale. Nenumăratele faţete cizelate aruncau mii de reverberaţii în sala unde sclipeau bazine de felurite forme. Trupuri goale se odihneau şi aici şi umbrele luminoase şi purificate se înălţau spre deschizătura din cupolă şi ieşeau în văzduh. Apoi corpurile erau scoase din sală şi lăsate să se usuce la soare. O blondă pieptănată ca frumoasele înzulufate de pe vasele miceniene îi invită şi pe ei să-şi părăsească veşmintele şi să se întindă pe paturi.

Se treziră fiinţe fără pondere şi, luaţi de curent, ieşiră împreună prin deschizătura cupolei. Afară, împinşi în sus de^uşori ce erau, se înălţară duşi de adiere. Se prinseră de mînă pentru ca vîntuleţul domol să nu-i despartă risipindu-i.

Atingerea mîinii lui Pand îi pricinui o neaşteptată plăcere. Cum se poate, se întrebă, cînd nu mai am corpul pămîntesc, care nu este nici el decît o umbră ? Nu avusese de unde să ştie pînă atunci că între bărbat şi femeie nu există numai atracţii condiţionate de trup, ci şi altele mai subtile, de natură magnetică.

— Fii atentă la curentul care îţi vine din partea opusă, de la Pella, îi atrase Pand atenţia. Simţi ceva ?

— Nu simt nimic, nici măcar existenţa vreunui curent venind din partea aceea, răspunse.

Ar fi vrut să-l întrebe dacă atingerea ei îi provoacă şi lui plăcere, dar se înfrînă, încercînd să nu-i transmită nimic. Totuşi,

el i-o luă înainte, răspunzîndu-i :

— Dar bineînţeles că da. M-am simţit întotdeauna atras de tine, de ce s-o neg ? Am petrecut ore multe în apropierea ta cînd îţi ţeseai covoarele. Cînd te mai o- preai din lucru şi te uitai îngîndurată la tamariscul de sub geam, visînd cu ochii deschişi, absentă, cîte- odată ţi-am ţesut eu firul mai departe. Cînd te întorceai după aceea la covorul tău, se întîmpla să adulmeci în aer ceva străin, ca atunci cînd pisica revine la farfuria ei cu lapte şi simte că alt animal şi-a vîrît botul în ea. îţi spuneai atunci că nu putea fi decît o părere, îmi plăcea să mă odihnesc în apropierea ta (de obicei stăteam pe sobă sau pe speteaza scaunului), căci gîn- durile tale se desfăşurau domol şi tihnit ca un rîu zăbovind leneş la o cotitură umbroasă. Se întîmpla uneori să-ţi dai seama, sau, mai degrabă, să ai o vagă bănuială că nu ai fi singură în odaie, dar ideea ţi se părea absurdă şi o lăsai să se destrame topindu-se printre multe alte închipuiri care ţi se perindau în minte, în orele acelea de paşnic răgaz petrecute lîngă covorul tău, tu nu aparţineai nimănui. Erai ca vinul revărsat din paharul prea plin. Eu mă hrăneam cu prisosul, cu spuma revărsată de care nimeni nu avea nevoie, cu plusul acela infinit de preţios şi de neînţeles al fiinţei cu care, oricît ar iubi de mult, celălalt îndrăgostit niciodată nu ştie ce să facă. Şi acum, surplysul acela risipit în van, simbolul vitalităţii de cea mai rară calitate, acel ceva nedefinit care îţi aparţine atît de intim, timbrul unic al fiinţei, ni l-ai adus nouă, ca să ne slujească drept cea mai delicată hrană şi leac la bolile sufletului care-i mai chinuie pe unii din noi.

Coborîră în luncă, şi Pand, lăsîndu-i mîna, se aplecă, încolăcindu-se în jurul unei tulpini. Era o floare mare, albă, semăna cu o calā. îşi cufundă obrazul în potirul ei ca o pasăre care se adapă îndelung. Cînd îşi

slăbi îmbrăţişarea, floarea, sfîrşită, se îndoi şi rămase cu capul lăsat în jos.

— Moare ? întrebă ea abia suflînd.

— Nu, nu moare. Se va reface în curînd din aer şi apă şi din ce i-am dat eu însumi din fiinţa mea.

Se aplecă şi ea peste o floare şi, prin dulceaţa ei, se umplu cu o nevisată împlinire, în care ea şi floarea se topiră pe de-a- ntregul una în cealaltă.

. După ce se ridicară deasupra lor, văzură cum, una după cealaltă, florile îşi ridicau spre ei feţele reînviate, în timp ce pe propriile lor braţe se ofileau frunze mari, devenind tot mai străvezii, pînă se mistuiră de tot. Se luară de mînă iarăşi şi curentul care trecea dintr-unul în celălalt era mai slab acum, pentru că viaţa din ei sărăcise. Zgribuliţi şi puţin somnoroşi, se întoarseră la trupurile lor, care aşteptau întinse la soare, şi se opriră să le privească.

Păpuşile brune sau roşcate, blonde ca spicul sau cu pletele negre, zîmbitoare sau încruntate, erau de nere- cUnoscut. Ştia că îşi pierduse anii peste cei dintîi 17, avea în realitate mai mult de două ori pe atît, ori cine ştie cîţi mai putea să aibă după toate cîte i se întîm- plaseră. Dar mai ştia şi că nu putea avea nimic în comun cu fetişcana aceea cu mutră de elevă în clasa a zecea, cu botişorul ei uşor bosumflat, privind fix în soare cu ochii orbi de sticlă verde. Păpuşile semănau între ele incredibil de mult datorită desăvîrşitei lor lipse de expresie, cum se aseamănă între ele manechinele din vitrine. Se opri încurcată, neputîndu-şi recunoaşte învelişul pămîntesc.

—■ Asta aş fi eu ? se întrebă uluită, uitîndu-se la fetişcana în rochie verde.

.Părea absurd de tînără. Nu întîrzia în jurul gurii sale nimic din dulceaţa vîrstei mature, era gura crudă, pornită pe rîs şi muşcătură a adolescenţei ; nici o cută nu muncea fruntea boltită şi netedă, bărbia rotundă se odihnea pe gîtul zvelt şi în aparenţă mobil, de lebădă. Simţi cu regret că vîrsta îşi are propria frumuseţe, una pe care păpuşa o pierduse. 3i repugna gîndul să intre în trupul ăsta strălucitor de nou ca să înceapă să respire împreună cu el, să-i primească sîngele în vine,

să-l încredinţeze creierului străin gîndul. Totodată o încercă un început de nelinişte, de lipsă de siguranţă, ca pe omul izgonit din casa lui căutînd să-şi găsească un adăpost măcar sub streaşină, uitîndu-se ou jind înăuntru prin geamul odăii goale. Ce-ar fi să nu mă lase înăuntru fetişcana ? Fu apucată de panică. Dacă şi-ar întoarce spre mine privirea aceea de oglindă ca .să mă întrebe : „Ce cauţi aici ?“ Da, este minunat să fii lipsit de pondere şi să te laşi luat de vînt, dar numai greutatea îţi redă adevărata libertate. Cu o zdreanţă de trup, numai ceaţă şi fum, ce poţi săvîrşi ?

— Atinge-o, zise Pand. Şi pentru că ea îl privea întrebătoare, repetă : „Atinge păpuşa".

Cu vîrful degetelor atinse umărul mătăsos, bronzat şi pulsînd de "viaţă. Păpuşa tresări uşor. Ii trecu mîna peste frunte şi păpuşa îşi înălţă capul şi se uită în ■ochii ei. Atunci ştiu singură ce avea de făcut. Pătrunse prin gura întredeschisă în interiorul de catifea roşie şi se răspîndi în tot trupul ca o băutură. Articulaţie cu articulaţie se regăsiră şi se incheiară, fiecare fărîmă de plasmă luminoasă îşi aminti de locul său în trup şi-l umplu cum un rîu secat îşi umple matca după o ploaie binefăcătoare. Era nemaipomenit de bine. Frumosul Pand stătea în faţa ei zîmbindu-i albastru, numai din ochi. Dintr-odată îi veni în minte Daniel, sărmanul Daniel, care nu era nici din cale-afară de frumos, nici nu emitea formule să te facă să-ţi pieTzi piuitul, nici care aeriene nu conducea şi nu cerceta nici planete străine, era un modest funcţionar într-o ţară oarecare pe o planetă fără însemnătate şi se afla la cheremul unor oameni porniţi şi buni de nimic. Şi i se făcu un dor aprig de el.

— Vreau să-l văd pe Daniel, zise.

Pand nu răspunse. Ajunseră în faţa caleştii* zburătoare.

— Nu-1 poţi vedea acum, spuse Pella, va trebui să mai aştepţi.

Se strădui să priceapă că Daniel nu mai exista de mult, că veniseră alte timpuri care nu-1 mai cuprindeau pe Daniel acum, pe Daniel cel de care ştia ea. El îşi continua poate ciclul pe o altă planetă şi se scutu

rase de mult de numele şi eul său din Calo, ba încă şi de multe alte euri şi nume avute de atunci încoace şi îşi ducea veleatul sub chipul unui rege bătrîn, foarte bun şi din cale afară de înţelept, căci se mai cizelase, se lustruise trecînd prin atîta amar de vieţi cîte dusese, şi chiar dacă s-ar vedea cu Laur a acum, n-ar avea cum s-o recunoască în puştoaica asta cu batişorul bosumflat,, căci, şi dacă i-ar mai păstra amintirea în mintea lui îndreptată spre cele veşnice, şi-ar închipui desigur că este una dintre nenumăratele slujnice din palatul său. Simţi cum i se încurcă firul gîndurilor şi i se întunecă văzul. Paad şi Pella se înţeleseră să nu-i mai spună nimic. Ce rost ar fi avut s-o lase să se aplece peste fîn- tîna veşniciei ? O priveau cu părere de rău, cum şedea însingurată, în lacrimi.

— Ce ştiţi voi şi roboţii voştri, spuse ea după o vreme, ştergîndu-şi ochii, de vreme ce nu vă este cunoscută taina capitală care vă poate răsturna socotelile în orice moment ?

— Suntem oricînd gata a ne închina în faţa semnului /, al necunoscutului, cu toate că nu ne putem bizui numai pe el. Ignorarea puterii sale hotărâtoare ar însemna să refuzăm rolul care ne-a fost încredinţat pentru împlinirea creaţiei.

— Ce rol aveţi voi aici ?

— Avem unul, de bună seamă, cum îl are fiecare pe al său. Suntem şi noi, între limitele noastre foarte înguste, părtaşi la opera de făurire a lumii.

— Ea a existat înaintea noastră.

— Creaţia nu are sfîrşit. Orice fiinţă vie sau chHr cele lipsite de viaţă biologică, cum sunt metalele, pietrele, focul, pămîntul, apa, aerul şi multe altele, conlucrează la schimbarea înfăţişării Universului, la fel, forţele electrice, magnetice, gravitaţionale, toate vibraţiile, dintre care unele înzestrate cu inteligenţă proprie, cum sunt emanaţiile energetice ale mărilor şi fluviilor, şi altele, în care inteligenţa nu este manifestă, există totuşi, se află în neîntreruptă frămîntare şi, prin ele, Cosmosul însuşi se află în continuă transformare. Şi ce este această transformare dacă nu o veşnică înfăptuire de creaţie ? Căci creaţia a întruchipat numai

i

în mod iniţial un imbold venit din afară. Ea a devenit în continuare o lucrare a noastră, a tuturor energiilor care, din create, s-au făcut creatoare. Desfăşurarea procesului creator este un singur moment, nesfîrşit şi neîntrerupt, şi toate fazele lui nu sunt doar preorînduite, ci dintotdeauna existente, căci ele nu se desfăşoară în timp, ci persistă în natura însăşi a lucrurilor. Iar perceperea celor existente depinde de dimensiunea la care se limitează subiectul carp le percepe. Există şi pe planeta voastră fiinţe care percep desfăşurarea vieţii numai în două dimensiuni. E vorba de unele specii de peşti, fluturi şi gîndaci. Perceperii lor bidimensionale i se adaugă, în unele cazuri, perceperea succesivă a celei de-a treia dimensiuni. Ele intuiesc (mă refer aici la cazuri excepţionale între aceşti bidimensionali) distanţa, adîncimea în spaţiu, în mod succesiv, aşa cum percepeţi voi mişcarea. La nivelul lor de înţelegere, distanţa se

desfăşoară ca o acţiune în timp a celor două dimensiuni dintîi, pe care le înregistrează simultan şi care sapă în durată, în jurul lor, o a treia dimensiune, aceea de adîn- cime. Plantele, în schimb, trăiesc o viaţă monodimen- sională, care se desfăşoară numai în cea de-a treia dimensiune, fără ca ele să le poată recepţiona şi pe celelalte două precedente. Ele n-au decît intuirea adîncimii, a aşezării în spaţiu, ca radarul, printr-o hipertrofiere a simţului tactil care acţionează la distanţă. Tot ce se află în imediata lor apropiere, vaporii de apă, aerul, atingerile, este perceput de ele ca făcînd parte din însăşi fiinţa lor. Universul plantei este o lume oarbă, unde lumina se captează în chip de senzaţie tactilă, devenind astfel o însuşire a subiectului. Obiectele reflectate în diferitele tipuri de sensibilităţi sunt atît de felurite, încît nici nu poate fi vorba de o lume exterioară existînd în alt chip decît ca un focar al emisiunilor captate în nenumărate moduri posibile. In felul ăsta se creează nenumărate universuri, toate fictive. Spaţiul din jurul subiectelor se umple de vibraţii-răspunsuri, la care celelalte subiecte răspund şi ele cu alte vibraţii, se produce aşadar o reflecţie a reflecţiilor, o oglindire o oglindirilor, pornite toate în primul rînd de la lucrul în sine, incognoscibil, multiplicîndu-se între ele prin împreuna

rea efectelor rezultante în coeficiente necunoscute şi creînd o junglă neînchipuit de densă întru reproducerea Universului. Cum este Universul în sine ? Eu îl cred un fel de tablou generator, invizibil în sine şi amorf, emiţînd din sursele sale energetice comenzi captate şi- traduse de către foarte diferitele sensibilităţi receptoare sub forme foarte diferite. Este un sistem ingenios în totalitatea lui, cu scopuri incalculabile, o enormă şi monstruoasă jucărie. Culmea ar fi să nu aibă nici un sehs. Bineînţeles, copleşitoarea majoritate a subiectelor receptoare nu va avea cum să bănuiască vreodată că universul captat de ele ar fi altceva decît percep ele fiecare în parte. Chiar dintre oameni, numai puţini bănuiesc asta, şi încă şi mai puţini se sinchisesc de asta, toată atenţia lor fiind captată numai de ceea ce le conferă un folos material. Dealtfel, rămîne deschisă întrebarea dacă faptul că ai devenit conştient de marea escrocherie cosmică nu este trecut undeva în catastifele cereşti ca o subversiune. Pare că cei lipsiţi de puterea, sau numai de imboldul de a iscodi sunt,

să zic aşa, mai bine notaţi. Fericiţi cei săraci cu duhul, doar lor le-a fost promis paradisul.

— Dar gînditorilor, ca şi Pascal sau Pasteur, care nu erau săraci cu duhul, ce li se cuvine ?

— Oamenii de geniu care respectă semnul / dincolo de hotarele raţiunii şi îi rezervă necunoscutului şi lucrărilor sale un spaţiu pe care refuză să-l cerceteze, li se cuvine ultima absolvire. Nu ajungi la impas niciodată dacă ştii să respecţi o uşă care trebuie să rămînă închisă. A avea o inteligenţă ieşită din comun şi; a şti totodată pînă la ce punct să uzezi de ea, înseamnă să trăieşti, sub semnul diagonalei.

Carul se înălţă lin deasupra palatului de cristal şi lunecă în direcţia mării. Pe plajă, o femeie era culcată în nisip şi în jurul ei se plimba o pasăre. Uneori se oprea şi îi răscolea părul cu ciocul. Ea îşi scutura capul şi pasărea se îndepărta atunci ca să pescuiască în apa subţire de lîngă mal, dar revenea în'tr-una la părul ei ca la o idee fixă. Femeia îi văzu şi le făcu semn cu mîna, dar nu le comunică nimic.

Marea era o vastă întindere de sînge închegat fume- gînd sub un strat scund de aburi. Roşul se învolbură într-o ploaie de vibraţii violente, mai mult o dezlănţuire de şocuri decît o culoare, înrudit cu bombardamentul dungilor descompuse ale imaginilor unui televizor deranjat. Se uită în sus, spălîndu-şi privirea în albastrul subţire şi rece al bolţii.

Coborîră pe o insulă inundată de vegetaţie stufoasă, comunicînd un verde crud privirii dintîi. După aceea, la capătul genelor, începu să mijească o culoare usturătoare ca o ceapă stoarsă în ochi.

— Nu mai sunt buni ochelarii, spuse Laura. Marea era toată de sînge adineauri, iar verdele vegetaţiei s-a prefăcut în suc de ceapă. înainte,, tot prin ochelarii ăştia, vedeam lumea în culori pastel.

— Nu, nu-i scoate, îi spuse Pand foarte îngrijorat. O să-ţi procurăm alţii chiar astăzi. Nu insista cu privirea asupra aceluiaşi obiect.

Laura se întrebă de ce nu se gîndiseră înainte la asta, dar nu mai spuse nimic. Se închise în gîndurile ei. Etanş. Pînza impermeabilă era gata ţesută.

Toată insula era un parc întins, cufundat în linişte desăvîrşită.

Institutul, îmbrăcat în iederă, numai de in-, stitut de ştiinţă nu-ţi amintea, ci, la fel cu uzinele „Rolls Royce“, te surprindea prin aerul lui de castel fermecat, în capul treptelor apăru un bărbat impunător, care semăna cu Colleone. Arăta ca cineva de 40 de ani. Vă- zîndu-i, coborî în parc şi le ieşi înainte.

— Vă rog să mă urmaţi, le spuse după ce le urase bun sosit.

• Intrară după .el într-un vestibul rotund şi spaţios, sprijinit în coloane şi tapisat cu mochetă albă. Din acelaşi material moale erau şi perdelele întinse pe "pereţii imenşi şi străvezii. Singurele pete de culoare erau florile roşii ca muşcatele atîrnînd din tavan în coşuri mici, la distanţe inegale. Mirosea a foc de brad.

Nici vestibulul nu sugera intrarea într-un institut de cercetări, ci mai degrabă holul unei locuinţe luxoase, aranjate cu rafinament. O pasăre micuţă fîlfîia din aripi zburătăcind printre flori. Din sala asta circulară se deschideau celelalte încăperi, nu prin uşi obişnuite, ci prin

,222

nişe boltite ca în unele case din Pompei, mascate cu perdele de brocart bogat drapate. In aer plutea o muzică vagă de acorduri fugare, mai mult o părere decît sunete aievea auzite. Prin peretele opus intrării se vedea parcul coborînd spre marea ascunsă de o perdea vegetală. In iarbă, agudele păşteau în pilcuri. încăperea era tivită de jur împrejur cu o singură canapea, urmînd. curbura peretelui. Cart, bărbatul care îi primise, î'i pofti să şadă. O roşcovană cu ochi negri şi braţele goale în hlamida-i argintie se apropie cu o tavă cu răcoritoare.

— Via, vrei să fii drăguţă să aduci ochelarii Laurei ?

Frumuseţea cu părul de roşu Tizian ieşi cu demnitate senină. Femeie de serviciu ?

Cart zise că nu au femei de serviciu. Adăugă că toate serviciile auxiliare se fac prin rotaţie.

— Noi suntem perfect egali, zise Cart. De exemplu, eu sunt, cum s-ar zice, capul acestei instituţii. Ei bine, dacă Vreunul dintre colaboratorii mei mă trimite după un pahar cu apă sau după un obiect lăsat în altă încăpere, mă duc şi i-1 aduc. V-o spun pentru că ştiu că la dumneavoastră este altfel.

— Curios ar reacţiona la noi şeful unei instituţii la o somaţie de felul ăsta. Dar apropo, de unde mi-aţi procurat aşa de repede ochelarii ?

Pand apăsă un buton în mijlocul mesei.

— Acum este mîine, zise, dar nu vom zăbovi mult aici, ca să nu deranjăm programul de lucru. Uite că s-a făcut ieri din nou, adică astăzi.

Via reveni din ziua de mîine, aducînd ochelarii.

— încearcă să vezi dacă ţi se potrivesc, spuse Cart.

Laura îşi întinse mîna după ei. Scoţîndu-şi ochelarii' vechi, rămase cu ochii închişi pînă îi fixă pe ceilalţi. Numai după aceea se aventură să-şi deschidă ochii, te- mîndu-se să nu se dea în spectacol prin vreun leşin în faţa celor prezenţi, dar ce minune ! Ochelarii cei noi reduseră scara neomenoaselor culori, vrăjind şocurile pricinuite de ele la o gamă şi mai blîndă decît a celor văzute acasă. Viziunea era acum constantă, culorile ră-. mîneau aceleaşi. Stătu multă vreme cu capul dat pe spate şi ochii larg deschişi, uitîndu-se la o lume prietenoasă, de o veselie blîndă, desfăşurîndu-se în tonuri

223

mîngîietoare. De azi înainte, poate că marea nu va mai fi roşie niciodată, nici faţa lui Pand nu va mai vibra în dungi violet-închis cu fulgerări verzi ca otrava. Nici gusturile stranii nu se vor mai amesteca cu aceste viziuni potolite. înainte vreme, prisosul de culori rămase necaptate de vedere se prefăcea în ceva de nedescris ; cîteodată, în, gust de spanac tăiat cu un cuţit ruginit sau în usturime la ochi şi la subsuori.

— în sfîrşit, îi spuse lui Pand, fără să-şi părăsească poziţia de mare destindere, te văd aşa cum eşti.

—■ M-aş mira. Numai zeii văd aşa.

— Zeii ? La plural ?

— Ce contează numărul ?

— Eşti infinit de sofisticat. Asta pentru că eşti infinit de deştept.

— Nu mai mult decît tu în felul tău.

— Sau un crocodil într-al lui, ai putea spune.

— Dar n-am spus-o. Via, aţi pregătit totul ?

Roşcovana spuse că da. Şedea şi ea cu ei acum şi o scruta pe Laura discret, ca o persoană bine-crescută, dar cu foarte ascuţită atenţie. Perdeaua uneia dintre intrările arcuite se agită puţin, ca şi cînd s-ar fi ascuns cineva după ea.

— Rex ! strigă Cart.

Un cîine puternic, cu spinarea cenuşie, încolo aproape alb,

apăru dintre perdele şi veni spre ei dînd din coadă. Cart spuse că pe Rex l-a adus din Calo în cel de-al şaptesprezecelea secol.

— E singura dată cînd am vizitat pămîntul, continuă. Este un lup încrucişat cu cîine eschimos. Pe vremuri era tot atît de rău pe cît este de deştept. Nu vorbeşte din cauza conformaţiei gurii sale, dar îşi transmite gîndurile perfect. Ce mai zici, Rex ?

— Mă plictisesc al naibii, zise cîinele tot în gînd, după cum fusese şi apostrofat, şi tocmai voiam să ies în parc să mă scald. Dar ce climă infectă ! Niciodată n-o să mă pot obişnui cu ea. Cine este doamna ? Mirosul ei îmi trezeşte amintiri vechi.

— Sunteţi compatrioţi şi el îşi dă seama de asta, comentă Cart.

224

— Nu zău ! Doamna vine clin Calo ? Cum mai e pe acolo ? Ce mai fac oamenii ? Mai vînează ? Cînd mă gîndesc ce vînători de lupi şi de urşi, de vulpi şi de pinguini am mai tras împreună, îmi lasă gura apă. Măruntaiele erau totdeauna partea noastră, a cîinilor. Ah, iertaţi-mă, se întoarse către ceilalţi, care se prefăcură că n-au auzit nftnic. Fir-ar să fie, zise, iar am vorbit ce nu trebuia. Domnii ăştia mă cam ţin de scurt, dar vorba latinului : Naturcim expelles furca, tamen recurret. Teribil ce m-am mai pocăit, nici n-ai crede, de trei sute de ani în cap n-am mai muşcat pe nimeni, să nu mai vorbim de măruntaie. Lasă, Via, nu-ţi fie teamă, pe dumneata n-am să te muşc, că prea îmi eşti dragă. Şi acum să-mi daţi voie să mă retrag.

— întîi să ne spui cît fac de treizeci şi şapte de ori patruzeci şi şase.

Fără să clipească, cîinele răspunse :

— O mie şapte sute unsprezece Şi adăugă : Parcă tu n-ai şti ! Nu zău, de ce mă dai în spectacol ? Căscă. Ce-aş mai mînca un ficat de urs ! exclamă.

Cart se făcu livid la faţă şi strigă :

— Marş afară, cîine ticălos ! Era leit ca pe pămînt, cînd se înfurie omul.

în urma scenei violente, Via se sprijini de Pella şi ieşiră amîndouă clătinîndu-se.

— Bine, am să ies, zise Rex, dar controlează-ţi limbajul, că sperii doamnele. Cum să ies de aici dacă nu-mi deschideţi uşa ? !

Laura se ridică şi îi deschise. Cîinele îi mulţumi politicos şi

făcu un pas îndărăt, ca s-o lase pe ea înainte, dar Laura îi spuse că ea marrămîne.

— La revedere atunci şi sărut mîinile. Să ştii că eşti o frumuseţe şi te iubesc. Şi-mi place cum miroşi. Parcă eşti o rînză de pinguin.

O tuli.

— E un animal înfiorător. Cart se şterse pe frunte şi îşi goli paharul. Trebuie să vă cer iertare pentru amîndoi, că nici eu nu m-am prezentat mai bine.

— I-aţi făcut vreo operaţie că a devenit aşa de deştept ?

— N-a fost nevoie de nici o operaţie. A fost întotdeauna la fel de deştept, dar pe pămînt nu i se captau gîndurile. Şi acum să trecem dincolo, dacă vreţi.

Intrară într-altă încăpere, care dădea şi ea spre vestibul şi era plină de soare. O mochetă mov acoperea podeaua, iar pereţii erau tapisaţi cu mătasă roz, de nuanţa anemonei. In nişe micuţe atîrnau glastre de cristal largi şi foarte joase, umplute cu flori aurii. Nimic nu-ţi amintea de destinaţia încăperii în afară de cele şapte oglinzi încadrate în pereţi, domolind lumina pînă la un argintiu suav şi pal. Erau ochelarii ? Da, desigur, ochelarii erau. La intrare, Laura avu impresia că una dintre oglinzi se abureşte uşor.

Roşcovana anunţă că Laura trebuie să facă un duş.

— Venim de la depoluare, spuse ea.

— Totuşi, apropourile lui Rex...

—, E obişnuită cu manifestări de astea, zise Pand. In Calo, ele sunt curente, şi cei de acolo au dezvoltat faţă de ele o remarcabilă imunitate.

— Cu toate astea, aliquid semper haeret, fu de părere Cart.

— Vorbiţi şi latineşte ?

— Nu mai mult decît Rex. Laura, dumneata eşti cea care gîndeşti uneori în proverbe latine. Via, draga mea, fii bună...

Roşcovana, cam ameţită încă din cauza cîinelui, o duse pe Laura în mica încăpere vecină, o puse să se dezbrace, o invită să stea cu tălpile goale pe lespedea ' de marmoră neagră ridicată puţin deasupra podelei şi dădu drumul unei adieri de

aer cal. O rugă să-şi deschidă gura ca
să pătrundă curentulşi în interior. O pulveriză pe urmă de sus pînă jos cu un lichid cu miros de lămîie şi îi spuse că poate să se îmbrace. Cînd se reîntoarse în sala cu oglinzi, văzu iarăşi că una din ele se abureşte, tot cea de adineauri. Cart zise că suprafaţa oglinzii este sensibilizată pentru reacţiile la vibraţiile lambda 12, ceea ce ei nu-i spunea nimic.

— Sunt emanaţiile dumitale, pe care vrem să le captăm, explică el. Fii bună, apropie-te de oglindă.

Oprindu-se la locul indicat, văzu că oglinda se umple de ceaţă. Pe măsură ce se retrăgea, suprafaţa argin

226

tie se limpezea, dar nu devenea la fel de sclipitoare ca celelalte.

— Şi acum, apropie-te de tot.

Ajunsă numai lă cîteva degete distanţă de oglindă, simţi şocuri electrice slabe şi auzi degajîndu-se din ea tonuri metalice, la intervale regulate şi mer«u aceleaşi : do-mi-sol-la. Oglinda parcă fierbea.

— Ce se întimplă ? întrebă.

— Oglinda intensifică acţiunea razelor emise de dumneata. în spatele ei se află o conductă care captează toate emanaţiile şi le introduce într-un rezervor montat în perete. Anunţă apoi cu vocea sonoră : începem experienţa.

Sunetul se răspîndi în ecouri repetate, în cercuri tot mai largi, umplînd toată clădirea. Curînd după aceea se înfiinţară şase sau şapte tineri, bărbaţi şi femei, şi îi salutară pe cei prezenţi. Dintr-un sertăraş scoaseră nişte măşti foarte subţiri şi le întinseră pe faţă. Măştile nu ascundeau feţele şi se întindeau peste pielea obrazului ca o altă pieliţă fină şi foarte aderentă, invizibilă aproape, şi numai pentru că erau uşor lucioase şi încreţite un pic lîngă urechi li se putea observa prezenţa. Se aşezară apoi în fotoliile dispuse la mică distanţă de oglindă, numai Cart rămase în picioare, ca să conducă experienţa. Aşteptară încordaţi, pînă şi Rex, care, ud leoarcă după baie, stătea cu labele proptite de pervazul geamului şi se uita înăuntru.

— Experienţa cere o cît mai completă destindere. Să excludeţi orice gînd care v-ar putea tulbura. Cu cine spuneţi că a făcut experienţe psihice Laura ? Cu celebrul Cari ? Perfect!

înfăşură în jurul încheieturii mîinii ei stingi o sîr- mă subţire,

cu capătul la priza practicată chiar în o- glindă.

— Stai comod ? Uită-te aici. Desfăcu în faţa ei o eşarfă de mătasă verde-pal : Uită-te lung la ea şi încearcă să te gîndeşti numai la lucruri liniştitoare.

Privi fix înaintea ei pînă lumea de afară rămase la marginile conştiinţei ca rama unui tablou. Cu încetul, apele mătăsii se încreţiră domol şi din valurile ei molcome se înălţă o boare proaspătă ca răcorile dimineţii.

227

Susurul lin al aparatului curgea înainte şi ducea în larg un mesaj de-al ei cum nu se poate mai intim şi mai personal : era prisosul fiinţei sale, divinul prisos care îi scapă chiar celui mai devotat îndrăgostit, captat în sfîrşit şi eternizat într-un cifru care o cuprindea chiar pe ea. Era ca şi cînd, sub rana care sîngerase atîta în van, cineva ar fi pus un pocal de cristal, un grai, re-ţinînd preţioasa viaţă care altfel s-ar fi scurs şi s-ar fi risipit. Ca avarul se bucura, ştiind că măcar o parte din ce era ea va supravieţui ; un fragment atît de identic cu întregul, îricît putea fi socotit egal cu el. Susurul torcea înainte firul ieşit din ea şi undeva se ţesea o pînză cu ape înstelate. Bulboanele ieşite la suprafaţă deveneau nuferi orbitori. Fiinţa ei începu să se destrame, nu din centrul ei vital, ci de la margini, acolo unde o rodea şi o muşca golful lumii de afară şi unde furnicau energiile altora. Şi gheaţa se tbpeşte tot de la margini, nici nu se poate altfel. Mai întîi cei din jur se îndepărtară şi dispărură. Miezul ultim rămase pînă la urmă, şi cînd pocni şi el, băşică de foc, infima întâmplare nu mai avu însemnătate. Cart culese ultima picătură şi îi dezlegă firul de la mînă. Era complet dezgolită, epuizată. Nu face nimic, fu gîndul din urmă. Izvorul nu a secat, nici nu seacă cît o mai duc eu. Iar susurul va şti să păstreze ce este de păstrat, pînă la capătul vremilor. Dacă vremile or fi avînd un capăt vreodată. Ce bine e să laşi altuia toate răspunsurile. Aceluia care singur ştie.

Cînd îşi reveni, numai Pand stătea lîngă ea. încetul cu încetul, gîndurile reintrară în făgaşul lor.

— Experienţa va fi repetată ?

— Nu, nu mai este nevoie.

Se ridică, cu oarecare greutate, şi se duse la geam. Agudele păşteau în apropiere şi Rex mai zăbovea şi acum cu labele pe pervaz şi se uita la ea. Dar temperatura lumii scăzuse ca după o

hemoragie şi toate îşi pierduseră realitatea : orfane, stinghere, pierdute, lucrurile orbecăiau în stare de imponderabilitate. Lumea, chiar prin multiplele filtre ale ochelarilor, i se lăsă peste ochi, tulbure, aşa cum se lasă la fund drojdia unui lichid.
228
Toată puritatea de neatins rămase în văzduh, pentru păsări.

Pand se opri în spatele ei. Ii simţi prin mătasa subţire a îmbrăcăminţii suflarea domoală şi binefăcătoare, începu să plîngă.

Liniştea îi copleşea cu greutatea celor ce s-ar fi cerut spuse. După ce valul se dpmoli, se lă^ă o altă linişte, albă şi mai surdă. Nu se clintiră din loc nici el, nici ea, totuşi era ca şi cînd el ar fi luat-o în braţe, sărutul lor ardea în aer, făclie. întrupat în pasăre, focul izbucni şi dădu din aripi de flăcări, rotindu-se deasupra lor. îşi întinse mîna şi zburătoarea încinsă se lăsă pe degetele ei. Şi le retrase cu un ţipăt.

Perdeaua flutură şi apăru Cart.

— Şi Daniel ? întrebă. Ce o să se facă Daniel ?

Lucrurile îşi redobîndiră brusc greutatea şi se reaşezară în spaţiu cu ponderea unor mere dintr-o pînză de Cezanne. Pasărea căzu văitîndu-se ca o vietate. Ei doi nici nu se atinseseră măcar.

*

Irina şedea pe marginea patului, bălăbănindu-şi picioarele. Sutienul de dantelă neagră era strîmt, opulenţa pieptului deasupra centurii se revărsa şi o înconjură ca un colac de salvare. Salvare ! Pentru cine oare ?

Sigur că nu pentru Daniel, care stătea întins pe patul de alături, citind ziarul.

Ea se gîndea cu amărăciune că s-ar fi putut lipsi de aventura asta. Că e destul ca o femeie şi un bărbat să se culce împreună ca să-şi dea seama cît sunt de mortal de indiferenţi unul faţă de celălalt. Marea lecţie a împerecherilor întâmplătoare, una din care nu învaţă nimeni nimic. Inevitabila concluzie poate să se lase aşteptată cîteva săptămîni sau chiar luni, dar va fi aceeaşi. înnebunitor de aceeaşi. Pentru Irina, după o căsnicie foarte suportabilă, de unsprezece ani, clădită pe

ritmul unor evenimente ca ceremonialul scuturatului covoarelor, al pregătirii murăturilor, tăierea porcului şi altele multe de acelaşi fel, aventura cu Daniel constituia prima excursie în lumea femeilor „uşoare",

pe care le condamnase înainte aşa cum se cuvine, cînd se oprea între cumpărături, cu plasa cu varză în mînă, la taifas cu cîte cineva. (Căci partea leului a contactelor sociale dintre doamne avea loc în jurul pieţei şi al magazinelor, cu plasele încărcate în mînă, şi numai rar în vizite formale, pentru care nu mai găseau timp.) In aceleaşi ocazii le va condamna şi în viitor, căci, bineînţeles, va uita şi ea ; nici ea nu va învăţa nimic din propriile-i păţanii.

Strivi sub genele-i lungi imaginea dureroasă a iubitului ideal. Iubitul ideal e un animal care n-a existat niciodată, ca şi inorogul, totuşi, femeile cred în el pînă la adînci bătrîneţe, altfel cum ar putea trăi ? Cîteodată îl mai iubesc şi prin' procură. Căci el este adesea întruchipat de bărbatul unei prietene care se complace să impresioneze prin prefăcuta-i perfecţiune cuconetul u- nui tîrg sau al unui cartier. Iubitul ideal ghiceşte tot ce doreşti înainte de a-ţi da tu însăţi seama de asta şi-ţi este atît de aproape de suflet încît uneori parcă sunteţi unul şi acelaşi. Femeile se supără crîncen pe bărbaţii care nu sunt ca el şi, pentru că nimeni nu-i seamănă niciodată prea multă vreme, căci chiar şi cei mai prefăcuţi se demască pînă la urmă, ele se simt pornite împotriva tuturor bărbaţilor, deşi numai rar au prilejul de a se răzbuna.

— Ce citeşti, Daniel ?

Ce să-i răspunzi ? Iaca, am produs şapte milioane de tone de fontă, de oţel, am scos cărbuni, ce mai ! Şi-am făcut şi-am dres şi cine mai e ca noi ? ! Da, zău !

O ştire micuţă, alunecată în josul paginii din urmă, căreia un ucenic tipograf entuziast i-a acordat un chenar din proprie iniţiativă, spunea : „O formaţie de obiecte zburătoare a fost semnalată ieri deasupra Guate- malei. Comandantul aeroportului a trimis după ele trei jeturi. Obiectele s-au avîntat în sus cu o viteză necunoscută momentului nostru tehnic şi au dispărut.[44]

— Vine ! strigă Daniel, sărind în picioare. De data asta vine sigur !

Irina îl privi uluită.
— Cine vine ?
230
— Dar îmbracă-te odată, cucuveauo, că nu te pot vedea cu sutienul ăsta de stabiliment.
— Ce te-apucă ? întrebă ea alarmată, O înfuria faptul că el o obliga mereu la defensivă. L-am cumpărat la Bucureşti, pe Calea Victoriei, cu o sută zece lei, e marfă istrăină. Numai eu ştiu cît am aşteptat la coadă ca să-l apuc. „Mă sileşte să fiu vulgară, mă umileşte", gîndi cu amărăciune. Cine spuneai că vine?
Fără vorbă, el îi aruncă halatul lui :
— îmbracă-te, îi comandă, dar se răzgîndi. Adică, lasă. Mai bine adună-ţi marafeturile, că trebuie să plec de acasă.
Nu era adevărat, dar voia să scape de ea. Căci ea avea agasantul obicei să se întindă la vorbă şi turuia cîte-n lună şi-n soare, expunîndu-se sumar îmbrăcată privirilor lui reci şi duşmănoase, fără să înţeleagă cît de cumplit îl scotea din sărite.
— Unde să pleci duminica după-masă, la ora aSta, Doamne fereşte ? ! Era intrigată. De ce nu mi-ai spus că ai de gînd să mă scoţi din casă înainte de patru, că nu mai veneam ?
Colacul de salvare dispăru sub fusta de stofă nea- 'gră, sutienul se făcu şi el uitat sub jerseul galben de rolan. Aşa mai mergea. Se pieptănă la oglindă, se dădu cu ruj. în fond, nu avea de ce, venise prin grădină şi tot pe acolo avea de gînd să plece. Pe Dominic îl lăsase să-şi facă siesta pe canapeaua din sufragerie, cu pisica, după ce îl săturase cu sarmale şi plăcinte cu cremă, îl ţinea bine, nu se putea plînge. Nu merită el nevastă ca mine ! Mai bine se-nsura cu mîţa, că cu ea se înţelege mai uşor. Cu cîtă tandreţe îi încălzeşte jivinei laptele şi îi unge rănile cu crema mea de faţă, lăptişor de matcă, optsprezece lei cutia, cînd se întoarce acasă cu urechile zdrelite, înţeleg, pisica, din luptele crâncene de prin poduri şi curţi străine. Pentru mine n-are nici o atenţie. Eu pot muri, că nu mi-ar da un pahar cu apă, ce mai ! Mă duc să-mi scot pardesiul din dulap, i-am uns bala-malele cu grăsime de gîscă, sper să nu-1 trezesc. .Am să ies pe poarta a mare şi mă duc la cinema, să-l văd pe Richard Burton. Ala bărbat, zic şi eu. Să stai cu el
231
numai cinci nopţi, apoi poţi muri. Nici cu omul ăsta de aici n-are rost să-mi mai pierd vremea.

Nu pentru prima oară gindea aşa şi tot nu pentru prima oară se hotăra să-şi încheie socotelile cu el. Înainte crezuse, ca orice femeie cinstită, că o legătură amoroasă ar fi o fîntînă nesecată de delicii. Adesea şi le închipuise cu furie şi înfrigurare, cînd aventurile altor femei o făceau să se simtă frustrată. Cînd colo, ăsta* se comporta în dragoste exact ca şi bărbatul ei şi poate ca oricare altul, limitîndu-se la esenţial şi încolo, nimic. Pe urmă fuma şi se îngropa în ziarul ridicat pavăză de apărare. Ziarul pavăză, ziarul meterez, eterna groază a femeilor care mai aşteaptă ceva de la viaţă. Zicea şi el ca toată lumea că nu ai ce citi într-un ziar, afară de pagina sportivă. Cine cum a tras în minge cu piciorul, asta da, încolo n-au decît să stea toate cu fundu-n sus. Şi toţi. Halal lume ! Dominic spunea şi el acelaşi lucru despre ziare. L-ai fi putut lua pe unul drept celălalt, ce zor am avut să mă-ncurc şi să mă expun la primejdii, orişicît, plimbările astea prin grădină încolo şi-ncoa- ce, ba cu aspiratorul, ba că-i duc o farfurie de ciorbă cu perişoare, azi cu una, mîine cu alta, vor bate la ochi într-o bună zi, vecina din stînga e mai ales de temut, nu-i a bună cum îi joacă ochii-n cap de cîte ori mă vede. E mai comod să-i rămîi bărbatului credincioasă, el măcar nu te face cucuvaie, numai să-ndrăznească, fcă-1 vede pe dracu, trăieşti cu el fără primejdie, chiar dacă nu mori de plăcere, doar că poţi rămîne gravidă, dar ce, cu altul parcă nu te paşte şi necazul ăsta ? De ! Chestia cu Daniel tot nu mai putea continua. Cel mai mult regreta tonul de uşoară camaraderie dintre ei doi.
S-a terminat şi cu asta acum. De azi înainte nu i-ar “mai putea vorbi vesel şi detaşat, ca de la egal la egal. Acum fierbea ceva între ei, îi despărţea o tensiune continuă. Ea aştepta mereu ceva, o chemare, un semn cit de mic de tandreţe, o şoaptă, o privire aluzivă la intimităţile dintre ei, cînd colo, el devenise indiferent, duşmănos, grosolan. Ce i-am făcut ? De, m-am dat pe mîn j lui, proastă ce sunt! Aşa păţeşti cînd eşti bun la suflet şi te doare răul altuia. Din milă se apropiase de el, era convinsă de asta acum, da, numai din milă, văzîn-

du-1 aşa părăsit, uneori părea nemîncat, altă dată îi lipsea un nasture, nu eşti femeie dacă nu observi lucrurile astea. Lumea vorbea, zicea despre el : Uite la omul a cărui nevastă a plecat în Cosmos. In Cosmos sau nu, fee cheamă că tot l-a lăsat cu buzele

umflate. A plecat,
6-a dus, l-a părăsit. Că au răpit-o ? Nu te poate nimeni răpi aşa, cu una, cu două, dacă tu nu te laşi. Ia să fi 'încercat cu mine, că le arătam eu. Şi, mai cu ştirea lui Dominic, mai fără, se ducea să-i deretice orfanului şi, Ge pe o zi pe alta, se pomeni că s-a întîmplat. Şi uite 4a el, neisprăvitul ! Uite ce aere îşi dă acum ! De...

— Aici erai, Irina ? Nu-mi puteam închipui unde-ai dispărut...

Era Dominic, în halat de casă, cu ochii umflaţi de teomn. îl unma un tînăr înalt şi osos, tuns scurt, ca un Caporal. Purta ochelari tînărul. Irinei i se muiară genunchii şi se lăsă pe scaun ca un sac. Bine că m-am îmbrăcat, se gîndi, bine că m-am pieptănat măcar. Toţi tăcură şi se uitară la ea. Dacă se mai lungeşte mult tăcerea asta, sunt pierdută ! Scandal, mutare disciplinară, divorţ, moarte civilă. Şedinţă de defăimare. Tata a avut o moară, păi sigur, se putea altfel ? De aia am ajuns şi eu o dezmăţată.

Nu că ar fi gîndit vorbele astea, nici nu era între ele vreo rînduială, veniseră toate buluc şi erau toate 'prezente împreună ca nişte semne de exclamaţie şi se contopiră într-un cumplit sentiment de sfîrşeală. Repede, ceva, orice, un cuvînt.

— I-am adus lui Daniel nişte plăcinte cu cremă, minţi.

Numitului i se urcă sîngele la cap. Blestemată femeie, uite, şi acum, în ce situaţie m-a adus. Intruşii păreau însă uşuraţi, chiar şi tînărul caporal în civil, 'care văzu'se batista lîngă pernă. Exclus să fie o batistă de bărbat, ce bărbat poartă o batistă aşa de mică şi brodată cu mătase roşie în cerculeţe ?

Irina mai venise pe aici şi înainte, de una singură, şi Dominic o ştia ii nu se gîndea la nimic rău, nu-i convenea totuşi să fie întîlnită la Daniel acasă de acest tînăr vag cunoscut.

— Dar cum aţi intrat ? întrebă ea.

Era să-şi înghită limba, dar cei doi nu părură să se sinchisească.

— Domnul, făcu Dominic cu un gest către străin, căci îi plăcea să fie demonstrativ şi teatral, se dădea în vînt după spectacolele de operă, domnul l-a căutat pe Daniel la noi acasă, iar eu l-am adus aici. Am venit prin grădină şi uşa de la antreu nu era închisă.

Amîndoi vinovaţii avură acelaşi gînd : ...şi dacă aţi fi intrat

acum o jumătate de oră... Irina, cu faţa sprijinită în mînă, îşi fixă pe geam privirea sticloasă. Daniel stătea lîngă fereastră, cu spatele la ei. Palmele Irinei erau umede, îşi căuta maşinal batista în mînecă unde şi-o ţinea cîteodată. Subit, o văzu pe pat, lîngă pernă. Ii veni rău. Spre norocul ei, Dominic nu era ca Othello, să facă moarte de om pentru o batistă.

— Vă rog să mă scuzaţi pentru deranj, zise tînărul, şi daţi-mi voie să mă prezint. Sunt Ştefăniţă Pacoste, de la Gazeta Ardealului, şi...

— Nu dau interviuri, i-o reteză Daniel, n-am ce să vă spun !

— Daţi-mi voie, daţi-mi voie, se repezi tînărul, nu^ mai atît am vrea să ştim, care sunt sentimentele unui soţ...

-— Nimic ! urlă Daniel. Soţul n-are nici un fel de sentimente !

— Dar de ce vă enervaţi aşa ? cu ce v-ara supărat eu ? Dumneavoastră nu puteţi fi decît mîndru, mîndru şi fericit...

— Destul ! Pleacă, domnule, şi lasă-mă în pace, scrie ce vrei, că sunt un imbecil, un nebun de legat, aşa să scrii, plînge-te cui vrei, fă ce te taie capul, dar şterge-o, că te ating !

— Vai de mine, făcu tînărul strîngîndu-şi cordonul de la trenci, dar n-o luaţi aşa, domnule, suntem doar oameni civilizaţi...

— Nu sunt civilizat, domnule ! Pleacă, ţi-o spun, că de nu...

Tînărul remarcă atunci o umbrelă ieşind din dulap, evident, nu din proprie iniţiativă, dar cu cele mai ostile infenţii. îşi strînse la repezeală geanta de plastic

sub braţ şi, înainte de a ieşi, luă batista de pe pat şi o întinse Irinei.

— Batista dumneavoastră, doamnă.

în vocea lui, ameninţarea se îmbina cu sfidarea. Nu mai întîrzie să-şi savureze victoria pe deplin, ci se retrase cu surprinzătoare celeritate. Noroc că Dominic nu văzuse unde a găsit tînărul batista brodată cu mă- tasă roşie. Nu văzuse exact, adică. Tînărul, cînd se aplecase s-o ia, fusese ascuns de masa acoperită cu o faţă lungă de catifea, cu ciucuri. Se cheamă că ar fi putut s-o ridice şi de jos. Nu vreau să spun că un alt soţ, mai vigilent şi mai puţin comod, n-ar fi avut prilejul să se lămurească, dar Dominic, cu toate că aprecia gesturile teatrale, le prefera gratuite. în orice caz, el ştia să se înfrîneze la timp şi să nu cadă în vreuna din capcanele întinse de situaţiile neclare.

într-un cuvînt, nu lua act de existenţa unei cărămizi decît în clipa cînd îi cădea drept în- cap. Şi mai avea pe deasupra o tehnică înnăscută de a duce un gînd numai pînă la jumătate, făcînd apoi stînga împrejur, nădăjduind din tot sufletul să nu fie silit să ia la cunoştinţă nimic din cele ce-ar putea să-l supere. Avea cetatea lui inexpugnabilă care îl apăra de lumea asta mîrşavă.

— Te-ai pus rău cu presa, îi spuse lui Daniel, după ce tînărul Pacoste închise uşa după el cu bărbătească hotărîre, fără s-o trîntească totuşi. Ai fost imprudent. Indivizii ăştia trebuie menajaţi, omule, Să-s înfipţi şi pot să-ţi facă rău.

— Dar lasă-mă şi tu dracului în pace, izbucni apos- trofatul, eu nu înţeleg de ce mă bate lumea la cap, cînd nu am cu nimeni nimic de împărţit !

în mod caracteristic, ieşirea asta a prietenului său îl durea mai tare pe Dominic decît ceea ce ar fi trebuit să-l supere cu adevărat.

— Bine, Daniele, dacă ţii neapărat să fii singur, zise, n-o să te mai supărăm nici noi. Hai, Irina.

în vocea lui se simţea un reproş afectuos aşa de neprefăcut, încît, dintrodată, lui Daniel, vina lui faţă de prietenul său îi păru de neiertat. Dar felul cum se ridică Irina, cu un aer de virtute lezată, -îl înfurie din nou. Cum sare să i se alăture aceluia care îi oferea prilejul

de a juca rolul frumos ! Caraghioasa ! Tot ea este către pădure, va să zică ! Ce uşor se aliază împotriva lui !

— Dacă vreţi s-o luaţi aşa, eu nu vă împiedic, zise.

Şi se uită cum ieşeau amîndoi din casa lui, palizi şi demni, ea înainte, cu capul ridicat, el după ea, ca un cîine nobil şi nedreptăţit, şi îi veni să rîdă. Nu-i petrecu dincolo de uşa dormitorului, cum ar fi cerut buna- cuviinţă.

— Bufniţe împăiate, mormăi în urma lor. Bine vă şade !

începu - apoi să regrete cele întîmplate, să-şi spună că nu-i va mai deschide nimeni uşa, că, de bine, de rău, ei erau singurii oameni de nădejde cu care mai putea schimba o vorbă, că s-a purtat ca un monstru. Cu amîndoi. Se duse în odaia de alături, să-şi toarne un pahar de rachiu. Necazul era că începuse să bea în pahare mari, de apă. La început, amestecat cu apă, în ultima vreme, însă, curat.

Trecînd pe lîngă războiul de ţesut, văzu că scoarţa era terminată. Prinţesa se măritase cu ciobănaşul. După scena nunţii, urmă un spaţiu albastru, presărat cu stele. Puncte-puncte. Se aşeză în faţa războiului şi îşi plecă fruntea pe braţ.

— Vino acasă, Laura, o chemă. Tare mi-e greu...

Pînă la miezul nopţii îşi tot turmentă aparatul de radio, luînd posturile la rînd. Nici unul nu voia să spună ceva de misterioasele vehicole. Pe la miezul nopţii auzi sunînd la poartă. Deschizînd geamul, desluşi silueta unui necunoscut.

— Nu te speria, tovarăşe, inginer, zise omul păşind înainte. Sunt eu, Lazăr.

Era roşcovanul.

— Nu ştiam ce-mi lipseşte, făcu Daniel, morocănos.

— Noi doi avem ceva de vorbit împreună. Lasă-mă înăuntru.

Daniel trinti fereastra, fără să zică nimic. Peste două minute auzi soneria din nou.

— Auzi ? zise Roşcovanul, de data asta cu vocea lui de miliţian. Nu mă face să recurg la mijloace forte, că pe urmă întoarcem foaia. Deschide poarta !

Daniel răspunse că nu ştie unde-a pus cheia.

— Alta acum ! făcu roşcovanul. Pe cine crezi că duci ?

— Să mor dacă ştiu, na ! Am băut un sfert din ăla bun. De ce nu te duci să te culci ? Nu mă mai întreba de cheie, şi chiar te-aş ruga să nu mă mai întrebi de nimic. Nu ştiu, şi gata. Dacă vrei, n-ai decît să pofteşti să intri pe geam.

Roşcovanul se uită într-o parte, se uită în cealaltă, nici ţipenie de om. De unde să se fi nimerit vreunul la miezul nopţii pe o stradă de oameni cumsecade ?

Cu bască şi în haingT civile de stofă verde, roşcovanul nu făcea cine ştie ce impresie. Daniel îşi aminti vag că musafirii se cuvine să fie trataţi cu ceva şi-l întrebă dacă nu vrea murături. Roşcovanul zise că nu vrea. Dar salam cu pîine ? Roşcovanul nu voia nici salam cu pîine. Dar trebuie să bei cu mine un pahar de rachiu. Daniel uitase că omul nu era un musafir ca oricare altul şi trecuse şi de etapa în care aşa ceva ar fi putut să-l intereseze.

— S-ar zice că tot ar trebui să mîncăm ceva, ca să putem bea. Du-te la bucătărie şi caută în dulap. Aprinde lampa.

Roşcovanul îşi spuse că e mai bine să-i intre în voie
* de la început şi ieşi să caute ce i se ceruse, şi imediat Daniel

se culcă pe canapea şi adormi. N-avu ce face, oaspele nocturn trebui să caute fîn dulap. De la amiază nu mai îmbucase nici el nimic, nici n-avusese timp să dea pe acasă. In dulap găsi o ceapă şi nişte pîine, pe fundul unei sticle, puţină tescovină. Salamul nu era nicăieri, poate Daniel uitase că nu mai are. Se uită în frigider şi dădu de nişte slănină afumată. Proştii ăştia ai locului nu ştiu decît de slănină. Nu tu o scrumbie, o pas tramă, fir-ar să fie. Le luă pe toate şi se duse dincolo, scoase de sub canapea foaia de mijloc din ziar, o întinse grijuliu pe masă, puse sticla deasupra şi se apucă să taie pîinea felii, tăie şi slănina, îşi turnă de băut.

O chestie curioasă, la care se gîndea mult, îi veni iar în minte.

Odată, în concendiu, se dusese în satul lui de munte la părinţi. Ce păstrăvi prindeai acolo ! într-o după-ma- să se dusese la pescuit şi, după ce prinsese cîţiva peşti,

se întinsese în iarbă pe malul apei. Peştii şi-i pusese în sac, iar ceasul, pe care şi-l scosese, să nu-1 stroîpeas- că cu apă, şi-l aşezase la cap, pe o piatră între ierburi. Mai bine l-ar fi lăsat pe mînă, că ar fi scăpat de atîta bătaie de cap cîtă avusese pe urmă din pricina lui, dar se vede că aşa a fost să fie.

Şi adormi acolo în iarbă, în aerul bun, cu mirosul frunzei de fag. Dormi cît dormi, pînă cînd deodată tresări în somn, parcă cineva s-ar fi apropiat de el. Nu-şi deschise ochii, ci stătu aşa adormit pe jumătate, ' cînd simţi desluşit că cineva sta lîngă el. îşi crăpă genele şi văzu un om mic de statură, cu hainele curate pe el, dar peticite peste tot. Omul îi ridică ceasul de pe piatră şi se uită lung la el.

— Ce vrei cu ceasul ? strigă la el.

Omul nu se sperie.

— Mă uit şi eu aşa, zise. N-ai nici o teamă, că nu vreau să ţi-1 fur. Nu sunt hoţ.

Omul purta o barbă rotundă împrejurul feţei lui bune şi ochii lui albaştri luminau plini de linişte şi înţelegere.

— Iscusit lucru şi ceasul ăsta, zise omul şi tăcu.

Roşcovanul aşteptă să vadă unde vrea să ajungă, dar pentru că omul nu mai spuse nimic, îl întrebă :

— De ce te uiţi atîta la el? N-ai mai văzut ceasuri ?

— Este totuşi o minune şi ceasul ăsta. Dumneata ■ai putea face altul ca el ?

— De unde să fac eu ceasuri ? Nu sunt ceasornicar.

— Dar ce lucrezi ? întrebă omul.

Roşcovanul simţi o jenă curioasă şi nu- răspunse.

— Şi cine ţi-a făcut ceasul ăsta ?

— Vezi-ţi de treabă, zise roşcovanul, de unde să ştiu eu cine l-a făcut ? L-am cumpărat de la o ceasornicărie la Drăgăşani.

— Şi dacă ţi-aş spune eu că nu l-a făcut nimeni ?

— Eşti nebun să afirmi una ca asta ! Cineva tot a trebuit să-l facă. Atîtea arcuri şi şuruburi tot a trebuit să le pună cineva la punct' ca să devină un ceas, nu ?

Omul puse ceasul la loc, între ierburi.

— La urma urmei, un ceas nu este un lucru aşa de mare, zise. Uită-te împrejur.

238

Roşcovanul făcu ce-i spusese omul. Se uită împrejur şi văzu soarele apunînd, şi la răsărit, cornul lunii noi ivindu-se printre dealuri. Şi înţelese ce-a vrut să-i spună necunoscutul.

Se întoarse spre cel care vorbise, dar nu mai era acolo. Atunci îşi văzu cîinele culcat la picioarele lui şi se miră de ce nu lăţrase la străin. Poate nici nu fusese nimeni acolo, poate îl visase numai pe omul scund, cu barbă şi ochii buni, albaştri.

Dar nu mai putu adormi. îşi strînse undiţa, îşi luă sacul cu peşti şi se duse acasă. Multă vreme umblă ' năuc după aceea, noroc că era în concediu. Şi multă vreme mai depănă în amintire imaginea acelei fiinţe. Uneori pierdea tilcul celor spuse de el. Pe urmă toate se luminau. Da, da, îşi zicea atunci. Soarele asfinţea şi luna se ridica la răsărit, apăruse ,şi steaua serii. Cerul îi păruse un ceasornic imens. La urma urmei, ceasul nu este un lucru aşa de mare, spusese şi omul acela eînd se aplecase să pună ceasul pe piatră între ierburi. Astea au fost ultimele lui vorbe. Un ceas nu, e drept. Dar toate celelalte ?

I

*

*

Daniel sforăia, parcă trăgea să moară. Avea somnul greu. Roşcovanul îşi goli paharul. Bun rachiu, dom’le, pînă mai avem din ăsta, nu piere neamul ! Scoală, dom’le inginer, hai, scoală odată ! îl scutură de umăr, dar degeaba. Somnul lui era ca o damigeană bine înfundată, nu-i veneai de hac aşa, cu una, cu două. I se făou milă de el. Las’, săracul, poate cît doarme, mai e

fericit. O fi cutreierînd în vis cele plaiuri cereşti unde s-a mistuit Laura lui. Bună tescovină, pe legea mea, ia să-mi mai torn un păhărel. Restul îl las lui, că are nevoie. Numai ăştia care lucrează la ţară mai găsesc de băut ceva ca lumea. Las', să bea, săracul, că atîta mai are şi el de la viaţă.

Se sculă şi îi aranjă sub cap perna care alunecase. Daniel se trezi, cău'tînd speriat în lumea duşmănoasă. Nu-1 recunoscu pe roşcovan.

— Ce-i ? sări. Dumneata ce faci aici ?

Roşcovanului propria lui misiune îi păru de-a dreptul stupidă. De ce să nu-1 laşi pe omul ăsta chinuit să-şi tragă sufletul ? Mai bine plec, noaptea asta tot am pierdut-o degeaba. Măi, Ioane, tare eşti milos, Ioane. Tu n-ai stofă de miliţian, aşa zicea Ilinca mereu.

Cineva stă la capătul firului şi aşteaptă. O visez şi pe asta ca pe omuleţul cu ceasornicul lui. Şi ce dacă aşteaptă ? Las ; să aştepte, că mi s-a făcut lehamite ! Ce caut eu noaptea în casa altuia ? Mai bine mă făceam strungar, mîntuiam lucrul pînă seara şi p-aci ţi-e drumul ! Mă mai poza şi pentru jurnalul de cinema, ca pe ăia cu zîmbetul lor viu şi subţire sub cozoroc, şi scapără scînteile în jur. în comparaţie cu ei, se simţea bă- trîn şi înăcrit ca aluatul prea dospit. Cu atît m-am ales, că-mi ştie lumea de frică, ei şi, mare pricopseală, ce-am eu de-acolo, că-mi ştiu toţi de frică şi ţîţîie în pantaloni cînd mă văd ? Strungarul doarme liniştit; nu-şi bate capul, nu se-ntreabă ce-i drept, ce nu, îşi face norma şi salut, mai face şi trei mii pe lună. E domn mai mare decît. inginerul. Ce-i pasă lui ? El nu sfredeleşte delcît fierul, vede cum ,i se umple palma cu scîntei ca de o ploaie de aur. Da, da. Fierul este lucru curat. Ei, fir-ar să fie, mama ei de lume ! izbucni.

— Poftim ? tresări Daniel, năuc. Cît e ceasul ?

"Şi ăsta tot cu ceasul.

— E de abia unu. Mai poţi dormi.

— Lasă mîţa înăuntru.

— Fir-ar a dracului de mîţă ! se încruntă roşcovanul. Unde-i ?

— N-o auzi la uşă cum miaună ?

Pisica stătea zgribulită în uşă şi plîngea. Era udă leoarcă şi, intrînd în casă, se duse glonţ la radiator şi se aşeză în faţa firelor incandescente, lăsînd în urmă Q dîră de umezeală.

*

Primul. care se trezi dimineaţa fu roşcovanul. Privi îndelung bufniţa .şi nu se dumiri unde se află. Sub bufniţă sforăia cineva cu faţa de ceară. Cînd îşi aminti, se sperie. Se repezi la telefonul din camera vecină.

240

— Iiinco ! Da, eu sunt. Nu m-au căutat de la serviciu ? Dacă se prezintă careva, să-i spui că vin, sunt pe drum ! Am să-ţi explic acasă. La prînz, da. Las ; că te mai chem eu.

Ia să-l scol pe necăjitul ăsta. Doarme ca mortul.

— Tovarăşe inginer, scoală, că s-a făcut ziuă. Trebuie să pleci la serviciu.

Daniel tresări şi îl privi uluit.

— Tot’mneata, domnule ? De ce nu te-ai dus acasă ? Ce ? Vrei la baie ? Uşa aia şi drept înainte.

Roşcovanul reveni reîmprospătat, spălat, cu un iz vag din colonia Laurei. Il găy tot dormind.

— Scoală, să nu-ţi facă de petrecanie tovarăşul preşedinte.

Daniel spuse pe şleau ce-i va face tovarăşului preşedinte, apoi mai zise că azi e luni şi se întoarse pe partea aialaltă.

— Şi ce-i dacă e luni ?

— S-a tot cinstit neisprăvitul la clondirul sfatului pînă la trei dimineaţa şi azi doarme pînă la zece. Asta-i programul dumnealui. Daniel se întinse mahmur. Dar dumneata de ce nu pleci la serviciu ?

— Unde-aş putea face un ceai ?

— Fac eu ceaiul, zise Daniel şi se sculă cam îm- pleticindu-se.

Se culcase îmbrăcat, şi hainele de pe el arătau ca scoase din gura clinilor. Ieşi în bucătărie, se auzi zăngănit de tacîmuri, apa curgea din robinet, pe ciment scîrţîiau scaunele împinse în lături.

Roşcovanul se duse la dulap şi îl deschise. Scoase un costum cenuşiu, pe sfoara din interiorul uşii atîrnau cravatele, alese una de mătase verde-închiSj ca spanacul fiert ; nu izbuti să dea de nici-o cămaşă curată şi se apucă să le răscolească pe cele aruncate de-a valma în fundul dulapului. Pescui totuşi una care părea mai puţin purtată. Ieşi în bucătărie.

— Du-'te de te spală, îi spu'se lui Daniel. Văd eu de ceai.

Nu reuşise să dea de nimic suspect în casă.

Daniel ieşi, iar roşcovanul clăti ceştile îngrămădite pe masa

acoperită cu o foaie de tablă, le puse să se

scurgă. Ca toţi militarii, roşcovanul era gospodar şi nu suferea dezordinea. Căută prin sertare şi găsi un şervet. Acoperi masa cu el în odaie, turnă ceaiul, tăie plinea şi, cînd omul lui ieşi din baie, îl obligă să-şi schimbe cămaşa cu cea pregătită de el. îi creştea inima cînd îl văzu aproape pus la punct. De ce ? Doar nu era de datoria lui să-l dădăcească ?

— Nu poţi umbla între oameni ca un vagabond, îi' spuse. Ţi-oi trimite eu o femeie la spălat şi să-ţi mai cureţe prin casă, măcar o dată la săptămînă. Omul nu poate trăi -ca un porc.

— De ce vrei să mi-o trimiţi, poate ca să-mi co- trobăiască printre lucruri ?

îşi turnă un rachiu. Toată afacerea începea să-l plictisească.

— Nu te pierde cu firea. Roşcovanul îi vorbea foarte împăciuitor, ca unui cîine rău. Oricine se poate trezi în situaţia dumitale. Noroc că nu-s eu omul să-ţi dea un brînci cînd te vede gata să te dai la fund.

Dar Daniel părea din nou absent. îşi sorbea ceaiul uitîndu-se afară pe fereastră, ca şi cum ar fi fost singur. Ieşirea lui de adineauri îl mai liniştise, căci se vedea cufundat în vidul unei -mari indiferenţe.

— Ce mai spun fiinţele extraterestre ?

Daniel îl privi înmărmurit, fără să înţeleagă, apoi îşi puse ceaşca pe masă şi izbucni în rîs.

— Adică aşa, reuşi să îngîne printre cumplitele sughiţuri ce-i munceau întreaga făptură. în orice caz, adăugă ştergîndu-şi lacrimile, mă simt măgulit să fiu luat drept un personaj de importanţă interplanetară tocmai acum, cînd sunt la pămînt. De azi încolo, o să-mi leg şi eu cravata mai cu grijă. De... Mai rîse o dată, dar mai potolit, şi trăsăturile i se reaşezară subit. Toate sunt deşertăciuni, spuse cu tristeţe şi îşi stoarse lă- mîie în ceai.

îl întrebă apoi ce vrea la ceai, rachiu sau lămîie ?

— Dumneata nu pricepi că nu-i de glumă ? Roşcovanul făcea tot posibilul să nu se enerveze. Uite, inginere, spuse apă'sat. E adevărat că am o misiune, dar vreau s-o îndeplinesc aşa cum cred eu că e bine. N-am decît patru clase primare, restul mi s-a dat din oficiu.

Vreau să spun că nu ştiu vorbi frumos, dar cred în dreptate, şi cînd văd că dreptate nu prea se face pe lumea asta, caut s-o mai fac şi eu, cît mă ajută puterile. Să taci în privinţa asta ca mortul. Este destul de dureros cînd eşti silit să faci binele pe ascuns. Eu vreau să te ajut pentru că te cred om cinstit şi nu presupun că ai fi omul care să răspundă la bine cu rău, dar vezi, dumneata ai căzut în patima beţiei de cînd a plecat doamna, şi omul la beţie vorbeşte vrute şi nevrute. Mai ieşi în lume, să fii văzut, ca să arăţi că nu ai nimi'c de ascuns, şi mai pune lacăt la gură. Şi ia de aici aparatul ăsta de radio. De ce îl laşi să-ţi urle toată noaptea ?

— Mare deştept o mai fi şi şeful dumitale !...

— Deştept, nedeştept, nu-i treaba mea să-l judec. Asta e situaţia.

Daniel tăcu şi îşi aprinse o ţigară. Fumă şi tăcy mai departe, fixîndu-şi privirea din cînd în cînd asupra omului din faţa lui, parcă ar fi vrut să-i intre în suflet.

— îmi spui că am căzut în patima beţiei. Eu mă silesc să nu mai beau, dar ştii cum este omul. Cînd nu mai pot răbda, iaca beau, cine ce are cu mine ?

— Păcat de dumneata. Roşcovanul îi întinse mîna : Eu voi încerca să te ajut, dar nu ştiu dacă voi putea face multe.

Celălalt stătu cît stătu la îndoială, apoi, cu un gest nesigur, îi întinse mîna şi el.

— Mă întreb dacă îţi datorez o mulţumire sau n.u, zise.

— Om trăi şi om vedea.

Roşcovanul plecă. Daniel îl uită numaidecît. îi era complet indiferent ce se mai întîmplă. îşi scoase maşina din garaj şi plecă şi el.

*

Daniel începu să aibă vi'se ciudate. Mai ales unul din ele era nemaipomenit. Stătea pierdut cu gîndul la vedeniile acelea ore lungi, a doua zi, singur în biroul său, în faţa teancului de hîrtii. Toţi erau pe la treburi, şi Daniel ştia despre fiecare unde se află, căci el îi trimisese. Stăpînit încă de arătările nopţii trecute, se tot întreba dacă ele au vreun tîlc. Pentru că visul avusese

\

un sens dublu, dubios, însemnînd ceva ce era şi nu era în acelaşi timp.

Se făcea că el era întins pe un culcuş somptuos, acoperit cu covoare bogate, într-o încăpere cu oglinzi. Dormea, şi în vis visa că doarme. Jos, lîngă oglinzi, erau vase de argint de o formă curioasă. Lîngă fiecare oglindă erau cîte două vase şi ele se repetau la infinit în pînza de nevăzută reciprocitate întinsă în spaţiul dintre oglinzi, în aşa fel încît odaia părea imensă şi va-Sele, nenumărate. iMinus cu minus face plus, îşi spunea cu luciditatea pe care nu o avea întotdeauna cînd era treaz. S-ar putea să aflu acum ceva din cele tăinuite. Şi în visul său se gîndea că vasele, ca să fie reflectate din oglindă în ogindă, imaginea lor trebuia să treacă prin odaie fără odihnă şi că nu se putea ca încăperea să nu fie umplută de un du-te-vino perpetuu al vaselor de argint în drumul lor de la o oglindă la alta. Şi toată forfota' asta a lor care împînzea spaţiul dintre oglinzi era nevăzută, totuşi, dacă ascultai cu mare atenţie, desluşeai un zăngănit foarte subţire, de-abia un susur, o infimă frămîntare metalică în aer. Şi în somn ştia că aude zumzetul vaselor de argint, umblînd întruna de la oglindă la oglindă şi ciocnindu-se unele de altele.

— Dar eu cine sunt ?

Una din oglinzi se lumină subit pe dunăuntru şi în apele ei se arătă un bătrîn ca de 100 de ani, strîngînd friguros cu mîinile lui uscate stofa unei haine bogate şi purpurii pe rtngă gîtul cu vinele groase ca nişte sfori. Fruntea îi era încununată cu un cerc subţire de aur, cu un safir la mij Iote.

îşi spuse atunci : „Aşa voi fi cînd oi fi băut din cupa înţelepciunii[11], şi se întrebă dacă oare o fi ajuns la capătul vremilor sale. Şi dacă o fi existînd vreun regat pentru fiecare din noi la capătul drumului său. Un răspuns nedesluşit venea din zumzetul neîntrerupt al imaginilor de argint. Da, da, timpii sunt întreţesuţi, dar nu după un mddel ştiut. Nu există să nu fie un timp pentru fie'care în parte, îşi spuse, şi atunci i se păru că înţelege.

244

O respiraţie cu ritmul amplu umplu palatul întreg. Era prezenţa nevăzută .a sute de servitori, sclavi, ori ajutoare, cum se vor fi numind ei la vremea aceea. Ştia că nu este singur, că preajma-i colcăie de prezenţe, putea să-şi întindă mîna după oricare din ele. Ceva îl oprea însă.

într-un colţ, perdeaua se umplu de o tainică mişcare. Vine

cineva acum să mă omoare ? Mi-o fi sosit ceasul ? Privea perdeaua fix, ştiind bine că orice urmaşă vadă acolo, pentru el va fi de neînţeles. Perdeaua se dădu la o parte cu o fluturare lină şi apăru figura unei femei străine.

— Daniel ! strigă femeia.

— Cine este Daniel ? întrebă el.

Niciodată nu auzîse acest nume. Lumea în care trăia el ştia de alţi profeţi şi de alte tmăriri. Şi dintr-oda- tă o recunoscu pe femeia străină. Era Laura. Era ceva posibil şi această Laură, dar nu acum, nu în preajma lui. Nu el şi-o reamintea, căci n-o mai văzuse niciodată, ci altceva din el, care nu putea să existe. Era şi nu era în acelaşi timp. Real nu era decît susurul continuu al vaselor de argint care se perindau de la oglindă la oglindă. Exista o legătură între acestea toate, dar mintea lui n-o putea cuprinde. Se lăsă atunci în voia- unei mari fericiri, care, în lumea unde pătrunsese el atunci,. ¥ era singurul fel de a înţelege.

Cu coatele rezemate pe masă şi privirea dusă peste curtea unde rîcîiau porcii în noroi, deasupra mormanelor de sfeclă, de ceapă, de ţigle, se întreba care putea fi sensul pe care-1 pierduse. Ce înţelesese atunci în sala cu oglinzi şi nu mai înţelegea acum ? Căci i se părea că cele văzute acolo aveau un tîlc. Părerea asta a lui era ca o mătasă care îşi schimba culorile, fulge- rînd vedenii fugare, te uitai la ele numai ca 6ă vezi că nu- s. Ia, vise, năluciri, îşi spunea şi se pierdea în contemplarea fumului,, ţigării sale. Pe sine însă nu se putea înşela.

Ciocîrlanii iernaseră cu el; în curte găseau mereu grăunţe. Unul se apropia de geam şi atinse sticla cu ciocul. Era un zumzet mic, abia îl auzi, odaia se umplu totuşi 'de susurul metalic de astă-noapte, ecoul întîrzia

ca atunci cînd loveşti cu unghia într-un pahar de cristal. Sunetul se prelinse prin încăperea săracă ; mobilele grosolane, masa Scrijelată, covoarele de cîrpă dispărură şi rămase numai zăngănitul uşor, argintiu, al aducerii- aminte. Cînd acesta se pierdu, se frînse ceva şi în el, de parcă din el s-ar fi scurs ecoul acela, sărăcindu-1 de tot sîngele.

Aşa îşi ducea zilele, în umbra visului, părerea că e aproape de a înţelege, de a dezlega taina îl cuprindea adesea, mai ales cînd era singur. Dar se făcea ca şi cînd izvorul mult căutat şi zărit, în sfîrşit, s-ar fi retras mereu din faţa celui aplecat să bea.

Nu ştiu ce mi se întîmplă, îşi spunea, ştiu numai că este ceva care mă depăşeşte.

Pînă la urmă imaginea din vis păli şi îşi pierdu realitatea, dar lăsă în urma ei un iz, ceva ce-1 ajuta să-şi ducă zilele. Viaţa pierdea şi ea din agresivitate, din tăiş, îl atingea mai de departe. Amintirea visului, tulbure şi nedesluşită cum devenise, rămînea totuşi un refugiu, pentru că era cu totul altceva. Toţi cei care aveau de-a face cu el observară schimbarea. Devenise mai potolit, le lua pe toate mai uşor. Pe preşedinte nu-1 mai lua în seamă. Omul era un nepricopsit, se amesteca în- toate şi nu se pricepea la nimic. Cînd vorbea Daniel, dîndu-şi părerea, sau un ordin, intervenea, aducea rectificări. Grozav îl mai enervase cu de-alde astea înainte, îşi dăduse seama şi omul de asta, de aceea nu vorbea numai pentru a-şi arăta cunoştinţele superioare, ci şi ca să-l scoată pe inginer din sărite. Acum, însă, dacă se amesteca în .vorbă, Daniel se mulţumea să-l fixeze cu privirea-i cenuşie, cum te uiţi la un obiect mirîndu-te că se află acolo şi nu in altă parte, unde- i-ar fi locul. Demonii înspăimîntători din preajma ta pot fi reduşi la proporţiile lor adevărate de păpuşi de cîrpă pe măsură ce propria-ţi forţă creşte, căci ei se ttrănesc numai din frica ce ţi-o inspiră. Gospodăria se “resimţi toată de noua lui purtare ca de o binefacere, îi auzeai pe oameni fluierînd la lucru sau slobozind un ■cin tec, ca niciodată. Preşedintele începea şi el să umble mai nesigur, ca cineva care nu este în apele lui. îşi dădea seama vag că se petrece şi cu el ceva neobişnuit,

246

nu ştia ce anume. Era privit din abisurile timpului, n-avea de unde să bănuiască una ea asta, dar se simţea stingherit. Era ca şi cînd un vrăjitor ar fi trasat eu creta un cerc împrejurul său, unul din care nu avea cum să iasă.

*

în toamna trecută plantase o pepinieră de pini pe costişa dinspre Tărtăroaia şi anul ăsta nu o văzuse de- cît o dată. Intr-una din zile părăsi serviciul dinadins cu o oră mai devreme şi o luă pe urcuş pînăunde se putea merge cu maşina. Cînd drumul se fă'cu de neumblat din pricina brazdelor de noroi împietrit, coborî, con- tinuîndu-şi calea pe jos. Trecu pe cărarea de la marginea şanţului şi o luă

înainte de-a lungul livezilor cu mere. Ele nu ţineau de gospodăria din Joseni, ci de Tărtăroaia. Aici nu se fura ca la ei, unde preşedintele încărca noaptea camioane întregi cu mereculese pe furiş, să fie duse la tîrg la Mediaş înaintede a se face ziuă.

Ionatanele de aur luminau în amurg ca portocalele sub bolta de sticlă verde, iepuri săgetau prin iarbă, veneau să roadă căzătura şi se mai înfruptau şi din merele lăsate în grămezi. Livada era tivită cu scaieţi şi spini înspre şanţ. Deodată zări, la vreo treizeci de metri înaintea lui un om. Omul era încurcat în gardul viu de 1% marginea li'vezii, grăbindu-se să se descotorosească de el şi să ajungă pe drum. Nu-i văzuse faţa, căci stătea plecat, atent ‘să-şi scoată hainele din ghearele spinilor. JJngă el, în iarbă, era un rucsac care părea umplut cu mere. „Stai!“ strigă Daniel. Omul se întoarse spre el şi atunci îl recunoscu. Era roşcovanul. Lui Daniel nu-i venea să-şi creadă ochilor. Omul era în haine civile şi de data asta, ca ,şi atunci cînd îl văzuse cu vreo două luni în urmă, la el acasă, dar acum era în zdrenţe. Cînd îl zări, tresări, dar nu avu timp să scape din spinii care îi sfîşiaseră pantalonii. Puse mîna pe sac şi o luă la fugă. Daniel îl ajunse din urmă.

— Ce este cu dumneata ?

Omul tăcu gîfîind, dar nu se uită la el.

— Ce se vede, răspunse într-un tîrziu.

Ii eeru şi o ţigară, o aprinse ,şi trase avid primul fum. Se întoarse apoi spre drum şi văzu maşina.

— Eşti cu maşina ? Nu vrei să mă duci pînă la Poieniţa ?

— N-am fost niciodată la Poieniţa. Parcă nici nu e pe drum.

— Ţi-aş spune eu pe unde s-o iei. Nu-s decît vreo douăzeci şi cinci de kilometri pînă acolo.

Daniel nu mai întrebă nimic. îi deschise uşa de la spate şi omul se aşeză punîndu-şi sacul lîngă el. Urcuşul nu mai era asfaltat, şi pe drum nu văzură ţipenie de om. începea să se întunece cînd intrară pe hudiţa umbroasă din capul satului. Intîlniră un sătean sau doi care îşi văzură de drum fără să arate nici o curiozitate.

Nu scoaseră nici un cuvînt toată vremea. Văzîndu-1 că nu are

nimi'c ,să-i spună, Daniel îl lăsă în pace şi nu-i puse nici el întrebări.

— Aici, zise roşcovanul în faţa unei case bătrîneşti, zugrăvită în vînăt.

Pe prispă se înşirau muscate şi între ghivece dormita o pisică. în curte, nimeni, nici un cîine nu lăltra.

— Nu vrei să vii înăuntru ? Au un vin bun.

Daniel nu voia să meargă înăuntru. îl cuprinse o ciudată lipsă de interes. Nu mai voia să şti^ nimic de soarta roşcovanului, nici de cei cu care avea de-a face. îşi întinseră mîna în tăcere. Omul împinse poarta cu umărul şi intră în curte. Celălalt mai zăbovi cîteva secunde, uitîndu-se la streaşina de paie.

— îţi doresc noroc ! strigă după el. Poate că eşti pe drumul cel bun.

Omul nu răspunse. Nu l-o fi auzit.

Luna nouă se ivea dintre tufele de după grădini.

Ieşi din satul părînd pustiu ca o cetăţuie a morţii.

Pe roşcovan nu-1 mai văzu după aceea. JNTici nu se mai gîndi la această întîlnire din urmă decît rar, aşa cum îţi aminteşti de vise.

*

După-amiaza încremenise, şi cîinele stătea neclintit, cu bărbia sprijinită în pervazul geamului. Cu o mişcare, îşi smulse ochelarii, apoi nu mai rămase acelaşi decît cîinele. în învălmăşeala descătuşată, Pand dispăru şi el şi în locul lui nu văzu decît un ginere negru. Pe picioruşele lui lungi şi subţiri, se grăbea să se ascundă după piciorul unui scaun. Fotoliul de sub ea o porni împreună cu dungile dezlănţuite şi dădu să se rotească cum se roteau toate. Se prinse cu mîinile amîn- două de braţele fotoliului tînguimdu-se. Rex urla lu- peşte. Dungile vîjîiau asurzitor şi o răpeau cu avîntul lor pustiu. Pipăi înfrigurată scaunul de alături şi dădu de ochelari. Cînd şi-i puse, rotirea se opri brusc. începu să plîngă, numai din ochi. Lumea văzută printre lacrimi era inundată de o pace adîncă. Părea ademenitor de frumoasă şi semăna cu fericirea.

— Nu mă mai puteţi amăgi, se tlngui. Totul este numai o minciună !

Pand rămînea tot nevăzut.

— Şi tu, strigă, care mă ardeai cu iubirea ta, frumosule, înaripatule, nici tu nu «şti decît un gîndac î Ia ieşi de-acolo de sub masă, tu n-auzi ?

Dar Pand nu găsea potrivit momentul să se arate.

— Vreau acasă ! Blestemată să vă fie lumea !

Atunci vorbi Pand :

— Să nu crezi că noi te-am' văzut mai frumoasă ! Ţi-am văzut stomacul, intestinele pline cu resturi de mîncare şi sîngele gata să ţîşnească din tainiţele uterului, erai groaznică, respingătoare, de nedescris erai ! Dar am trecut peste astea şi ne-am oprit la ceea ce era etern în tine, la ce izvora din fiinţa ta cea mai intimă şi se aduna în grai, printre oglinzi ! Cari ţi-a spus să nu te opreşti la iluzii, la minciunile cărnii, dar tu nu ţi-ai învăţat lecţia ! Nu eşti vrednică ,de lumea noastră ! Pleacă !

— M-aţi cumpărat cu minciunile voastre ! Dacă nu vă vedeam aşa de frumoşi de la început, crezi că mi-aş fi lăsat casa pentru voi ? Lumea ! Şi acum, de ce ţi-ai

mai reluat faţa veche, ca să mă ispiteşti ? Blestemate să vă fie momelile !

Voi să-şi scoată ochelarii şi să-i arunce, dar el o rugă să-i păstreze cit mai rămîne.

— Noi ţi i-am pregătit pe măsura ta, îi spuse, ca să ne suporţi pe noi şi lumea noastră. Şi ce dacă m-ai văzut în chip de gîndac şi pe Pella ca pe o pată de cerneală ? Urf aspect este asemenea altuia, mint amîndouă. Aspectul este minciună ! Nici frumoşi nu suntem cum ne-ai văzut dintîi, dar nici aşa cum îţi păream cînd te-am îngrozit ! Faţa ne este pe vecieîntoarşă de la
lumea.
ta ! Vrei să ştii cum suntem cu adevărat ? Suntem
aşa
cum ne-ai simţit ! '

— Dar cum de te-am văzut frumos şi înainte dg a avea ochelari ?

— Aşa am vrut noi să ne vezi !

— Am fost hipnotizată !

Pand »u răspunse.

— Nu vreau să mai ştiu nimic ! strigă ea, ca scoasă din minţi. Vreau acasă, nu mai vreau filozofie, nici iluzii ! Lumea pe care am lăsat-o în urmă este destul de bună pentru mine !

Vreau acasă !

— Bine, zise Pand liniştit. Vei pleca acasă.

— Dar la ce o să mă gîndesc acasă ? La lumea voastră, care nu mai este ?

— Urmează linia celor învăţate de la Cari.

— Pot să ajung îndărăt la clipa în care am plecat ?

—• Sigur că da. Doar nu pleci în diagonală.

— Unde ajungi cînd o iei prin timp în. diagonală ?

— Unde ajungi şi în spaţiu, într-un sens. Gîndeşte-te, de pildă, la un drum oarecare, o şosea între două localităţi pe care ai circulat mereu, într-un sens şi intr-altul. Traseul îl cunoşti bine, în schimb n-ai coborît niciodată din vehi'colul cu care circulai, ca să părăseşti drumul, luînd-o peste cîmp, în altă direcţie. Ce se întîmplă dacă o iei într-acolo ? Tot în spaţiu rămîi, desigur, doar că ai să ajungi în locuri pentru tine necunoscute. Tot ast-
-fel, dacă faci traseul în timp între două date, şi ai posibilitatea de a te reîntoarce de la punctul 2 la punctul 1, adică să-ţi inversezi calea, cunoşti evenimentele care au jalonat acest traseu în timp şi la reîntoarcere ştii

punct cu punct ce te aşteaptă, doar atît că toate se desfăşoară de-a-ndaratelea. Fără să intervină nimic nou, e tot drumul parcurs înainte. Nu ştii însă ce se află în afara acelui traseu. Ei bine, părăsindu-1, ca să parcurgi durata de-a curmezişul, tot în timp rămîi, dar într-unul pentru tine necunoscut, nu numai în privinţa faptelor desfăşurate în acel timp, ci şi în felul special de a se desfăşura al acelor fapte într-un sens şi într-un ritm necunoscute pentru tine, creînd un lanţ de cauzalităţi cu totul nou, unde simultaneitatea şi succesiunea primului traseu îşi pierd sensul.

— în nici un caz nu doresc să cunosc acele timpuri transversale ori secţiuni transversale în timp sau cum să le numesc, zise Laura, şi sunt convinsă că ele ar avea asupra sistemului nervos uman, efecte cu totul dezastruoase.

Pand îi dădu dreptate.

— Aici mă mişc într-o lume abisală, cu noţiuni de nedescifrat. Nu mai pot rămîne. Mi-a sosit timpul să plec.

El se încruntă.

— Să afirmi că a sosit timpul să faci cale întoarsă prin timp, e

un paradox, zise. E un nonsens să te grăbeşti, de vreme ce orieînd poţi ajunge îndărăt, în orice punct doreşti. Aici nu poţi pierde timp. Poţi rămîne mii de ani dacă vrei.'

— N-ai spus să plec numaidecît ?

— Eram nervos. M-am molipsit de la tine.

— Să mă ierţi. De grăbit, mă grăbesc, pentru că sunt nerăbdătoare să mă văd acasă. E vorba de timpul meu personal, de timpul subiectiv.

— Nu mai suporţi Clamidora ? Nici cu ochelarii ăştia miraculoşi ?

— Ocheîarii jnă mint. Dar Daniel ? De el ce se alege ?

— Daniel este rege acum.

— Nu am nimic cu regele Daniel. Vreau să mă întorc la inginerul agronom din comuna Joseni.

— Şi nici o zi nu mai vrei să rămîi cu mine ?

— Cum să rămîn cu tine după ce am aflat că eşti un gîndac ?

— Eşti chiar aşa de sigură că aş fi gîndac ? Ochii te servesc ca o altă pereche de ochelari. Poate sunt tot atît de puţin gîndac cît orice altceva din cele ce ai putea tu să-ţi imaginezi.

— Pentru mine eşti gîndac, pentru că aşa te-am văzut ultima dată.

— Este o logică şi într-asta.

Cart, uitat în fotoliu, ieşi la suprafaţă ca o vagă amintire.

— Zadarnic încerci s-o influenţezi, Pand, şi e mai bine că nu reuşeşti. I-ai deranja ciclul şi ai fi şi tu periclitat.

Pasărea doborîtă dădea semne de viaţă fluturînd slab din aripi. Cart o apucă cu mare precauţie servin- du-se de un cleşte. O ridică de jos şi o puse pe un făraş, deschise geamul şi o aruncă afară în grădină. Rex o luă în dinţi şi o duse în fundul grădinii. Apărură şi alte păsări, dar nu putură prinde destulă viaţă. Căzură pe podea şi se mai zbătură puţin. Ceva le împiedica să mai trăiască, era evident. Pand îngenunche lîngă zburătoarele doborîte. Abia mai zvîcneau.

— Vreţi să dispăreţi, să nu mai fiţi, îe spuse cu tristeţe, aplecîndu-se peste ele.

Una după alta, se înturnară în cenuşă, lăsînd mici grămezi alburii pe covor.

— Gîndacul le-a ucis, spuse Laura.

îşi înăbuşi un suspin şi se sili să-şi concentreze gîn- dul

asupra unei cîmpii azurii întinse la mare înălţime şi pardosite cu nori leneşi în fericită destrămare. Acolo, sus, trăirea se depăna cu neînchipuită şi dulce încetineală. Izbuti să-şi reducă gîndul la ritmul acela nesfîr- şit de lent şi să vadă aievea cerul arcuindu-se deasupra ei într-o cupolă puternică, viorie. Se opri la punctul acela, zero absolut al gîndirii, şi rămase aşa în suspensie, renunţînd la respiraţie, pînă îşi reveni de tot. Valurile largi de linişte pe care le emană atunci avură o fericită înrîurire şi asupra celorlalţi doi. Laura adormi în fotoliul ei, ca legănată. Cart se odihnea şi el într-o stare de profundă destindere, cu ochii închişi şi mîinile abandonate pe braţele scaunului. Nu studiase niciodată pisicile, nici nu văzuse vreuna, căci altfel s-ar fi simţit

metamorfozat în acest mamifer delicios ; în loc de asta, se identifică în gînd cu un fulg slobozit de pe un acoperiş, docilă pradă în voia brizei. După o veşnicie, îşi deschise ochii şi se întinse.

— Iţi mulţumesc, Pand. Ai fost la înălţime şi de data asta.

Gîndul său odihnit vibra cu prea mare intensitate şi Pand se temu să n-o trezească pe Laura. Il rugă să fie mai reţinut şi îi şopti :

— Aici eu nu am nici un merit.^

Cînd Pella şi Via revenîră, găsiră o atmosferă plăcută, deşi cam moleşitoare. Rămaseră lungite pa canapea în paşnică contemplare. Laura dormea mai departe şi visul, ei se-prelungea, ecou al valurilor de odihnă albastră de adineauri. Via se întrebă dacă marea împăcare resimţită de toţi vine oare numai din somnul ei. Fără să vorbească, Cart se ridică în picioare. Ieşiră toţi trei, lăsîndu-1 pe Pand să păzească somnul Laurei. Fluxul ei vital se manifesta cu intensitate primară, mai ales atunci eînd dormea liniştită. El se simţea complet subjugat de apropierea ei. Toată puterea lui de a dori, de a rîvni la ceva, era absorbită de prezenţa ei.

Laura, ai fost un popas, gîndi, cel mai binecuvîntat popas din viaţa mea. Cînd m-oi închide în jurul absenţei tale ca în jurul unei perle a durerii, atunci de-abia voi porni pe drumul meu. Am să-mi dau voie să îm- bătrînesc.

Ea gemu în somn, apoi plînse tare şi se trezi.

— O, Pand ! strigă printre lacrimi, şi se ghemui lingă el.

— Hai, hai, nu mai plînge.

Dar plîngea şi el, ceea ce nu mai făcuse pînă atunci niciodată, şi lacrimilor vărsate îmlpreună le găsi un gust de fericire. Rămaseră multă vreme îmbrăţişaţi.

— Cine plînge ?

Via şi Pella apărură şi ele.

— Laurei îi pare rău că sunt un gîndac, se întoarse Pand spre ele.

— De unde ştie ?

— M-a privit odată cu ochii liberi. Nu te mai gîndi la asta, îi spuse. Să ne despărţim, oa şi cînd nu s-ar fi

întîmplat nimic. Voi fi lîngă tine de multe ori, ca mai înainte. Dacă mă laşi.

Laura se topea de plîns.

Gîrideşte-te că gîndacul, săracul, nu este «nici el ultima mea formă.

—- Zadarnic m-aş mai gîndi.

— Atunci, uită-mă.

Ceilalţi îi înconjurară în tăcere. încuviinţarea lor era pentru zbuciumul celor doi ca un chenar înflorit.

— Oricum, le spuse el celorlalţi, ea este hotărîtă să plece. Tovarăşul ei de viaţă este în Calo.

— Şi tu, Pand ?

— Partea mea sunt absenţele ei. Şi am razele.

— Toţi rămînem cu razele, spuse Cart, care venise şi el, şi toţi suntem îndrăgostiţi de absenţele ei.

— Aş vrea să mai am puterea de a mă simţi măgulită. De ce să încerc să v-o ascund vouă, care ştiţi totul : tare îmi este greu.

— Rămîi, zise Cart.

— Nu pot nici să rămîn.

— Laura este sub semnul ,/, zise Pand. Zodia gemenilor.

— Poate va fi graţiată.

— Dacă o merită.

— Aici părerile se împart, zise Pand. Eu cred că graţia, dacă inu este gratuită, nu mai este graţie.

— Toate părerile noastre sunt desigur greşite, şi nu au importanţă de'cît sentimentele cu care le întovărăşim, în fine. Noi va trebui să plecăm acum, dacă aşa a ho- tărît ea. Vom trece pe la Mena. El se ocupă acum cu planificarea călătoriilor în timp.

— Tocmai el ?

— El sau altul, ce importanţă are ?

Luîndu-şi rămas bun de la Cart, Laura, împreună cu Pand şi cu Pella se aşezară în carul aerian. -Tăcură mult, şi Laura voia să spună ceva, orice, numai să nu plîngă.

— Am impresia că sunt foarte puţini locuitori în Clamidora, spunea, deşi acum n-o mai interesa deloc situaţia demografică a planetei şi de fapt n-o mai interesa, în general, nimic.

254

— Aşa esle, aprobă Pand, în timp ce se ridicau deasupra copacilor.

Secundele din urmă fuseseră foarte lungi, i se părea că plecaseră de pe insulă de cîte'va săptămîni. Cart rămase în parc, uitîndu-se după ei, iar Rex îi urmărea şi el din ochi, lătrînd aşa cum latră după oameni orice cîine pămîntesc. O luară peste golf în direcţia soare- apune şi urmă o altă tăcere lungă.

— Nu pot să-mi dau seama ce culoare are marea acum, spuse, văd că nu mai este sîngerie.

El răspunse că are tot o culoare violentă, care produce şocuri cu efect mobilizator, ca o cafea foarte tare ori, şi mai bine, ca o injecţie de cofeină.

— Dacă te-ai uita cu ochiul liber, după un minut ai leşina. Tonul pe care ţi-1 traduce ochelarul este o tălmăcire mai mult decît benignă a ce văd eu acum.

— Nu mă îndoiesc de asta.

— Ca să mă întorc la locuitorii din Clamidora, sun tem într-adevăr puţini, numai vreo douăzeci şi patru de mii, va să zică mai puţin de un locuitor pe o mie de kilometri pătraţi. Nici a suta parte din planetă nu este locuită. /

— Şi ce se află în părţile nelocuite ?

— Terenuri pentru recreaţie, rezervoare de apă, de- aer, întinderi virane, jungle.

Pe nesimţite, începu să urmărească spusele lui cu oarecare interes.

— Una din urmările favorabile ale acestei depopu- *Lări este că instinctele rele se atrofiază cînd ai spaţiu mult în jurul tău şi ,nu simţi nevoia să-l împingi pe celălalt de lîngă farfuria din care mănîncă. Rousseau al vostru spunea că nu poţi creşte bine un copil decît în singurătate. El presimţea efectele îmbulzelii, ale frecuşului continuu, mai ales asupra fiinţelor de vîrstă fragedă.

Experienţele făcute de biologi demonstrează că şobolanii închişi împreună în număr mare într-un spaţiu restrîns dezvoltă instincte criminale şi ucid fără a avea nevoie de hrană, căci hrana le este servită de afară. S-a făcut apropierea dintre această reacţie şi criminalitatea mărită a localităţilor înţesate de lume, hipertrofiate, cu aura supraîncărcată. Dacă există ceva
255
ce merită să fie păzit cu sfinţenie, este golul din jurul tău. Conducătorii din Calo sunt preocupaţi mai mult de ţinerea în frîu a popoarelor şi de păstrarea puterii lor proprii. Trebuie să mai aveţi răbdare. Schimbările dorite se realizează cu încetul, nu într-o generaţie sau două. De puţine sute de ani is-a realizat o schimbare şi în sensibilitatea omului. în Europa voastră nu se mai ard oameni de vii, nu se mai torturează în public. Se ştie acum că astea sunt lucruri bestiale şi ruşinoase şi călăii cu faptele lor sunt ascunşi de ochii mulţimii, societatea are pudoarea de a-şi masca pornirile de sub- animalitate. Omul modern n-ar mai suporta spectacolele acelea sîngeroase la care au asistat toţi, dar toţi, cu plăcere, în vremurile trecute, nici nu e aşa de mult, cînd nici chiar poeţii, nici doamnele cele mai spirituale, evlavioase toate şi cu reputaţia de mare sensibilitate, cum era doamna de Sevigne, nu lipseau de lîngă execuţiile publice. Chiar şi cei care comit aceste atrocităţi permise de lege, după uşi zăvorite, călăii, cu toate că sunt tipuri inferioare ale omenirii, cum erau în toate timpurile, azi parcă au şi ei o vagă bănuială că săvîrşesc o ticăloşenie şi au măcar pudoarea neomeniei lor.

— Este prea puţin.

— E de abia începutul procesului.

— Şi între timp ?

— între timp, grija de căpetenie a fiecăruia ar trebui să fie propria lui perfecţionare. Căci prin ridicarea individului se ridică implicit şi nivelul omenirii. Deci, voinţa fiecăruia în parte de a face binele, educaţia înainte de toate. Şi autoedueaţia, bineînţeles.

îl asculta ca într-un somn hipnotic. Aşa era cum spunea el, şi totuşi nu era aşa, dar n-avu forţa să protesteze. Poate că şi călăii. se vor educa cu vremea, vor deveni poeţi şi vor scrie rînduri violente sau, şi mai bine, vor dispărea pur şi simplu, dar în locul lor se vor ridica alţii dintre oamenii de rînd şi le vor lua

locul. Cine va mai putea pune stavilă într-o bună zi răpitorilor, torţionarilor pe cont propriu, plasatorilor de bombe, mafioţilor, care se înmulesc ca un cancer gigantic,- o metastază de neîngrădit ? Bine că nu mai am 20 de ani. Oi mai trăi cîte zile am şi, după mine, vie şi po
256
topul. Trebuie să mă obişnuiesc cu ideea că toată rasa asta de curioase vietăţi, din care fac parte, este absolut incorigibilă. Dar nu era pentru ea momentul potrivit de a medita a'supra acestor neajunsuri, oricît de uriaşe putuseră să-i pară altădată.

Altă rană o muncea pe ea acum, un sentiment pustiitor de frustrare, un regret al paradisului pierdut. Unde să-l mai mute, acest paradis, care pe pămînt nu-şi avea locul, şi nici în timpurile lui, unde să încerce să-l mai reclădească o dată, măcar pentru uzul ei propriu ? Pentru ca să nu moară speranţa ? în care colţ al acestei lumi necunoscute, de necunoscut ? Poate printre supravieţuitorii punctului zero să mai apară această pasăre rară. Pentru o vreme.

Ieşiseră din regiunea golfului şi pluteau deasupra unei plaje întinse. Se vedea o singură locuinţă, circulară, lîngă un pîlc de mesteceni. Două sau trei cornute zvelte păşteau alături, alte semne de viaţă nu se arătau.

— Şi ce se va întîmpla cu Clamidora după ce îi va pleca şi ultimul locuitor ?.

Dar nici de data asta n-o interesa răspunsul. întrebarea se ivise de la sine la vederea unei aşa de vaste singurătăţi.

— Cu încetul, îi vom transfera la noi pe cei din Satulis, o planetă inospitalieră, nu prea depărtată de noi. Condiţiile de viaţă de acolo sunt aşa de vitrege, încît, trei sferturi din vreme, locuitorii sunt siliţi să trudească .pentru procurarea hranei ca să nu moară de foame. Astfel, ei nu au răgazul de a-şi dezvolta calităţile spirituale, care sunt considerabile. în climatul lor polar, nu se pot hrăni decît cu muşchi. Animale nu există în Satulis, afară de un soi de păsări mari care se devorează între ele. Locuitorii nu le pot vîna, căci nu au din ce să-şi facă arme, lemn nu găsesc, iar fierul din măruntaiele munţilor nu au timpul să-l scoată şi să-l prelucreze.

— Şi cu ce se îmbracă ? Sau au blană, ca urşii polari ?

— Nici măcar atît. Păsările sunt cele care îi îmbracă. Atunci cînd vine vremea să-şi schimbe penele, aceste răpitoare uriaşe

îşi leapădă penele vechi prin văi,
C-da 5506 coala 17

şi copiilor le revine sarcina să le strîngă. Femeile le lipesc apoi unele de altele cu un clei improvizat din excrementele aceloraşi animale. Hainele întocmite din penele lor sunt călduroase jşi durabile. încălţămintea şi-o ticluiesc din muşchi, ţesînd fibrele într-o pîslă foarte deasă şi o căptuşesc cu pene. Aceste fiinţe sunt înzestrate cu un creier matematic, capabil de cele mai complicate operaţiuni mentale. Dar ei nu pun nici un preţ pe aptitudinile lor ieşite din comun, că'ci nu slujesc nemijlocit nevoia supravieţuirii.

— Şi cum vreţi să-i aduceţi în Clamidora ?

— Sub formă de biounde, ca să ocupe minimum de spaţiu. Vom face o experienţă cît de curînd, transpor- tînd aici o colonie de două sute de suflete. Ii vom ţine sub observaţie timp mai îndelungat, să ne dăm seama dacă, odată cu schimbarea mediului, ei nu dezvoltă un caracter agresiv, primejduindu-ne existenţa. O vreme, cele două specii, a noastră şi a lor, vor conlocui şi în acest răstimp numărul nostru, al băştinaşilor, va scădea întruna. Dimpotrivă, ei se vor înmulţi pînă ce numărul lor va fi suficient de mare pentru a domina planeta şi a ţine pe loc jungla care înconjoară partea locuită de noi ca pe o insulă. în cazul cînd experienţa cu cei din Satulis va da greş, avem o listă întreagă de alte planete cu ai căror locuitori să putem repeta experienţa.

— Pe lista voastră figurează şi locuitorii pămîntu- lui ?

— Nu, pentru că pămîntenii au fost îndeajuns de favorizaţi de împrejurări ca să ajungă singuri la cel mai înalt grad de civilizaţie.

— Dar germenul neliniştii care ne este propriu ? Nu vreţi să ne ajutaţi să ne găsim echilibrul ?

— Prin mijloace artificiale ? Niciodată. Cînd e vorba de anestezii, de combaterea bolilor şi de alte ameliorări ale vieţii fiziologice, putem interveni, dar asupra vieţii morale şi a acelui vadio fără de care nu există supravieţuire, mijloacele artificiale nu au nici o putere. Dimpotrivă, toate paleativele care te ajută să te bucuri de o bunăstare factice, cum sunt drogurile şi alcoolul la voi, după ce te înşeală printr-o euforie trecătoare, te aruncă îndărăt, îngreunîndu-ţi înzecit îna-

iritarea. însăşi morala ta interioară îţi interzice să atingi o efemeră mulţumire amăgitoare prin mijloace artificiale. Aşa cum nu poţi muri decît singur, nici ciclul neiertător nu ţi-1 poţi străbate decît ajutat de mijloacele tale proprii.

Laura nu răspunse. Inima i se strînse la gîndul că frumosul Calo, plutind în beznă şi purtînd atîtea vietăţi şi aspiraţii, atîtea nădejdi, cu golfurile lui însorite şi nenumăratele fiinţe născute spre bucurie, poate se îndreaptă spre vaier şi hău.

— La ce să mă mai gînde^c, Pand ?

— La ciclurile care continuă orice s-ar întîmpla, zise el, la eternele cicluri să te gîndeşti, la imposibilitatea de a pieri.

Revăzu în amintire uriaşa statuie săpată în peretele de stîncă din munţi. îi apăru în faţa ochilor cum stătea, nu ezitînd, ci în suspensie, cel oprit o clipă în prag, eu ochii plini de cele ce vedea dincolo. Cine ştie cîte praguri eşti sortit să treci, „din moarte în moarte călcînd“, pînă ajungi la cel din urmă.

— Pand, dă-mi un sfat. Spune-mi ce să iau cu mine.

— Nu pot să-ţi dau decît unul singur. Iţi aduci poate aminte că ai învăţat la şcoală despre popoarele primitive, cum îşi îngropau ei împreună cu mortul şi obiectele pe care le credeau necesare pentru viaţa de dincolo a celui dus. Le puneau arme, ţi-aduci aminte ? şi vase pentru băut, hrană, giuvaere. Nu voiau ca el să treacă pragul cu mîinile goale, precum călătorul fără minte, care se pregăteşte să traverseze deşertul fără o provizie de apă şi alimente. Intuiau deci că trebuie să ia cu ei ceVa de aici, dar nu ştiau ce. Foarte tîrziu şi-au dat seama că nu putea fi vorba d#cît de cîştigu- rile spirituale realizate aici. Nu uita asta cînd va fi să te strecori afară din dimensiune. Pregăteşte-ţi proviziile din timp.

Pella şedea în colţul ei, uitată. Trecură pe deasupra munţilor şi ,pe culmi văzură locuinţe. Întîlniră .şi o maşină zburătoare ca o barcă de cristal plutind străvezie, plină de soare. Trecînd prin dreptul unei locuinţe, barca azvîrli pe platou un pachet.

— Aici locuiesc cei ce se lasă în voia vremii ?

— Unii din ei. Sau cei care simt că viaţa în comun le pune piedici în calea realizării spirituale, sau că vibraţiile lor sunt de natură ingrată şi contactul cu alţii dezlănţuie în ei instincte de temut, resturi de animozitate sau accese de mizantropie, ori

poate prezenţa celuilalt sex îi tulbură prea mult. Din aceste şi din alte multe motive ei preferă să stea singuri ori întovărăşiţi numai de un prieten sau doi, ca să fie lăsaţi în pace. Nu toţi rămîn aici definitiv. Pentru mulţi, munţii sunt doar un refugiu temporar, un loc de refacere. Se ştie că retragerea în singurătate, chiar şi numai pentru un timp limitat, are darul de a te purifica, scurtîndu-ţi ciclul. Cred că nu peste multă vreme, mă voi retrage şi eu în jnunţi.

Multe din sihăstrii erau clădite ca vechile fortăreţe ferecate de la noi. Munţii pe care erau durate nu păreau foarte înalţi, să tot fi avut pînă la două mii de metri, pe crestele lor nu era zăpadă şi vegetaţia abundentă se suia pînă la piscuri. Pe ziduri creşteau plante căţărătoare, cascadele de iederă acopereau chiar o parte din geamuri. Erau asemenea cetăţilor morţii, cu aerul că închid tainice vieţi ferecate, respirînd o pace ne-omenească, o fericire îmbibată cu tristeţe ad'încă, ce îţi aducea aminte de felul cum înţelegea Bocklin moartea. Unii zic că Bocklin nu a fost un pictor mare şi că tehnica lui tradiţionalistă avea ceva desuet în mijlocul efervescenţei generale produse de impresionişti. îi păsa prea puţin de înnoirile tehnice aduse de cei moderni, ca dealtfel şi de viziunile lor. Pentru el, pictura era înainte de toate un mijloc de a transmite un mesaj unic, ajutîndu-i pe cei ce aveau ochi să vadă, să priceapă ceva din marea schimbare, dincolo de fenomenul clinic. Este ciudat că elveţienii, acest popor ăl calculului şi preciziei, ceasornicarii omenirii, tocmai ei ni l-au dat pe Bocklin, care făcea aşa de puţin parte din lumea lor, oa şi celălalt pictor elveţian, Hodler, şi el un metafizician rătăcit într-un destin de pictor.

— Nu-1 cunosc pe Bocklin, zise Pand, parcă aşa se cheamă pictorul la care te gîndeşti. încearcă puţin să-ţi aminteşti de un tablou de-al lui.

Desluşi pe urmă o etichetă mentală, poate un titlu de tablou : Insula morţilor. Ce se ascundea sub el ?

Se concen'tră cu gîndul asupra picturii dispreţuite de cei cave au învăţat să aprecieze pictura prin ochiul neîndurător al lui Picasso ori al lui Fernand Leger, sub penelul cărora, ca sub un bisturiu, tot ce era viu se prefăcea în bucăţi moarte, ca un cadavru ciopîrţit. Se în- fioră cînd revăzu în gînd tabloul lui Bocklin, cu figura înfăşurată în giulgiu, stînd în picioare într-o

barcă. Barca plutea pe ape negre în lumina aproape stinsă a înserării tîrzii. Linişteа domnea mai presus de toate.

— Mai sugestiv decît figura însăşi, spuse el, este_ pavilionul ferecat spre care se îndreaptă barca. E învăluit într-o tăcere desăvîrşită şi respiră o taină aşa de adîncă, îricît nu există alt limbaj în afara picturii, care s-o poată sugera.

Tabloul are un meteaj şi, oricum ar fi privită arta lui Bocklin de către confraţii lui, ea are calitatea de a-1 transmite. Pictorul avea vocaţia de a tălmăci acest mesaj şi nu altul şi nici un alt limbaj nu l-ar fi servit ca pictura, de aceea a recurs la ea.

Şi pictorii mari aveau mesaje de transmis ; grotele vag desluşite din spatele Giocondei vorbesc un limbaj la fel de tainic ca şi figura ei, cu zîmbetul celebru. La pictorii mari însă preocuparea de căpetenie este însăşi pictura, iar mesajul cade pe planul doi, sau chiar lipseşte : de exemplu, Şcoala Ateniană a lui Rafael este un tablou gol de sens, deşi privite una cîte una, figurile sunt vii şi expresive, iar compoziţia, remarcabilă, la fel cu unele compoziţii mari ale lui Rubens. Toate acestea sunt tablouri excelente, dar nu au ceva s’pecial de comunicat.

Gîndul ei lunecă mai departe şi se opri la tabloul lui Hodler, întitulat Lacul Leman, o viziune care are şi mai puţin de-a face cu acel lac decît eu Marea Arctică, de exemplu. Ea desfăşoară în faţa noastră o întindere de apă de o linişte nefirească, oglindind, dincolo de pacea şthftă de noi, un calm adînc, neomenesc, la o oră şi sub un meridian care nu trec pe deasupra noastră decît în rarele momente furate dintr-o fericire abia bănuită. Nepămîntescul meridian se oglindeşte în trans

parenţa desăvîrşită a apei, a cerului, în echilibrul norilor mici şi rotunzi, cântăriţi de o mînă nevăzută. Le simţi şi mersul circular în globul de sticlă care este lumea lor ferită de orice frămîntare. Viziunea de profunzime angelică exprimă o lipsă de participare care ne transcende. Poăte Creatorul vede lumea aşa, din perspectiva divinei lui ne'păsări.

Nici Hodler n-o fi fost un pictor prea mare, ştia însă destul pentru a ne transmite fiorul unui alt tărîm, care, de obicei, ne este interzis. Unealtă a necunoscutului, el era mai mult un mediu decît un artist. Intr-o măsură, şi Gauguin era aşa. A plecat în Pacific să caute ceva. Voia de fapt să găsească un peisaj care să-l ajute la formularea mesajului său. Scîrbit, întoarse spatele

Parisului, unde pictura se îndeletnicea cu cele materiale, posedată de problema materializării luminii şi a descompunerii ei în solzi, căzînd în pete oarbe oriunde, indiferent pe ce suprafaţă, pe gunoi, pe asfalt, * pe firme de cîrciumi, pe fese. Gauguin, pentru care lumina era sfîntă, voia ca ea să cadă asupra misterioasei lumi pe care se apucase s-o tălmăcească şi care se afla mult mai departe decît insula Tahiti. învăluind în lumină feţele cu privirea îngreunată de somn, de vise, a reuşit şă ne transmită o intuiţie de totdeauna, anume că cele mai mari taine sunt tocmai cele văzute în plină* lumină. Căci femeile lui cu privirea animalică, îngeri care nu s-au lăsat izgoniţi din rai, cu ochii plini de absenţă, nu sunt mai puţin misterioase decît statuile i'dolilor, adesea prezentate în fondul tablourilor, unde pîndesc cufundate în penumbră.

— Voi mai simţiţi nevoia să pictaţi ? Pereţii voştri străvezii sunt invadaţi de o natură generoasă, cel puţin aşa cum arată ea prin ochelari...

— Să rămînem înţeleşi : nu mai mincinoşi decît propriii voştri ochi.

— Şi în afară de asta, puteţi să vă transmiteţi unii altora peisaje şi alte închipuiri.

— Cu toate astea, cei înzestraţi cu talent pentru pictură, dispunînd adică de comanda creierului asupra mîi- nii, sunt uneori rugaţi să traducă prin penel imagini care trec prin mintea lor sau a altora, pentru ca o

închipuire deosebit de frumoasă să nu fie sortită piei- rii. Avem, bineînţeles, aparate pentru fotografierea imaginilor ce ne trec prin minte, cu lentile foarte sensibile la toate vibraţiile conştiinţei. Nu oricine este înzestrat însă cu darul unei viziuni clare, ori anumite impedimente organice nu-i permit să le emane corect, şi imaginea iese ştearsă, aburită. Chiar în cazul cînd fotografia ar ieşi clară, i se preferă pictura pentru că ea presupune spirit de sinteză şi restructurare, înzestrarea imaginii cu un sens nou, adică o interpretare, o amprentă a personalităţii, lucru la care noi ţinem mult. Există .şi muzee care cuprind realizări de acest fel; curind vom trece deasupra unuia din ele. Dacă vrei, îl putem vizita.

Pella spuse că ea ar vrea să se întoarcă, probabil pentru că voia să-i lase singuri.

— Poate ne întîlnim cu cineva pe drum să te ia, spuse Pand.

Se îndepărtaseră de munţi şi zburau acum deasupra unui deal ierbos, iar sub ei se întindea o luncă cu pîl'curi de copaci. Zburînd pe deasupra lor, întîlniră un alt car zburător venind spre ei. înăuntru şedeau două doamne. Cea care conducea părea o matroană chipeşă, cu ţinuta majestuoasă. Cealaltă era o cîrnă cu părul albastru ; pistruii din jurul nasului erau pesemne lăsaţi acolo pentru frumuseţe.

— Sunt doamnele de la calculatoare. De vigilenţa lor depinde exactitatea datelor noastre.

— De ce nu lucrează acum ?

— De ce? rîse Pand. Cu condiţia să atingi anumite rezultate, nimeni nu te întreabă dacă le-ai obţinut în- tr-un ceas sau într-o săptămînă.

Le, fă'cu semn cu mîna şi carul aerian din dreptul lor se opri în aer. Ele tocmai se întorceau la locuinţele lor din apropierea reşedinţei Bătrinului şi îi promiseră să facă un mic ocol ca s-o depună pe Pella acasă. Se apropiară pînă ce vehicolele se atinseră stînd scară lingă scară, oteciTînd puţin, ca bărcile oprite alăftirea. Pella păşi uşor peste îngusta prăpastie dintre care, se aşeză şi făcu un semn de adio cu mîna. Pentru totdeauna, îşi zise Laura.

Pand privea în depărtare. Văzduhul se umplu de aburi, norii erau umflaţi de umezeală, valea juca în reţele vii de diamant.

— Plec acasă, îşi zicea, azi plec acasă.

Dar nu simţea nimic. Daniel era încă rege în fundul ocheanului şi cine ştie cum se va mai juca timpul cu el, unde îl va mai surghiuni pînă s-or întîlni ei doi. Cine ştie ce s-o fi ales de toată planeta ? Şi dacă ea şi-o mai regăsi vreodată vechiul făgaş. Poate că îşi pierduse locul în lume, împreună cu ponderea fixată de pămîntul care nu mai era. Va fi o dislocată, ceva ca un duh rătăcitor, mai puţin decît un om, căci îşi pierduse coordonatele şi ar fi fost destul să se deplaseze undeva un şurub pentru ca să nu le mai găsească niciodată.

Şi cine ştie unde-oi debarca şi eu după ce am parcurs în rapidă diagonală o rază lungă din Cosmos şi am văzut atîtea care sunt ascunse pentru pămînteni. Dacă ajung iar îndărăt acolo de unde am plecat, cum m-oi putea oare limita iar la tin»p şi la hotarele ynui spaţiu aşa de restrîns pe meleagurile noastre

ferecate ? La cheremul ignoranţei şi al relei-voinţe, ţintuită locului fără dreptul de a mă retrage, a dispărea, a mă apăra, a mă ascunde ? N-am altă alternativă decît să-mi amintesc de spusele lui Cari şi să-mi trasez meridianele interioare. Să-mi găsesc şi eu seninătatea ca cel care medita între munţi cu pleoapele larg deschise, orb totuşi, cu lumina. Candelei şticlindu-i în ochii fără vedere, nepri- cepînd din lume mai mult decît 0 oglindă,

L-am văzut pe Daniel în vis. Era nespus de bătrîn. Tendoanele de la gîtul lui erau ca sforile şi avea ochi de leşie. Ştiam totuşi că este el. Nu mă cunoştea. Stătea culcat pe un otoman printre perne şi covoare somptuoase, printre oglinzi, şi nu mă puteam dumiri dacă mă aflu pe pămînt sau în altă parte. Am vorbit cu el, comunicînd prin el cu cineva încă sau deja existent, firicel topit în pînza timpului. Mi-am trimis mesajul în viitorul înaă necreat sau în trecutul destrămat de mult. Toată nădejdea mi-e în spusele lui Cari, căci el m-â învăţat să-mi suspend judecata. Anihilarea ei le face pe toate mai uşor de suportat.

Carul plutitor care o diicea pe Pella se zărea la- mare depărtare. Desluşi cu efort eşarfa ei plutind, dîră> infimă în zare.

Nimic nu mai avea însemnătate. Simbolul devenise melcul. Un melc şiret şi prudent, ascunzîndu-şi pînă şi scoica, să nu i-o spargă cineva. Numai Daniel mă rabdă aşa cum sunt. Pe el îl dor absenţele mele, dar nu mă poate închipui fără ele. Propria lui durere este semnul după care mă recunoaşte. Cei cu firea elusivă sunt cei iubiţi, chiar dacă nu sunt suportaţi, chiar dacă, din disperare, sunt părăsiţi. Daniel nu mă va părăsi. Şi. nîci Pand. Dar Pand este un gîndac. El se întoarse şi îi zîmbi. Cine ştie de cînd tot captează cele ce-mi trec prin cap.

— De foarte puţină vreme. Dar nu ai dreptate cînd crezi că numai Daniel te rabdă. Eu te cunosc mai bine decît Daniel şi totuşi te accept aşa cum eşti. Iţi cunosc gîndurile, mi-am însuşit pînă şi ritmul lor rapsodic, respiraţia lor apucată, năvala lor sărind de la una la alta, greu de urmărit, ştiu şi la ce concluzie va trebui să ajungi la capătul unei melopee mentale, îţi scontez judecăţile pripite şi greşite, prejudecăţile, scad din ele rutina, oboseala, plictiseala, entuziasmul, dramul de prefăcătorie

feminină obligatorie chiar şi faţă de ţine însăţi. Te absolv, te iert de toate, te înţeleg pe deplin, sunt mai indulgent faţă de tine decît eşti tu cu tine însăţi, ţin cont pînă şi de influenţa celei mai infime presiuni atmosferice care te face să vezi ambianţa ta ori viitorul în culori mai întunecate cu o nuanţă şi să judeci lumea puţin mai sever. Ştiu şi ce putere are luna asupra ta chiar şi aici, căci eşti legată de acest satelit capricios prin fire care sfidează distanţa. Ştiu unghiurile căror stele te descumpănesc ori te inspiră, ce furtuni solare te răscolesc, ce curenţi te ajută să-ţi regăseşti seninătatea. Pot prevedea combinaţiile şi durata influenţei lor. Dar nu ştiu nici eu totul. Ai capricii cu totul neprevăzute şi farmecul tău rezidă în ele. Noi, aici„ avem o mare slăbiciune pentru problemele nerezolvate.

— Gîndurile, zise Laura, şi sentimentele omului seamănă numai cu norii. Ca ei zic şi se dezic, se întoarnă
265
cu moliciune mereu în altceva, devin în mod firesc potrivnice cu ele însele. Cine le poate ghici calea ?

— Iluzii sunt toate, numai reflexe, reflecţii translaţii, rolul lor este de a te ajuta să trăieşti, căci umbli alăturea de o lume pe care nu ştii s-o domesticeşti altfel după măsura ta. Căci te naşti într-o lume străină şi rîvna ta de a o găsi familiară şi binevoitoare este fişa. de disperată, încît începi,, din clipa cîrîd îţi deschizi ochii asupra ei, să faci în ea o rînduială după chipul şi asemănarea ta, ca să poţi supravieţui. înainte de a şti să te aperi de frig şi foame, ai nevoie să ajungi cu ea la un numitor comun. Această junglă în care te mişti tu, om, această neumană densitate, se reduce în conştiinţa ta la timp, se împarte în el, se rarifică, realitatea fiind în sine aşa de copleşitoare, încît, captată de tine aşa cum £ste, te-ar distruge pe loc. Cine ştie cîţi au murit şi mor striViţi de un moment de catastrofală luciditate ? Şi spaţiul ? Ce înseamnează spaţiu ? Doi co- *paci se află la o distanţă de cincizeci de metri unul de 'celălalt, dar raportul este numai mental şi te priveşte, •înseamnează spaţiul ceva pentru ei ? Absolut nimic. Copacilor le este totuna dacă se află la cinci sau cincizeci de meti'i unul de celălalt. La fel, eşti nevoit să crezi 'că nu pot coexista simultan două lucruri în acelaşi loc. 'Dar ce înseamnează „simultan[11] ? Probabil tot nimic. Am •convenit că timp nici nu exîstă. în acelaşi loc unde se “află copacul au existat nenumăraţi alţi copaci înainte, Şi fluvii, şi construcţii,

stînci, tot ce-ţi poţi imagina. Nu le poţi concepe pe toate împreună în complexitatea existenţei lor şi le rînduieşti separat, creezi noţiunea de timp care le fărîmiţează şi le desparte. Nici oul nu-1 poţi înghiţi întreg, de aceea îl tai, nu ? într-un desiş, într-un haos de neconceput, într-o învălmăşeală, o continuă fermentaţie, fiinţează lumea, toate se întrepătrund, se impregnează unele de altele într-un tot monstruos şi indivizibil. De haosul ăsta cu o densitate ucigaşă încercaţi voi să vă apăraţi, şi noi, care suntem fiinţe diferite de voi, a trebuit să adaptăm mon'struozităţi încă mult mai complexe la nevoile propriei noastre supravieţuiri. De haosul ăsta de o densitate imprevizibilă încercăm noi, toate fiinţele vii, să ne ocrotim, de nespusa

brutalitate a fiinţării de care ne ştim împresuraţi, atunci cînd căutăm să-i impunem rînduiala noastră prin metodele ingenioase inventate de noi, de fiecare în parte, chiar şi de animale şi plante, căci presiunea este aşa de uriaşă şi primejdia aşa de iminentă, încît fiecare în parte devine capabil să-şi elaboreze cel mai complicat sistem de apărare. Căci este absurdă pentru noi lumea în care ne-am pomenit şi nu i se potriveşte nici un alt epitet. Ne este potrivnică întru totul, nu ne putem apropia de ea în nici un fel, suntem siliţi s-o dărîmăm în noi, s-o spargem toată, s-o reducem la atomi, ca să ne-o facem inofensivă. Este absolut inutil, aşadar, să te opreşti la aspecte. O spun pentru tine, ca să-ţi fie mâi uşor. Şi ţi-o repet nu ştiu a cîta oară, ca să-ţi intre bine în cap : un aspect este ca oricare altul. Un semn, un simbol, o translaţie. Tot ce vedem este o recreare, o traducere în semnele care flatează cel mai mult tîn- jirea noastră după armonie şi frumos, cu care ne-am născut.

— Baudelaire zicea, reluă ea : „La nature est un temple ou des vivants piliers / Laissent parfois sortir des confuses paroles. / L’homme y passe ă travers des forets de symboles / Qui Vobservent avec des regards familiers.“ Lucrurile îşi întorc spre noi faţa familiară că să nu ne îngrozeatscă, susţine poetul, cînd de fapt nu obiectul incognoscibil întoarce spre noi o faţă familiară, ci sistemul nostru de apărare îl modelează, căci lucru- rile nu au faţă de noi nici o bunăvoinţă. Ştiu că este aşa, că nu putem vedea nimic aşa cum este, dar n-o pot admite cînd se referă la tine. O, Pand, de ce nu eşti aşa cum te arăţi ? Măcar de

te-aş fi văzut în chip de pasăre sau chiar ca apa dintr-un pahar.

Pand se făcu mic şi se retrase în colţul lui.

— Dacă persişti s-o iei aşa, nu e nimic de făcut. Aşa cum îşi. poartă- martirul crucea, m-oi căzni să-mi port şi eu gîndăcia. N-am bănuit că-mi va pricinui cînd- va o dificultate ca asta.

Ajungînd la punctul ăsta mort, amuţiră. Respirară apoi uşuraţi cînd văzură fulgerînd nu departe un acoperiş rotund şi sclipitor. Ajungînd mai aproape, desluşiră sub acoperişul-cupolă, ca nişte picioare de gaste

267

ropod, coloane de sticlă de jur-împrejur. Graţioasa clădire se afla lingă un rîu, într-un parc.

— Vrei să vezi muzeul ?

Se lăsară pe placa de marmoră verde, un fel de teren mic de aterizare. Păsări mari, ruginii, veniră aproape şi se lăsară mîngîiate. Scoteau piuituri mirate şi sticloase întinzîndu-şi gîtul şi se reîntoarseră la ale lor, răscolind pămîntul sub firele de iarbă, în căutare de rîme. încolo, nici un suflet. Trei trepte de cristal urcară pînă la porţile de bronz sculptate, cu aripile între-deschise. Nici înăuntru nu era nimeni.

Dintr-un hol mic, pardosit cu sticlă verde, intrară într-o sală scăldată în lumină ca mierea, curgînd din tavanul auriu. în mijlocul sălii se înălţa statuia unui bărbat în tunică scurtă, cu picioarele zvelte, părînd gata să se desprindă de pămînţ. Figura tălmăcea momentul de beţie de la. începutul zborului, la pierderea greutăţii. Sala era înconjurată de un coridor circular. în pereţii lui irizaţi se ghiceau focuri şi ceaţă rotindu-se pe fond safiriu, păsări, m'îini, arbori se înturnau în fum, sunete abia percepute întc/vărăşeau drumul lor lent, o muzică cu tonuri pierdute ca ţipătul foarte îndepărtat al unor gîşte sălbatice, de o zăna'tică melancolie.

— Poemul ăsta, spunea Pand, vrea să ne transmită sentimentul că toate sunt de consistenţa fumului.

— Dar elanul statuii ?

— E pivotul. Singura realitate solidă.

în coridorul circular curgea o apă sub podeaua de sticlă, ducînd cu ea înotul şerpilor de jăratic, alge unduite, fire vegetale, desfăcute, lăsate în voia apei, agale. Umblînd deasupra lor, te cuprindea o uşoară ameţeală. Uneori, apa era brăzdată cu betele sclipitoare, mobile şi vii, însoţite de un fîşîit

subţire şi metalic.

Simfonia apei a fost compusă de Velo. Bineînţeles, nu era vorba de o apă adevărată curgînd .şub podele, ci de o întruchipare născocită a apei, o operă de artă combinată cu munca inginerului.

Străbătură încet coridorul, în sens invers, primind în faţă năvălirea figurilor, care îi făcea să-şi piardă siguranţa pasului. Pand învîrti un comutator şi mişcarea se opri. Se aşezară pe canapeaua de lîngă perete. Urmă o
268
linişte odihnitoare, muzica se stinse. Una din păsările ruginii zbură înăuntru şi înconjură sala. O urmăriră cu privirea pînă ieşi afară în soare. Prin uşa deschisă parcul părea o stranie împărăţie de vis văzută la capătul unui tunel. îşi reveni din reverie cu o tresărire cînd văzu tufa înflorită din fundul tunelului mişcîndu-se.

Pand îi spuse să stea liniştită. Rămaseră cu ochii la tufă. Dintre frunze se desprinse o fiinţă nemaipomenită, o matahală enormă, cu cap de buldog, îmbrăcată cu pantalonaşi cu dantelă, de modă veche. Apropiindu-se, îi văzură coada împodobită cu o fundă roşie de mătasă.

Se opri la intrare, scoase din sacoşă un lorgnon şi îl deschise cu mîna-i verde şi solzoasă. îi examină multă vreme, mai ales pe Laura, şi behăi.

O mulţime de şerpi mici se strecurară fugind afară din pantalonaşii de dantelă, dar fiinţa îi chemă îndărăt şi-i închise în sacoşa ei cu fermoar. Pe urmă se întoarse iar spre ei. Se auzi un clinchet, şi doamna ,cu lorgnon nu mai fu.

Pand se şterse pe frunte. Ţinea în mînă ceva ca o busolă.

— Am scăpat ca prin urechile acului. Am făcut să fie ieri.

— Clipele de ieri nu erau ocupate de altceva ?

— Desigur, dar am fost intercalaţi într-un moment de somn sau neatenţie. Fiinţa de adineauri e mai periculoasă decît şarpele din prima zi.

— Care şarpe ? A, da, era să-l uit. Doamna, în schimb, era foarte caraghioasă.

— Rîzi, rîzi, că nu ştii din ce-ai scăpat. Era o canibală primejdioasă. Hai să rechemăm ziua de azi; să vedem dacă a plecat.

Cronometrul dădu un nou clinchet şi o revăzură pe doamna

fugind cit o ţineau picioarele. Nici nu se mai uită îndărăt.

— S-a speriat cînd am dispăzut aşa de brusc.

— Dar de ce mai recurgem la maşina de timp de la institut dacă ai şi tu una ?

— A mea e simplă şi acţiunea ei nu poate depăşi douăzeci şi patru de ore.

— Dar cine a mai fost şi doamna cu cap de cîine ?

269

Pand îi spuse că era una din creaturile lăsate să rătăcească în lumea lor pentru a-i obişnui să fie în orice moment gata de a para o primejdie.

— Mulţi dintre noi, zise, vizitează planete unde viaţa este adesea periclitată. Pe lîngă asta, Bătrînul crede că noi ducem aici un trai prea uşor şi avem nevoie de confruntări neaşteptate cu monştri de diferite descripţii ca să ne mărească vigilenţa şi să ne ţină, să zic aşa, în formă. El spune că aşa ceva contribuie la igiena noastră sufletească.

— O fi, zise Laura. Cu toate că arătarea asta din urmă era ca un desen hazliu dintr-o carte de poveşti.

Pand era nemulţumit că ea găseşte amuzant ceva ce pe el îl îngrozise, şi pe drept euvînt. Monştri ca „doamna“ cu cap de cîine au răpus pe unii din semenii săi.

— Nu eşti serioasă, spuse.

— M-aş mira să mai fiu, răspunse ea. Dar de ce nu laşi micul univers să se odihnească ? întrebă cînd văzu că el pune din nou în mişcare mecanismul muzeului.

— A fost creat să se învîrtească, şi apoi, ar putea trece cineva care n-a mai fost pe aici şi nu ştie că e vorba de o operă de plastică dinamică.

— Nu se risipeşte prea multă energie ?

— Nu contează. Natura este un rezervor inepuizabil de energie. Nu mă gîndesc neapărat la cea nucleară. Orice se poate transforma în energie motrice, un ţipăt, un gest, efortul desfăşurat de o pasăre în zbor, un gînd, cum ai văzut la atelierul de ţesut mătasă. Nici nu ajungi să consumi dedt o parte infimă din resurse. Ai văzut că motoarele noafstre se alimentau în zbor din energia gravitaţională. Chiar dacă, prin absurd, am lansa deodată zece mii de nave spaţiale, nu s-ar face uz dedt de o cantitate foarte neglijabilă din energia în- tîlnită în drum. în privinţa energiei nucleare, noi nu o mai întrebuinţăm din

vremuri străvechi, ea fiind mult prea primejdioasă de mînuit, mai ales dacă ajunge pe mîna unei populaţii ca cea din Calo, nesăbuită şi dezechilibrată cum este.
270
Laura se îngrozi. Ii stătea pe buze întrebarea cea mare, dar tot nu se putu hotărî s-o rostească. Pand o înţelese totuşi.

— Suntem cu toţii sub semnul diagonalei, zise. El nu etete nici da, nici riU. Este cel de-al treilea semn, presupunînd dincolo de orice probabilitate o virtualitate mereu deschisă. Nu te mai gîndi la aceste lucruri, căci în faţa lor suntem neputincioşi cu toţii. Păstrea- ză-ţi echilibrul, altceva mai bun tot nu ai de făcut.

Se întoarseră la vehicul şi Laura se aşeză lîngă Pand. El rămase tăcut şi enigmatic ; îşi oprea emanaţiile sau le încurca în aşa fel încît se făceau de nedescifrat.

Se gîndi că, în ultimă «analiză, nu putea aştepta de la nimeni nimic. îşi lăsă capul pe spate privind cerul şi respiră adînc, parcă inspirînd văzduhul întreg. Şi veni peste ea somn adînc, gros ca smîntîna. Un somn-sos, somn-smîntînă, somn sublumesc. Se prinse de ea somnul ăsta şi ea de el, cu ventuze pe care nu şi le cunoştea, ca o scoică de peretele de stîncă. Urmă un răstimp care a putut să dureze oricît ori să nu dureze deloc, pentru că era un spaţiu fără de ea, un spaţiu al nimănui, n-avea cum să existe. Cît stătu cufundată, nu fu nimic, mai tîrziu se ridicară băşicile de sifon pînă a- proape de suprafaţă, imediat dedesubtul pînzei luminoase a gîndurilor care te ţin captiv cît te afli acolo sus în lumină unde te pot vedea şi alţii. Poate m-am dezaxat, aşa spunea o băşică, şi-i urmă imediat alta, care zicea : Şi dezaxarea îţi oferă un punct de vedere ca oricare altul, însă al dracului de incomod. Ia te uită ce logic gîndesc, zise a treia, cînd dorm. Ciupeşte-te, o sfătui următoarea, e o probă care reuşeşte fără greş. Curios, nu mă pot ciupi. Ori mă ciupesc şi nu simt ni- mic. Poate că ciupeşti pe altcineva în somn. Ar înSem- na că dorm.

Băşicile se succed tot mai des, ciupind pînza de apă, atacînd-o cînd de-aici, cînd de colo, gata-gata s-o sfîr- tece. De ce te înverşunezi aşa ? Vrei să spargi găoacea, nu mai vrei să stai la fund ? De ce nu mai vrei ? Somnul e gros şi dulce, e somnul-smîntînă, mă simt aşa de bine în el. Nu vreau să mă trezesc, afară e frig. Poate ţi-ai pierdut cetăţenia lumii dinafară înainte de

•a fi cîştigat-o pe cealaltă. Aşa o fi. Fenomenul e mai .general decît se presupune. Ne mtîlnim unii cu alţii în lumea celor treji şi fiecare se preface că îi este bine şi se simte acasă, în fond toţi suntem nişte dezaxaţi şi nu ne ţine în frîu decît teama că ceilalţi ar putea fi normali, aşa cum se prefac a fi. Astfel se creează fic- ţiunea unei lumi exterioare unitare. Fenomene ! Vorbeai de fenomene ? Păi atunci eşti trează, şi pace. îmi pare rău să-mi deschid ochii şi să sfîşii pînza asta frumoasă. Mă opresc puţin aici la graniţă, pe geana dintre vis şi nevis. Dar nu am pace, graniţele nu-s făcute pentru odihnă. Obiectele de vis nu trec nici ele prin vamă. Cineva a tras perdeaua şi pe geamul brusc dez- velit a dat buzna lumina-sabie. O lumină de care nu ai cum să te aperi. Geana se crapă, se deschide, mă slobozeşte-n neant, pui orfan şi fără pene în lumea crîn- cenă de afară. Pe Jane Grey >au scos-o din hruba noptatică şi i-au tăiat pleoapele. A orbit pe drumul pînă la •eşafod. Asta e lumea de afară, dacă vrei să ştii. Şi dacă nu vrei s-o ştii, tot asta este. Pand, Pand, nu-mi place afară. Afară toate-s crunte, pătrate şi ireversibile, mii de cuţite pîndeSc în clipele-dulapuri. Doi ori doi fac patru, atîta se ştie în lumea cuţitelor. Curînd, va trebui să ne despărţim. Acolo, sub coajă, în interiorul proto- plaSmei de satin, nu se ştie nimic despre asta. Toate-s •suspendate, şi eu eram suspendată, de legea gravităţii nu ştiam mai multe decît o meduză. Ni s-a dat în dar somnul, care este însă şi un avertisment, dar noi continuăm să credem doar în înlănţuirea zilelor, acest ro- man-foileton care se recomandă numai prin iluzia, continuităţii. Seara îţi pui fasciculul pe noptieră, o mai re- iei o dată înainte de a adormi, ca să mai reciteşti paranteza de la sfîrşit, unde scrie „va urma“, te întrebi ce va mai urma oare şi orice altceva ţi se pare fără în- semnătate. Toată feeria submarină rămîne pentru tine fără valoare, nu accepţi decît viaţa romanului-foileton, care reîncepe de cum ţi-ai crăpat genele. Se spune că cei condamnaţi la moarte dorm bine în noaptea lor din urmă. Sigur că dorm, dormi şi tu, dormi ca să te aperi, dormi din disperare, nu ai alt refugiu. Afară bîntuie alte meridiane, neiertătoare, şi vei fi silit să treci sub ele.

Afară bîntuie absurditatea, afară Pand este gîndac. El îi spuse să se liniştească, va mai dormi şi altă dată. Că somnul n-o va

părăsi nicicînd.

îşi spuse că mai bine nu s-ar fi trezit, mai tîrziu, cînd se găsiră în sala albă, foarte albă şi foarte boltită, cu pereţii ca diamantul tăiat în faţete.

Frumosul Mena şedea la birou. Frumosul ăsta n-o fi nici el decî't o omidă cu păr. Biroul era de fapt o masă de comenzi cu o mie de butoane colorate ce sa aprindeau şi se stingeau întruna ; sub suprafaţa ei zum- zăiau fire ascunse fără număr, zbîrnîiau cifre, cifruri, calcule, cu muget abia reţinut, o turmă, o herghelie de zmei'cu greu ţinuţi în frîu de mişcarea degetelor agile cutreierînd butoanele de comandă, degete nervoase, dezlegate, mîinile unui prinţ de Van Dyck.

Părea aşa de frumos, încît nu te simţeai la largul tău în preajma lui, prea frumosul fiind insuportabil, abia aştepţi să scapi de sub vraja lui şi să revii la cele obişnuite. Fericirea şi frumuseţea sunt la fel de intolerabile după o vreme, ca suferinţa şi urîţenia. Cel puţin pentru noi, iconoclaştii, desigur însă că altădată nu era aşa. Grecii nu modelau decît figuri frumoase, cu excepţia cîtorva satiri şi figurine comice din pămînt ars. Dante a fost şi el în stare să scrie mii de versuri, azi insuportabil de plicticoase, despre splendorile raiului.

— Spune drept, tu ce eşti în fond, un şarpe cu mustăţi ?

Mena nu-i dădu nici o atenţie, acaparat de jocul butoanelor sale colorate. Deasupra me'sei pîlpîia, ca fluturarea luminii deasupra unui rîu, un ritm complicat de lumini verzi, violete şi aurii. Privirea ei se ţintui, vrăjită, furată de saltul lor brusc şi rapid, caleidoscop scuturat fără pauză. îi găsi asemănare cu ceva foarte cunoscut, foarte familiar, o subită asociaţie cu ce oare, cu un covor ? Era tot un joc de modele corespunzînd unor fire tainice care se ţeseau unde'va fără odihnă. Totul se găsea aici redus numai la un rezumat de suprafaţă, la cîteva simboluri colorate a ceva neînduplecat şi înfricoşător, o tablă de comenzi a celor ce. trebuiau să se

întîmple. Cel care mînuia butoanele cu atîta virtuozitate, frumosul ăsta tenebros, şarpele ăsta, omida asta, ar putea el oare să fie stăpîn peste soartă ?

— Mena ! îl apostrofă Pand.

— Da, ştiu, v-am văzut. Aşteptaţi puţin.

Se aşezară pe canapeaua rotundă din mijlocul sălii, între mese joase şi cîteva urne mari cu flori aşezate pe dalele de marmoră. Era plăcută priveliştea culorii vii a florilor respirînd între pereţii albi şi boltiţi. Oare armonizarea lor fusese închipuită de artişti, sau calculată de computere, ofînduind automat anumite efecte ale vibraţiei luminii ?

Gata ! Să nu mi se mai spună nimic. Prefer să rătăcesc în pacea ignoranţei mele. Ce poate să fie mai ispititor decît să te laşi pierdut sub sita deasă de lumină verde a pădurii într-o după-amiază de vară ? Dacă n-o vezi aievea, poţi să ţi-o imaginezi. Şi să fii ferit de explicaţiile pisălogilor care îţi spun : aici am plantat şapte sute cincizeci, ba numai şapte sute patruzeci de stejari şi şaisprezece goruni destinaţi producţiei mobi- liere şi mai încolo vedeţi o plantaţie de brazi care vor fi aruncaţi pe piaţă de Crăciun. Să mai tacă pisălogii, să te mai slăbească, să poţi umbla de unul singur în lumina strecurată prin frunziş.

Aici, cupe cizelate pe mese, răcoritoare, farfurii de argint cu fel de fel de prăjituri uscate şi uşoare, fructe în receptacole de cleştar. Nici urmă de oficialitate prin institutele astea, cine intră este oaspe binevenit şi primit ca iun prieten, fără să datoreze cuiva o vorbă de mulţumire.

— Guvernele nu-şi mai au rostul la noi, de aceea nu găseşti nici un fel de oficialitate nicăieri, zise Pand.
Ia o prăjitură din astea albe, cu marmeladă roz. Se servi şi el şi continuă : Pe vremuri, aşa-zişii politicieni' se recrutau dintre specimene de indivizi destoinici, dar v mai de-a doua mînă, dotaţi eu anumite aptitudini administrative. S-a renunţat la ei, pentru că munca coordonatoare a computerelor i-a făcut de prisos. Ministerele s-au redus la mici birouri cu personal foarte sumar, de un om sau doi, ca cel de aici, unde Mena lucrează sin

gur cu calculatorul său. Cînd este absent, e înlocuit de careva din doamnele cu care a plecat Pella.

— Lefuri există ?

— Nu. Există numai pieţe pentru desfacere, de unde îţi iei ce vrei şi de ce ai nevoie.

— Abuzuri nu se fac ?

— De ce să se facă ? Fiecare ştie de ce are nevoie. Excesele unora se compensează prin cumpătarea altora.

— Există la voi deosebiri de clasă ?

— Propriu-zis, nu. Unele persoane sau grupuri au un prestigiu pronunţat şi se bucură de o consideraţie specială, dar nu li se acordă privilegii sau drepturi pe care ceilalţi nu le au.

— Şi pe ce bază li se acordă unora o consideraţie excepţională ?

— Cei care au atins un grad mai înalt de elevaţie spirituală se bucură de mai mult prestigiu. Ei formează un gryp aparte prin faptul că se înţeleg mai bine între ei decît cu cei care n-au atins încă nivelul lor de perfecţie, dar fiecărui indivM i se respectă posibilitatea de a ajunge la acelaşi grad de desăvîrşire spirituală. Pînă la însuşirea acelei stări, fiecare dintre noi practică o îndeletnicire, păstrată de unii şi după aceea, dacă simt nevoia.

— îndeletnicirile practicate la voi sunt întrerupte la intervale de perioade de odihnă ?

— Da, bineînţeles.

— Şi cît durează aceste întreruperi sau vacanţe ?

— Ele depind de ritmul biologic al fiecăruia. Nu simt prea frecvente, deoarece fiecare lucrează ce-i place şi munca este o îndeletnicire vitală, o pasiune.

— Cum să te pasioneze o îndeletnicire după ce o practici de mii de ani ?

— E adevărat că într-o mie de ani te perfecţionezi în orice domeniu şi te-ar paşte pericolul de a deveni un fel de robot dacă apetitul spiritual n-ar rămîne neştirbit şi nu te-ar îndemna să te întorci mereu spre noi cîmpuri de activitate. Eu însumi m-am specializat în mai bine de cincizeci de domenii. în ultimii două mii de ani m-am dedicat cercetărilor cu privire la manifestările spirituale şi biologice ale vietăţilor din alte

planete. Aici sunt foarte multe de învăţat, căci numărul planetelor de cercetat este nesfîrşit. Interesul meu pentru ele este încă viu, cu toate astea, mă simt tot mai atras de domeniul spiritului, şi presimt că nu peste mult mă voi retrage. Pînă la urmă, sfîrşim cu toţii prin a ne dedica celor sufleteşti. Dealtfel, în răstimpurile noastre de odihnă, chiar cînd ne aflăm încă foarte departe de etapa din urmă, tot ele rămîn miezul preocupărilor noastre de căpetenie.

— Pentru ce ?

— Pentru că oferă cel mai mult teren virgin şi cele

- maiuimitoare lacune, cu alte cuvinte, rămîn un stimulentinepuizabil, precum şi o hrană perpetuă pentru
l-adio. Intr-un cuvînt, slujesc evoluţia noastră cea mai intimă.

— Şi dacă ar surveni un cataclism neaşteptat ? Ce s-ar întîmpla atunci ? Ar opri el orice posibilitate de evoluţie ? De cînd sunt între voi, v-am mai auzit vorbind de el şi v-am captat unele gînduri în legătură cu ceea ce numeaţi ,,antimaţerie“. Privitor la antimate- rie, aţi amintit o dată sau de două ori existenţa unor aşa-numite „găuri negre", capabile de a înghiţi materia. Aş dori mult¦ să-mi spui şi mie ceva mai apropiat despre aceste lucruri, atît cît aş putea pricepe şi eu. Dacă am înţelesbine, antimateria prezentă sub forma
. unorgropi sau abisurirătăceşte înCosmos potrivit
unui itinerar care nu ştiu dacă vă este cunoscut şi dacă, prin consecinţă, îl puteţi evita. Găurile astea par să acţioneze asupra materiei ca aspiratorul asupra prafului, fiind în stare să înghită, nu ştiu cît de rapid, planete din cele mai mari. Dacă din toate cataclismele posibile, tocmai acesta ar ameninţa Clamidora cel mai de aproape, dacă ar fi să nimerească în tromba de suc- ţiune a unei asemenea gropi, ce-aţi deveni voi ? Căci gropile înghit şi lumina şi, ca atare, ar putea fi în stare să imobilizeze şi energiile voastre spirituale, împreună cu aspiraţiile voastre de a supravieţui.

— Este adevărat că problema găurilor negre ne preocupă, dar în privinţa ciclului, adică a supravieţuirii noastre spirituale, efe nu prezintă un pericol. Ciclul este de sine stătător şi indestructibil. Nu am reuşi să cal

culăm un itinerar previzibil în privinţa găurilor negre, dar am dedus că ne revine doar o şansă de 00.1% de a fi înghiţiţi de vreuna din ele în cursul următoarelor o sulă de mii de ;ani, pînă socotim că va pleca de aici şi ultimul dintre 'noi. Cu toate astea, lucrăm intens în căutarea ritmului lor de acţiune, a unui tipar care să le folosească urmaşilor noştri posibili ca să aibă timp să-şî organizeze un sistem de apărare sau retragerea pe o altă planetă sau platformă. Materia acaparată de aceşti piraţi ai Universului nu se pierde, îşi pierde numa3 greutatea specifică, cîştigîndu-şi alta, într-un cuvînt, ea părăseşte universul nostru cu legile ei gravitaţionale şi se înglobează în altul. Ceea ce

numim noi Cosmos nu este decît unul din nenumăratele existente, fiecare din ele evoluînd într-o anumită dimensiune şi adresîndu-se unui anumit mod de a percepe. Ele se pot întretăia cu lumea noastră ori i se pot suprapune, rămînînd în acelaşi timp extradimensionale pentru noi, adică inexistente, pierdute în necunoscute adîncimi, nicidecum spaţiale în sensul nostru, propria noastră concepţie de spaţiu fiind limitată şi unilaterală, condiţionată numai la trei, respectiv, patru dimensiuni. După ultimele noastre teorii,, una dintre porţile noastre de trecere înspre vreunul din celelalte cosmosuri este tocmai această gaură' neagră, care schimbă complet structura materiei prin faptul că îi dă o greutate specifică de bilioane de ori mai mare, ceea ce îi afectează radical structura moleculară.

— Şi unde este celălalt cosmos ? Unde este transportată materia galaxiei noastre trecînd prin gaura neagră ?

— Prezenţa găurilor negre nu se limitează numai la* galaxia noastră, ele circulă în tot Cosmosul. Unde ar fi celălalt cosmos ? Nof doar atît putem presupune că porţile lui circulă prin lumea noastră, dar „unde" e acel cosmos, rămîne o întrebare fără rost. Cosmosul acela, ca şi toate celelalte universuri străine, rămîne sortit să fie nelocalizabil. Materia furată lumii noastre va fi adoptată de un cosmos diferit, asta e tot ce ştim. O lume cu alte legi este o altă lume, nu ? Loc este urn cuvînt născocite de noi. Şi este tot numai o prejude

277

cată, deşi de altă n/atură. Nu este nevoie să Crezi că trebuie să înţelegi totul. Te poţi foar- ' te bine învîrti printre simboluri ca în codrul lui Baudelaire, printre coloanele vorbitoare, ca la tine acasă, şi să admiţi că tot ce vezi înseamnă de fapt altceva, şi .anume, ceva ce nu te priveşte deocamdată cîtuşi de puţin. Idiotul şi .animalul în felul lui, geniul în al său, se plimbă în codrul de simboluri de nedescifrat, fiecare la nivel diferit. „Unde“ şi „cum“ nu fac parte dintre coordonatele oricăror lumi. Singurele definiţii generale pe care le putem da acelor lumi ar putea fi numai „nicăieri", „niciodată“ şi „nicicum“, fără însă ca aceste calificative negative să prejudicieze în vreun fel exiistenţa lor. Definiţiile astea contestative ar ■- trebui să fie considerate ca pragul şi graniţa lumilor[v] străine. Nu ştiu pînă cînd vor fi în stare fizicienii să vorbească un limbaj inteligibil, adresîndu-se raţiunii^ Mai mult în rîndurile lor decît în orice altă

parte, afară de lumea unor poeţi, nu neapărat moderni, înfloreşte bănuiala că suntem îngrădiţi de un desiş de absurdităţi care rîd de toate calculele noastre şi se lasă interpretate prin cele mai absurde teorii, mereu altele. Cînd e vorba de alte sisteme, să nu mai întrebi nimic. Există o limită dincolo de care presupunerile te duc la dezechilibru şi cel mai bun lucru este să asculţi de sfatul lui Voltaire, cultivîndu-ţi grădina proprie. Adică sufletul, care rămîne pentru fiecare dintce noi cea din urmă şi cea mai însemnată preocupare.

Faţa lui Mena se învineţi ca un şarpe. Sub dege- » tele sale, butoanele începură să joace convulsiv, pocnind sec şi cu o rapiditate ameţitoare, pînă ce masa întreagă se apucă să zbîrnăie şi să scînteieze, gata parcă să ia foc. Bulboane colorate izbucniră, răspîndinidu-se pe toată suprafaţa ei cu repeziciunea fTăcării pe miriştea de toamnă, reflectîndu-se în ochii lui sticloşi. încăperea fierbea.

Mena se sculă de la masă şi îşi turnă un pahar de lichid roşu. Veni lingă ei şi stătu cîtva timp cu paharul' în mînă, uitîndu-se afară în parc, cu spatele către ei. Cînd se întoarse, era din nou calm şi frumos.

— Laura vrea să plece ? întrebă subit. De ce aşa de curînd ?

— Ce-ţi pasă dumitale ? îi răspunse ea sfidător.

El rîse cu poftă. Ochii îi jucau în cap aidoma butoanelor lui de pe masa de comandă.

— Dintre toţi clamidorienii întîlniţi, continuă ea, dumneata semeni cel mai mult cu oamenii. Cu un om rău, preciză sec, cu plăcere*

— O, eşti nemaipomenită ! rîse Mena. Tare-aş vrea să ne facem odată de cap împreună.

Laurei, tonul îi aminti de un incident foarte neplăcut. Odată, printr-una din împrejurările acelea încîlcite unde şi-a jucat rolul obişnuitul tain de obligaţii faţă de naşi şi fini, au ajunis la o nuntă la ţară. Cînd cheful îşi atinse culmea, şi ea se simţea foarte prost, ajunsese să fie apostrofată cam la fel de un veterinar cherchelit, un om de nimic, să-l iei la palme.

— Aşa vorbesc nuntaşii beţi la noi, zise.

— Te-ai supărat pe mine ? întrebă el rîzînd. De ce ? Pentru că odată te-am făcut proastă şi urîtă ? Uite, spun mea culpa şi mă dezic. Tare-aş fi curios să aflu cum săruţi. Hai, loveşte-mă, ştiu

că la asta te-ai gîndit înainte. Ce te împiedică ? Pălmuieşte-mă. Tot nu m-a lovit încă nici o femeie.

— în sichimb, am văzut cînd ,te-a lovit un bărbat, zise ea.

El se făcu palid şi se rezemă de perete. Pand îi făcu semn să nu-1 întărite, dar ea nu observă.

— N-am ce să-ţi fac, asta e situaţia, spuse el. Noi doi am face-o lată, aşa cum se obişnuieşte pe pămîntul de unde vii, ce zici, Laura ? Iar restul l-am aranja noi ăştialalţi, dumneata, Pand şi cu mine, tot ca acolo, în Calo, cu ciomege şi pistoale şi tot dichisul. Mamă, Doamne, ce petrecanie i-am mai trage ! Zic şi eu, viaţă.

— Mai termină odată, se mărgini Pand să-i spună peste umăr. Aerul se umplu pînă la refuz cu încărcături electrice, şi Pand recurse la cremator : Tare mai eşti turbulent, îi mai spuse.

— O, Pand, moralistul ! Să ştii că respectul tău de-a dreptul medieval pentru această doamnă nu-i pri

eşte nici ei, nici ţie. Ia vedeţi-vă de treabă, eu mă fac că nu văd sau trec dincolo dacă preferaţi.

Sucţiunea crematorului funcţiona neîntrerupt, pînâ cînd vorbele lui se mistuiră fără urmă şi aerul se primeni, devenind rece şi cristalin, ca în regiunile neumblate de la munte.

— Sper că ai terminat c^ prostiile, zise Pand, perfect stăpînit, şi te asigur că nici doamna, nici eu nu gustăm glumele nesărate şi grosolane.

— De ce vorbeşti în numele doamnei ? întrebă Me- na, şi un zîmbet crud îi încolţi pe gură. Prin doamna a trecut adineauri un curent, dar ştii, un curent, pe care l-am simţit şi eu. Bravo, doamnă !

— Dacă a trecut, n-a fost decît un reflex involuntar al gîndurilor tale nestăpînite. E foarte necinstit să provoci dinadins reacţii de felul ăsta şi să mai ai şi in- delicateţea de a le trece pe socoteala altora. Dar să terminăm cu astea. Ascultă aici.

Scoase un carnet din buzunar şi îl răsfoi cîtva timp. Zgomotul uscat al foilor se gravă precis şi tăios în aerul purificat, umplîndu-1 cu o sobrietate care se potrivea cu pereţii luminoşi şi boltiţi.

— Laura a părăsit casa ei pe ziua de treizeci aprilie, anul o mie nouă sute optzeci şi doi, începu, consultând foaia, şi la un an după plecarea ei de acasă, timp petrecut la mănăstire, a

părăsit planeta. Călătoria a durat o mie de ani, petrecuţi în stare de bioundă. în afara timpului deci. Cînd am ajuns la Clamidora, ne-am reintegrat în timpul părăsit lă plecare. Scăzîndu-se cei o mie de ani ce vor fi petrecuţi din nou în stare de bioundă, la aterizare, după procesul de rematerializare, ea va trebui să se reintegreze în timpul curent din Calo, exact la un an după plecarea de acolo, adică pe data de treizeci aprilie o mie nouă sute optzeci şi trei. Ţi-am notat şi meridianul exact pentru aterizare. Şi îi întinse foaia de hîrtie cu longitudinea şi latitudinea, respective, împreună cu celelalte date.

Faţa lui Mena se închise lent, privirea i se întunecă, începu să lucreze cu butoanele şi declanşă din nou potopul de pocnete şi lumini.

280

— Ai în faţa ta o maşină de timp, îi spuse Pand Laurei, din cele trei pe care le avem. Nu maşina timpului pe care şi-o imaginase Wells, cea cu care se poate- călători, ci una cu care se Greează timpul, timpi foşti şi viitori, după cerinţă. In momentul ăsta ţi se ţese timpul de care vei avea nevoie. Uită-te afară pe geamuri.

In grădină vegetaţia înverzea, îngălbenea şi dispărea cu o repeziciune îndrăcită, înverzea din nou, copacii descreşteau cu viteza de cam un metru pe secundă, intrau în pămînt. Lacul din parc secă, se umplu cu iarbă. Păsările se topeau şi ele, iar la urmă se înghesuiau în ouă şi ouăle intrau în posteriorul altor păsări, prin care cocoşul trecea ca fulgerul. Agudele şi alte animale, cînd , ajungeau reduse la nişte mingi păroasq, se retrăgeau în alte creaturi mari, care, la rîndul lor, rămîneau în văz numai o secundă, două, se contractau şi se mistuiau şi ele în acelaşi fel. întregul peisaj se hîţîna convulsiv, cu mişcarea apucată şi dezarticulată din filmele vechi.
Şi întregul hurducăit general şi mecanic, pe care cu greu îl puteai pune în legătură cu vreo realitate, era întovărăşit de un zăngănit ritmat şi sec, pornind de la tabelul de comandă al maşinii de timp. Zgomotul aducea cu zornăitul unor zaruri scuturate într-o cutie de tinichea.

Lui Mena, jocul îi pricinuia o plăcere vizibilă. Focurile de pe masă se reflectau în ochii lui, lumina irisului aprins sticlea şi tresărea împreună cu ele. Cu o ultimă smucitură dispăru şi el fără urmă. Ei doi se pomeniră dintr-odată singuri în lunca de

lîngă casa lui Velo. Nava huruia şi fremăta de nerăbdare ca un cal nărăvaş pe cărarea de pietriş.

Laura era ameţită, leşinul îi dădea tîreoale. Velo apăru la uşă şi o mai văzu o dată ridicîndu-şi mîna spre ei.

— Iute, că pleacă ! strigă Pand şi o instală în maşină.

Nu avu timp să-i mai spună nimic, mici să-şi ia rămas bun. Tot peisajul, cu Pand în centru, se smuci şi nu mai fu. Corpul ei dezagregat se răspîndi în încăpere, umplînd-o cu trepidaţii. Urmă un netimp poate ne- sfîrşit, striat de străluciri, de fulgere, ritmat de susurul

281

surd al motorului cînd aspira razeie gravitaţionale de la cîte o planetă. Peste tot întinsul lumilor străbătute, fiinţe mureau şi se năşteau instantaneu, foia creaţia în neîntreruptă. primenire, singurul punct stabil era ea, numai ea nu se schimba, pivot în jurul căreia toate se desfăşurau înmiit, de-a-ndaratelea. j

Cauzalitatea se poate desfăşura aşadar şi în sensul ăsta, îşi spuse, ar însemna oare că toate se petrec simultan şi într-un sens şi în cel contrar, în orice sens şi oricum ? Şi ce-ar fi dacă s-ar fi strecurat în mecanismul maşinii o eroare, o greşeală pe care eu nu o pot corecta, dacă în arijiura ei .s-a ascuns undeva o infimă crăpătură prin care m-aş putea strecura afară în vid, unde aş fi condamnată să plutesc mereu şi mereu ? în întuneric şi la temperatura de zero absolut ? Astea de fapt nu sunt decît nişte ficţiuni gratuite, eu nefiind afectată de condiţii de temperatură şi de lumină. Aş putea sta la infinit nevătămată în vid, dar ştiu că nu trebuie să stau în vid, trebuie să mă întorc în lumea gravităţii, nu că aş dori-o, dar ştiu că aşa se cade, acolo mi-e rostul, ce-o mai fi şi acela rost, habar n-am, dar ar putea fi ceva important, fatal şi inevitabil, căci aşa spune toată lumea. Pentru gîndurile ei de felul ăsta, Pand$_{t}$ care prevăzuse totul, avusese grijă de a-i pregăti un răspuns vorbit care ieşea automat din perete : ,„Să nu-ţi faci gînduri, nu ai motive, maşina funcţionează fără greş. Dormi.“

Vocea o pătrundea val de răcoare verde. Ultimul cuvînt era mereu acelaşi : „Dormi“. Aveau asupra ei de fiecare dată aceeaşi putere hipnotică şi o scufundau în catifeaua neagră a somnului orb, după care nu-şi rr\ai crăpa asupra ei geana alt orizont de lumină zeci şi sute de ani. Timpul era susurul rar auzit al motorului care se alimenta înregistrînd întîlnirea cu aura

vreunei planete dătătoare de energie, încolo, spaţiu gol, văduvit de sens, desigur umplut undeva cu conţinut, mişcare, rîuri în curs, întîmplări, catastrofe, care pe ea n-o priveau. Intr-un rînd, fu trezită de un curent călduţ, răs- colindu-i undele în straturi, se simţea uşoară ca un aluat franţuzesc. „Sunt eu“, zise Pand, şi ea adormi iar ca pisica în faţa cuptorului plin cu jar. Se trezi iar sin
282
gură cine ştie cînd, ceasul de bord arăta anul 150237, ca un număr de telefon. Odată şi odată vei fi cu Daniel. Mai e mult pînă atunci ? La urma urmei, ce înseamnă „mult“ ? Pentru mine /nimic nu este mult, nimic nu este puţin. Nişte tipare de gîndire cu conţinutul pierdut, în fine. Odată şi odată va fi cu Daniel şi se va aşeza în odaia mică să-şi ţeasă covoarele. Nu era sigură că-i va fi bine acolo şi nici dacă va mai încăpea între pereţi. Cum s-o fi simţit oare şi duhul din O mie <şi >■una de nopţi, închis atîta vreme în butelia înfundată, aruncată în mare ? Cînd era trează şi se uita afară prin hublouri, prin toate deodată, dungile lăsate de planete momentane, virgulele de foc striind bolta neagră, semănau cu timpul. Nu erau însă exact la fel cu cele văzute la venire, pentru că acum, progresînd în spaţiu, regresa în timp. întîi se desluşea capătul subţire al cozii de lumină îngroşîndu-se pe parcurs pînă ce se materializa în capul rotund al stelei şi numai pe urmă dispărea. Somnul semăna mult cu starea de veghe, aveau amîndouă acelaşi fond de catifea neagră, doar că veghea era punctată cu lumini şi somnul, nu.

în starea de undă, aflîndu-se în afara timpului, nu avea problemele acţiunilor inversate, dar se întreba cîte- odată cum va proceda cînd va sosi momentul reîntregirii în materie. încercă să-şi închipuie cum vor decurge lucrurile, în ce ordine.

în condiţiile obişnuite, cauzalitatea se declanşa în modul ştiut şi automatizat de conştiinţă de la început. Se aşeza pe scaun lîngă priză, îşi lega braţul cu cordonul, ştecherul urma să se fixeze în priză în mod automat, apoi avea loc procesul de materializare, îneepînd cu vîrful pantofilor care se umpleau ; ciorapii se umflau ca cimpoaiele cînd sufli în ele, hainele lua\i forma corpului şi capul apărea ultimul. încercă să-şi închipuie capul văduvit de trup în chip de scăfîrlie tăiată şi ridicată de călău întru edificarea celor prezenţi, apoi scufundarea în neant a bărbiei şi a gurii, linia nasului scur- tîndu-se, ochii trişti şi plmi de reproş ai cuiva care se îneacă, lăsînd în urmă amintirea

privirii ultime, părul plutind o vreme la suprafaţă, perucă într-un cui, apoi nici peruca, nimic. Materializarea va trebui să înceapă

aşadar cu vîrful capului şi să se termine cu pantofii* Cînd se va aşeza pe scaun, înainte sau după materializare ? Dacă în cealaltă realitate nu te puteai materializa înainte de a fi pus la priză şi nu puteai să fii pus la priză înainte de a te aşeza pe scaun, de astă dată lucrurile trebuiau să se desfăşoare invers. Ea se va materializa înainte de a fi pusă la priză şi va fi pusă la priză înainte de a se aşeza pe scaun. Care va fi atunci cauza materializării ? Cînd se gîndea la astea, i se încîlceau gîndurile mai rău decît i s-au încurcat vreodată în mînă firele de lînă. Şi iar o lua de la început. Şi tot nu izbutea să priceapă ce anume va declanşa procesul de materializare fără acţiunea prizei.

— înaintea materializării, înlănţuirea clipelor se v* întoarce 'la tiparul obişnuit şi desfăşurările ulterioare vor avea loc în ordinea ştiută, auzi vocea lui Pand. Te voi ajuta şi eu.

Valurile care erau ea se potoliră şi adormi iar.

— Totuşi, reluă ideea cînd se trezi, de acolo de unde rămăsese, am înţeles că orice acţiune este virtual reversibilă. Altfel, cum ar fi posibilă o călătorie în trecut ? Nu reuşesc însă să realizez o /cauzalitate reversibilă. Conţinutul unui pahar se revarsă dacă paharul se răstoarnă şi nu invers, adică nu se răstoarnă pentru că i s-a revărsat conţinutul.

— Felul tău înrădăcinat de totdeauna de a percepe mersul evenimentelor te înzestrează cu anume prejudecăţi, îi reaminti Pand, prezent la apel, ele nu sunt numai condiţiile tale de a percepe, ci şi de a trăi. Dar între anumite coordonate paharul într-adevăr se răstoarnă pentru că lichidul din el s-a revărsat, precum este adevărat şi faptul că omul nu moare pentru că a îmbătrînît, ci îmbătrîneşte pentru că a murit, este conceput pentru că s-a născut şi pedepsit pentru că va comite o crimă. Fereşte-te însă de a încerca să pătrunzi cu mintea toate acestea, căci nu sunt lucruri pe măsura ta. E destul să ştii doar că întreţeserea cauzalităţii lucrează în toate sensurile, pornind dintr-un pivot veşnic imobil, şi nu numai într-un sens sau două, şi perceperea ei simultană creează viaţa dinafara timpului, proptit din toate părţile de spiţele cauzalităţii, sprijinind

acel unic efect care este existenţa eternă, momentană ■şi în

acelaşi timp fără sfîrşit. Cel puţin, văzut din dimensiunea noastră, încheie, pentru că văzut din multe altele, lucrurile ar putea fi mult mai complicate.

— Pand, îl imploră Laura, dacă nu vrei să-mi pierd cu totul judeteata înainte de a ateriza în sistemul nostru, te implor să încetezi, că mă doare capul, mai bine zis aş paria pe orice că m-ar durea dacă l-aş avea ! In orice caz, în undele msle ai iscat un iureş şi o învălmăşeală prin afirmaţiile tale, care echivalează cu cea mai apăsătoare durere de cap combinată cu acces? de colită şi tot ce vrei. Lasă-mă să-mi revin puţin.

— Mai ai timp să dormi odată. Cînd te trezeşti, vei li în Calo.

— Âm uitat de mult ce este nerăbdarea, spuse ea, accept să ajung oriunde şi oricînd, precum accept şi nevoia unui imperativ. O fac cum aş accepta temperatura unei încăperi sau a unei zile sau orice stare de lucruri pe care nu o pot schimba. Aş putea rămîne în ipostaza asta oricît. Pe de altă parte, ştiu că ea nu mă duce nicăieri, această stare de pasivitate deplină, şi nu-mi oferă nici o soluţie, şi de aceea va trebui s-o schimb, adoptînd altă formă de viaţă, aceea care mi-a fost hărăzită. O accept şi pe aceea ca pe o necesitate, deoarece ştiu că ea este pentru mine ordinea firească în care trebuie să mă încadrez, dar nu o doresc, nici nu-mi repugnă, cu toate că o reacţie a inerţiei şi dorinţa de a păstra un stătu quo, inerente tuturor stărilor de re- paos sau de mişcare, m-ar îndemna să am o preferinţă- de a rămîne cum sunt. Daniel, casa mea, ambianţa mea obişnuită din Calo în prezent nu sunt decît noţiuni, vorbe. Cînd îţi lipsesc inima, nervii, măruntaiele, tot /ce nu eşti tu, casa, datoria, iubirea sunt noţiuni, un arsenal de noţiunistrăine. Le ştiu pe toate, dar numai eu gîndul le ştiu, şi celor numai ştiute nu vine să li ■se alăture acum acea tresărire a simţurilor care este condiţia şi dovada adevăratei participări.

— Atunci nu te deranjează poate nici gîndul că nu sunt decît un gîndac.

Şi ea îi răspunse : ■ '.

— Deocamdată mi-e egal. O ştiu şi pe asta, dar încă - nu-mi pasă.

Foarte curios că se mai gîndea la asemenea lucruri la zece minute sau zece mii de ani după aceea, cînd se pomeni într-un magazin cu autoservire, plimbînd'u-se printre rafturile cu borcane. încercă să-şi amintească cu ce se îmbrăcase dimineaţa, cum avea obiceiul să se întrebe şi altădată, dar nu se putu dumiri. Se uită în jos şi-şi văzu rochia de stambă albastră, cu guleraşul tivit cu dantelă. Era o rochie demodată şi îi plăcea. Curios, se gîndi, am crezut că am aruncat demult rochia asta. îi reveni în minte dimineaţa aceea nu prea îndepărtată cînd, făcînd rînduială printre lucruri, aruncase în flăcările din teracotă o mulţime de vechituri, hîrtii, ziare, saci de plastic, ilustrate vechi şi, printre altele, şi rochia asta răspurtată. Şi tot ca de alte dăţi, avu impresia că ce i se întîmplă acum s-a mai întîmplat cînd- va, ciudată bănuială care îţi dă un sentiment de însin- gurare, căci nu poţi vorbi cu nimeni de asemenea lucruri, aşa ca să te înţeleagă.

Cînd luă de pe raft borcanul de marmeladă de coacăze şi îl puse în coş, parcă îi trecu, foarte vag, prin minte imaginea unei dimineţi la fel cu asta, cu soare de vară, dar răcorită de curenţi, cu o adiere de lavandă — era soţia directorului fcle liceu ? — f ormînd un complex fugar, dar unic, cu rochia ei albas<tră de stambă şi borcanul cu marmeladă de coacăze. Cînd Voicu, ofiţe-rul pensionar şi foarte galant cu cucoanele, se opri şi-i spuse că arată ca o fată de 17 ani, i se întări bănuiala. Trecu spre casă de-a lungul raftului, ca un cîine tîrît de lesă, împotrivindu-se din răsputeri de a urma traseul impus de stăpîn. Se agăţă cu ochii de lucruri, poa-» te va găsi îndurare la ele, dar nici vorbă de una ca asta. Căni cu fasole, borcane cu roşii, peşte în uleî, ciuperci în saramură, biscuiţi în cutii verzi, arsenalul sumbru al sticlelor cu ulei, înşir-te, mărgărite, mai rău decît duşmănoase, nepanticipînd la anxietatea ei prin nimic. Aşa se înşiră lumea pe traseul celor tîrîţi la execuţie

286

în filmele istorice, de amîndouă părţile ale drumului lor din urmă, zid neînvins al ne'păsării, al lipsei surde de participare.

Casieriţa, pe care o implora din ochi, n-o învrednicea cu nici o căutătură. Nouăsprezece cincizeci, zise. Aşa aţi spus şi data trecută. Femeia n-o asculta, poate nici n-o auzise, 'Următorul, zise cu glasul robot care-ţi spune -ceasul la telefon. Uşa turnantă o aruncă în stradă şi . ar fi trebuit să treacă drumul,

dar nu putu, căci era pe roşu, şi atunci văzu maşina albastră şi îşi aduse aminte. Era maşina care o călcase cu trei ani în urmă. Se opri brusc şi aşteptă să treacă maşina, dar se simţi împinsă cu putere spre mijlocul drumului. Se prinse cu amîndouă mîinile de batfa gardului de fier forjat de la marginea trotuarului, tot luptîndu-se cu acel curent irezistibil. încă o dată, timpul se suspendă şi toate se opriră. Se opriră toate, numai maşina cea albastră se apropia ca îngerul răzbunării şi lupta ei surdă cu duşmanul nevăzut continua în mîna încleştată pe bară. De astă dată nu mă las ! strigă sfidătoare. In clipa cînd, smulsă de pe bară, fu aruncată în mijlocul drumului şi maşina trecu peste ea, cînd auzi scrîşnetul osului zdro- ' bit şi îşi pierdu cunoştinţa, se petrecu ceva foarte ciudat. Pentru că ea rămăsese în acelaşi timp pe trotuar, cu mîna pe bară doar că mîna nu era încleştată, dim$_T$ potrivă, simţi în trup o destindere,' dar şi o sfîrşeală şi o copleşitoare conştiinţă a frustrării. Nu putea fi vorba tot de ea acolo, sub maşină, căci ea nu părăsise trotuarul, şi se uita împreună cu alţii la femeia în albastru întinsă' pe caldarîm, deşi nu simţea nevoia să se apropie s.-o vadă mai bine, cum o făceau toţi ceilalţi.

Cînd sosi salvarea, privi în sus spre turnul bisericii, să vadă cît e ceasul, căci îşi amintea că ceasul ei era la reparat. Era 10 şi jumătate, ora dintotdeauna prevăzută a ^accidentului, şi atunci desluşi cum se clătina tumul, nu tare, dar destul de perceptibil.

— Cade turnul ! strigă, dar nimeni n-o auzi, lumea fiind preocupată de cele întîmplate.

O durere zdrobitoare în picior o aduse în pragul leşinului, dar în clipa următoare nu mai simţi nimic. ,La colţul dinspre şcoală apăru un bătrînel îmbrăcat ana

287

cronic, cu un frac verde, cu pantaloni pînă la genunchi şi panto|i de lac, era ca un personaj din povestirile lui Hoffman ; sub braţ purta o umbrelă, şi pe cap, un ţilin- dru destul de ponosit. Veni de-a dreptul la ea, îi zîmbi curios şi clătină din cap exact ca turnul de adineauri, spunîndu-i confidenţial : „S-a deplasat şurubul", după care se înclină şi dispăru. Se uită tîupă el, dar nu mai era nicăieri, intră în magazin să-l caute ; acolo rămăsese cristalizat momentul dinaintea ^accidentului şi un lung şir de cumpărători îşi aşteptau rîndul în faţa casei, de-a lungul rafturilor cu conserve. Ca şi cînd nu s-ar fi în- tîmplat nimic.

Bătrînelul nu era acolo.

Cînd se uită mai bine la cele ce se petreceau în magazin, văzu că lumea se purta destul de curios ; toţi umblau de-a-ndaratelea şi, cînd ajungeau în dreptul rafturilor, îşi scoteau borcanele şi cutiile din coşuri şi le puneau îndărăt. La casă lucrurile mergeau la fel, căci nimeni nu plătea, dimpotrivă, casieriţa împăttţea bani tuturor, vorbindu-le într-o limbă necunoscută, de exemplu zicea : „iei ecez“ sau „inab-ed-icez-icnic“. Crezu că din greşeală aterizase în Arabia Saudită, adevărul era că femeia vorbea de-a-ndaratelea şi voia să spune zece lei sau cincizeci de bani. Şi împărţea la bani cu nemiluita. Tot mergînd cu spatele înainte, oamenii ajungeau ,-cu banii-n mînă la rafturi şi îşi depuneau cumpărăturile foarte conştiincios. înţelese că a nimerit într-o pungă de timp care se depăna pe dos şi ieşi imediat, căci începuse deja să resimtă îndemnul de a umbla şi ea cu călcîiele înainte şi de a trece pe la casieriţă să-şi ia banii, era un vîrtej de sucţiune magazinul acela, pîn- dea s-o tragă şi pe ea înăuntru. Izbuti să se smulgă şi să iasă în stradă, acolo domneau alte legi şi se umbla normal. între timp o sfîşiau săgeţi de durere aşa de copleşitoare, încît nu mai putu să meargă şi se aşeză la marginea trotuarului. Nimeni nu se sinchisi de ea. Durerile o lăsară, dar rămase aşezată, mirîndu-se cum de n-o ia nimeni în seamă, nici cunoscuţii, care nu se poate să n-o fi văzut-o. înţelese apoi că oamenii care treceau pe lîngă ea aveau un alt timp şi în schema acelui timp nu era programată şi ea. începură apoi să se în- tîmple fel de fel de lucruri neaşteptate, numai în sal

turi şi smucituri, ca la cinematecă, sau unde mai văzuse ea asemenea mişcări ? La Mena, bineînţeles. Cum îi mai jucau ochii în cap, ochi de sticlă verde ! Sigur că el le-a încurcat pe toate. Dar cu ce scop ?

Nu avu timp să zăbovească asupra gîndului ăstuia, ori altor gînduri de orice fel, căci, brusc, se trezi la spital. Doctorii se con'sultau cu mutre grave, tare le mai place să pozeze în oameni ai destinului, avea impresia că ar fi chiar ea femeia călcată, dar numai cînd plonja, fără să vrea, în întunecimile celeilalte. O străbăteau atun'ci valuri de caznă surdă ca nişte căţei ţinuţi cu capul sub apă pînă se înecau şi ea murea în parte cu •fiecare. Pe urmă rămînea în beznă împreună cu cealaltă şi

nu mai ştia ,nimic, nici dacă stă cu cealaltă sau în locul ei, ori că ar fi întuneric. Mai ieşi de cîteva ori, ea sau cealaltă, să se uite la femeia în rochie de stambă albastră, cum o iau cu targa şi o du'c în sala de operaţie. <Rana era o groaznică fractură deasupra genunchiului, doctorii dispărură, reveniră apoi şi ordonară ca rana să .fie curăţată pe loc, şi două surori cu bonetele scrobite se apropiară cu pensetele în mînă, să scoată firele de aţă şi resturile de ţesături care pătrunseseră în carnea ei, şi una din ele exclamă : „Dar nu are nici o rană !“

Doctorii se apropiară şi văzură şi ei că într-adevăr nu era ni'ci urmă de vreo rană şi se minunară tare şi începură să se insulte, tratîndu-se de imbecili. Şi toţi săltau şi se mişcau ca pe sfoară, convulsiv şi cu repeziciune înspăimîntătoare, ţopăind în jurul femeii culcate pe canapeaua ţeapănă de pînză ceruită şi iar se îndepărtau să'rind ca nişte ţapi, trezindu-se adunaţi în grupuri şi angajaţi în frînturi de conversaţie lîngă geamul deschis. Pe piciorul descoperit rana apărea şi dispărea ca un semafor roşu, cîteodată putînd să fie surprinsă în stare intermediară, plutind ca o vagă pată roz-pal deasupra piciorului, la vreo zece centimetri, înainte de a se aplica peste piele în chip de pecete.

La un moment dat, dnd era culcată şi ea pe canapea, împreună cu cealaltă, tocmai după ce se înecase 'căţelul, îşi deschise ochii şi îl văzu pe Daniel aplecat deasupra ei.

— Este răzbunarea lui Mena, îi spuse ea. Nu fi aşa 'de îngrozit.

— Scoală-te, ca să pleci la Forlani, îi spuse ei.

— Mi-e teamă să mă duc la Forlani, ca să nu-mi taie picior'ul.

— Fii serioasă, nu vrea să-ţi taie nimeni piciorul. Scoală-te, că am scos maşina în curte.

Ceva tot nu era în ordine, căci doctorii continuau să îflcur.ce lumea cu salturile lor şi era foarte îngrijorător, puteau să spargă ceva, erau atîtea sticle îşi eprubete peste tot. Şi-i era greu şi ei să ţină minte de ce-i era teamă, cu toată hărmălaia din jur.

Daniel era ca ceara şi îi luceau mărgele de sudoare pe frunte. Cînd îşi întindea mîna după el, faţa dispărea, revenind pe urmă.

— Nu mă duc la Forlani, îi spuse, timpul acela a trecut. Voiam să-ţi spun de Mena, că el a încurcat lucrurile dinadins cu maşina lui de tim,p, ca să răstoarne înlănţuirea cauzelor. Credea că a

găsit pivotul tocmai în clipa cînd eu am cumpărat marmelada. Tu n-ai văzut cum îi jucau ochii în cap, ca bumbii de jăratec. Nu, tu n-ai fost atunci acolo. Erai rege, ai uitat ? Am simţit eu încă de atunci că nu era a bună. Spune-mi, continuă ea cînd el reveni în salturi dintr-un pelerinaj turmentat pe coridoare, nu mai umbla în salturi, Daniel, tu nu eşti doctor (fusese desigur la directorul spitalului s-o recomande atenţiei lui speciale şi i-a dat cu ocazia asta mai multe borcane de ,,Ness-cafe“), spune-mi dacă ăştia de aici îşi dau seama. Tu ce crezi ? Ai impresia că se mişcă normal ?

Pe urmă treburile se mai încurcară, căci, printre salturi şi hurducăieli, începură să revină frînturi desperecheate din copilărie şi chiar alte epoci dinainte, cînd bărbaţii purtau joben pe stradă şi în zile de lucru şi cucoanele, în loc să se ducă la birou, se plimbau cu căţeii, în rochii pînă la pămînt, nu căţeii, bineînţeles, li sări înainte şi obrazul lui Napoleon, roşu de furie şi ţipînd, cu ochiănul în mînă, nu putea să nu fie bătălia tie la Trafalgar, se vedea şi m&rea agitîndu-se, şi cineva rănit, cu părul răvăşit şi numai un ochi, care trebuia să fie Nelson. Apoi spitalul din nou, veni directorul şi zise :

„Dar decideţi-vă odată, domnilor, este sau nu rănită, că ne facem de toată minunea !“ „Nu are nimic, domnule director, uitaţi-vă şi dumneavoastră.“ Pe picior pielea se întindea nevătămată şi lucioasă ca fildeşul, pacienta rîdea. „L-aţi văzut pe Nelson ?“ îi întrebă. „De unde ştii dumneata că era Nelson ?“ Directorul era enervat, aşa sunt doctorii, orice aluzi'e la istorie sau la literatură şi altele multe la care nu se pricep îi înfurie ca o ofensă personală. „Ce vă spuneam, domnule director, acum ui-taţi-vă şi dumneavoastră, să înnebuneşti, nu alta !“ O crăpătură purpurie despica pielea şi cearşaful se umplea de singe. „Soră, adu vată, tamponaţi iute, spălaţi rana cu acid boric, opriţi hemoragia, iar au început să se înece căţeii.“ Cîncl ieşi la lumină, doctorii se uitau la ea cu vădit reproş, nimeni nu mai lua în seamă rana care apărea şi dispărea cu o viteză uluitoare, ca şi cînd un copil se joacă cu comutatorul, aprinzînd şi stingînd lumina întruna, se aşezară şi acum fumau ţigări, surorile le făceau cafele, în timp ce bolnavii mureau netulburaţi şi zadarnic le cerşeau ajutorul, cum era şi firesc, căci aşa făceau ele de obicei. Stăteau toţi tolăniţi pe canapele, povestindu-şi anecdote

porcoase.

în fundul peisajului se prelinse o umbră, un bărbat cu faţa tristă, slab, cu barbă, îmbrăcat cu haine lungi, albe. N-aş fi crezut că are ochi albaştri, mă gîndeam, o fi fost o fantezie de pictor romantic, dar ce copleşit de gînduri negre părea, săracul. Oare o fi fost în adevăr fiul lui Dumnezeu ? Poate că nu mai mult decît un altul, doar că el o ştia şi alţii, nu. Tare mi-a fost drag.

— Se termină ?

— Da, se termină. Mena a încurcat-o cu dinadinsul. Necazul a început atunci cînd te-ai împotrivit să treci drumul fiindcă ştiai ce urmează. S-au suprapus două timpuri atunci şi aşa ceva nu este admisibil : peste timpul încheiat l-ai încălecat pe cel creat de tine singură, prin voinţa ta de a face altceva. S-au ivit efecte neprevăzute care, ca să poată avea loc, a fost nevoie să se •schimbe şi cauzele, acţionînd asupra trecutului şi în- curcînd o mulţime de fire. Mecanismul s-a blocat şi, foarte curînd, lumea voastră va reintra în haos şi nu se ştie ce urmări se vor exercita asupra întregului Uni

vers, ar putea însemna sfîrşitul general. Calculatoarele lucrează nebuneşte, dar nu ştim dacă vor izbuti să termine, atît din lipsă de date, cît şi de timp. Mă întrebi ce. ai de făcut? N-ai unde să fugi, altceva nu poţi face decît să aştepţi. Un singur lucru să ţii minte pînă la sfîrşit, şi anume : ciclul nu se termină. Independent de orice cataclism, el îşi are viaţa proprie, şi chiar dacă îl apucă sfîrşi'tul acestei lumi şi va ajunge să vadă ivirea alteia noi, unde să-şi caute mai departe împlinirea, în alte împrejurări, timpul şi nici întâmplările nu au asupra lui nici o înrîurire.

îi veni foarte greu să-şi adune gîndurile, ştia doar că o aşteaptă răspunsul la o întrebare de covîrşitoare însemnătate, dar n\i fu în stare să şi-o amintească. Se pomeni în stare embrionară, se mişcă cu vag dezgust in lichidul din tainiţele materne, ar fi vrut să-şi spele degetele lipicioase şi se căzni să-şi ţină gura închisă. Căţeii nu mai apărură, cînd ieşi la aer, o văzu pe femeia în rochie albastră plimbîndu-i de lesă într-un parc, erau vreo cinci. De doctori şi de surori nu mai era nici urmă, sala era supraîncălzită şi pe scaune-şedeau doamne copleşite de pălării ca nişte pietre de moară, una avea evantai şi îşi făcea vînt întruna, purta mănuşi de plasă verde care îi lăsau degetele

goale. Degetele ei albe, fără inele, păreau de o uluitoare indecenţă, în perete era portretul lui Franz-Iosif. în sfîrşit, un punct stabil şi de nădejde, măcar el de-ar rămîne pe loc, şi tot ar fi ceva. „Doamnelor şi domnilor[14], zise unul cu pince-nez. Mustăţile lui ceruite stăteau ţeapăn, ca şi coarnele de vacă. „Doamnelor şi domnilor, acest an al Domnului, o mie nouă sute şi cinci, a văzut împlinirea unui vis străbun al urbei noastre prin ridicarea acestui spital clădit din economiile întregului judeţ, la care s-a adăugat mărinimosul ajutor al comitetului nostru de doamne, care n-au precupeţit nici o trudă... domnul conte a binevoit să doneze şi dumnealui... măria-sa domnul prefect... şi guvernul majestăţii-sale... Kaiserliche und Kdnigliche... patria mamă... mulţumiri recunoscătoare... adînc impresionaţi... fiii loiali... Trăiască împăratul !“ Un domn în haine vărgate, care stătea lingă geamul deschis, făcu un semn cu m'îna, fanfara din curte intră

şi ea în acţiune, executind cu zece mii de alămuri imnul naţional. Era un moment înălţător, cucoanele plângeau cu sughiţuri.

Cu o puternică zdruncinătură, sala de operaţie reveni şi doctorii reapărură lîngă fereastră, dar zguduitura fusese aşa de bruscă şi de puternică, încît peretele crăpă şi tencuiala începu să curgă în jos.

— Acum să ai grijă,- zise Pand.

— Mi-am adus aminte ce-am vrut să te întreb, strigă ea, spune-mi repede dacă ciclul echivalează cu continuitatea ta ca persoană.

— Sunt în pană de cuvinte, zise Pand, am în Schimb presimţirea că foarte curînd vom intra cu toţii sub semnul ./. încearcă să te gîndeşti la ceva foarte frumos, ultimul gînd cu care pleci pe drum este foarte important. El este merindea ta şi trebuie să ţi-o alegi singură şi cu mare grijă. Aici nu te mai poate ajuta nimeni. Rămîi cu bine.

Crepusculul este ora ameninţărilor. Chiar cînd cerul nu este roşu decît la marginea lui de la apus, el te în- fioară, damite cînd toată cupola este o calotă liliachie tulbure, sprijinită de jur împrejur pe o unică dungă de foc încingînd zarea. Te afli în mijlocul unei pustietăţi întunecoase, numai miile de -ochi ale bălţilor triste duc focul zărilor la infinit. Aici vor fi cetăţi odată,

sau au fost, trenuri fulgeră şi trăznesc dedesubt, sirene despică bolta. Pe urmă, liniştea nu mai e rănită decît de tînguiala sporadică a buhăi de baltă. O broască mare sare cînd şi cînd, apa plescăie. Lacrimile îngheaţă în suflet, vîscoase, vorbele au început să nu mai ajungă, să nu mai încapă în ele, dezolarea e dusă în nesfîrşire de suprafeţele de ape mohorîte, întinzîndu-se pînă spre zări, purtîndu-le focurile reci foarte departe. Unde sunt oamenii toţi, unde le sunt steagurile de care erau aşa de mîndri ? Unde galeriile săpate de cîrtiţe sîrguincioase, unde rachetele ultravirile sfîşiind fecioria bolţilor ? Şi ce fel de broaşte or mai fi şi astea, mari ca nişte dini, şi puhave, ele au moştenit oare tot avîntul ?

— Aţi văzut broasca ? întrebă directorul. Formidabil, domnule, ps'ss, ce mai broască, nu mi-aş fi închipuit aşa ceva !
293

— Hai mai bine să tragem o duşcă, spuse chirur- gul-şef, cotrobăind în dulap printre anestezice, pînă dibui o sticlă printre multe altele, etichetate pe latineşte. Hai, bea şi tu, Petre hăi !

Petre hăi răs'punse că nu poate, că are ulcer.

— Ce-are a face, tot nu are timp să coacă.

— Aşa e, uitasem.

Petre hăi trase o duşcă şi el.

— Zice că o să ne ţină un curs ca să ne înveţe să umblăm de-a-ndaratelea.

— Parcă pînă azi cum am umblat ?!

— A, da, doi paşi înainte...

— Sau invers.

— Invers, tocmai invers. Zice că de mîine începînd se practică digestia inversată, pînă la urmă îţi iese mîn- carea din gură şi se aşează frumos în farfurie. Iei far- ' furia şi ieşi cu ea în bucătărie, coaja se lipeşte iar pe legume, pardon, că trece întîi prin oală> din oală în plasă, măruntaiele intră în oaie, oaia începe ‘să behăie, se întoarce la păşune şi aşa mai departe.

— Ştiţi cît e de economicos aşa ? Gîndiţi-vă că putem mînca la infinit aceeaşi mîneare.

— Nu-i chiar aşa de simplu, domnule, nu-i ca şi cînd ai bate din palme, pentru asta avem nevoie de specialişti străini, plătiţi în valută forte, să lipeşti îndărăt pielea pe porc şi fiecare pană pe găină, să nu se cunoască deloc, ce, crezi că-i jucărie de copil ?

Curtea se umplu cu nişte figuri înfăşurate în cearşafuri, erau morţii de la Verdun, care se sculară şi ei, se duseră înapoia frontului şi aşteptau începutul războiului, ca să se ducă acasă. Dacă îşi dădeau seama sau nu că le făceau pe toate pe dos, a rămas un punct neclarificat. Ca multe altele, dealtfel.

La un moment dat, acolo unde se opreau doi-trei oameni laolaltă, se înfiinţa imediat la spatele lor nelipsitul înger păzitor, şi asta îi liniştea pe toţi, devenind siguri că se aflau acasă sub propriul lor meridian. Dar nici îngerii de pază nu mai aveau griji în astă privinţă, căci,

împreună cu proprii lor paznici, ca şi cu cei puşi să-i supravegheze pe necăjiţii aceia, fierbeau cu toţii în cunoscuta ciorbă. Din fericire, dispărură cu toţii subit, înghiţiţi de alte secvenţe. Iar din nefericire, aşa păţeau şi oamenii de omenie. Il zări şi pe Goethe, în papuci de casă şi halat de damasc verde, o surprinseră culoarea de rozporţelan a tenului şi ochii infinit de senini sub perucă. Să duci la bun sfîrşit tot ce depinde de tine, părea să spună marele poet, chiar dacă bănuieşti că toate sunt altfel. Mai mult tot nu ţi se poate cere. Era cert, aşadar, că o bănuia şi el. Nici n-am ştiut că Goethe era un fel de existenţialist, crezînd în propria lui superioritate morală asupra lumii.

Toate îşi pierdeau ponderea şi interesul. Condamnaţii duşi la execuţie profitau cel mai mult, căci un al şaptelea simţ cîştigat în ora cea din urmă le dezvăluia adevărata stare de lucruri. Bine, dar care să fie ultimul gînd ? Pand mi-a legat de suflet să am grijă de ultimul gînd.

Avalanşa o descumpănea şi nu mai fu în stare să se adune. Chiar şi cîn'd îşi strîngea pleoapele peste ochi, vedea miile de spiţe rotindu-se apucate, pînă o cuprindea ameţeala. Şi căuta cu frenezie gîndul-merinde pentru drum lung.

— De s-ar opri toate, se ruga, măcar de s-ar opri toate, să mă pot gîndi. Rămase cu ochii închişi pînă spiţele se mai aşezară. Liniştea crescu din ea şi se înălţă deasupra ei ca un copac. Ştiu că ultimul gînd era aproape, deşi nu putu încă să-l desluşească. De s-ar opri toate, repetă iar şi iar, pînă rotirea spiţelor conteni aievea.

îşi deschise pentru ultima oară ochii asupra peisajului gol. La marginea zării ardeau vulcani, părea numai un joc de artificii. Nu

trezirӑ în ea nici un zbucium, erau numai ca nişte lumini vӑzute în oglindӑ, reci reflexe în noaptea îndepӑrtatӑ, cîteva 5cîntei lâ marginile conştientului. Şi ultimul gînd ?

295

Ultimul gînd este cel pe care nu-1 cunoşti.

Nici zîmbetul zeului înconjurat de flӑcӑrile albastre.

Nici popasul la susurul fîntînii, rӑcoare visatӑ în deşert.

Nici Ashram, ţara înCîntӑrii, pӑmîntul verde, împrejmuit de vrajӑ, nici Ashram.

Este liniştea, dar nu cea pe care o gîndeşti, ci liniştea pe care nu o gîndeşti.

Este placa de marmorӑ peste care a trecut buretele.

Este Nimic. Nimic pînӑ la reînviere.

Nici nu observӑ cînd se prӑbuşi lumea şi i se umplu gura cu nisip.

Lector : MAGDALENA BEDROSIAN Tehnoredactor : CONSTANŢA VULCANESCU

Apӑrut : 1982. Bun de tipar : 4.III.1982 Format : 16/54 X 84. Coli tipo : 18,5. coli ed. : 16,30

Tiparul executat sub comanda nr. 5606 la întreprinderea poligraficӑ Galaţi B-dul George Cosbuc nr, 223 A .Republica Socialista România

Lei 13,50